

NIEUWE EN OUDE SCHATTEN

Hugo Bouter

NIEUWE EN OUDE SCHATTEN

Meditaties over thema's uit het Nieuwe Testament

Copyright © H. Bouter
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie 2010 [Boeken om de Bijbel](#)

Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn

E-mail: johannes.multimedia@solcon.nl

www.johannes-multimedia.nl

ISBN 978-90-70926-55-7

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord vooraf	8
De evangeliën	9
1. Ik prijs U, Vader	10
2. De Zoon openbaart ons de Vader	15
3. Komen tot de Meester	18
4. Hebt u niet gelezen wat David deed?	22
5. De vijf principes van de nieuwe bedeling	25
6. Waarom gebruikte de Heer gelijkenissen?	29
7. De tien geboden: tijdgebonden of tijdloos?	32
8. Een goddelijk ‘totdat’	35
9. Leven in het licht van de wederkomst	38
10. Reukofferen in de tempel	46
11. Dopen met vuur	49
12. Onze taak als rentmeesters	51
13. De eeuwige straf	53
14. De farizeeër en de tollenaar	59
15. Het eeuwige Woord	61
16. Johannes de Doper en zijn profetie over Christus als het Lam van God ..	64
17. Tekenen van de toekomst	71
18. Water in wijn veranderd	75
19. U moet opnieuw geboren worden	78
20. Een gesprek over aanbidding	81
21. Christus en de Schriften	84
22. Wie zonder zonde is	87
23. Zomer en winter	89
24. De losmaking van Lazarus	91
25. De betekenis van de zalving van de Heer	94
26. Zes vragen over het Vaderhuis	98
27. De Wijnstok en de ranken	104
28. Vrede zij u!	107

Het boek Handelingen 111

29. De boodschap van Lucas 112
30. Leven onder een open hemel 115
31. De bevrijding van Petrus..... 120
32. De opwekking van Eutychus 123
33. Totdat de dag aanbreekt en de schaduwen vlieden..... 125

De brieven van Paulus 129

34. Maar wij roemen ook in God 130
35. De Geest en het zuchten van de schepping..... 134
36. De onthulling van Gods wijsheid door Woord en Geest 141
37. De doortocht door de Schelfzee als beeld van de doop 147
38. Een nieuwtestamentische terugblik op de woestijnreis 149
39. Het vasthouden van de apostolische inzetten 153
40. De laatste Adam..... 155
41. De verborgenheid van Christus en de Gemeente 157
42. Epafraas – een gebedsstrijder 162
43. Een vast fundament..... 164
44. Jezus, mijn Heiland..... 167
45. Letten op het einde..... 172

De brieven van Petrus en Johannes..... 175

46. De betekenis van de Vadersnaam..... 176
47. De waarde van het bloed van Christus..... 178
48. Vijf vormen van lijden voor de christen 181
49. Ten slotte..... 186
50. Het water van de zondvloed als beeld van de doop 188
51. Drie werelden..... 192
52. Brief aan een zuster..... 194

Het boek Openbaring 201

53. Jezus in het midden..... 202
54. De tempel in de hemel 208
55. Satan en zijn engelen 211
56. De waarde van de studie van de profetie 213

‘Hebt u dit alles verstaan? Zij zeiden tot Hem: Ja. Hij nu zei tot hen: Daarom is iedere schriftgeleerde die een discipel van het koninkrijk der hemelen is gemaakt, gelijk aan een heer des huizes die uit zijn schat nieuwe en oude dingen voortbrengt.’

Matteüs 13:51-52

Woord vooraf

Aan het slot van de bekende reeks van zeven gelijkenissen over het koninkrijk der hemelen in Matteüs 13 volgt nog een korte gelijkenis met betrekking tot de discipelen zelf, van wie kennis en inzicht in de gedachten van de Heer mocht worden verwacht: ‘Hebt u dit alles verstaan?’ (Matt. 13:51). Als zij bevestigend antwoorden op deze vraag, gebruikt de Heer maar liefst drie kwalificaties voor Zijn volgelingen, die zodoende de zegeningen van de nieuwe bedeling met Hem mogen genieten. Zij zijn (1) niet alleen schriftgeleerden, maar ook (2) discipelen van het koninkrijk der hemelen geworden, die nu kunnen worden vergeleken met (3) een heer des huizes die uit zijn schat, uit zijn voorraad, nieuwe en oude dingen tevoorschijn brengt.

Let erop dat de *nieuwe* dingen hier op de voorgrond staan. De rijkdommen van het huis van God, dat is de Gemeente van de levende God, dragen een geheel *nieuw* karakter, doordat ze te maken hebben met de grote dingen die God bewerkt heeft door het volbrachte werk van Christus en de komst van de Heilige Geest hier op aarde. God heeft de geheimen, de diepste verborgenheden van Zijn hart nu bekendgemaakt in de geschriften van het Nieuwe Testament, en uiteindelijk zal Hij alle dingen nieuw maken. Daarover mogen wij nadenken als wij deze geschriften biddend bestuderen. Maar de nieuwe schatten werpen ook weer licht op het Oude Testament, waarin de kostbare dingen van de nieuwe bedeling reeds in beelden en profetieën waren aangekondigd. En de ware schriftgeleerde zal dus putten uit de beide ‘voorraadkamers’ van de Schrift en de belangstellende hoorder of lezer zowel nieuwe als oude dingen voorhouden. Dat is dan ook het doel van deze verzamelbundel, waarin 56 studies over nieuwtestamentische thema’s zijn samengebracht. Moge de Heer dit werk zegenen.

Gouda, voorjaar 2010

H. Bouter

De evangeliën

1. Ik prijs U, Vader

‘In die tijd antwoordde Jezus en zei: Ik prijs U, Vader, Heer van de hemel en van de aarde, dat U deze dingen voor wijzen en verstandigen hebt verborgen en ze aan kleine kinderen hebt geopenbaard. Ja, Vader, want zo is het een welbehagen geweest voor U.’

Matteüs 11:25-26

Terwijl u de Vader dankt

De Heer Jezus was tot Zijn volk gekomen als de beloofde Koning, maar – zoals Johannes zegt – de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. De Koning kon Zijn rijk nu niet in zijn openbare gedaante oprichten. Voortaan was Hij de *Zaaier*, die het Woord van God zou zaaien in de akker van de wereld (Matt. 13). Pas in de eindtijd, bij Christus’ wederkomst, zal het Koninkrijk met macht en majesteit worden gevestigd. Israël zal het centrum van het komende Vrederijk zijn, waarin de Zoon des mensen zal zitten op de troon van Zijn heerlijkheid (Matt. 25:31).

Maar hier in Matteüs 11, bij Jezus’ dankzegging aan het adres van de Vader, was het nog lang niet zover. In de verzen daarvoor had Hij het ‘wee u’ uitgesproken over de Galilese steden waarin Hij de meeste krachten had verricht: Chorazin, Betsäida, en Kafarnaüm. Die steden hadden zich niet bekeerd, hoewel zij in aanraking waren gekomen met de krachten van het Koninkrijk der hemelen. Ongetwijfeld was de Heer teleurgesteld over het onbegrip van Zijn volksgenoten, over het feit dat Hij niet was geaccepteerd als de Messias. Niets kon echter Zijn innerlijke vrede verstoren. Hij legde het allemaal in de handen van de Vader en Hij onderkende hierin Diens wijze hand. Het was een onderdeel van Gods plan dat de leiders van de natie, de ‘wijzen en verstandigen’, geen oog voor de heerlijkheid van Christus hadden en Hem zouden overleveren om gekruisigd te worden. Langs deze weg zou het heil immers ook tot *de volken* komen. Christus zou als de Zoon van de levende

God Zijn Gemeente gaan bouwen (Matt. 16:18), en die zou bestaan uit gelovigen uit Israël én uit de volken. Aan ‘kinderen’ zou het worden geopenbaard. Alleen gelóvigen, mensen die worden als kleine kinderen, worden ingeleid in de openbaring van de *Vader* door de Zoon. Samen vormen zij de nieuwe familie van verlost mensenkinderen, Gods huisgezin, de Gemeente van de levende God.

Jezus begon zelfs met een lofprijzing: ‘Ik prijs U, Vader.’ Dat is een les voor ons wanneer wij in moeilijke omstandigheden verkeren. Misschien vraagt u zich wel eens af: Wat is de zin van mijn leven en van mijn werk? Is er wel iemand die mij echt begrijpt en waardeert? Ja, als u God uw *Vader* kunt noemen door het geloof in het volbrachte werk van Christus, mag u weten dat er Eén is die u ten volle begrijpt. Dan mag u ook instemmen met deze lofprijzing: ‘Ik prijs U, Vader’ (Matt. 11:25).

Heer van de hemel en van de aarde

De hemelse Vader weet beter dan wij wat goed voor ons is. Is Hij niet de Heer van de hemel en van de aarde? Bestuurt Hij niet alle dingen? Heeft Hij niet de hele wereld in Zijn hand? Doorlopen Zijn ogen niet de hele aarde? Deze omschrijving van de Vader als *de Heer van hemel en aarde* herinnert aan wat wij in het eerste bijbelboek lezen over Abrams ontmoeting met Melchisedek, een gebeurtenis met een diepe profetische betekenis. God openbaarde Zichzelf toen als de Schepper (of: de Bezitter) van hemel en aarde. Want de priester Melchisedek trad Abram zegenend tegemoet met de woorden: ‘Gezegend zij Abram door God, de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde’ (Gen. 14:18-20). God is de Allerhoogste, die hemel en aarde bezit. Hij is de Heer van de hemel en van de aarde. Straks in de eindtijd zal dat ook voor iedereen zichtbaar zijn.

Maar voor ons als kinderen van God is Hij nu in de eerste plaats onze *Vader*. Zó mogen wij Hem aanroepen, want de Zoon is hier op aarde gekomen om Hem te verklaren en de Vadersnaam bekend te maken. Gelovig mogen wij Zijn naam prijzen, ja, heel persoonlijk mogen wij het Christus nazeggen: ‘Ik dank U, Vader.’ Maar ook gemeenschappelijk mogen wij de Vader prijzen in de Gemeente van de verlost. Eerbiedig zullen wij het in sommige situaties echter ook moeten zeggen: ‘Ja, Vader’ (Matt. 11:26). Dat is geen protest, ook geen gedwongen berusting, maar bewuste *instemming* met Zijn heilige wil. Laten wij zo alles wat ons overkomt, ook alle teleurstellende dingen, in de

handen van de Vader leggen. Christus wil het ons leren, want Hij laat Zijn discipelen delen in de kennis van de Vader. De Zoon wil de Vader heel graag aan ons openbaren (Matt. 11:27).

Er is maar één voorwaarde die de Heer ons stelt: wij moeten leerlingen, volgelingen van Hem worden. Wij moeten tot Hem komen en van Hem leren. In het beeld van *het juk dragen* wordt dit nader omschreven. Het betekent in feite dat wij Hem erkennen als onze grote Leidsman en Leraar en samen met Hem de weg gaan. Hij alleen is de Weg tot de Vader. Met Hem de weg te gaan onder het juk dat Hij ons oplegt: *dat* geeft ware rust. Hij is geen harde Leermeester, want Zijn juk is zacht en Zijn last is licht.

Want zo is het een welbehagen geweest voor U

Christus was het *welbehagen* van de Vader. Dat was Hij als Zoon van eeuwigheid, maar Hij was het ook als Mens hier op aarde. God vond in Hem Zijn ‘vermakingen’ reeds vóór de schepping van de wereld (Spr. 8:30 SV), maar dit was ook het geval *nadat* Hij Mens was geworden en de gestalte van een Slaaf had aangenomen. In het evangelie naar Matteüs vinden we een tweevoudig getuigenis van God de Vader, dat de Zoon ook als Mens de Geliefde was die Zijn *welbehagen* vormde. Zowel aan het begin van Christus’ dienstwerk hier op aarde als bijna aan het eind ervan kwam er een stem uit de hemel, die zei: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden’ (Matt. 3:17; 17:5). In beide gevallen ging het om situaties *waarin Hij werd onderscheiden van andere mensen* (resp. de overige dopelingen van Johannes, en godsmannen als Mozes en Elia). Dat was nodig om aan te geven dat Christus volstrekt *uniek* was. Verder wordt in dit evangelie nog het getuigenis van Jesaja aangehaald ten aanzien van de Knecht des Heren. De Heer Jezus was de uitverkoren Knecht, de Geliefde in Wie de HERE een welbehagen had gevonden (Matt. 12:18). Terwijl het volk Israël had gefaald om God te dienen, was Christus gekomen als de volmaakte Dienstknecht om Gods wil en welbehagen te vervullen (vgl. Ps. 40:9).

Merkwaardig is echter dat wij óók in Matteüs 11:26 een dergelijke uitdrukking vinden. Dat is opmerkelijk omdat het in dit gedeelte gaat om *de gevolgen van de verwerping van de Messias*. God wist niet alleen van tevoren, dat Zijn Knecht zou lijden en zou worden verworpen door Israël en de volken, maar in die weg van diepe smaad zou tevens *Gods welbehagen* worden vervuld. De verworpen Knecht van Jahweh, die Zich tevergeefs had afgemat om Jakob tot

God terug te brengen en Israël tot Hem te vergaderen, zou tot *een Licht voor de volken* worden gesteld (Jes. 49:4-6). Gods heil zou gaan reiken tot het einde der aarde. God had er behagen in Zijn heil nu uit te breiden tot alle mensen, d.w.z. allen die vermoeid en belast waren en daarom de toevlucht tot de Zoon wilden nemen. Christus – de verworpen Messias – werd zo het middelpunt en het aantrekkingspunt van allen die met Hem zouden worden verenigd. Uit het eerste gedeelte van Matteüs 11 blijkt heel duidelijk, dat de Heer Jezus – evenals Zijn voorloper Johannes de Doper – was verworpen door het volk Israël. Hij moest dan ook het oordeel uitspreken over de steden waarin Hij zonder vrucht had gearbeid. Wij vinden hier echter – en dat is een bewijs van de volmaakte mensheid van de Heer – geen blijk van verzet met betrekking tot de weg van verwerping en vernedering die Hij moest gaan. Integendeel, Hij onderwierp Zich volkomen aan de wil van de Vader en kon Hem te midden van deze moeilijke en teleurstellende omstandigheden zelfs prijzen (Matt. 11:25)!

De Heer was tot het Zijne gekomen (d.i. het volk Israël), maar Hij moest constateren dat de Zijnen Hem niet hadden aangenomen (Joh. 1:11). Hij aanvaardde dit evenwel als de wil van de Vader en ging gewillig de weg van het lijden, opdat het heil van God tot *alle mensen* zou komen. Het was ‘in die tijd’, namelijk in de tijd waarin Hij het ‘wee u’ moest uitspreken over de steden die zich niet hadden bekeerd, dat Hij de Vader *dankte* dat Hij deze dingen voor de wijzen en verstandigen van Israël had verborgen en slechts aan een overblijfsel, een rest van het volk had geopenbaard (vgl. Matt. 16:16-17). Zij die Hem wél hadden aangenomen worden hier omschreven als ‘kleine kinderen’, die de Vader kenden en een open oor hadden voor de dingen die Hij hun wilde openbaren. Deze benaming tekent ten eerste dat zij het *geloof* van een kind bezaten en opnieuw geboren waren, en ten tweede spreekt het van hun eigen positie van *geringheid* en *onaanzienlijkheid* tegenover de machtige leiders van het volk.

De Heer accepteerde dus dat Hij als de Messias door Zijn volk werd verworpen en dat als gevolg daarvan het beloofde Koninkrijk werd uitgesteld. Hij nam dit niet aan uit de hand van de mensen die het Hem aandeden, maar uit de hand van de Vader! ‘Ja, Vader, want zo is het een *welbehagen* geweest voor U’ (Matt. 11:26). Gods plan zou langs de weg van kruis en opstanding vervuld worden. Gods verborgen raadsbesluiten zouden op die manier worden gerealiseerd: de Gemeente zou worden gevormd door gelovigen uit Israël én uit de volken. De Gemeente van de levende God wordt in de genadetijd gebouwd op Christus de Rots, de Zoon van de levende God (Matt. 16:16;

1 Tim. 3:15). De komst van het Koninkrijk is uitgesteld en het heeft in de tijd van de verwerping van de Koning een bijzondere gedaante aangenomen, die in Matteüs 13 nader wordt omschreven. Het Koninkrijk wordt nu niet met geweld gevestigd, het heeft een *geestelijk* karakter en de gelovigen strijden met *geestelijke wapens* (vgl. Rom. 14:17; 2 Kor. 10:4). Eenmaal komt de tijd – wanneer de Gemeente voltallig is en is ingevoerd in de hemel – dat het wordt opgericht in macht en majesteit. Israël zal dan tot inkeer komen en zich buigen voor de gezalfde Koning, die komt in de naam van de HERE (Matt. 23:39). Gods plannen falen niet en de Heer Jezus zal uiteindelijk de eer ontvangen die Hem toekomt, ook van de kant van Zijn aardse volk Israël.

2. De Zoon openbaart ons de Vader

‘Alles is Mij overgegeven door Mijn Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren.’

Matteüs 11:27

Alles is Mij overgegeven

De Heer kon nog iets aan Zijn dankzegging toevoegen, en wel dat alle dingen door de Vader aan Hem waren *overgegeven* – zelfs al leek het zo heel anders te zijn. De verwerping van de Messias door Zijn volk vormde voor God de aanleiding om Hem nog grótere heerlijkheid te geven. Dit ligt besloten in de woorden van de Heer: ‘*Alles is Mij overgegeven door Mijn Vader*’ (Matt. 11:27). Christus is als Koning over Sion nu tijdelijk verworpen, maar Hij is als Zoon des mensen verheerlijkt aan Gods rechterhand en dat betekent dat *alle dingen* aan Hem zijn onderworpen (zie de aanhalingen van psalm 8 in 1 Kor. 15:27, Ef. 1:22-23 en Hebr. 2:7-9).

In het evangelie naar Johannes is de *liefde* van de Vader voor de Zoon het motief om de Zoon tot middelpunt van alle dingen te maken: ‘De Vader heeft de Zoon lief en heeft alles in Zijn hand gegeven’ (Joh. 3:35). De passage in Matteüs vertoont hiermee wel overeenkomst, omdat hier gesproken wordt over het *welbehagen* van de Vader, waarvan de Zoon het Voorwerp is. We horen hier ook iets over de intieme verhouding tussen de Vader en de Zoon: ‘(...) en niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon’ (Matt. 11:27). Gelukkig stopt dit vers niet met deze verheven woorden, maar is er nog een vervolg: ‘(...) en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren.’ Christus is weliswaar verworpen als de Messias die tot Zijn volk kwam, maar Hij heeft Zichzelf nu omringd met een kring van volgelingen, van ‘broeders’, van kinderen van de Vader.

Dankzij het werk van de Heer hebben wij de *Vadernaam* leren kennen en mogen wij de *Vader* nu in geest en waarheid aanbidden. Te midden van de Gemeente heft Christus Zélf de lofzang aan en leidt Hij het lied van dank en

aanbidding jegens de Vader (Hebr. 2:12). Hij had Zijn discipelen op aarde reeds de Vadernaam verklaard (Joh. 17:6,26), maar na Zijn opstanding uit de doden heeft Hij hen daadwerkelijk ingevoerd in het genot van die nieuwe relatie (Joh. 20:17). Hij is de Eerste onder vele broeders (Rom. 8:29). Hij is het Hoofd van een nieuw mensengeslacht, de familie van Gods kinderen.

De kennis van de Vader en de Zoon

Matteüs 11 laat dus ook zien wat het werk van de Zoon is in de tijd van Zijn verwerping door Zijn aardse volk. De Messiaanse tijd is uitgesteld, de tijden van verkwikking en van herstelling van alle dingen breken pas aan bij Christus' wederkomst (Hand. 3:19,21). Tot dan toe heeft God voor de verworpen Koning een plaats bereid aan Zijn rechterhand in de hemel en Zijn volgelingen zijn een hémels volk, doordat zij door de Heilige Geest zijn verenigd met hun Heer in de hemel. Daarom zegt de Heer dat het voortaan zou gaan om de openbaring van de Vader door de Zoon, om gemeenschap met de Vader en de Zoon, om ware rust voor het hart en *niet* om Messiaanse heerschappij. Doordat de Zoon de Vader openbaart aan vermoeide mensen – zondaars die met belijdenis van schuld tot Hem komen – is er werkelijke gemeenschap met God mogelijk. Onze gemeenschap met de Vader en de Zoon is gegrond op het bezit van het eeuwige leven, dat in de Zoon ons deel is. Dat geeft ons volkomen blijdschap (1 Joh. 1:1-4).

In het Oude Testament woonde God in donkerheid, in het verborgene van het heiligdom. Hij troonde achter het voorhangsel en niemand kon tot Hem naderen, met uitzondering van Mozes en de hogepriester Aäron, die slechts eenmaal per jaar het allerheiligste mocht betreden, en wel op de Grote Verzoendag. Maar op grond van het lijden en sterven van Christus is er voortaan vrije toegang tot God in het heiligdom voor eenieder die gelooft. Het voorhangsel is gescheurd, de hemel is nu open (Hebr. 10:19-22).

Wij kennen God als onze *Vader* in Christus, en Hij heeft ons bestemd tot het zoonschap voor Zichzelf (Ef. 1:5). Wij zijn in Christus heilig en onberispelijk vóór Hem geplaatst. Wij verblijden ons in Gods gedachten, in Zijn raadsbesluiten van eeuwige liefde en genade. Wij hebben gemeenschap met de Vader en kennen het Vaderhart. En wij hebben gemeenschap met de Zoon en delen in het welbehagen dat de Vader in Hem heeft gevonden. De Vader heeft ons aan de Zoon gegeven en wij zijn vast met Hem verbonden.

In het Oude Testament werd God gekend als de ene, ware God. Maar in het Nieuwe Testament openbaart de levende God Zichzelf als Vader, Zoon en

Heilige Geest. God heeft Zichzelf nu in Zijn diepste wezen doen kennen. De Zoon openbaarde de Vader reeds tijdens Zijn leven op aarde en deze openbaring zet Hij nu voort vanuit de hemel door het werk van de Heilige Geest. Hij was niet slechts de Koning van Israël, maar ook *de Zoon van de Vader*. Wij kunnen de Vader alleen door Hem leren kennen. Hij is de Weg, want ‘niemand komt tot de Vader dan door Mij’ (Joh. 14:6).

Zo vinden wij rust voor onze zielen: door Christus rusten wij aan het Vaderhart. God is onze Vader geworden in en door Christus, en wij zijn nu geliefde kinderen en zonen van God. Wij gingen gebukt onder het juk van onze zonden, die nog zwaarder wogen door het juk van de wet, die het oordeel en de vloek over ons uitsprak vanwege onze overtredingen. Maar Christus heeft ons vrijgekocht en ons verlost van de vloek van de wet. Als volgelingen van Hem hoeven wij alleen Zijn *zachte* juk te dragen en Zijn last die *licht* is. Wij hebben een open hemel in het verschiet, want Hij is ons voorgegaan en heeft plaats voor ons bereid in het Vaderhuis.

3. Komen tot de Meester

‘Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht.’

Matteüs 11:28-30

Komen tot Christus

Het slot van Matteüs 11 toont heel mooi het evenwicht tussen de goddelijke verkiezing enerzijds en het aanbod van genade anderzijds. Eerst zien wij de verkiezende wil van de Zoon: ‘(...) hij aan wie de Zoon Hem [d.i. de Vader] wil openbaren’. Dan volgt echter de vriendelijke uitnodiging aan vermoeide zondaarsharten: *‘Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven’* (Matt. 11:27-28). Christus’ roepstem komt tot allen die vermoeid en belast zijn, allen die rust zoeken voor hun geweten. Wij mogen komen met de last van onze zonden en onze schuld, de last van onze moeiten en zorgen en alles aan de voeten leggen van Hem, die onze zonden droeg op het kruis van Golgota. Hij heeft nu *vrede* gemaakt door het bloed van Zijn kruis (Kol. 1:20).

Wanneer wij zo bij Hem *vrede* en *rust* hebben gevonden, worden wij leerlingen, discipelen van Hem. Wij horen bij een verworpen Koning, wij gaan met Hem de weg en nemen Zijn juk op ons. De beeldspraak van het juk dragen is ontleend aan de landbouw. De Israëliet mocht niet ploegen met een ongelijk span dieren (Deut. 22:10; vgl. 2 Kor. 6:14). Hier in Matteüs 11 betekent het dat de discipel in de pas moet lopen met de Meester en aan Hem gelijkvormig moet worden. Wij gaan dus met Hem onder hetzelfde juk en wij leren van Hem. Wij delen in Zijn smaadheid. Hij is zachtmoedig en nederig van hart en Hij wacht op de tijd die door de Vader bepaald is, waarop Hij de macht zal ontvangen die Hem rechtens toekomt. Wij wachten met Hem; wij eisen onze ‘rechten’ niet op, maar dragen het juk dat de Meester ons oplegt. Wij vinden in de moeilijkste omstandigheden rust voor onze zielen en wij gaan met Zijn vrede in het hart de weg, want Zijn juk is zacht en Zijn last is licht.

David werd hun aanvoerder

In dit verband wil ik graag wijzen op enkele parallellen met de tijd van koning David (zie 1 Sam. 22:1-2). David ontving de koninklijke macht pas lange tijd nadat hij door Samuël tot koning was gezalfd. Hierin is hij een type van Christus, die de koninklijke *waardigheid* wel heeft ontvangen maar de koninklijke *macht* nu nog niet zichtbaar uitoefent. Christus is nog steeds de Verworpenen. De wereld heeft Hem uitgeworpen en verhoogd aan het kruis. Zijn eigen volk heeft Hem afgewezen. De Joden wilden niet dat Hij Koning over hen zou zijn. Intussen is Christus door God verhoogd aan Zijn rechterhand in de hemel, en geplaatst boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt (Ef. 1:20-22). Hij is de Koning der koningen en de Heer der heren: die waardigheid bezit Hij nu al, maar de koninklijke macht die ermee verbonden is wordt pas zichtbaar bij Zijn wederkomst (Openb. 19:11-16).

Toen David moest vluchten omdat de tijd van zijn regering nog niet was aangebroken, werd hij het middelpunt en de aanvoerder van een aantal trouwe volgelingen. Zo heeft Christus, hoewel Hij nog de Verworpenen is, discipelen die ten nauwste met Hem verbonden zijn. Hij is het Middelpunt van al degenen die Hij heeft uitverkoren en tot Zich heeft getrokken (Joh. 12:32). Wij vinden dat hier in 1 Samuël 22 voorgesteld in het leven van David. Zijn *broeders* kwamen tot hem in de spelonk Adullam, maar verder ook ieder die in moeilijkheden verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd was. In de eerste categorie zien wij een beeld van hen die de Heer al kennen en die weten dat Hij hen op grond van het verlossingswerk Zijn 'broeders' noemt (vgl. Ps. 22:23; Joh. 20:17). De tweede groep werd gevormd door degenen die door de nood gedreven tot David kwamen. Hierin zien wij allen die de roepstem van de Heiland horen en die gevolg geven aan Zijn vriendelijke uitnodiging: 'Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven' (Matt. 11:28).

Het is opmerkelijk dat Christus juist in het evangelie naar Matteüs als de verworpen Koning wordt getekend, die het Middelpunt wordt van allen die tot Hem de toevlucht nemen. Hij heeft dus toch een volk dat Hem volgt en aan deze volgelingen openbaart Hij de *Vadernaam*. Hij houdt Zich nu niet bezig met de handhaving van Zijn koninklijke rechten, maar Hij vergadert een volk uit Israël en uit de wereld om daaraan de naam van de Vader bekend te maken: 'Niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon [Hem] wil openbaren' (Matt. 11:27; vgl. Joh. 17:6, 26). Dat is het werk van Zijn genade, dat Hij in de huidige tijd tot stand brengt door middel van de Heilige Geest die

Hij naar de aarde heeft gezonden. De Geest toont ons de heerlijkheid van de Vader en de Zoon en Hij brengt ons als de familie van Gods kinderen bijeen rondom Christus onze Heer. Zo zien wij in Matteüs 18:20 dat de Heer het Middelpunt is van Zijn volgelingen, die in Zijn naam vergaderd zijn. Wij vormen een volk dat is afgezonderd van de wereld, een hemels gezelschap, een familie van priesters. Wij verblijven in Gods tegenwoordigheid en scharen ons in aanbedding rondom God en het Lam.

Zoals David niet alleen het *middelpunt* maar ook de *aanvoerder* van zijn volgelingen was, zo is Christus niet slechts het *Middelpunt* maar tevens de *Leidsman* van allen die Hem toebehoren (Hebr. 12:2). Vanuit de plaats waar wij verkeren in Zijn nabijheid gaan wij uit voor Zijn naam. Het zijn bij Hem is de voorbereiding die wij nodig hebben voor onze taak als gezanten van Hem in de wereld. Van de discipelen staat geschreven dat Christus hen riep om (1) bij Hem te zijn, en (2) opdat Hij hen zou uitzenden om te prediken (Marc. 3:14). David werd de aanvoerder, de bevelhebber van allen die de toevlucht tot hem namen. Zo is Christus niet alleen de Heiland, maar ook de *Heer* en *Meester* van allen die tot Hem gekomen zijn. Hij heeft gezag over ons en Hij wil ons aanvoeren in de strijd die wij hebben te strijden voor Zijn naam.

De discipelen die met de Heer waren geweest, werden na de opstanding strijdbare helden en moedige getuigen van Hem. Hun vijanden moesten toegeven 'dat zij mét Jezus waren geweest' (Hand. 4:13). Het leven in de tegenwoordigheid van de Heer had een duidelijk stempel op hen gedrukt en hen geschikt gemaakt voor de geestelijke strijd die zij moesten voeren. De volgelingen van David leerden van *hem* en zodoende veranderden ze van moedeloze mensen in strijdbare *helden*. En zo gaat het met allen die met hun zorgen en moeiten de toevlucht tot Christus nemen: als leerlingen van Hem worden wij veranderd naar Zijn beeld en gaan dan van kracht tot kracht in de strijd. Wij vormen Gods 'legermacht' op aarde, aangevoerd door de verheerlijkte Heer, die de macht van de boze heeft overwonnen en hem heeft verslagen met diens eigen zwaard. Wij strijden de geestelijke strijd in Zijn kracht en behalen overwinningen tot eer van Hem, die Zijn tienduizenden heeft verslagen. Ja, wij zijn zelfs méér dan overwinnaars door Hem die ons heeft liefgehad (Rom. 8:37).

Van Davids helden lezen wij elders dat er van dag tot dag tot hem kwamen om hem te helpen, zodat het ten slotte een groot leger werd, als een leger Gods (1 Kron. 12:22). Zij waren moedig als leeuwen, en vlug als gazellen op de bergen. Zij bogen zich voor het gezag van David en hielpen hem om het koningschap te verwerven (1 Kron. 11:10). Zij waren de eersten die zich onder

zijn gezag stelden, hoewel hij zijn heerschappij over Israël nog niet had aanvaard, en zij droegen in belangrijke mate ertoe bij dat zijn autoriteit erkend werd onder het volk van God en onder de omringende volken. Wanneer wij dit op onszelf toepassen, dan behoren wij tot het getal van Christus' helden als wij Hem reeds in de tijd van Zijn verwerping het gezag geven dat Hem toekomt en strijden voor de eer van Zijn naam. Hij wil ons leiden als onze Heer door middel van het Woord en de Geest van God, ook al is de tijd van Zijn openlijke heerschappij nog niet aangebroken. Volgen wij onze hemelse Heer?

4. Hebt u niet gelezen wat David deed?

‘In die tijd ging Jezus op de sabbat door de korenvelden. Zijn discipelen nu kregen honger en begonnen aren te plukken en te eten. Toen de farizeeën dit echter zagen, zeiden zij tot Hem: Zie, Uw discipelen doen wat niet geoorloofd is te doen op sabbat. Hij echter zei tot hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God inging en de toonbroden at, die hij niet mocht eten, en ook zij niet die bij hem waren, behalve alleen de priesters?’

Matteüs 12:3-4

De vrijheid waarmee Christus ons heeft vrijgemaakt

Mag dat: aren plukken op de sabbat? De farizeeën wilden de discipelen van de Heer Jezus verbieden om van het op het veld staande koren te eten, maar Hij verdedigde hun handelwijze door te wijzen op een voorval uit het leven van David. Dit toont ons in de eerste plaats van hoeveel waarde de Heer het Oude Testament achtte. Hij liet Zich in alle dingen leiden door Gods Woord. Hij leefde eruit en hield het ook aan anderen voor. Christus beriep Zich op de Schrift, zoals Hij dat ook elders wel deed: ‘Hebt u niet gelezen (...)?’ Met andere woorden: de farizeeën hadden beter kunnen weten als ze hun Bijbel maar beter hadden gelezen! Een soortgelijk verwijt maakte Paulus de gelovigen in Galatië, die ook wettisch gezind waren: ‘U die onder (de) wet wilt zijn, luistert u niet naar de wet?’ (Gal. 4:21). Zij zouden voor wetticisme bewaard zijn gebleven, als zij beter naar de wet hadden geluisterd en de lessen van de Schrift ter harte hadden genomen. De discipelen van de Heer mogen leven in de vrijheid waarmee Hij hen heeft vrijgemaakt.

In de tweede plaats is het van belang erop te letten dat de Heer Zich spiegelde aan Zijn voorvader, koning David. Hij trok een parallel tussen David en zijn mannen enerzijds, en Zichzelf en Zijn volgelingen anderzijds. Dit is niet zonder reden, want in het voorgaande hoofdstuk werd Hij getekend als de

verworpen Messias (zie Matt. 11:16-25). En zo ging ook Dávid een weg van smaad en lijden, toen hij op de vlucht was voor Saul en zijn toevlucht zocht in het heiligdom te Nob (vgl. Matt. 12:3-4 met 1 Sam. 21). Hoewel David de gezalfde des Heren was, was zijn weg naar de troon lang en moeizaam. In zijn lijdensweg is hij een treffend beeld van de lijdende Knecht des Heren, en in zijn volgelingen zien wij een voorbeeld van de discipelen van Christus die met Hem de weg van het lijden gaan.

Het voedsel van het heiligdom

David zorgde voor zijn mannen, en zo zorgt Christus voor degenen die Hem toebehoren. David ging het huis van God binnen en at daar van de toonbroden, en ook zij die bij hem waren. Dat was de vrijheid waarin zij stonden; en dit is een prachtige illustratie van de *christelijke vrijheid*. Want de Heer geeft ons in de tijd van Zijn verwerping een plaats in het hemelse heiligdom dat Hij is binnengegaan; en wij bezitten daar een priesterlijk deel en een priesterlijke positie (vgl. Hebr. 10:19-22; 1 Petr. 2:5; Openb. 1:6).

Wat de mannen van David deden was eigenlijk voorbehouden aan de priesters. Elke sabbatdag werden de toonbroden in de tabernakel verversd en de broden die dan een week in het heiligdom hadden gelegen, moesten door de priesters op een heilige plaats worden gegeten (Lev. 24:5-9). Het was *heilig* voedsel, het voedsel van het *heiligdom*. Deze broden, bedekt met zuivere wierook, vertegenwoordigden de twaalf stammen van Israël. Als God deze broden zag, dan dacht Hij aan Zijn volk en kon Hij in welgevallen op hen neerzien. Zo ziet God nu in welgevallen op al Zijn kinderen neer, omdat zij in Christus in volmaaktheid voor Zijn aangezicht zijn gesteld en overdekt zijn met de aangenaamheid van de Geliefde (Ef. 1:3-6). Zoals de tafel de toonbroden droeg in het heiligdom, zo draagt Christus ons als een hemels volk voor Gods aangezicht. In Hem zijn wij heilig en veilig, en liefelijk voor God. Welnu, dáármee mogen wij ons als een heilig priesterdom figuurlijk gesproken voeden: met dat wat wij in Christus geworden zijn voor het aangezicht van God, in de Mensenzoon die door de wereld is verworpen maar door God is verhoogd aan Zijn rechterhand in de hemel.

Met dit voorbeeld verdedigde Christus de handelwijze van Zijn discipelen. Zij waren vrij om op sabbat van de korenaren te eten, zoals de mannen die David vergezelden de vrijheid kregen – zeer waarschijnlijk was dat ook op de sabbat – van het bijzondere voedsel van het heiligdom te eten. Er is dit verschil: de

aren zijn nog geen complete broden, maar vormen wel de grondstof ervan. De aren doen speciaal denken aan het leven dat uit de dood van Christus is voortgesproten (Joh. 12:24-25). Hij is de Eersteling uit de doden en wij zijn *met Hem* opgestaan ten leven. Zijn leven is ware spijs voor onze zielen en wij genieten de vrijheid – die de wet niet gaf en ook niet kón bieden – om ons geestelijk te voeden met het nieuwe leven, het opstandingsleven.

Het wapen van het heiligdom

David nam echter niet alleen het *voedsel*, maar ook het *wapen* dat in het heiligdom voorhanden was: het zwaard van de Filistijn Goliat (1 Sam. 21:9). En hoewel de Heer Jezus hier verder niet op zinspeelt in Matteüs 12, denk ik dat wij uit het vervolg van de geschiedenis van Davids verblijf te Nob ook het nodige kunnen leren. Wij hebben namelijk niet alleen voedsel nodig om het nieuwe leven te kunnen onderhouden, maar tevens een wapen om de strijd met de vijand te kunnen aanbinden. Het is het wapen van het heiligdom, dat zijns gelijke niet kent! Het is het wapen dat volkomen beantwoordt aan Gods eisen van gerechtigheid en heiligheid. Wat wordt ons voorgesteld in dit wapen? Het was het wapen van David, dat hij de reus Goliat ontnam nadat hij deze had gedood met diens eigen zwaard (1 Sam. 17:51,54). Het wás het wapen van de Filistijn, maar voortaan behoorde het *David* toe.

Zo heeft Christus de satan overwonnen, die de macht had over de dood. Dood en graf waren de wapens van Zijn machtige tegenstander (Hebr. 2:14). Maar hóe heeft Christus hem de doodsteek gegeven? Dat heeft Hij gedaan door Zélf in de dood te gaan en de duivel te verslaan met diens eigen machtsmiddelen. Voortaan is de macht over de dood in handen van de opgestane Heer, die de sleutels bezit van de dood en de hades (Openb. 1:18). Maar in de geestelijke toepassing is het zo, dat Christus ons laat delen in de gevolgen van Zijn overwinning en ons om zo te zeggen ook dit wapen in handen geeft (evenals de mannen van David veilig waren achter het zwaard dat hij hanteerde). Want wij dragen altijd de *doding* van Jezus in het lichaam om, opdat ook het *leven* van Jezus in ons lichaam openbaar wordt (2 Kor. 4:10). Omdat wij met Christus gestorven zijn, kunnen wij onze leden die op de aarde zijn – en waarin de macht van de vijand nog steeds werkzaam is – doden (Kol. 3:5). Enerzijds hebben wij dus *voedsel* nodig om het nieuwe leven te onderhouden, maar anderzijds een *wapen* om de werkingen van het vlees te doden. Wat een genade dat de ware David in deze beide belangrijke behoeften voorziet!

5. De vijf principes van de nieuwe bedeling

‘Of hebt u niet gelezen in de wet, dat op de sabbat de priesters in de tempel de sabbat ontheiligen en onschuldig zijn? Ik zeg u echter: Iets groters dan de tempel is hier. Als u echter had geweten wat het is: ‘Barmhartigheid wil Ik en geen offer’, dan zou u de onschuldigen niet hebben veroordeeld. Want de Zoon des mensen is Heer van de sabbat.’

Matteüs 12:5-8

Een nieuw priesterdom

De eerste acht verzen van Matteüs 12 bevatten vijf principes of gedragsregels voor ons als christenen in deze bedeling, waarin de Heer is *verworpen* door Zijn eigen volk – evenals dat gebeurde met Zijn voorloper Johannes de Doper (zie het verband met Matt. 11). Het gaat om de volgende principes, waarvan het *eerste* al besproken is; zie hoofdstuk 4. Wij vatten dit nog kort samen: Jezus en Zijn volgelingen handelen als *priesters* in het hemelse heiligdom gedurende de tijd van de verwerping van de Heer, evenals David en zijn mannen het huis Gods binnen gingen en de toonbroden aten (1 Sam. 21:1-9; Matt. 12:3-4). In Matteüs 12 gaat het om het eten van *korenaren*, die een beeld zijn van de Heer in Zijn opstanding uit de dood (Joh. 12:24; 1 Kor. 15:20,23).

De gelovigen die tot de Gemeente behoren, hebben een hémelse roeping. Wij hebben vrijmoedigheid om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus. Wij hebben ook een grote Priester over het huis van God: de verhoogde Heer aan Gods rechterhand (Hebr. 10:19-22). Het heiligdom is onze ‘schuilplaats’ en wij mogen ons in Gods tegenwoordigheid voeden met Christus, de opgestane en verheerlijkte Heer. Hij is het voedsel van het heiligdom. De toonbroden spreken tevens van de hemelse positie van de Gemeente. De twaalf broden symboliseren Gods volk, in Christus aangenaam gemaakt en door Hem gedragen in Gods tegenwoordigheid.

Een nieuw perspectief: de rust van God

In Matteüs 12:5 zien wij dat de Heer nog doorborduurt op het thema van – zoals wij het soms wel uitdrukken – het algemeen priesterschap van de gelovigen. Hij vergelijkt de discipelen weer met de priesters, die zelfs op de sabbatdag dienst deden in het heiligdom. Zij deden daar hun werk en ontheiligden de sabbat, maar waren toch ónschuldig. Het was immers Gods wil dat op de sabbat nog extra offers werden gebracht boven het dagelijks brandoffer (Num. 28:9-10). Hoewel de priesters in de tempel *op sabbat* werkten, konden zij rustig hun taak vervullen. Zo waren ook de discipelen van de Heer *onschuldig* als zij aren plukten en aten op sabbat, zolang zij maar niet handelden tegen *Zijn* geboden.

Dit is een indicatie dat de sabbatswetten niet gelden in deze bedeling. In de begintijd van het christendom voerde men hevige debatten over de vraag of de gelovigen uit de heidenen zich ook moesten onderwerpen aan de wetten van Mozes, maar toen is eens voor altijd vastgesteld dat zij dit juk *niet* hoefden te dragen (Hand. 15:1-29). Er is echter wel een gééstelijke toepassing te maken. Voor ons geldt een sabbatsrust, doordat wij ‘rusten’ van ons leven in de zonde en nu met Christus zijn opgestaan tot een *nieuw* leven. De rust van de *nieuwe* schepping vervangt de oorspronkelijke sabbatsrust in de hof van Eden, die door de zonde verstoord was. En in de tweede plaats: wij zijn ‘priesters’ en het is ons geoorloofd het heiligdom te betreden ‘op de sabbat’, dus in de Geest te naderen in de tegenwoordigheid van God en in te gaan tot Zijn rust op grond van het volbrachte werk van Christus (Hebr. 4:8-11). Wij hebben vrede *met* God en wij genieten ook de vrede *van* God (Rom. 5:1; Fil. 4:7). De sabbatsrust die overblijft voor het volk van God is echter ook een profetische verwijzing naar de rust van het Vrederijk.

Een nieuwe tempeldienst

Het *derde* principe is ook van groot belang. De joodse tempeldienst is vervangen door de christelijke eredienst, die niet gebonden is aan tijd of plaats. Wij aanbidden de Vader in geest en waarheid (Joh. 4:23-24). Wij mogen *voortdurend* een loffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die Zijn naam belijden (Hebr. 13:15).

Christus kon van *Zichzelf* zeggen, want Hij is God en Mens in één Persoon: ‘Méér dan de tempel is hier’ (Matt. 12:6). Hij was ook méér dan Salomo, die de tempel bouwde (Matt. 12:42). De hele volheid van de Godheid woont

lichamelijk in Hem (Joh. 2:21; Kol. 2:9). De tempel van Zijn lichaam spreekt echter ook van de *Gemeente*, die in deze bedeling Zijn ‘lichaam’ op aarde is en de woonplaats van God in de Geest (Ef. 2:20-22). Dit vervangt iedere aardse tempel, die met *handen* gemaakt is.

Een nieuwe leidraad: barmhartigheid bewijzen

Het *vierde* devies van de nieuwe bedeling is: ‘*Barmhartigheid* wil Ik en geen offerande’ (Matt. 12:7a). Wetticisme leidt altijd tot veroordeling van *onschuldigen* (Matt. 12:7b). Voor de reinen is echter alles rein (Tit. 1:15). Een veroordelende houding ten opzichte van anderen gaat meestal samen met (zelf)verheffing van het godsdienstig establishment. Wij zien dat ook in de evangeliën (vgl. Luc. 18:9-14).

Dit woord van de Heer over de noodzaak van het betonen van barmhartigheid is een citaat uit de profeet Hosea: ‘Want in *liefde* heb Ik behagen en niet in slachtoffer, in kennis van God en niet in brandoffers’ (Hos. 6:6). De Heer citeerde het ook bij de roeping van de tollenaar Matteüs (Matt. 9:13). Christus kwam niet om rechtvaardigen te roepen, maar *zondaars*. Wij zouden ook barmhartigheid moeten tonen jegens de mensen in onze omgeving, want het is nog steeds genadetijd. Wij kunnen allerlei uiterlijke vormen in acht nemen en onze offeranden brengen, evenals een vrome Jood dat deed. Maar dat heeft voor God geen waarde, *als het niet gepaard gaat met een gezindheid van echte liefde, mededogen en ontferming*.

Een andere koning: Jezus is Heer

De Heer Jezus spreekt met een groter gezag dan de wetgever *Mozes*, die het volk Israël uit Egypte leidde (vgl. Hebr. 3:3). Hij legt nog een *vijfde* beginsel vast, dat tevens een profetie is: Jezus is Heer! Dat is ook het getuigenis van de apostelen in het boek Handelingen, en het werd door hun tegenstanders bevestigd (Hand. 2:36; 5:31; 10:36; 17:7). De Zoon des mensen is *Heer* van de sabbat, lezen wij hier (Matt. 12:8). *Hij* stelt de regels vast voor ons gedrag als gelovigen – en die vinden wij in detail in de rest van het Nieuwe Testament.

Maar het feit dat de Mensenzoon de *Heer van de sabbat* is, is tevens een verwijzing naar het komende Vrederijk, waarin alle tong zal belijden dat Jezus Christus *Heer* is, tot heerlijkheid van God de Vader (Fil. 2:10-11). Hij is aller Heer, de Erfgenaam van alle dingen (Hand. 10:36; Ef. 1:22). Bij Zijn

wederkomst zal Hij Zijn regering aanvaarden en dan zal de ware sabbatsrust aanbreken voor het volk van God en voor de hele schepping. Wat een vooruitzicht!

6. Waarom gebruikte de Heer gelijkenissen?

‘En de discipelen kwamen naar Hem toe en zeiden tot Hem: Waarom spreekt u in gelijkenissen tot hen? Hij nu antwoordde en zei tot hen: Omdat het u is gegeven de verborgenheden van het koninkrijk der hemelen te kennen, maar hun is het niet gegeven.’

Matteüs 13:10-11

Het doel van de gelijkenissen

De Heer Jezus gebruikte vele gelijkenissen in Zijn onderwijs aan de discipelen alsook aan de talrijke menigten die Hem volgden. Wat was de aard van deze ‘lesmethode’? Het woord *gelijkenis* of *parabel* is ontleend aan het Gr. *parabolè*, d.i. het naast elkaar stellen (en wel om dingen met elkaar te kunnen *vergelijken*). Soms was een gelijkenis niet meer dan een *spreuk*, een *gezegde*. De Heer Jezus noemde zo’n spreekwoord in de synagoge te Nazaret: ‘U zult ongetwijfeld deze spreuk (Gr. *parabolè*) tot Mij zeggen: Geneesheer, genees Uzelf!’ (Luc. 4:23). Maar de meeste gelijkenissen bevatten méér onderwijs, méér vergelijkingsmateriaal. Het gaat daarbij om bekende beelden die ontleend zijn aan de natuur, het dagelijkse leven, de landbouw, de visvangst e.d.

Het woord *gelijkenis* komt in totaal 17 keer voor in Matteüs, 13 keer in Marcus, en 18 keer in Lucas. Buiten de evangeliën komt het in het Nieuwe Testament maar tweemaal voor, en wel in de brief aan de Hebreëën (9:9; 11:19). In die twee verzen gaat het om de tabernakel als een afbeelding van de onvolkomen situatie onder het jodendom, en om de zinnebeeldige ‘opstanding’ van Isaak uit de doden. Het Marcusevangelie bevat dus minder gelijkenissen dan het Matteüs- en Lucasevangelie. Niettemin is het aantal groter dan men zou denken bij Marcus aan te treffen – dit evangelie dat zo vol actie is en ons ‘terstond’ van de ene gebeurtenis naar de andere voert. Voor

zover ik heb kunnen nagaan, is echter alleen de gelijkenis van 'het vanzelf groeiende zaad' (4:26-29) uniek voor Marcus.

Wat was nu eigenlijk de bedoeling van de gelijkenissen? Het zijn méér dan gewone illustraties. De beeldspraak diende ertoe de waarheid aangaande het Koninkrijk Gods nader uiteen te zetten. Het doel was in feite tweeledig. Voor Christus' *discipelen* waren ze vooral bedoeld als een *stimulans* om Zijn onderwijs te begrijpen en door te dringen in de diepe betekenis ervan; daartoe volgde dan ook steeds de uitleg. Maar voor de *menigten* hadden ze juist een *verhullende werking*, zodat hun de strekking ervan ontging. Voor hen bleef de beeldspraak dus in feite geheimtaal. Dit was echter in overeenstemming met het oordeel van verharding dat het ongelovige volk trof en waarvan de profeet Jesaja reeds had gesproken (Marc. 4:10-12; vgl. Jes. 6:9-10). Als de grote Leraar wijdde de Heer Jezus Zijn discipelen dieper in de geheimenissen van het Koninkrijk Gods in, doordat Hij hun een nadere verklaring van de gelijkenissen gaf. Maar tegenover de ongelovige menigten, degenen die buiten stonden, ontbrak een dergelijke uitleg.

De gelijkenissen laten zien hoe het Koninkrijk zich in verschillende fasen manifesteerde. De komst van de Koning in nederigheid, als een Heiland, bracht het Koninkrijk nabij. In de Persoon van Christus was het reeds bij hen, midden onder hen (Luc. 17:21). De verwerping van de Heer door het Joodse volk bracht met zich mee dat het Koninkrijk een *verborgen gedaante* aannam. Het rijk was er nog wel, het zou zich zelfs overal uitbreiden waar men de rechten van Christus zou erkennen, nl. door de werking van Zijn Woord en Geest; maar dit is vooral een gééstelijke heerschappij (Matt. 28:18-20). De Heer Jezus Zelf is immers afwezig, gezeten aan de rechterhand van God, 'verborgen in God' (Kol. 3:3). Dat houdt ook in dat met binnendringende zonde en ongerechtigheid *niet onmiddellijk* wordt afgerekend. Dat gebeurt pas bij de wéderkomst. Bij Christus' verschijning wordt het Koninkrijk in macht en majesteit geopenbaard, dan begint het Vrederijk in hemel en op aarde.

Gelijkenissen en geheimenissen

Het spreekt vanzelf dat dit onderwijs van de Heer veelomvattend is. Wij zijn niet onmiddellijk volleerde discipelen van het Koninkrijk der hemelen (Matt. 13:52). Wij moeten groeien in geestelijk inzicht in deze bijbelse beeldspraak. Ik zou hier een parallel willen trekken met het verstaan van de geheimenissen in de brieven van Paulus. Deze zijn ook alleen door

‘ingewijden’ te verstaan, niet door hen die *buiten* zijn. Niet dat ze in de een of andere geheimtaal zijn meegedeeld, want alle verborgenheden zijn in de geschriften van het Nieuwe Testament *onthuld*. We hebben het allemaal zwart op wit. Maar toch kunnen deze dingen alleen begrepen worden door ware gelovigen, die de inwoning van Gods Geest bezitten en die door de Geest worden ingeleid in de Schriften (vgl. Joh. 16:13-15). Door de zalving met de Geest ligt Gods Woord als een open Boek voor ons. ‘Zijn zalving leert ons over alle dingen’ (1 Joh. 2:27).

Dat is in feite ook het antwoord op de diepzinnige vraag die de Heer Jezus eens aan Zijn discipelen stelde: ‘Weet u niet wat deze gelijkenis (nl. die van de zaaier) betekent, *en hoe zult u dan al de gelijkenissen verstaan?*’ (Marc. 4:13). Hoe zijn ze überhaupt te verstaan? Hoe kunnen wij Gods Woord begrijpen? De weg, de methode om inzicht te verwerven, is van gééstelijke aard: *opnieuw geboren* mensen lezen de Bijbel bij *het licht* van de Heilige Geest. Zó aanvaarden en verstaan wij hetgeen van de Geest van God is (1 Kor. 2:10vv.). Zó verwerven wij inzicht in de diepten van God, in de geheimenissen van het Koninkrijk van God, in al de verborgenheden met betrekking tot Christus en de Gemeente. Zó leren wij de wonderbare wijsheid van God te begrijpen en te bewonderen.

7. De tien geboden: tijdgebonden of tijdloos?

'Wee u, schriftgeleerden en farizeeën, huichelaars, want u geeft tienden van de munt, de dille en de komijn, en u laat het gewichtigste van de wet na: het oordeel en de barmhartigheid en de trouw. Deze dingen nu zou men moeten doen en de andere niet nalaten.'

Matteüs 23:23-24

Zijn de tien geboden tijdgebonden of tijdloos? En wat is het belangrijkste onderdeel ervan? De hierboven geciteerde verzen uit Matteüs tonen ons aan hoe moeilijk het is de verschillende delen van de wet van Mozes van elkaar te *scheiden*. Men maakt soms onderscheid tussen de civiele en de ceremoniële wetten (die tijdgebonden waren en alleen voor Israël golden), en de morele wet, d.i. de wet van de tien geboden (die tijdloos en universeel geldig is). De Heer verbindt het geven van de tienden van de oogst echter direct met het *gewichtigste* van de wet, de belangrijke morele principes die de wet karakteriseren.

Het onderscheid tussen burgerlijke en ceremoniële voorschriften enerzijds en permanente morele wetten anderzijds, is zeer kunstmatig. De tien geboden bevatten zelf een viertal duidelijke verwijzingen naar Israëls volksbestaan in Kanaän, een periode die door de zonde van de natie slechts van beperkte duur is geweest. Nauwkeurige lezing van de Tien Woorden toont dit aan (Ex. 20:1,10,12,17). Het gaat om de volgende verwijzingen:

1. naar de exodus uit het land Egypte;
2. naar het sabbatsgebod, dat pas na de uittocht van kracht werd (vgl. Ex. 16);
3. naar een lang leven in het land Kanaän;
4. naar de veestapel en andere bezittingen in het land.

Het voorlezen van de tien geboden in de christelijke eredienst is dan ook gebaseerd op het denkbeeld dat Israël en de kerk één en hetzelfde volk van God zouden zijn. Deze vooronderstelling is echter niet juist en werkt bijv. problemen met het sabbatsgebod in de hand. Maar de dag die voor ons als christenen aan de Heer is gewijd is de *eerste* dag van de week, de opstandingsdag. Terwijl de sabbat de afsluiting vormt van de oude schepping, staat de eerste dag van de week in het teken van de *nieuwe* schepping.

Omgekeerd blijken bepaalde burgerlijke en ceremoniële wetten uit de boeken van Mozes echter ook in de huidige bedeling nog van actuele waarde te zijn. De wetten aangaande het vee zijn niet in de eerste plaats met het oog op de dieren gegeven, maar met het oog op degenen die in het evangelie arbeiden. Zorgt God soms voor de ossen? Zeker, maar Hij heeft in de *eerste* plaats Zijn apostelen op het oog. En zoals de priesters deelden in de opbrengst van het altaar, hebben Gods dienstknechten ook thans recht op ondersteuning (vgl. 1 Kor. 9:8-14).

De Heer rekent in Matteüs 23 zowel de voorschriften voor de tienden als de drie belangrijke morele principes ‘het oordeel, de barmhartigheid en de trouw’ tot dezelfde wet (Matt. 23:23; vgl. Hos. 6:6; Mi. 6:8; Zach. 7:9). Het *oordeel* is hier de juiste beoordeling, een rechtvaardige behandeling van de naaste. Het *oordeel* (Gr. *krisis*) is in feite het goddelijk recht, dat straks volmaakt zal gelden in het Vrederijk (vgl. Matt. 12:18,20). Het heeft evenals de *barmhartigheid* en de *trouw* te maken met onze houding ten opzichte van onze medemensen, onze medegelovigen.

Christus maakt slechts onderscheid tussen bijzaken en hoofdzaken, doordat Hij de morele beginselen het *gewichtigste* deel van de wet noemt. Als de grote Wetgever heeft Hij deze belangrijke morele principes zelfs nog aangescherpt in de bergrede (Matt. 5-7), en later ook een *positieve* samenvatting van de beide tafels van de wet gegeven. Het gaat om de totale liefde van ons hart tot God, en het liefhebben van de naaste als onszelf (Matt. 22:34-40).

Paulus werkt de geboden van de wet ook in positieve zin verder uit in zijn brieven, maar stelt tegelijkertijd dat de christen niet onder het *regime*, het *bestel* van de wet verkeert, maar onder dat van de genade (Rom. 6:14). De christen is nu wettelijk aan *Christus* onderworpen en hij vervult de wet van *Christus*, d.i. de wet van de liefde (1 Kor. 9:21; Gal. 6:2), door een leven naar de Geest. De genade gaat dus *verder* dan de wet en de vrucht van de Geest omvat *meer* dan formele gehoorzaamheid aan de tien geboden.

Het antwoord op de gestelde vraag is dus tweeledig: enerzijds zijn de Tien Woorden tijdgebonden, doordat ze aan Israël als natie gegeven zijn; anderzijds zijn ze tijdloos, doordat ze door Christus – door Zijn volbrachte werk en de uitstorting van de Heilige Geest hier op aarde – op een hoger plan zijn gebracht, zodat de rechtvaardige eis van de wet werkelijk vervuld wordt in hen die wandelen naar de Geest (Rom. 8:4).

8. Een goddelijk ‘totdat’

‘Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt en hen stenigt die tot u zijn gezonden, hoe dikwijls heb Ik uw kinderen willen bijeenverzamelen, zoals een hen haar kuikens bijeenverzamelt onder haar vleugels, en u hebt niet gewild. Zie, uw huis wordt aan u woest overgelaten. Want Ik zeg u: u zult Mij van nu aan geenszins zien, totdat u zegt: Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer.’

Matteüs 23:37-39

Het ‘totdat’ van Christus

Hoewel de Heer Jezus in het zevenvoudig ‘wee!’ van dit hoofdstuk scherp het oordeel over Jeruzalem uitsprak, deed Hij dat toch met een hart vol liefde. Hij was tot Zijn volk gekomen, zachtmoedig en nederig en als een Heiland. Hij wilde hen liefdevol bijeenverzamelen onder Zijn vleugels – wat wijst op het bieden van goddelijke bescherming (Deut. 32:10-12; Ruth 2:12; Ps. 91:4). Maar zij wilden dat niet en wezen de Messias af. Hij werd verworpen en naar het kruis verwezen; dat is de reden dat de komst van het Koninkrijk is uitgesteld tot Zijn terugkeer, tot Zijn wederkomst in macht en majesteit.

Dezelfde menigte die bij de intocht in Jeruzalem had geroepen: ‘Hosanna voor de Zoon van David! Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer!’ riep niet lang daarna: *‘Kruisig, kruisig Hem!’* Israëel verwierp Hem en daarom is het Koninkrijk, dat in de Persoon van de Koning tot de Joden was gekomen, van hen weggenomen. Jeruzalem zou alleen (of: woest) gelaten worden en prijsgegeven worden aan de volken. Doordat God de tempel als Zijn woonplaats opgaf, werd de stad door Hem verlaten. De goddelijke bescherming werd hun voor een tijd ontnomen. Stad en tempel werden verwoest door de Romeinse legers. Jeruzalem zou door de heidense volken worden vertreden, *‘totdat de tijden der volken (of: der heidenen) zullen vervuld zijn’* (Luc. 21:24). De kinderen van Jeruzalem zouden Hem voortaan ook niet meer zien (Matt. 23:39). Wij kunnen Christus in deze bedeling van de genade alleen maar zien met het oog van het geloof (Joh. 20:29; Hebr. 2:9).

Er is dus een heerlijk ‘totdat’, dat door de Heer Jezus Zelf is uitgesproken. Wij vinden dit zelfs direct nadat Hij het oordeel had aangekondigd, dat over de geliefde stad zou komen: ‘Zie, uw huis wordt aan u woest overgelaten’ (Matt. 23:38). Hij eindigde Zijn rede tegen de schriftgeleerden en farizeeën namelijk met de woorden: ‘Want Ik zeg u: u zult Mij van nu aan geenszins zien’, *totdat u zegt* – en dan volgen opnieuw de woorden die bij de intocht in Jeruzalem al waren geroepen: ‘Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer’ (Ps. 118:24-26; Matt. 21:9). Dat geeft hoop voor de toekomst.

Het ‘totdat’ van Paulus

Want het is een goddelijk ‘totdat’, vergelijkbaar met het ‘totdat’ dat Paulus onthult in Romeinen 11:25-27, wanneer hij spreekt over het geheimenis van Israëls herstel in de eindtijd, nadat de Gemeente compleet is en is ingegaan in de beloofde zegen:

‘Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid onbekend is, opdat u niet wijs bent in eigen oog, dat er voor een deel over Israël verharding is gekomen, totdat de volheid van de volken is ingegaan; en zo zal heel Israël behouden worden, zoals geschreven staat: ‘Uit Sion zal de Redder komen; Hij zal de goddeloosheden van Jakob afwenden. En dit is voor hen het verbond mijnerzijds, wanneer Ik hun zonden zal wegnemen.’

Christus zal *opnieuw* tot Zijn volk komen en dan zal het zich wél laten bijeenverzamen onder Zijn vleugels. Het overblijfsel van Israël zal Hem met een berouwvol hart aannemen, want zij zullen weklagen en Hem aanschouwen die zij doorstoken hebben (Matt. 24:30-31; Zach. 12:10; Openb. 1:7). Het zal de Heer Jezus erkennen als de door God gezonden Messias en zeggen: ‘Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer’ (Matt. 23:39). Zij zullen Hem dus opnieuw – en dan met heel hun hart – begroeten met de woorden uit psalm 118:26:

*‘Gezegend Hij, die komt in de naam des HEREN!
Wij zegenen u uit het huis des HEREN.’*

De Messias is Degene op Wie Gods zegen rust. Hij is het Voorwerp van Gods welbehagen, het Centrum van Zijn plannen en gedachten. Hij is ook de Zoon van de Gezegende (Marc. 14:61). De Heer Jezus kwam in de naam van Zijn Vader, niet in zijn eigen naam – zoals straks de antichrist zal doen, die door de

massa van het volk zal worden aangenomen (Joh. 5:43). Maar het herstelde Israël zal straks weer delen in de goddelijke zegen en bescherming, die hun door de wederkomende Heer ten deel zal vallen.

Totdat Hij komt

Naar dit heerlijke ‘totdat’ verlangen ook wij als gelovigen uit de volken, want bij de tekenen van brood en wijn verkondigen wij telkens de dood van de Heer, ‘*totdat* Hij komt’ (1 Kor. 11:26; vgl. Luc. 22:16,18). En Hij spoort ons ook ertoe aan Zijn Woord te bewaren en trouw te zijn: ‘Wat u echter hebt, houdt dat vast *totdat* Ik kom’ (Openb. 2:25; 3:11).

9. Leven in het licht van de wederkomst

Schets van toekomstige gebeurtenissen

Tijdstip van de wederkomst: ‘van die dag en dat uur weet niemand.’

Marcus 13:32-33

1. Het herstel van Israël

De vervulling van de profetie met betrekking tot de eindtijd is al begonnen, de oprichting van de staat Israël in 1948 is daarvan het bewijs – ‘en leert van de *vijgenboom* deze gelijkenis: wanneer zijn tak al zacht wordt en de bladeren uitspruiten, dan weet u dat de zomer nabij is’ (Matt. 24:32-34; vgl. 21:18-21; Ezech. 37:1-8). Eerst nationaal, dan geestelijk herstel doordat de Geest in de dorre doodsbeenderen blaast; vgl. ook de opnieuw geënte takken in de *olijfboom* in Romeinen 11. Israël zal ook weer de *wijnstok* van de aarde zijn.

2a. De opname van de gelovigen

De Heer daalt af van de hemel en alle ware gelovigen uit het Oude en Nieuwe Testament (‘die van Christus zijn’, 1 Kor. 15:23) zullen worden opgenomen de Heer tegemoet in de lucht, de doden zullen opstaan en de levenden zullen worden veranderd – ‘Want de Heer Zelf zal met een bevelend roepen, met de stem van een aartsengel en met de bazuin van God neerdalen van de hemel; en de doden in Christus zullen eerst opstaan; daarna zullen wij, de levenden die overblijven, samen met hen in wolken worden opgenomen de Heer tegemoet in de lucht; en zo zullen wij altijd met de Heer zijn’ (1 Tess. 4:13-18; vgl. 1 Kor. 15:51-52; Hebr. 11:40).

2b. De invoering van de Gemeente in het Vaderhuis

Dat is een speciale zegen voor de gelovigen in deze bedeling, die God nu door Christus als hun *Vader* mogen kennen. De vele woningen in het Vaderhuis zijn om zo te zeggen de intieme woonvertrekken in Gods paleis (vgl. de priestervertrekken bij het tempelgebouw in het O.T.). Hierover heeft de Heer Jezus Zelf gesproken, toen Hij nog op aarde was – ‘Laat uw hart niet ontroerd worden. U gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader zijn vele woningen; als het niet zo was, zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om u plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan en u plaats heb bereid, kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben.’ ‘Vader, Ik wil dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn, opdat zij Mijn heerlijkheid aanschouwen die U Mij hebt gegeven’ (Joh. 14:1-3; Joh. 17:24).

3. Verschijning of openbaring in heerlijkheid

Na de uitvoering van de oordelen zal Hij dan met alle hemelse heiligen in heerlijkheid verschijnen om Zijn heerschappij op aarde te vestigen (zie Kol. 3:4; 1 Tess. 4:14b; 2 Tess. 1:10; Openb. 19:14; vgl. Zach. 14:5). Hierover gaan de *meeste* passages die spreken over de wederkomst.

4. De rechterstoel

Hieraan voorafgaand verschijnen de gelovigen éérst nog voor de rechterstoel van Christus om voor Hem geopenbaard te worden en loon te ontvangen, omdat zij immers met Hem zullen regeren (Rom. 14:10-12; 2 Kor. 5:10; 2 Tim. 4:8). Geopenbaard te worden voor de rechterstoel is een zegen, want alles wordt *transparant* gemaakt; gelovigen komen niet in het gericht (Joh. 5:24).

5. Het uur van de verzoeking

Zodoende wordt de Gemeente die de komst van de Heer verwacht, bewaard voor *het uur van de verzoeking* dat over de hele aarde zal komen ‘om te verzoeken hen die op de aarde wonen. Ik kom spoedig, houd wat u hebt, opdat niemand uw kroon neemt’ (Openb. 3:10-11). Bewaard worden voor *het uur* van de verzoeking betekent dat de Gemeente *niet* door de oordelen van de

laatste zeven jaar van de eindtijd zal gaan. Jezus redt ons van de komende toorn (1 Tess. 1:10). Degenen die op de aarde wonen, lett. ‘de bewoners der aarde’, zijn zij die uitsluitend aardgericht zijn en geen hemelse roeping kennen. Zij vallen ten prooi aan de verzoeken van de eindtijd door de misleiding van het beest en de valse profeet.

‘Het uur van de verzoeking’ omvat de hele periode van Daniëls laatste jaarweek, de ‘Grote Verdrukking’ is de *tweede* helft hiervan – dus 3 ½ jaar, of 42 maanden, of 1260 dagen (deze tijdsperioden vinden we in Openb. 11 en 12). De term Grote Verdrukking komt in het Nieuwe Testament voor in Matteüs 24:21, Marcus 13:19 en Openbaring 7:14, het Oude Testament spreekt van de tijd van benauwdheid voor Jakob (vgl. Jer. 30:7; Dan. 12:1). Er zullen ook martelaren zijn in de *eerste* helft van de laatste jaarweek, zoals we in Openbaring 6:9-11 kunnen lezen, maar die vroegere vervolgingen zijn niets in vergelijking met wat zich in de Grote Verdrukking zal afspelen. Wie weigert het beest te aanbidden, wordt om het leven gebracht (Openb. 13:15-17). Ter wille van de uitverkorenen onder Israël, die de Messias hebben aangenomen, zullen die dagen worden verkort (Matt. 24:22). Zij moeten vluchten naar de bergen en het woestijngebied van Judea om een toevluchtsoord te vinden wegens de vervolging van het beest en zijn profeet (Matt. 24:16vv.; Openb. 11:7; 12:13vv.).

6. De zeventig jaarweken van Daniël

De laatste jaarweek van Daniël¹ (het gaat in totaal om 7 en 62 weken en 1 laatste week, vgl. Dan. 9:24-27) valt dus uiteen in twee helften: aan het begin van de 70ste week wordt er een zevenjarig verdrag gesloten tussen een verenigd Europa (het herstelde Romeinse rijk) en Israël (misschien reeds onder het bewind van de antichrist). Dit verbond wordt elders een verbond met de dood en met het dodenrijk genoemd (Jes. 28:15). Na verloop van 3 ½ jaar komt er een eind aan de opnieuw ingevoerde offerdienst in Jeruzalem. Er zal een afgodsbeeld in de herbouwde tempel worden geplaatst, het beeld van de Romeinse heerser dat zal kunnen spreken. Dat is ‘de gruwel der verwoesting’ (Matt. 24:15), d.i. de afgod die totale verwoesting zal veroorzaken – en wel doordat God vanuit het Noorden een verwoester zal zenden, Assur oftewel de

¹ Hierbij wordt de periode van de Gemeente als een nieuwtestamentische verborgenheid buiten beschouwing gelaten.

koning van het Noorden, die de roede van Zijn toorn is (Jes. 10:5; Dan. 11:40-45; 12:11). Bovendien zal de antichrist (het 2e beest uit Openb. 13, later de valse profeet genoemd) zichzelf als god laten vereren in de tempel (2 Tess. 2:4; Openb. 13:4,11vv.).

Vaak denkt men ten onrechte dat de toekomstige heerser over Europa en de antichrist één en dezelfde persoon zouden zijn, maar uit Openbaring 13 blijkt duidelijk dat het om twee verschillende figuren gaat, twee ‘beesten’, dat wil zeggen dat ze geen enkele bewuste relatie met God hebben: de eerste persoon wordt vaak kortweg ‘het beest’ genoemd, de tweede is de valse profeet die de mensen verleidt om het eerste beest te aanbidden. Deze laatste is de antichrist (1 en 2 Joh.), de koning van Israël (Dan. 11:36-39), de mens der zonde, de wetteloze, de zoon van het verderf (2 Tess. 2). Hij is de valse christus, die in zijn *eigen* naam komt (Joh. 5:43).

De achtergrond van al deze verschrikkelijke gebeurtenissen is dat Satan in het midden van de laatste jaarweek uit de hemel wordt geworpen (Openb. 12:9), en dan als ‘de aanklager van de broeders’ geen toegang meer zal hebben tot de hemelse gewesten (vgl. Job 1 en 2). Hij wordt hier voorgesteld als (a) de grote draak, despotisch heerser en vervolger van het gelovig overblijfsel van Israël, (b) de oude slang, de sluwe verleider vanaf Genesis 3, (c) de duivel (Gr. *diabolos*), degene die alles door elkaar gooit, en (d) de satan (Gr. *satanas*), degene die God weerstaat, de tegenstander. Hij weet dat hij dan nog maar een korte tijd heeft en hij inspireert het beest uit de zee, de Romeinse keizer, en het beest uit de aarde, de antichrist, die zich voordoet als een lam maar spreekt als de draak. Dit zijn de drie werktuigen, om zo te zeggen de ‘drie-eenheid’ van het kwaad.

7. Drie cyclussen van zeven oordelen

Vervolgens breken de oordelen van de eindtijd ten volle los om deze samenbundeling van kwaad te bestraffen, en tot het einde toe zullen er oorlogen en vast besloten verwoestingen zijn. Johannes beschrijft vanuit een geopende hemel – dus vanuit het gezichtspunt van de hemelse heiligen – de oordelen gedurende de *hele* periode van 7 jaar. Hij noemt dit de dingen die *hierna* moeten gebeuren, d.i. na de periode van de kerkgeschiedenis en de opname van de Gemeente (Openb. 4:1; vgl. 1:19).

Het gaat in het boek Openbaring resp. om troon- en tempelvisioenen (vgl. 4:2, 8:3 en 11:19). De maatstaf van het oordeel is steeds Gods *heerlijkheid* en

heiligheid! Er zijn zeven zegelordelen en ook zeven bazuinoordelen. De zegelordelen in Openbaring 6 geven ons een beschrijving van de gebeurtenissen in de *eerste* helft van Daniëls laatste jaarweek, het *begin* van de weeën (Matt. 24:8). De bazuinoordelen en de schaalordelen beschrijven de gebeurtenissen in de *tweede* helft van die week, de tijd van de Grote Verdrukking.

Het zevende bazuinoordeel reikt tot de wederkomst van Christus en de vestiging van Zijn rijk (Openb. 11:15-18). Dat betekent dat de zeven schaalordelen van Gods grimmigheid, de zeven laatste plagen van hoofdstuk 15 en 16, hieraan vooraf moeten gaan. Dat geldt ook voor andere zaken die in de hoofdstukken 12 t/m 18 meer in detail worden beschreven, zoals het oordeel over het grote Babylon. Openbaring 14:14-20 geeft eveneens een preview van de wederkomst van de Zoon des mensen, en het oordeel dat Hij voltrekt aan het afvallige Israël dat de antichrist volgt. Vanaf Openbaring 19:6 tot 21:8 vinden we weer de chronologische volgorde van de gebeurtenissen, vanaf Christus' verschijning tot en met de komst van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde.

8. Armageddon, de laatste wereldoorlog

Als de zesde engel zijn schaal van de toorn van God uitgiet (Openb. 16:12-16), zijn we al bijna aan het einde van de Grote Verdrukking. Het uitgieten van de schalen gebeurt vlak voor de komst van Christus. Tijdens het zesde schaaloordeel gaat er een enorme verzameling van troepen plaatsvinden in Armageddon of Harmagedon. Bij de plaats Megiddo in de vlakte van Jizreël ligt een bekend slagveld, waar vele koningen ten tijde van het O.T. gesneuveld zijn. Het zal ook het grote slagveld van de eindtijd zijn.

Bij het uitgieten van de zesde schaal droogt het water van de Eufraat op, zodat de weg wordt vrijgemaakt voor de koningen die van de opgang der zon, dus vanuit het oosten, optrekken in de richting van Israël. Dit moeten wel legers uit het *verre* oosten zijn, zoals India, Pakistan en China, omdat de koning van het Noorden – d.i. Syrië, gesteund door Iran – het land dan allang is binnengevallen en grote veroveringen heeft behaald tot in Egypte toe (Dan. 11:40-45; Zach. 13:8; 14:2).

Bovendien zullen onder invloed van drie onreine geesten de koningen van het hele aardrijk, d.i. het Romeinse wereldrijk (vgl. Luc. 2:1), naar Harmagedon optrekken, waar de Europese strijdkrachten door Christus geheel worden

verslagen (Openb. 16:15-16; 17:12-14; 19:19-21). Dit gericht zal Hij vanuit de geopende hemel uitoefenen, zoals we zien in Openbaring 19. De beide 'beesten', de Romeinse heerser en zijn profeet zullen dan worden verslagen en gegrepen en levend in de poel van vuur worden geworpen (vgl. ook Jes. 11:4; 2 Tess. 2:8); dit in tegenstelling tot de satan zelf, die pas na de duizend jaren in de poel van vuur wordt geworpen (Openb. 20:10).

9. Verschijning op de Olijfberg, eindstrijd en de vestiging van het Vrederijk

Daarna verschijnt Christus op de Olijfberg om ook de koning van het Noorden te verslaan, die inmiddels uit Egypte is teruggekeerd en zijn hoofdkwartier niet ver van de heilige stad heeft gevestigd (Dan. 11:45). Ja, de voeten van de Heer zullen staan op de Olijfberg, vanwaar Hij ook ten hemel is gevaren (Zach. 14:4; Hand. 1:9-12). Hij verschijnt in majesteit met al Zijn hemelse heiligen en met de engelen van Zijn kracht (Zach. 14:5b; 2 Tess. 1:7), wanneer de bewoners van Jeruzalem in groot gevaar verkeren. Als Hij op de Olijfberg staat, zal er een aardbeving plaatsvinden, waardoor de berg van oost naar west in twee helften wordt gespleten en er in het dal een vluchtroute ontstaat voor de bedreigde inwoners van de stad. Met hen samen slaat Hij vervolgens een vernietigende slag tegen de koning van het Noorden. Jeruzalem krijgt daarbij de hulp van de bewoners van Judea, die in het begin van de Grote Verdrukking waren gevlucht maar dan zijn teruggekomen (Zach. 10:3-5; 12:1-9; 14:3-7).

Op die manier zullen ook de overige volken van rondom worden geoordeeld, die waren opgetrokken om tegen Jeruzalem te strijden. In het O.T. lezen wij regelmatig hierover (bijv. Ps. 83:2-8; Joël 3; Mal. 4:1-3). Joël noemt ons als plaats van dit gebeuren het dal van Josafat, niet ver van Jeruzalem. In psalm 83 staan al die vijandige volken met hun profetische namen: Edom en de Ismaëlieten, Moab en de Hagarenen, Gebal, Ammon en Amalek, Filistea, Tyrus en Assur. Aan het begin van het Vrederijk zullen echter ook nog enorme Russische legers het land Israël binnenvallen, terwijl het daar betrekkelijk rustig en veilig is. De profetische naam van Rusland is Gog, de wereldmacht die vanuit Israël gezien in het *verre* noorden gesitueerd is (Ezech. 38:6,15; 39:2). God zal deze legers te gronde richten op de bergen van Israël, enerzijds door natuurrampen en anderzijds doordat zij elkaar om het leven brengen. Bij dat gericht zullen zoveel mensen omkomen, dat de bewoners van Israël zeven maanden nodig hebben om alle lijken te begraven (Ezech. 39:12-16).

Daarna zal het oordeel over de levenden plaatshebben, waarbij Christus zal zitten op de troon van Zijn heerlijkheid en alle volken voor Hem verzameld zullen worden (Matt. 25:31-46). De volken worden in twee groepen verdeeld: de schapen en de bokken. De mensen worden van elkaar gescheiden en de schapen mogen het Vrederijk binnengaan, de bokken gaan naar de eeuwige straf. Als criterium geldt hoe men tegenover de ‘broeders’ van de Koning heeft gestaan. Dat zijn in de eerste plaats de verzegelden uit Israël, die vooral in de eerste helft van de laatste jaarweek over de hele wereld aan alle volken het evangelie van het komende koninkrijk zullen hebben verkondigd (Matt. 24:14; Openb. 7:1-8). De schapen hebben dit evangelie aangenomen, en dat hebben ze o.a. bewezen doordat zij de broeders van de Koning hebben opgenomen. De bokken hebben echter blijk gegeven van hun afwijzing door de predikers niet te verzorgen of te kleden of in de gevangenis te bezoeken. Ik denk niet dat alle mensen uit al die volken zelf in Jeruzalem zullen worden verzameld. Het oordeel zal daar wel worden geveld – eventueel in het bijzijn van afgezanten, zoals die ook tijdens het Vrederijk elk jaar naar Jeruzalem zullen optrekken –, maar de voltrekking ervan zal in elk van die landen zelf plaatsvinden, en wel door middel van de engelen die door de Zoon des mensen worden uitgezonden om alle goddelozen uit Zijn rijk te verwijderen (Matt. 13:40-42; 49-50).

De enige plaats in de Bijbel die ons laat weten dat het Vrederijk duizend jaar zal gaan duren, is Openbaring 20:2-7, waar de term ‘de duizend jaren’ zes keer voorkomt. Maar talloze plaatsen in de profeten en de psalmen spreken erover en getuigen dat dit een tijd van ongekende zegen voor de hele schepping zal zijn, onder de glorieuze regering van de Vredevorst (Ps. 22:26-31; 45; 72; 93; 101; 110-111; 132-133; 145; Jes. 2:2-4; 9:7; 11:6-16; 25:6-8; 32:1-5,15-18; 33:17-20; 35:1-10; 54:1-17; 60:1-22; 66:10-14,18-24; Jer. 31:31-40; Ezech. 40-48; Dan. 7:27; Hos. 14:4-8; Joël 3:17-18; Am. 9:11-15; Mi. 4:1-5; 5:3-5; Sef. 3:9-20; Hag. 2:7-10; Zach. 6:12-13; 14:8-21). Christus zal Koning zijn over de hele aarde, en uit Sion zal de wet uitgaan. Het Nieuwe Jeruzalem is echter de hémelse hoofdstad van het Vrederijk. De enige plaats van aanbedding zal de tempel te Jeruzalem zijn. De naam van de stad zal zijn: de HERE is aldaar (Ezech. 48:35). Vertegenwoordigers van alle volken zullen daar jaarlijks het Loofhuttenfeest vieren. Satan en zijn demonen zullen duizend jaar lang gebonden zijn. Ziekte en dood zullen nog slechts sporadisch voorkomen, alleen als gevolg van goddelijke tuchting (Jes. 65:20). De wolf en het lam zullen samen weiden, de leeuw zal stro eten als het rund. De vloek van de vergankelijkheid is weggenomen.

10. De satan geoordeeld, de Grote Witte Troon en de eeuwige toestand

Ten slotte zal de satan echter aan het einde van het Vrederijk uit zijn gevangenis worden losgelaten, om de mensheid weer op de proef te stellen. Het is een laatste test, die zal leiden tot de laatste grote opstand tegen God en Zijn gezalfde (Ps. 2:2). Helaas zullen de naties worden misleid die aan de vier hoeken van de aarde zijn, Gog en Magog, om tegen de geliefde stad ten strijde te trekken. Maar vuur van God zal neerdalen uit de hemel en hen verteren, en de duivel zal worden geworpen in de poel van vuur om daar met zijn beide bondgenoten tot in alle eeuwigheid gepijnigd te worden (Openb. 20:7-10).

Is het niet verschrikkelijk dat we dan in de volgende verzen lezen over mensen die eveneens in de eeuwige verdoemenis zullen komen? Het eeuwige vuur is weliswaar bereid voor de duivel en zijn engelen (Matt. 25:41), maar de mensen die de kant van de satan hebben gekozen zullen voor altijd delen in zijn lot. Maar eerst verschijnen zij nog voor de Grote Witte Troon om daar rechtvaardig geoordeeld te worden, ieder naar zijn werken (Openb. 20:11-15). Het gaat hier om de overigen van de doden, die geen deel hebben gehad aan de eerste opstanding, de opstanding ten leven (Joh. 5:29a; Fil. 3:11; Openb. 20:5-6). Hun namen ontbreken in het boek van het leven en hun einde is in de tweede dood, de poel van vuur.

Dit is het laatste wat moet gebeuren, voordat God alles nieuw maakt (Openb. 20:11; 21:1). Hiermee zijn wij aangekomen bij de toekomstige eeuwige toestand, de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die in slechts acht verzen beschreven wordt (Openb. 21:1-8). Er zal volkomen harmonie zijn. In de eeuwige toestand zal God een innige omgang hebben met de mensen op de nieuwe aarde. God woont bij hen in Zijn tentwoning, de Gemeente. Er zullen dan geen verschillende volken meer zijn, alle mensen op aarde zullen samen Zijn volk zijn, en God Zelf zal bij hen zijn, hun God. Paulus zegt hiervan dat God alles in allen zal zijn (1 Kor. 15:28).

Daarna volgt nog een terugblik op het Nieuwe Jeruzalem ten tijde van het Vrederijk (Openb. 21:9-22:5), waarna het laatste bijbelboek besluit met de aankondiging van de spoedige komst van Christus. Hij getuigt Zelf hiervan met de woorden: 'Ja, Ik kom spoedig!' Kunnen wij instemmen met het gelovige antwoord: 'Amen, kom, Heer Jezus!' (Openb. 22:6-21)?

10. Reukofferen in de tempel

‘En het geschiedde, toen hij de priesterdienst voor God verrichtte in de beurt zijner afdeling, dat hij door het lot werd aangewezen, volgens de regel van de priesterdienst, om de tempel des Heren (lett. ‘het tempelhuis’) binnen te gaan en het reukoffer te brengen.’

Lucas 1:8-9

Er waren vele priesters onder het oude verbond, maar er was slechts één tempel in Jeruzalem, en de werkzaamheden van de priesters werden bij loting verdeeld. In Lucas 1 is sprake van het tempelhuis zelf, het eigenlijke heiligdom (Gr. *naos*), in Lucas 2 van de tempel in algemene zin, dus het hele tempelcomplex met de bijbehorende gebouwen en zuilengangen. In het tempelhuis mochten alleen de *priesters* komen om daar hun dienst te verrichten, in het tempelcomplex hadden ook *anderen* toegang zoals Simeon en Anna, Jozef en Maria en het Kind Jezus.

Het offeren van reukwerk op het reukofferaltaar in het heiligdom werd beschouwd als een groot voorrecht. Volgens een bepaalde joodse traditie kon een priester slechts één keer gedurende zijn hele leven met het heilig reukwerk tot God naderen in het tempelhuis. Aangezien Zacharias reeds op hoge leeftijd was gekomen, was het dus een unieke gelegenheid voor hem toen hij door het lot werd aangewezen om te reukofferen. Het was het belangrijkste moment van zijn leven, en God zou hiervan gebruikmaken om tot hem te spreken. Helaas reageerde hij nogal ongelovig op de blijde boodschap die hij in de tempel te horen kreeg; daarom bleef hij stom tot de tijd van de vervulling van de profetie van de engel Gabriël.

Uit 1 Kronieken 24 weten wij dat de priesters waren ingedeeld in vierentwintig afdelingen. Weliswaar waren er uit de Babylonische ballingschap slechts vier afdelingen teruggekeerd (Ezra 2:36-39), maar deze waren opnieuw verdeeld in vierentwintig dienstgroepen en droegen de oorspronkelijke namen. Iedere afdeling deed tweemaal per jaar een week lang

dienst, zodat er een wekelijkse wisseling van priesters plaatsvond (vgl. Luc. 1:23).

De priester Zacharias (zijn naam betekent ‘Jahweh gedenkt’) behoorde tot de afdeling van Abia (dat betekent ‘mijn Vader is Jahweh’). Die afdeling was de *achtste* priesterklasse (1 Kron. 24:10; Luc. 1:5). Het getal acht houdt in de Schrift vaak verband met een nieuw begin, een nieuwe orde van dingen – zoals het getal zeven het getal is van de volheid, van een afgerond geheel, een afgesloten periode. God maakte een geheel *nieuw* begin met Zijn volk door de zending van de Zoon in de volheid van de tijd en de zending van de voorloper, Johannes de dooper, wiens geboorte in een visioen in de tempel aan Zacharias werd voorgezegd door de engel Gabriël (die naam betekent ‘mijn kracht is God’). God trad op unieke wijze tussenbeide en toonde zowel Zijn goedheid jegens Israël als Zijn wonderbare trouw. Johannes betekent ‘Jahweh is genadig’, en de naam van zijn moeder Elizabet wil zeggen ‘God is mijn eed.’

Als christenen hebben wij het grote voorrecht dat wij op een geheel *nieuwe* grondslag als ‘priesters’, als aanbidders tot God mogen naderen, en wel op grond van het volbrachte werk van Christus en de uitstorting van de Heilige Geest. Wij mogen ‘Abba, Vader!’ roepen en onze God aanbidden in geest en waarheid (Joh. 4:23-24; Rom. 8:15; Gal. 4:4-6; Hebr. 10:19-22; 13:15; 1 Petr. 2:5). Onze situatie is dus totaal anders dan die van de priesters onder het oude verbond, voor wie het een grote zeldzaamheid was wanneer ze tot God konden naderen in het heiligdom (Zacharias vormt hiervan een duidelijke illustratie). Als christenen kunnen wij *voortdurend* met het reukwerk van onze gebeden en onze aanbedding tot God komen en dit aan Hem opofferen. Reeds in het Oude Testament werd de diepe geestelijke zin van het reukwerk aangeduid: ‘Laat mijn gebed als reukoffer voor Uw aangezicht staan, het opheffen van mijn handen als avondoffer’ (Ps. 141:2).

Bovendien wordt in het Nieuwe Testament het uur van het reukoffer, d.w.z. het avondoffer, ‘het uur van het gebed’ genoemd (Luc. 1:10; Hand. 3:1). Evenals het welriekend reukwerk in rook opging voor Gods aangezicht, zo stijgen onze gebeden tot God op en wij weten dat ze door Christus – het ware ‘reukofferaltaar’ – aangenaam zijn voor Hem (vgl. Openb. 8:3-4). Maar nogmaals: voor ons geldt niet de beperking van plaats en tijd zoals die van toepassing was op Zacharias. Gods kinderen hebben vrije toegang tot de Vader (Ef. 2:18; 3:12). Wij mogen voortdurend en met vrijmoedigheid naderen. Stellen wij het op prijs dat Christus ons heeft gemaakt tot priesters voor Zijn God en Vader? Maken wij gebruik van de mogelijkheid om God te dienen en ‘het tempelhuis’ te betreden door de Geest van God?

Letten wij nu nog op enkele bijzonderheden in deze geschiedenis. Zacharias en Elisabet hadden een goed getuigenis in hun omgeving: ‘Zij waren beiden rechtvaardig voor God en leefden naar alle geboden en eisen des Heren, onberispelijk’ (Luc. 1:6). In feite is dat ook een voorwaarde om Gods heiligdom te mogen betreden en Hem te ontmoeten. Zonder heiliging kan niemand de Heer zien (vgl. Matt. 5:8; Hebr. 12:14).

Dat is ook de weg naar een *vruchtbaar* leven. Dit echtpaar kende het probleem van de kinderloosheid (Luc. 1:7). Maar voor God is niets te wonderlijk, zoals diverse voorbeelden uit het Oude Testament reeds aantonen: Sara (Gen. 18), de vrouw van Manoach (Richt. 13), Hanna (1 Sam. 1). Hij geeft leven uit de dood. Dit geldt ook in figuurlijke zin. Een leven voor Gods aangezicht is een vruchtbaar leven door de wonderbare werking van de Heilige Geest (Rom. 6; Gal. 5).

Wij leren hier ook iets over gebedsverhoring. De engel zei tot Zacharias: ‘(...) uw gebed is verhoord’ (Luc. 1:13). In het leven van Hizkia lezen wij soortgelijke woorden: ‘Ik heb uw gebed gehoord. Ik heb uw tranen gezien’ (2 Kon. 20:5). Het kan soms tientallen jaren duren voordat wij antwoord krijgen op onze gebeden. Maar dit echtpaar heeft volhard in de beproeving en God heeft geantwoord op Zijn tijd.

De engel Gabriël sprak vrij uitvoerig over de geboorte van Johannes, zijn nazireeërschap, zijn werk te midden van het volk Israël en de resultaten ervan. Als profeet zou hij voor Gods aangezicht uitgaan in de geest en de kracht van Elia, om een terugkeer tot God en Zijn Woord tot stand te brengen, ‘ten einde voor de Here een weltoegerust volk te bereiden’ (Luc. 1:17). Helaas viel het woord van de engel niet in toebereide aarde. Het ging kennelijk niet gepaard met geloof van de kant van Zacharias, die daarom tijdelijk met stomheid werd geslagen tot op de dag van de vervulling van deze goddelijke openbaring (Luc. 1:57vv.). God is trouw aan Zijn beloften.

11. Dopen met vuur

‘Hij zal u dopen met de Heilige Geest en vuur (...) het kaf zal Hij met onuitblusbaar vuur verbranden.’

Lucas 3:16-17

Is het juist om het vuur van de Heilige Geest van de hemel te roepen om de machten van de duisternis te verdrijven? Vuur is in de Bijbel doorgaans een symbool van het *oordeel*. De offers werden door vuur verteerd op het brandofferaltair en dit getuigde ervan dat Christus eenmaal zou sterven voor onze zonden in het vuur van Gods gericht. Straks zal Hij wederkomen om alle goddelozen te oordelen en in de poel van vuur te werpen, d.i. de hel waar het vuur niet wordt uitgeblust (Marc. 9:43-48). De Vader heeft heel het oordeel aan de Zoon gegeven. Hij heeft Hem macht gegeven om het uit te oefenen, omdat Hij de Mensenzoon is (Joh. 5:22,27).

Wij vinden in Gods Woord dan ook nergens een oproep om in de genadetijd waarin wij leven het vuur van de Geest te laten neerdalen om boze machten te oordelen. Dat is eigenlijk geen bijbelse gedachte. Bij de uitstorting van de Heilige Geest op het pinksterfeest lezen wij over ‘tongen *als van vuur*, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen’ (Hand. 2:3). Dit verschijnsel beperkte zich tot de discipelen die gemeenschappelijk bijeen waren in een huis te Jeruzalem. De verdeelde tongen als van vuur houden blijkens dit hoofdstuk verband met de vreemde talen, die de Geest hun gaf uit te spreken. In feite was dit een waarschuwend teken, een oordeelsaankondiging voor het ongelovige volk der Joden (vgl. 1 Kor. 14:21-22).

Dit ‘vuur’ wordt verder niet meer genoemd als begeleidend verschijnsel bij de drie latere situaties in het boek Handelingen, waar sprake is van de (gevolgen van de) uitstorting van de Geest (Hand. 8:17; 10:44-46; 11:15-16; 19:6). Johannes de Doper, de voorloper van de Heer, had inderdaad geprofeteerd dat Hij het volk zou dopen ‘met de Heilige Geest en vuur.’ Dit werd echter telkens gekoppeld aan de voorzegging dat Hij Zijn dorsvloer zou zuiveren en de tarwe in de schuur zou samenbrengen, maar het kaf ‘met onuitblusbaar vuur’ zou

verbranden (Matt. 3:11-12; Luc. 3:16-17). Het gaat hier om toekomstige dingen. Het verzamelen van de tarwe in de schuur en het verbranden van het kaf zijn twee verschillende zaken, die in de eindtijd zullen plaatshebben. Wij mogen God danken dat het verbranden van het kaf 'met onuitblusbaar vuur' nog steeds niet heeft plaatsgevonden. Bovendien is dat geen activiteit waarbij wij betrokken zijn, het is een oordeel dat de Heer Zelf zal uitvoeren bij Zijn komst.

Wij weten dat Elia, de profeet van het gericht, daadwerkelijk vuur liet neerdalen van de hemel. Dit vuur verteerde twee oversten over vijftig met hun vijftigtallen (2 Kon. 1:9-12). Zij waren door de goddeloze koning Ahazia gestuurd om de profeet in hechtenis te nemen. Beide oversten spraken Elia weliswaar aan als 'man Gods', maar zij behandelden hem als een gewone onderdaan van de koning door hem te bevelen af te dalen van de bergtop waarop hij zat. Deze vergissing kostte hen en alle soldaten het leven.

Eeuwen later gebeurde het in diezelfde omgeving, dat de discipelen Jakobus en Johannes vuur van de hemel wilden laten neerdalen op de Samaritanen die de Heer weigerden te ontvangen. Zij verwezen daarbij naar het voorbeeld van Elia, maar de Heer bestrafte hen. Zij dachten misschien dat zij een bijbels voorbeeld voor hun verzoek hadden, maar de reactie van de Heer was: 'U weet niet van welke geest u bent' (Luc. 9:51-56). Het was nu niet de tijd om deze belediging te wreken. De Zoon des mensen was niet gekomen om mensenlevens te verderven, maar hen te behouden. Daarom zei de Heer ook tegen de discipelen dat zij hun vijanden moesten liefhebben, moesten zegenen die hen vervloekten, moesten weldoen aan degenen die hen haatten en moesten bidden voor degenen die hen vervolgden (Matt. 5:44; vgl. Rom. 12:14, 20). Wij moeten ons gedragen als zonen van de hemelse Vader, die goed is jegens bozen en goeden.

Het is inderdaad zo dat wij een geestelijke wapenrusting hebben om de machten van de boze te weerstaan, maar onze wapens zijn hoofdzakelijk defensief van aard (Ef. 6:10-18). Hier is geen sprake van vuur of iets dergelijks. Wij moeten de duivel weerstaan en dan zal hij van ons vluchten (Jak. 4:7; 1 Petr. 5:9).

In het licht van deze passages is het wel duidelijk dat het niet onze plaats en taak als christenen is om 'vuur van de Geest' van de hemel te laten neerdalen (wat men daaronder dan ook precies mag verstaan), teneinde de machten van de duisternis te verjagen.

12. Onze taak als rentmeesters

‘En de Heer zei: Wie is dan de trouwe, de wijze rentmeester, die de heer over zijn huisbedienden zal stellen om op de juiste tijd hun rantsoen te geven? Gelukkig die slaaf, die zijn heer, als hij komt, zo bezig zal vinden.’

Lucas 12:42-43

Wij willen ons in dit hoofdstuk bezighouden met onze taak als *rentmeesters*, zoals die hier in Lucas 12 wordt omschreven door de Heer Zelf. Bij deze taakomschrijving gaat het erom dat wij de eigendommen van de Heer met inzicht en verstand beheren, en daarbij ook denken aan het welzijn van onze medegelovigen. Het ‘brood’ dat wij van Hem ontvangen, mogen wij uitdelen aan anderen. En dat op de *juiste* tijd, wanneer de behoefte zich voordoet.

Als men het onderwerp van het rentmeesterschap van de gelovige nader onderzoekt, dan zal men opmerken dat het Nieuwe Testament niet slechts over materiële, maar over géestelijke goederen spreekt. Ons rentmeesterschap heeft vooral betrekking op de *geestelijke* en *hemelse* zegeningen die ons zijn geschonken, onze eigenlijke bezittingen in het huis van God, d.i. de tempel van de levende God. Zo noemt Paulus zichzelf in 1 Korintiërs 4:1 een dienaar van Christus en een rentmeester van de verborgenheden van God. Deze verborgenheden hebben met name betrekking op het onderwerp ‘Christus en de Gemeente’, de bijzondere wederzijdse relatie tussen de Heer en Zijn bruidsgemeente. Hierover spreekt de apostel uitvoerig in de brieven aan de Efeziërs en de Kolossenzen, want aan hem was het beheer over deze verborgenheden – de schatten van Gods verborgen wijsheid – toevertrouwd. Het was zijn taak om samen met zijn medewerkers een verstandig beleid te voeren ten aanzien van de bekendmaking van de goddelijke rijkdommen van wijsheid en kennis, die God om zo te zeggen had weggelegd in de schatkamers van Zijn huis.

In 1 Korintiërs 9:17 spreekt Paulus over de verkondiging van het evangelie als een rentmeesterschap dat hem was toevertrouwd. In Titus 1:7 wordt de

opziener een rentmeester van God genoemd, omdat hij namens God gezag uitoefent in Diens huis. En in 1 Petrus 4:10 worden alle gelovigen als rentmeesters aangesproken: ‘Naarmate ieder een genadegave heeft ontvangen, dient elkaar daarmee als goede rentmeesters van de veelvoudige genade van God’. Al Gods kinderen behoren dus actief te zijn als beheerders van de vele gaven van God. Bij de wederkomst van Christus zullen wij rekenschap moeten afleggen van ons rentmeesterschap, van de wijze waarop wij onze (geestelijke) goederen hebben beheerd.

In Lucas 12 zien wij de rentmeester speciaal als een *opvoeder*. Hij wordt hier getekend als iemand die een bijzondere verantwoordelijkheid bezit ten aanzien van andere dienstknechten van de Heer. Uiteraard gelden deze woorden in eerste instantie voor de apostelen van Christus, die ons door middel van de geïnspireerde geschriften van het Nieuwe Testament heel speciaal van het nodige voedsel hebben voorzien. Toch vinden wij hier een belofte die ook nu nog van kracht is en die blijft gelden tot de wederkomst: ‘Gelukkig die slaaf, die zijn heer, als hij komt, zo bezig zal vinden’ (Luc. 12:43).

Tot op de komst van Christus blijft de noodzaak bestaan om voedsel uit te delen aan Zijn dienaars. Maar wie is voor zo’n taak bekwaam? Ik denk dat de Heer *zoekt* naar zulke rentmeesters, die oog hebben voor de behoeften van Zijn dienstknechten. Want Hij zegt het vragenderwijs: ‘Wie is dan de trouwe, de wijze rentmeester (...)?’ De Heer zoekt ook nu nog naar rentmeesters, die – terwijl zij wachten op hun Heer – putten uit de rijke ‘voedselvoorraad’ van het Woord van God en anderen daarvan meedelen. Zij mogen uit hun schat nieuwe en oude dingen tevoorschijn brengen met het oog op het welzijn en de geestelijke groei van de overige huisknechten. Zij hebben een opvoedende taak van de Heer ontvangen, doordat zij anderen tot geestelijke volwassenheid brengen en voedsel te rechter tijd uitdelen: niet alleen de melk van het Woord, maar ook het vaste voedsel dat geschikt is voor volwassen christenen (zie o.a. 1 Kor. 3:1-2; Ef. 4:13; Hebr. 5:13-14; 1 Petr. 2:2; 1 Joh. 2:13).

‘Wie is dan de trouwe, de wijze rentmeester (...)?’ Laten wij deze woorden tot ons laten doordringen en onszelf afvragen, of wij een wijs en verstandig beleid voeren met betrekking tot dat wat de Heer ons heeft toevertrouwd. Denken wij werkelijk aan het welzijn van onze medegelovigen en hebben wij hun ‘volmaking’, hun groei tot geestelijke volwassenheid op het oog? Dan prijst de Heer ons gelukkig en kunnen wij met blijdschap het moment van Zijn terugkeer tegemoet zien: ‘Gelukkig die slaaf!’ (Luc. 12:43-44).

13. De eeuwige straf

Het getuigenis van de Schrift over de aard van de eeuwige pijn

‘En hij riep de woorden: Vader Abraham, erbarm u over mij en zend Lazarus om de top van zijn vinger in water te dopen en mijn tong te verkoelen, want ik lijd smart in deze vlam.’

Lucas 16:24

Drie bijbelse beelden

Als wij de Bijbel serieus nemen, moeten wij het altoosdurende karakter van de eeuwige straf handhaven. De hellestraf is, hoe verschrikkelijk dat ook is, *zonder einde*. Tevens spreekt de Bijbel duidelijk over de *inhoud* van de eeuwige straf. Voorstanders van het universalisme oftewel de alverzoeningsleer doen zowel afbreuk aan de duur als aan de inhoud van de eeuwige pijn. Men zegt dan bijvoorbeeld: ‘De Schrift leert geen letterlijke eeuwige straf, maar spreekt over de hel slechts in *figuurlijke* taal; zij gebruikt uitdrukkingen als *vuur*, *worm* en *duisternis*, die slechts beelden zijn en niet letterlijk zijn op te vatten; want waar vuur is, *kan niet tegelijkertijd duisternis zijn*.’

Wij hebben in de Schrift dus in ieder geval drie voorstellingen van de eeuwige straf: het beeld van het onuitblusbare vuur, het beeld van de worm die niet sterft, en het beeld van de buitenste duisternis.²

² Andere voorstellingen zijn die van een gevangenis, en van een afgrond. Voor afgrond worden twee woorden gebruikt (1 Petr. 3:19,20; 2 Petr. 2:4 - tartarus; Jud.:6; Openb. 20:1,3 - abyssus; vgl. vers 7). Deze benamingen hebben echter hoofdzakelijk betrekking op de straf in een tussentoestand, resp. die van gestorven ongelovigen, van engelen die gezondigd hebben en bewaard worden tot het oordeel van de grote dag, en van de satan zelf tijdens het Vrederijk. De afgrond (abyssus) of ‘bottomless pit (bodemloze put)’ (KJV) beschrijft de onderwereld, de ‘lagere delen van de aarde’ (Ef. 4:9), de diepten van de sjeool. In Romeinen 10:6-7 wordt de afgrond in contrast gezien met de hemel als de huidige verblijfplaats van de verhoogde Christus.

Laten wij het karakter van deze drie voorstellingen nader bezien:

Het eeuwige vuur

Hiervoor worden verschillende benamingen gebruikt: de vuuroven (Matt. 13:42,50; vgl. Openb. 9:2), het eeuwige vuur (Matt. 18:8), het onuitblusbare vuur, de hel (Marc. 9:43). Het eeuwige vuur van de hel (*gehenna*), ofwel de poel van vuur, is bereid voor de duivel en zijn engelen (Matt. 25:41; vgl. Openb. 20:10). Dat niet slechts engelen maar ook *mensen* hierin zullen worden geworpen en tot in eeuwigheid in het gezelschap van de gevallen engelenvorst zullen verkeren in het onuitblusbare vuur, is te wijten aan het feit dat zij zich tijdens hun leven hier op aarde niet hebben afgewend van de vorst en de god van deze wereld, die hun gedachten heeft verblind (2 Kor. 4:4).

Dit eerste beeld beschrijft de pijniging van de goddelozen door het altijddurende gerichtsvuur. Het vuur is immers een symbool van de toorn van God, die 'een verterend vuur' en 'een eeuwige gloed' wordt genoemd (Deut. 4:24; 9:3; Jes. 33:14; Hebr. 12:29). Het is overigens de vraag of wij hierbij rechtstreeks moeten denken aan Gods 'brandende toorn' zelf. Het zal veeleer gaan om een indirecte uiting daarvan, waardoor de goddelozen tot in eeuwigheid getroffen worden. Kunnen wij ons trouwens wel enige voorstelling maken van de poel van vuur? Deze wordt ook wel de 'poel van vuur en zwavel' genoemd – wat een aanwijzing is dat het beeld mede ontleend is aan het oordeel over Sodom en Gomorra, toen God zwavel en vuur uit de hemel liet regenen (Gen. 19:24v.; vgl. de 'smeltoven' van vs. 28).

Terecht kan gesteld worden dat de Schrift weliswaar figuurlijke taal gebruikt om de hemelse en helse werkelijkheid te beschrijven, maar dat dit niets afdoet van het feit dat het hier wel degelijk gaat om reële, letterlijk bestaande plaatsen en zaken. De beelden zijn ontleend aan onze aardse werkelijkheid, om een andere bovenaardse werkelijkheid voor ons enigszins begrijpelijk te maken. Zo is de gehenna, de hel, een benaming die in de eerste plaats is ontleend aan het dal der zonen van Hinnom bij Jeruzalem, waar kinderen werden verbrand voor de Moloch en waar na de hervormingen onder Josia allerlei vuilnis werd gestort en verbrand (2 Kon. 23:10; 2 Kron. 28:3; 33:6; Jer. 32:35).

De plaats waar de worm niet sterft

De hel is ook de plaats waar de worm niet sterft. Uit vergelijking met passages als Jesaja 66:24 en Handelingen 12:23 blijkt dat hier bedoeld wordt op het

verteringsproces van lijken in het graf. Bij Herodes begon dit proces – als een oordeel vanwege zijn hoogmoed – reeds bij zijn leven. Door wormen gegeten stierf hij. Terwijl aan het verteringsproces in het graf normaliter een einde komt, is dit *niet* het geval in de tweede dood. In de hel sterft hun worm (enkelvoud!) *niet* en wordt het vuur *niet* uitgeblust (Marc. 9:48). Veelal wordt hieraan een geestelijke betekenis toegekend. Men denkt dan bijvoorbeeld aan de nimmer eindigende wroeging van de verlorenen. Het knagen van de worm zou dan zien op het verteerd worden door gewetenswroeging en/of angst in de pijnen die men lijdt. Het feit dat de uitdrukking ‘hun worm’ in het enkelvoud staat, maakt het inderdaad gemakkelijk om de *worm* hier te vereenzelvigen met het individuele *geweten*.

Hoewel dit een zeer aannemelijke verklaring is, kan men als bezwaar hiertegen aanvoeren dat het ‘verteren’ van het *lichaam* dan buiten beschouwing lijkt te blijven. Wanneer wij bedenken dat de verlorenen na afloop van de Christusregering worden levendgemaakt en veroordeeld en met ziel, geest én lichaam in de tweede dood worden geworpen (Openb. 20:5,11-15), dan suggereert dit dat ook het *lichaam* in die plaats onderworpen is aan een verderf dat geen einde kent, aan een ‘verteringsproces’ dat nooit zal ophouden. De verlorenen worden immers zelf aangeduid als ‘doden’, en zij bevinden zich op het terrein dat ‘de tweede dood’ wordt genoemd. *Alles* op die plaats wordt gekenmerkt door de dood: het is de sfeer van de dood, waar de dood macht heeft over de doden. Deze tweede en definitieve dood is volgens Openbaring 20 ‘de poel van vuur.’ Het terrein van de dood, waar de worm niet sterft, is dus een plaats van pijniging – óók in lichamelijke zin. Deze gedachte wordt bevestigd door het woord van de Heer: ‘En weest niet bang voor hen die het lichaam doden maar de ziel niet kunnen doden, maar weest veeleer bang voor *Hem die zowel ziel als lichaam kan verderven in de hel*’ (Matt. 10:28).

De buitenste duisternis

Het derde beeld is dat van de uiterste en buitenste duisternis, waar het geweest is en het tandengeknars (Matt. 8:12; 22:13; 25:30; 2 Petr. 2:17; Jud.:13). Dit beeld is ook ontleend aan onze aardse werkelijkheid: in de feestzaal is er vreugde en licht, maar buiten is het nacht en heeft men geen deel aan de vreugde van hen die binnen zijn. Dit beeld tekent het grote contrast met de sfeer van licht en blijdschap in het huis van de Heer, in Zijn koninkrijk, in de feestzaal waar het bruiloftsmaal wordt gevierd en men de gemeenschap geniet met *God die licht is en in Wie in het geheel geen duisternis is* (1 Joh. 1:5).

De ongelovigen zijn verwijderd uit deze sfeer van licht en liefde. Zoals de dwaze maagden staan zij in het donker voor een gesloten deur (Matt. 25:10v.). Zoals Judas zijn zij weggegaan *in de nacht* (Joh. 13:30). Zij zijn voor eeuwig van God gescheiden, en ver van Zijn vriendelijk aangezicht verkeren zij in het duister. In deze plaats van de buitenste duisternis is er geen lichtstraal te bekennen, er is geen hoop of uitzicht meer. De duisternis is ondoordringbaar en het is een plaats van gewezen, van eeuwige droefheid. Maar ook van tandengeknars – wat op wroeging kan zien, maar eveneens op boosheid, op eeuwige rebellie tegen God.

Het gewezen en het tandengeknars is echter niet alleen kenmerkend voor de buitenste duisternis, maar ook voor de vuuroven (Matt. 13:42,50). Dit wijst er duidelijk op dat het bij beide beelden – zowel van het *vuur* als van de *duisternis* – om dezelfde verschrikkelijke werkelijkheid gaat. Het is aangrijpend, maar toch ook heilzaam om over deze dingen na te denken. Want wij realiseren ons dan enigszins ‘hoezeer de Heer te vrezen is’ (2 Kor. 5:11), en dit besef brengt ons ertoe de mensen te overreden.

Bij dit derde beeld van de eeuwige straf, dat van de buitenste duisternis, rijst zoals gezegd de vraag hoe dit valt te combineren met het eerste beeld, namelijk dat van onuitblusbaar vuur. Immers, vuur verspreidt licht en waar vuur brandt, kan geen stikdonkere duisternis heersen. Wij mogen echter uit de ons omringende fysische werkelijkheid géén conclusies trekken voor bovenaardse realiteiten die ons denkvermogen te boven gaan. Anderzijds moeten wij de begrippen die door deze beelden worden aangeduid, wel serieus nemen en bijvoorbeeld de duisternis niet beperken tot ‘morele duisternis’ of iets dergelijks. Kennelijk gebruikt de Schrift deze schijnbaar tegenstrijdige beelden om ons *vanuit verschillende oogpunten* een indruk te geven van de ernst van de eeuwige straf.

Lessen uit Lucas 16

Hierbij valt ook te denken aan de geschiedenis van de rijke man en de arme Lazarus in Lucas 16. Wanneer de rijke man in pijnen verkeert in de hades, zegt hij: ‘(...) ik lijd smart in deze vlam’ (vs. 24). Hij bevond zich dus wél in het vuur, maar wij lezen hier niets over duisternis of de buitenste duisternis. De kwellingen die hij onderging deden kennelijk geen afbreuk aan zijn gezichtsvermogen, want hij sloeg zijn ogen op en zag Abraham uit de verte, en Lazarus in zijn schoot (vs. 23). Het werd hem dus vergund een blik te slaan in

de plaats waar de gezaligden zich bevonden: 'Abrahams schoot', d.i. de plaats waar de vader van de gelovigen zich bevindt, en waar ook plaats is voor zijn kinderen. Tussen haakjes: dit weerlegt tevens de theorie dat het in deze geschiedenis louter om het verschil tussen rijken en armen zou gaan. Het gaat wel degelijk ook om het verschil tussen gelóvigen en óngelovigen, en om de consequenties die dat met zich meebrengt. Iemand die zoals Lazarus echt een 'kind', een navolger van de gelovige Abraham is, beërft de hemelse zegen die hem *op grond van geloof* geschonken wordt (vgl. Rom. 4).

Na het sterven van Christus wordt de plaats waar de gestorven gelovigen zich bevinden niet meer Abrahams schoot, maar *het paradijs* genoemd (Luc. 23:43). De aandacht verschuift van Abraham naar Christus Zelf: '(...) vandaag zult u *met Mij* in het paradijs zijn.' Want Hij is daar begrijpelijkerwijs het Middelpunt van allen die Hem toebehoren, van allen die Hij op Golgota heeft gekocht met de prijs van Zijn kostbaar bloed.

De rijke man was voor altijd van God gescheiden; toch kon hij nog dingen zien en waarnemen. Wat was de aard van dit 'zien'? Zag hij slechts vanuit de hem omringende duisternis de glans van de hemelse werkelijkheid? Zijn situatie zou te maken kunnen hebben met het onderscheid tussen de tussentoestand (d.i. de toestand van de gestorvenen tussen *dood* en *opstanding*), en de eeuwige toestand. En ook met het verschil tussen de hades (het dodenrijk), en de gehenna (de hel). De gehenna, de definitieve plaats van pijn, is ongetwijfeld de plaats van de buitenste duisternis. Elke communicatie met de hemelse werkelijkheid, die een heerlijke werkelijkheid van licht en leven is, zal vanuit de buitenste duisternis onmogelijk geworden zijn.

Een ander antwoord op onze vraag is dat het de rijke man *bij wijze van uitzondering* werd vergund een blik te slaan in 'Abrahams schoot'. Lucas 16 zegt niets over de 'duisternis' die er heerst in de plaats van pijn, maar dat betekent nog niet dat die inderdaad niet aanwezig was. Het lijkt onwaarschijnlijk dat het het normale voorrecht van gestorvenen is om te communiceren met de hemelse werkelijkheid. Immers, wat zou het doel hiervan kunnen zijn? Zou deze communicatie in de hades zijn toegestaan om de verlorenen te confronteren met de ernst van hun lot tegen de achtergrond van het hemelse geluk? Wij kunnen hierover niets met zekerheid zeggen, hoewel wij bij het licht van de Schrift over deze dingen mogen nadenken en Schrift met Schrift met elkaar mogen vergelijken. Wij moeten echter voorzichtig zijn met het trekken van menselijke conclusies alleen op grond van Lucas 16.

Van groot belang is in elk geval *het waarschuwend karakter* van deze geschiedenis voor óns, de levenden die zich nog op aarde bevinden en wier lot misschien nog niet beslist is. De toestand na het sterven wordt hier zó voor ons beschreven, opdat wij deze dingen ter harte zouden nemen en ons zouden laten gezeggen door de roepstem van God, zoals die tot ons komt door Zijn Woord. Voor de familie van de rijke man was dat ‘Mozes en de profeten’, de geschriften van het Oude Testament. Wij mogen het *voltooide* Woord, het Oude én het Nieuwe Testament, in handen hebben.

In de plaatsen in Matteüs waar sprake is zowel van de buitenste duisternis als van de vuuroven (hst. 13 en 25), wordt het zó voorgesteld dat de verworpenen daarin worden geworpen direct *na de oprichting* van het koninkrijk – terwijl wij uit Openbaring 20 kunnen opmaken dat zij pas *na de voltooiing* van het rijk en na het definitieve oordeel voor de Grote Witte Troon in de poel van vuur worden geworpen. Hier wordt geen principieel onderscheid gemaakt tussen de tussentoestand en de eeuwige toestand, althans in die zin dat de ernst en het karakter van de pijnen in beide situaties aan elkaar *gelijkgesteld* worden; evenals ook het hemels geluk in de tussentoestand naar zijn aard niet zal verschillen van dat in de eeuwige toestand: direct na het ontslapen is de christen immers mét Christus (Fil. 1:23), en dat bepaalt zijn geluk.

Wat een genade is het te weten dat ware christenen reeds nu in *gééstelijke* zin zijn overgebracht uit de sfeer van dood en duisternis in het koninkrijk van de Zoon van Gods liefde, waar wij leven en wandelen in het licht dat ons voor eeuwig zal bestralen. Bij de komst van Christus zullen wij het volle heil genieten; dan zal namelijk ook ons lichaam ontruikt worden aan de macht van de dood. Tegelijkertijd blijft het echter een ernstige zaak, met name voor hen die nog niet geloven, diegenen die nog geen gehoor hebben gegeven aan Gods roepstem, om serieus na te denken over de realiteit van hemel en hel, over de werkelijkheid van de eeuwige straf. Zoals een gedicht het zegt:

*‘Waar zult u zijn in de eeuwigheid?
- ernstige vraag in deze tijd.’*

14. De farizeeër en de tollenaar

‘Hij nu zei ook tot sommigen die van zichzelf vertrouwden dat zij rechtvaardig waren en de overigen verachtten, deze gelijkenis: Twee mensen gingen op naar de tempel om te bidden, de een een farizeeër en de ander een tollenaar. De farizeeër ging daar staan en bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U, dat ik niet ben zoals de overige mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook als deze tollenaar. Ik vast tweemaal in de week, ik geef tienden van al mijn inkomsten. De tollenaar echter bleef op een afstand staan en wilde zelfs zijn ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg zich op de borst en zei: O God, wees mij, de zondaar, genadig! Ik zeg u: deze ging gerechtvaardigd terug naar zijn huis, in tegenstelling met de ander; want ieder die zichzelf verhoogt, zal worden vernederd, maar wie zichzelf vernedert, zal worden verhoogd.’

Lucas 18:9-14

Hoe zie ik mijzelf en de ander?

Wij moeten als gelovigen op onze hoede zijn voor de gevaren van het farizeïsme, nl. huichelarij en wetticisme, evenals trouwens voor de gevaren van het ongeloof en het liberalisme. Het werkt allemaal als *zuurdeeg*, en de Heer waarschuwde Zijn discipelen ervoor (Matt. 16:6). Het probleem van het farizeïsme houdt verband met ons mensbeeld, de visie op onszelf en op de ander, maar ook met ons godsbeeld. Wij zien dat in de gelijkenis over de farizeeër en de tollenaar in Lucas 18. De farizeeër had een heel gunstige kijk op zichzelf, op zijn eigen ik, op zijn verdiensten, op zijn relatie met God. De farizeeër was zeer godsdienstig en hij nam zonder meer aan dat zijn goede werken hem aangenaam maakten bij God. En hij keek veroordelend naar de ander, die ook opging om te bidden.

Evenals Kain kwam hij om zo te zeggen voor Gods aangezicht met het resultaat van zijn eigen inspanningen, want hij vastte tweemaal per week en gaf tienden van al zijn inkomsten. Hij dankte God zelfs voor de gunst dat hij niet was zoals allerlei slechte mensen of zoals die andere persoon, die ook was

opgegaan naar de tempel om te bidden maar op een afstand was blijven staan – die verachtelijke tollenaar, die heulde met de Romeinse bezetter! Ongetwijfeld zou God zijn gebed verhoren en hem aannemen. Maar de farizeeër vergiste zich, want ‘ieder die zichzelf verhoogt, zal worden vernederd’ (vs. 14). Het was vrome zelfverheffing.

De noodzaak van vergeving en rechtvaardiging

De tollenaar kwam echter berouwvol in Gods tegenwoordigheid. Hij schaamde zich over zijn zondige gedrag. Hij was zich ervan bewust dat hij een zondaar was. Ja, hij noemde zichzelf ‘de zondaar’, alsof hij de gróóste der zondaren was (vgl. 1 Tim. 1:15). Hij kwam niet met zijn eigengerechtigheid voor Gods aangezicht. Integendeel, hij vernederde zichzelf en deed boete. Hij keek ook niet naar anderen, hij had genoeg aan zichzelf. Hij sloeg zich op de borst als teken van rouw. Hij was zich ervan bewust dat hij geheel en al was aangewezen op Gods *genade*: ‘O God, wees mij, de zondaar, genadig’ (vs. 13).

Het was een kort, maar effectief gebed. Want hij werd door God aangenomen en door Hem uit het stof verhoogd. Hij ging *gerechtvaardigd* terug naar huis, in tegenstelling met de ander. Hoe kon God hem nu zoveel gunst bewijzen? Ging dat niet ten koste van Gods gerechtigheid? Nee, want er is nog iets bijzonders in dit korte gebed. Het woord voor ‘genadig zijn’ is verwant met de bijbelse woorden voor ‘verzoening’, ‘zoenoffer’ en ‘genadetroon’. God kon hem genadig zijn doordat er *verzoening* gedaan werd voor zijn zonden, doordat er een offer werd gebracht dat voldeed aan Gods heilige eisen. Welnu, wij weten dat alle offers die onder het oude verbond op het altaar werden gebracht, wezen op het werk van Christus, dat eens voor altijd is volbracht op het kruis van Golgota. Daar is de grondslag gelegd voor de verzoening van verloren zondaars met een heilig en rechtvaardig God.

Zo kon ook deze tollenaar, die een heel andere kijk op zichzelf had dan de farizeeër, vergeving vinden en vrijuit gaan. Hij had een plaatsvervangend offer nodig, en hij was zich daarvan bewust, evenals Abel. Zo werd hij om niet gerechtvaardigd – gerechtvaardigd niet op grond van werken, maar louter op grond van Gods *genade*. In de brief aan de Romeinen wordt dit thema verder uitgewerkt. Het geloof in het werk van Christus wordt ons tot gerechtigheid gerekend.

15. Het eeuwige Woord

‘In het begin was het Woord.’

Johannes 1:1

Er is in de Bijbel *driemaal* sprake van een specifieke begin-situatie. Genesis 1:1 spreekt over het begin van de eerste schepping, de grondlegging van de wereld (‘in het begin schiep God de hemel en de aarde’). In de brieven van Johannes is sprake van het *nieuwe* begin dat tot stand kwam door Jezus’ intrede in de wereld, Zijn komst in het vlees en Zijn leven en dienst hier op aarde (1 Joh. 1:1-2; 2:7,13-14,24; 3:11; 2 Joh.:5-6). Dat begin is maatgevend voor ons leven als gelovigen, zoals de apostel telkens herhaalt. Het is het ijkpunt voor ons bestaan als christenen.

Johannes spreekt ook over Satans activiteit als mensenmoordenaar vanaf het begin van de schepping (Joh. 8:44), en het feit dat de duivel zondigt ‘van het begin af’ (1 Joh. 3:8). Dat laatste zou kunnen verwijzen naar de val van de satan zelf en diens engelen, die mogelijk nog voorafging aan het werk van de zes dagen in Genesis 1. Dit hoofdstuk zwijgt over de schepping van de engelen, het gaat om de mens en zijn leefwereld, maar blijkens Job 38 waren de engelen, ‘de zonen Gods’, wel aanwezig toen God de aarde grondvestte.

Maar er is nog een derde ‘begin’, dat uniek en onvergelijkbaar is. Hierover spreekt Johannes in de eerste verzen van zijn evangelie: ‘In [het] begin was het Woord; en het Woord was bij God, en het Woord was God. Dit was in [het] begin bij God’ (Joh. 1:1-2). Dit begin voert ons terug naar wat men wel noemt ‘de stille eeuwigheid’, het absolute begin, tenminste vanuit menselijk oogpunt bezien. Voor *God* was er uiteraard geen begin, en het *Woord* existeerde ook in het begin. Het *Woord* is de eeuwige Zoon, die niet geschapen of gemaakt is. Hij *was* er van eeuwigheid. Hetzelfde geldt voor God de Vader, en God de Heilige Geest. Zij zijn ook van eeuwigheid God.

Johannes leert ons in de beginverzen van zijn evangelie *vijf* dingen over het eeuwige Woord, over de Heer Jezus Christus:

- (1) In het begin *was* het Woord, dat wil zeggen: Hij *begon* niet te bestaan, maar Hij *existeerde* van eeuwigheid. Dit is Zijn pre-existentie voor de schepping.
- (2) Hij was het *Woord*, d.i. de uitdrukking, de openbaring van Gods innerlijk. Het Grieks spreekt hier over de *Logos*. Elders wordt Christus het *beeld* van de onzichtbare God genoemd (2 Kor. 4:4; Kol. 1:15; Hebr. 1:3).
- (3) Het Woord was *bij God*, dat betekent dat Hem een persónlijk bestaan wordt toegekend naast, en in relatie tot, God de Vader (zie ook onder punt 5).
- (4) Het Woord was *God*, dat houdt in dat het *Woord* een van de *Vader* en de *Geest* onderscheiden *goddelijk Persoon* was. Letterlijk staat er: ‘(...) en *God* was het Woord.’ De *Godheid* van het eeuwige Woord wordt dus beklemtoond.
- (5) Dit (of: Deze) was in het begin *bij God*, met andere woorden: het goddelijke Woord was géén latere emanatie (uitvloeisel, manifestatie) van de Godheid, maar een zelfstandig, eeuwig Persoon ‘bij God.’ Dit laatste is niet slechts een plaatsbepaling. Zijn nabijheid bij God impliceert de nauwe *relatie* van de Zoon tot de Vader. Dit wijst op de heerlijkheid van de eniggeboren Zoon *in de schoot van de Vader*, zoals nader wordt omschreven in Johannes 1:14,18.

Vervolgens zien wij de relatie van de eeuwige Logos, het Woord van God, tot de schepping zelf en de mensheid (Joh. 1:3-5). Hij heeft alle dingen geschapen: ‘Alle dingen zijn door Hem geworden’ (vs. 3a). Niets is daarvan uitgezonderd: ‘(...) zonder Hem is niet één ding geworden dat geworden is’ (vs. 3b). Dat is ook het getuigenis van andere Schriftplaatsen:

- (1) de wereld is *door Hem* geworden (Joh. 1:10);
- (2) de werelden zijn *door Gods woord* bereid (Hebr. 11:3). God sprak en handelde door de Zoon;
- (3) en Christus *draagt* ook alle dingen door het woord van Zijn kracht (Hebr. 1:3).

Maar er was, door Christus’ komst als het Licht in de wereld, ook een *morele* relatie tot de wereld en de mensheid, die door de val van de eerste mens in duisternis was gehuld. Zo vinden wij dat hier in Johannes 1: ‘In Hem was leven, en het leven was het licht van de mensen. En het licht schijnt in de

duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen' (vs. 4-5). In Christus was *leven*. Hij heeft evenals de Vader *leven* in Zichzelf (Joh. 5:26). En het *leven* was het *licht* van de mensen, dat wil zeggen: het wierp en het werpt nog steeds licht op iedereen, het onthult ieders ware toestand. Niets kan verborgen blijven voor het waarachtige Licht, dat in de wereld gekomen is en iedereen verlicht (Joh. 1:9). Christus was om zo te zeggen de Zon, die opging uit de hoogte (Luc. 1:78). Hij was het Licht der wereld, maar de wereld heeft Hem verworpen. Het Licht schijnt voor hen die in de duisternis en de schaduw van de dood zitten, maar de duisternis heeft het niet gevat. Zo zien wij dat Christus' *verwerping* het uitgangspunt is van het evangelie naar Johannes.

16. Johannes de Doper en zijn profetie over Christus als het Lam van God

‘Zie, het Lam van God, dat de zonde der wereld wegneemt.’

Johannes 1:29,35

Johannes en Jezus

Johannes de Doper was de *voorloper* van de Messias: hij vestigde de aandacht van zijn hoorders niet op zichzelf, maar op Degene die *na hem* zou komen en die de voorrang *boven hem* had (Joh. 1:15,27,30). Johannes was slechts de heraut van de Messias, de stem van een roepende in de woestijn, die de komst van zijn Heer aankondigde (vgl. Jes. 40:3; Mal. 3:1; 4:5-6). Johannes wees op Degene die *éérder* en *méérder* was dan hijzelf. Christus was *boven* allen en Hij moest *méér*, maar de wegbereider zelf *mínder* worden (Joh. 3:30-31).

Johannes had kunnen wijzen op zijn familiebanden met de Messias (hun moeders waren immers verwanten, Luc. 1:36), maar dat deed hij niet. Johannes cijferde zichzelf weg, hij wilde Christus eren. Reeds in de moederschoot sprong hij van vreugde op, toen zijn moeder de groet van Maria hoorde. Later verblijdde hij zich over de stem van Christus, die hij als ‘de stem van de Bruidegom’ beschouwde (Joh. 3:29). Elisabet noemde Maria ‘de moeder van mijn Heer’ (Luc. 1:43). Christus is de Heer, de Kurios, en voor Hem moet elke knie zich buigen. Hij is de Zoon van God, Degene die in het vlees *gekomen* is (d.i. het bewijs van Zijn Godheid, Zijn eeuwig voorbestaan of pre-existentie). Deze belijdenis is van cruciaal belang tegenover dwaalleraars (vgl. 1 Joh. 4:1-3).

Daarom doopte Johannes ook niet zozeer tot zijn eigen naam. De doop van Johannes was een doop van bekering; hij diende ertoe een overblijfsel van het volk Israel in berouw en boete klaar te maken voor de komst van de Messias. Kortom, zoals de engel Gabriël tegen Zacharias zei: ‘(...) om *de Heer* een toegerust volk te bereiden’ (Luc. 1:17). Bovendien had God, die Johannes had

gezonden om te dopen met water, van tevoren tot hem gezegd: ‘Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, *Die* is het (...)’ (Joh. 1:33). Daarom zei Johannes ook tegen zijn hoorders: deze Dopeling is meerder dan ik, die slechts ben gezonden om te dopen *met water*. In dit verband gebruikte Johannes meerdere belangrijke titels die de heerlijkheid van de Heer omschrijven. Wie was Degene die na hem kwam? De Messias was:

- (1) Degene die Zelf doopte (niet met water, maar) met de Heilige Geest (vs. 33);
- (2) Hij was de Zoon van God (vs. 34);
- (3) Hij was het Lam van God (vs. 29,36).

Dit laatste onderwerp heeft nu onze aandacht. Zodra de Heer was gedoopt en uit het water opsteeg, ging de hemel voor Hem open en daalde de Heilige Geest in lichamelijke gedaante – als een duif – op Hem neer (Matt. 3:16-17; Luc. 3:21-22). Toen wist Johannes zeker dat *Hij* de komende Christus was. Er was geen twijfel mogelijk dat *Hij* Degene was, die de Zijnen zou dopen met (of: in) de Heilige Geest. Dít was Degene die na hem zou komen, en die bovendien eerder was dan hijzelf – want Christus is God, te prijzen tot in eeuwigheid (Rom. 9:5)!

Bovendien klonk er bij Jezus’ doop een stem uit de hemel, die zei: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden’ (Matt. 3:17). God Zelf hechtte op die manier het zegel van Zijn goedkeuring aan Zijn Zoon. Hij vond Zijn welbehagen in Hem. Op dat moment kon Johannes niet langer zwijgen en riep hij uit: ‘*Zie, het Lam van God, dat de zonde der wereld wegneemt*’ (Joh. 1:29). Wat houdt deze uitspraak in?

Zien op Jezus

Zoals gezegd heeft Johannes de aandacht van de mensen en van zijn eigen discipelen niet op zichzelf maar op *Christus* willen vestigen. Vandaar de oproep: Zie op Hem, het Lam Gods! Die oproep is nog steeds van kracht. Wij moeten zien op Jezus, en op Jezus alleen. Wij moeten Hem aanschouwen en beschouwen, terwijl wij van alle andere dingen afzien en het oog uitsluitend op Hem gericht houden (vgl. Hebr. 3:1; 12:2-3). In Hem alleen is immers het heil te vinden: bij Hem is er verlossing en vergeving van zonden, bij Hem is er vrijspraak en rechtvaardiging, bevrijding van de macht van de zonde en eeuwig leven te vinden. Laten wij daarom zien op Hem.

Wij moeten (1) *als verloren zondaars* op Hem zien om gered te worden, om het leven en het heil in Hem te vinden. Maar wij moeten ook (2) *als verlost* op Hem blijven zien. Wij mogen Hem niet uit het oog verliezen. *Hij* moet ons hart en ons leven vullen, en als volgelingen van Hem moeten wij Hem steeds in het oog houden.

Maar er is nog iets: zowel Zijn *Persoon* als Zijn *werk* zijn van het grootste belang. De gedachte van het zien op (1) Zijn heerlijke Persóón vinden wij speciaal in vers 36, terwijl het in vers 29 meer gaat om (2) de verlossing die er is in Zijn bloed, het wérk dat Hij heeft volbracht. Want Hij is het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.

Wannéér droeg Christus de zonden?

Vaak wordt Johannes 1:29 zó uitgelegd, dat Christus bij Zijn doop al de Zondendrager werd, onze zonden toen reeds op Zich nam en ze wegdroeg naar of tot op het kruis. Maar dit is een ernstig misverstand, dat zowel afbreuk doet aan Christus' reine mensheid als aan de kracht van de verzoening die Hij tot stand bracht op het kruis. Tijdens Christus' leven op aarde kende Hij een voortdurende, ónonderbroken gemeenschap met de Vader, die telkens vol welbehagen op Hem neerzag. Zou dat mogelijk zijn geweest wanneer Christus vanaf Zijn doop reeds beladen was met onze zonden? God kan toch geen gemeenschap hebben met het kwaad?

Daarom moeten wij deze gedachte met kracht van de hand wijzen. Christus kon zeggen: 'Hij die Mij heeft gezonden, is *met* Mij; Hij heeft Mij *niet alleen* gelaten, omdat Ik altijd doe wat Hem welbehaaglijk is' (Joh. 8:29). Zijn reine en smetteloze leven kende geen spoor van zonde, maar op Golgota heeft Hij inderdaad onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout (1 Petr. 2:24). Toen werd Hij onder de overtreders geteld en heeft Hij veler zonden gedragen (Jes. 53:12). Dit 'dragen' heeft de zin van 'uitboeten'. Het is een term die ontleend is aan het *opofferen* van offers op het altaar.

Toen Christus op Golgota de Zondendrager werd en Hij in de drie uren van duisternis tot zonde werd gemaakt, moest God Zijn aangezicht voor Hem verbergen en onderging Hij het oordeel van de godverlatenheid – maar niet eerder! Daarom zijn de bewoordingen van Zondag 15 van de Heidelbergse Catechismus, dat Christus 'den gansen tijd Zijns levens op de aarde, maar inzonderheid aan het einde Zijns levens, den toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijken geslachts gedragen heeft' niet correct. Het lijden voor onze zonden in het oordeel van God was duidelijk beperkt tot het kruis.

Voor wie droeg Christus de zonden?

Christus is het Lam dat de zonde (enkelvoud!) van de wereld wegneemt. In 1 Johannes 2:2 wordt Hij dan ook het *Zoenoffer* of de *Verzoening* voor de gehele wereld genoemd. Dit thema van de veelomvattendheid van het verzoeningswerk heeft eveneens aanleiding gegeven tot veel misverstanden. Enerzijds is het werk van Christus toereikend voor álle zonden van álle mensen, maar anderzijds krijgen alleen diegenen die geloven daadwerkelijk deel aan de verzoening met God. Zij die Christus verwerpen, moeten echter zelf boeten voor hun zonden. Hoewel het aanbod van Gods genade reëel en universeel is, leert de Schrift geen ‘alverzoening’ (d.i. de leer dat uiteindelijk de hele schepping met God verzoend zal worden, inclusief de engelen die gevallen zijn) en ook geen ‘algemene verzoening’ (d.i. de leer dat de verzoening voor allen een voldongen feit is en de plaatsvervangende zich niet beperkt tot de uitverkorenen).

Wij kunnen bij deze verzen in het evangelie en in de eerste brief van Johannes echter wel denken aan de toekomstige herschepping van alle dingen: het wegdoen van de zonde uit de kosmos, en het tot stand brengen van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont. Christus’ werk als het Lam van God is daarvan de grondslag (vgl. Kol. 1:20). Zij ‘die onder de aarde zijn’ (Fil. 2:10), de verlorenen en de gevallen engelen, hebben echter geen deel daaraan. Hun deel is in de poel van vuur.

Tweemaal riep Johannes de Doper zijn discipelen ertoe op te *zien* op het Godslam. Alleen in Johannes 1:29 lezen wij de toevoeging: ‘(...) dat de zonde der wereld wegneemt.’ Het gaat hier dus om de uitgestrektheid van het *werk* van Christus (tot en met de herschepping van alle dingen), terwijl het in Johannes 1:36 gaat om de heerlijkheid van Zijn *Persoon*. Wanneer wij deel hebben gekregen aan het resultaat van Christus’ verzoeningswerk en in het geloof ons oog hebben gericht op Hem en op Zijn volbrachte werk, dan zullen onze ogen ook opengaan voor Zijn persónlijke glorie. Zijn heerlijkheid trok twee van Johannes’ discipelen zó aan, dat zij als vanzelfsprekend de Heer *navolgden* en voortaan bij Hem wilden *verblijven* (Joh. 1:37vv.). Dat is de normale geestelijke groei die een gelovige doormaakt, nadat hij zich tot Christus voelt aangetrokken. Als wij bij Hem *blijven* en in gemeenschap met Hem leven, zullen wij steeds meer onder de indruk komen van Wie Hij is, van al de verschillende aspecten van Zijn heerlijkheid.

Christus is het Lam van Góð

Christus is het Lam van God en de Verzoener van onze zonden. Hij is niet slechts *een* Lam, maar Hij is *het* Lam. Hij heeft een uniek werk volbracht op het kruis van Golgota, een werk dat nooit meer herhaald hoeft te worden. Degenen die door Hem tot God naderen, zijn eens voor altijd verzoend, voor eeuwig gereinigd en geheiligd. Dat is het onderwijs van de brief aan de Hebreëen.

Christus is het *ware* Offerlam, en Hij is gekomen in de volheid van de tijd (Gal. 4:4), op de tijd die door God tevoren was bepaald en die om zo te zeggen het centrum en het hoogtepunt van de wereldgeschiedenis was. Alle honderduizenden lammeren die onder het oude verbond waren geofferd, waarvan het bloed slechts tijdelijk de zonden kon bedekken, wezen heen naar dit Lam: het Lam van Góð. Johannes keek vol bewondering naar Hem op, en hierdoor maakte hij om zo te zeggen een begin met de *aanbidding* van het Lam, met de *eredienst* rondom het Lam – die nu in de Gemeente al bijna tweeduizend jaar lang wordt voortgezet en die bovendien tot in alle eeuwigheid zal worden voortgezet in de hemel (zie Openb. 5:6vv.).

Het feit dat Christus het *Lam* is geworden zegt ons ook iets over Zijn Persoon en over Zijn gezindheid. Johannes de Doper zag een volwassen Man voor zich staan, iemand van ongeveer dertig jaar oud. Toch sprak hij niet over Hem als een sterke Held, de *Leeuw* uit de stam van Juda, de Koning van Israël – hoewel Hij dat ongetwijfeld óók is (Openb. 5:5). Johannes zag Hem in de eerste plaats als het Lam van God, als de lijdende Messias, die Zich stil en zwijgend naar de ‘slachtbank’ zou laten leiden (Jes. 53:7).

Bovendien moeten wij bedenken dat Christus het Lam van Góð is. Hij is niet het Lam van Abraham, of van een van de andere aartsvaders – hoewel Hij ongetwijfeld voor hun zonden heeft geboet. Hij is niet het Lam van Israël, of het Lam van de Gemeente – hoewel zowel het áárdse als het hémelse volk van God hun heil uitsluitend aan Hem te danken hebben. Nee, Christus is in de eerste plaats het Lam van Góð. Hoe moeten wij dit verstaan? In tweeërlei opzicht is Christus het Lam van Góð:

- (1) Hij is *door God* van eeuwigheid uitverkoren om het Lam te worden;
- (2) Hij is *voor God* het Lam ten brandoffer geworden.

Christus is het Lam dat is ‘voorgekend voor de grondlegging van de wereld’ (1 Petr. 1:20). Toen de wereld nog niet bestond en de mensen nog niet waren geschapen, heeft God Zijn Zoon al apart gesteld als het Lam. En toen Christus op aarde kwam in de volheid van de tijd, heeft God Hem een lichaam toebereid, opdat Hij in dit lichaam zou kunnen lijden en sterven. Het Lam is dus *door God* toebereid. Maar het Lam is tevens allereerst *voor God* toebereid, want Christus is gestorven met het uitgesproken doel om Zijn God en Vader te verheerlijken en Hem groot te maken daar waar de eerste mens Hem had onteerd.

Christus is het Lam ten brandoffer

Daarom was Christus speciaal het Lam ten *brandoffer* – en wij weten dat de brandoffers op het altaar geheel en al verteerd werden tot een liefelijke reuk voor God (Lev. 1). Het ‘brandofferaspect’ van het werk van Christus zien wij met name in het evangelie naar Johannes, waar het sterven van Christus steeds in verband met de *verheerlijking* van de Vader wordt gebracht (Joh. 10:17-18; 17:4; 18:11).

Dat Christus het Lam van God was, het Lam ten brandoffer, was in feite reeds aangeduid in Genesis 22. Heel treffend zei Abraham daar tegen zijn zoon Isaak, die als een lam op het altaar werd gelegd: ‘God zal *Zichzelf* voorzien van een lam ten brandoffer, mijn zoon’ (Gen. 22:8). In die geschiedenis voorzag God toen in een plaatsvervangend offer, een ram die met zijn horens was verward in het struikgewas; daarom noemde Abraham die plaats: ‘De *HERE* zal erin voorzien’ (Gen. 22:14). Voor Christus, de Zoon van de Vader, was er echter géén plaatsvervanging mogelijk. God had Hem bestemd om het ware Offerlam te worden; er was geen andere oplossing voor het zondevraagstuk. God Zélf voorzag in dit Offer, en Christus heeft voldaan aan al Zijn heilige en rechtvaardige eisen. God is geëerd, daar waar de zonde van de mens Hem had onteerd en een smet had geworpen op Zijn liefde en waarheid (door die in twijfel te trekken).

God Zelf rust in het volbrachte werk van Christus op het kruis van Golgota, waarvan de waarde tot in eeuwigheid tot Hem opstijgt als een liefelijke reuk (lett. een ‘reuk van *rust*’). En Christus is tegelijkertijd ook het rustpunt voor óns hart en geweten. Wij mogen weten dat al onze zonden door Zijn zoenbloed zijn weggedaan en dat Hij ons tot de Vader heeft gebracht. De weg van Christus hier op aarde was een weg van diepe vernedering. Hij ging van

de kribbe naar het kruis; en Hij ging die weg van smaad en lijden gewillig en geduldig. Wat een bewonderenswaardige Heiland hebben wij, die kwam om Gods wil te doen en Zichzelf op te offeren als het ware spijs- en brandoffer, zond- en schuldoffer. Laten wij Hem steeds prijzen:

*O Lam, voor onze zonden
op Golgota geslacht,
U wordt uit vele monden
de lof en eer gebracht!*

17. Tekenen van de toekomst

De acht tekenen in het evangelie naar Johannes

‘Dit deed Jezus als begin van Zijn tekenen in Kana in Galilea en openbaarde Zijn heerlijkheid; en Zijn discipelen geloofden in Hem.’

Johannes 2:11

De tekenen bevestigden de prediking

Volgens Handelingen 2:22 is het optreden van Jezus Christus te midden van het volk Israël bevestigd door ‘krachten, wonderen en tekenen’ die God door Hem onder hen heeft verricht. Dit goddelijke getuigenis is gecontinueerd door het werk van de apostelen, door hun prediking en de tekenen en wonderen die ermee gepaard gingen (Hand. 4:30). Het Nieuwe Testament zegt dat God meegetuigde zowel door ‘tekenen als wonderen en allerlei krachten’ (Hebr. 2:4). De overtuigende bewijzen van het apostelschap bestonden dan ook uit ‘tekenen, wonderen en krachten’ (2 Kor. 12:12; vgl. Marc. 16:17-18).

Het optreden van Stefanus als Gods getuige, en zijn martelaarschap, luidde het einde in van het publieke getuigenis aan het adres van het volk Israël (Hand. 7:51-53; 13:46-47; 22:20-21; 28:28). God richtte Zich na de apostolische tijd vooral tot de volken, hoewel het evangelie Gods kracht is tot behoudenis voor *ieder* die gelooft, ‘eerst voor de Jood, en ook voor de Griek’ (Rom. 1:16). Paulus verrichtte dan ook tekenen en wonderen onder de volken, dat hoorde eveneens bij de beginfase van het christendom (vgl. Rom. 15:16-21). Voor de héle christelijke bedeling geldt echter het beginsel dat wij gelukkig worden geprezen, als wij niet zien en *toch* geloven (Joh. 20:29).

Tekenen in de eindtijd

Om de lijn nu even door te trekken naar de eindtijd: de antichrist zal zijn optreden staven met allerlei ‘kracht en tekenen en wonderen van de leugen’ (2 Tess. 2:9; vgl. Openb. 13:13-14). In de toekomst zal de massa van het Joodse volk worden misleid door tekenen, wonderen en krachten van *satanische* oorsprong, zoals de Heer ook had aangekondigd. Valse christussen en valse profeten zullen opstaan en tekenen en wonderen doen (Marc. 13:22). Het ‘beest uit de aarde’ is de grote exponent daarvan (Openb. 13:11). De valse messias, die in zijn *eigen* naam komt, die zal men aannemen (Joh. 5:43). Voor wie goed kijkt en luistert, is het onderscheid echter duidelijk merkbaar: het beest uit de aarde lijkt weliswaar op een lam, maar het *spreekt* als de draak, d.i. de duivel en de satan (Openb. 12:9).

Tekenen, wonderen en krachten

Wat is eigenlijk het verschil tussen tekenen, wonderen en krachten? Om met de laatste term te beginnen: het woord ‘kracht’ (Gr. *dunamis*) wijst op een machtig werk, een manifestatie van kracht. Het komt 38 keer voor in de evangeliën, maar geen enkele keer in het evangelie naar Johannes. Het woord ‘wonder’ (Gr. *teras*) komt in het Nieuwe Testament alleen *in het meervoud* voor, en bovendien altijd samen met het meervoud van ‘teken’ (Gr. *semeion*). Het wordt slechts één keer door Johannes gebruikt, en wel in hoofdstuk 4:48 (‘Als u geen tekenen en wonderen ziet, zult u geenszins geloven’). Het woord ‘teken’ komt echter 17 keer voor in het vierde evangelie.

Alle tekenen zijn tegelijkertijd ook *wonderen*, dat wil zeggen bovennatuurlijke werkingen van Gods macht. Het gaat hierbij om het opzienbarende effect dat wonderen hebben op degenen die ze waarnemen. Maar niet alle wonderen zijn tegelijk ook *tekenen*, want de Bijbel koppelt bijzondere lessen aan de *tekenen*. Er ligt specifiek onderwijs besloten in tekenen, er worden geestelijke lessen door meegedeeld. Bij de tekenen die in het evangelie naar Johannes beschreven worden, is dat duidelijk het geval en is er naast het bovennatuurlijke karakter en de werking van Gods kracht steeds een speciale ‘be-teken-is’ op te merken.

Het doel van de tekenen

De beperkte selectie van tekenen die in dit evangelie zijn beschreven (acht in totaal), heeft als doel dat wij zouden geloven ‘dat Jezus de Christus is, en dat wij gelovend het leven hebben in Zijn naam’ (Joh. 20:30-31). Het gaat steeds om wonderwerken die:

- (1) de *godheid* van Christus onderstrepen,
- (2) en Zijn *heerlijkheid* openbaren, opdat wij
- (3) door het geloof in Hem en in Zijn werk het eeuwige leven ontvangen.

Dit blijkt reeds bij de eerste wonderdaad, die in hoofdstuk 2 wordt beschreven: het water dat in wijn wordt veranderd. De evangelist tekent hierbij aan: ‘Dit deed Jezus als *begin* van Zijn tekenen in Kana in Galilea en openbaarde Zijn heerlijkheid; en Zijn discipelen geloofden in Hem’ (Joh. 2:11). Het *eerste* teken is kenmerkend voor heel Zijn optreden en het toont Zijn Messiaanse heerlijkheid. Het schildert tevens het einddoel van Gods wegen: Christus zal het volk invoeren in de vreugde van het Vrederijk. Dat het gaat om een specifieke opsomming, wordt bevestigd door wat wij lezen in hoofdstuk 4: ‘Dit *tweede* teken nu heeft Jezus weer gedaan, toen Hij uit Judea in Galilea was gekomen’ (Joh. 4:54).

Al deze tekenen tonen primair de nood van het volk Israël, maar ook onze eigen nood als zondaars: de krachteloosheid en de doodstaat waarin wij van nature verkeren. Maar wij zien hier ook dat God machtig is hierin te voorzien en verandering in onze verloren toestand te brengen. De tekenen die de Heer verrichtte, komen *van* God, ze wijzen ons *op* God en leiden ons tot geloof *in* de Zoon van God.

Bij het eerste teken werd het water in wijn veranderd (Joh. 2:1-11); bij het achtste vond er een wonderbare visvangst plaats (Joh. 21:1-14). Er is een zekere parallel tussen beide tekenen: bij het eerste was er geen wijn en dus geen vreugde; bij het laatste was er geen voedsel en dus geen levensonderhoud. Menselijke middelen bleken ontoereikend te zijn, maar de Heer voorzag in alle noden en behoeften. In beide situaties hing de zegen echter af van *gehoorzaamheid* aan Zijn woord! Dat is ook een belangrijke les. Alles wat Hij ons gebiedt, moeten wij doen! De vaten moesten worden gevuld met water, en het net moest worden uitgeworpen aan de rechterkant van het schip (Joh. 2:5vv.; 21:6vv.).

Overzicht van de tekenen in het Johannesevangelie

Teken			Betekenis
1.	Water in wijn veranderd	Joh. 2:1-11	Overvloed van vreugde na het herstel van Israëls relatie met Jahweh in de eindtijd.
2.	Genezing van de zoon van een hoveling	Joh. 4:46-54	Herstel van een gelovige rest in de eindtijd: het leven uit de doden.
3.	Genezing van een man die 38 jaar lang ziek was geweest	Joh. 5:1-18	De macht van de Zoon om levend te maken wie Hij wil, tegenover de machteloosheid van de wet.
4.	Spijziging van de vijfduizend	Joh. 6:1-15	Christus, het ware manna, is het brood uit de hemel dat eeuwig leven geeft aan ieder die gelooft. Hij is de Messias die de armen met brood verzadigt (Ps. 132:15).
5.	Jezus loopt op de zee	Joh. 6:16-21	Christus is Meester van de stormen van de eindtijd en Hij brengt de Zijnen veilig aan land.
6.	Genezing van de blindgeborene	Joh. 9	De Messias opent de ogen van het blinde volk, zodat zij Zijn heerlijkheid zien en Hem aanbidden (Jes. 35:5).
7.	Opwekking van Lazarus	Joh. 11:1-44	De herrijzenis en het herstel van heel Israël in de eindtijd (Ezech. 37; Dan. 12; Rom. 11:25vv.).
8.	Tweede wonderbare visvangst	Joh. 21:1-14	Grote menigte uit de volkeren zee gered en in het Vrederijk ingevoerd.

18. Water in wijn veranderd

'(...) u hebt de goede wijn tot nu toe bewaard.'

Johannes 2:10

Praktische betekenis

Het eerste teken dat Jezus verrichtte volgens de evangelist Johannes, vond plaats tijdens de bruiloft te Kana in Galilea (Joh. 2:1-11). De Heer was daar als gast uitgenodigd, samen met de discipelen. Het is altijd goed om Hem te betrekken bij de grote maar ook bij de kleine dingen in ons leven. Zijn tegenwoordigheid brengt altijd zegen en geeft bijzondere betekenis aan iedere gebeurtenis in ons leven. Zijn aanwezigheid is niet alleen van waarde bij het sluiten van een huwelijk, maar gedurende ons hele leven.

Het bruiloftsfeest (het was meer dan een receptie), vond plaats in het huis van de bruidegom en duurde wel een week lang. De familie van de bruidegom moest voor al het eten en drinken zorgen en het zou hun een slechte naam bezorgen als de wijn, het gebruikelijke drinken, zou opraken. Misschien moeten we hierbij denken aan (gegist) *druivensap*. In dit geval raakte men echter snel door de voorraad heen, wat dus een groot probleem betekende. Maria, de moeder van Jezus, zag het en probeerde te helpen. Ze ging met deze zorg naar de Heer toe, in de hoop dat Hij iets eraan zou kunnen doen. Dat was natuurlijk niet verkeerd, maar het was niet haar taak om Hem opdrachten te geven. Zijn uur was nog niet gekomen. Christus was als de Zoon volkomen afhankelijk van de Vader. Deze milde terechtwijzing deed echter geen afbreuk aan het vertrouwen dat Maria stelde in haar Zoon. Ze ging naar de dienstknechten en zei hun dat zij alles moesten doen wat de Heer hun zou opdragen. Dat is voor ieder van ons een waardevolle suggestie, hoe onze situatie ook is: 'Wat Hij u ook zegt, doet dat'. Maria is geen middelares, maar zij verwijst slechts naar haar Zoon!

Daarop gaf de Heer de knechten de opdracht om zes watervaten die daar stonden met het oog op de reinigingsgebruiken van de Joden, te vullen met

water; en zij vulden ze tot de rand. Volgens betrouwbare bronnen hadden deze stenen watervaten enorme afmetingen: ieder vat kon ca. 90 liter bevatten. Vervolgens gaf Hij de opdracht het water te scheppen en naar de leider van het feest, de ceremoniemeester, te brengen. Ondertussen was het water veranderd in wijn van uitstekende kwaliteit, tot verbazing van de ceremoniemeester en van de bruidegom, die zelfs het ‘verwijt’ te horen kreeg dat hij de goede wijn voor het laatst bewaard had!

De wijn is in de Schrift een beeld van vreugde. Als de wijn ontbreekt, is er dus geen blijdschap. Sommige mensen hebben wel veel plezier in hun leven, maar dat is maar tijdelijk. Wat gebeurt er als de muziek stopt, de gasten vertrokken zijn en alle opwinding voorbij is? Ware blijdschap is niet in de omstandigheden te vinden. Het is een bron van vreugde in ons hart, een fontein die springt tot in het eeuwige leven (Joh. 4:14). Het reinigende water van het Woord geeft vreugde van binnen. Christus is gekomen om ons leven en overvloed te geven, ook een overvloed aan vreugde (Joh. 10:10). Als wij gehoor geven aan Zijn woord en Zijn geboden bewaren, mogen wij zelfs delen in de blijdschap van de Heer Zelf. Zijn blijdschap is dan in ons en onze blijdschap wordt *volkomen of vervuld* (Joh. 15:11 e.a.p.). Denk nog eens aan de watervaten, die tot boven toe werden gevuld!

Profetische betekenis

Doordat de Heer het water in wijn veranderde, toonde Hij Zijn heerlijkheid en liet Hij zien dat Hij elke aardse gastheer overtrof. Hij bewees de ware Gastheer van het volk Israël te zijn, die bij het komende bruiloftsfeest van Jahweh en Zijn volk de Bron van ware blijdschap zal zijn. Maar de vreugde van het komende Koninkrijk volgt op de geestelijke reiniging van het volk. Het reinigingswater moet - symbolisch gesproken - éérsz zijn werk doen, zoals wij o.a. zien in het boek Zacharia. Er zal namelijk een bron worden ontsloten voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem ter ontzondiging en reiniging (Zach. 13:1-2). Dat gebeurt aan het einde van de Grote Verdrukking, bij de wederkomst van de Heer, wanneer zij Hem zullen zien die zij doorstoken hebben (Zach. 12:10-14; Openb. 1:7).

De relatie tussen Jahweh en Zijn volk zal dan worden hersteld. Israël zal Hem noemen: ‘mijn Man’, en niet meer: ‘mijn Baäl’ (d.i. heer, of: meester). Dan zal Hij haar daar haar wijngaarden geven, en het dal Achor maken tot een deur der hoop. Hij zal haar tot bruid werven voor eeuwig, en de hemel zal de aarde

verhoren en die zal Zijn volk verhoren (zie Hos. 2:13:22). Zo zal Hij de ware Gastheer en Bruidegom van Zijn volk zijn op de grote dag die komt, waarop Hij Zijn heerlijkheid zal openbaren. Dat is de profetische betekenis van het eerste teken dat Jezus deed in Kana in Galilea. Hij openbaarde Zijn heerlijkheid en Zijn discipelen *geloofden* in Hem (Joh. 2:11). Dat geldt ook voor ons. Straks zal het *geloof* worden verwisseld in *aanschouwen*, op de dag dat Hij Zijn heerlijkheid voorgoed zal manifesteren. Elk oog zal Hem zien, elke knie zal zich voor Hem buigen en elke tong zal belijden dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God de Vader. Het zal de dag van de vreugde van Zijn hart zijn (vgl. Hoogl. 3:11). De zegen zal rijkelijk stromen, de blijdschap zal volkomen zijn.

Als gelovigen uit de volken behoren wij niet tot het volk Israël, maar vormen wij samen met alle ware gelovigen de *hemelse* familie van Gods kinderen. Maar ook voor ons geldt dat het geheim van ware blijdschap (1) gehoorzaamheid is aan Gods geboden en (2) de daarmee verbonden reiniging door het waterbad van het Woord (Joh. 14:21,23; 15:3,7-12; Ef. 5:26). ‘Wat Hij u ook zegt, doet dat’ (Joh. 2:5).

Dit begin van de tekenen van de Heer laat ons zien dat Hij die eens als Vreemdeling op aarde wandelde en niet door de Zijnen werd aangenomen, niemand minder was dan ‘de Heer der heerlijkheid’ (1 Kor. 2:8; Jak. 2:1). Als wij luisteren naar Zijn woord, kan Hij ons laten delen in Zijn eigen blijdschap, waarvan de wijn een beeld is (Joh. 15:11; 16:22,24; 17:13; Fil. 4:4; 1 Joh. 1:4).

19. U moet opnieuw geboren worden

‘Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan.’

Johannes 3:5

De nieuwe geboorte, die het beginpunt is van ons leven als christen, is een absolute noodzaak. Ze vloeit voort uit een goddelijk ‘moeten’, zoals de Heer Jezus benadrukt tegenover Nikodemus. Zonder de nieuwe geboorte kan men het Koninkrijk van God niet zien en niet binnengaan. Van nature zijn wij allen zondaars, afstammelingen van een gevallen Adam, en wij moeten volledig vernieuwd worden om geschikt te zijn voor Gods heilige tegenwoordigheid. ‘U moet opnieuw geboren worden’: dat geldt voor mij, dat geldt voor u. Dit is niet iets waarover wij ons moeten verwonderen, zoals Nikodemus dat blijkbaar deed. Wij hebben zonder meer behoefte aan dit nieuwe leven, dat uit een geheel nieuwe bron afkomstig is en hemels en goddelijk van karakter is. Het leven dat wij van nature bezitten is verdorven door de zonde en daarom moeten wij opnieuw geboren worden, opnieuw geschapen en wel naar het beeld van de laatste Adam, dat is Christus.

Hoe kan men dan opnieuw geboren worden? Hoe ontvangen wij een nieuw hart en een nieuwe geest? Deze nieuwe geboorte is het gevolg van de werking van Woord en Geest, zoals de Heer Jezus hier uiteenzet in dit nachtelijke gesprek met ‘de leraar van Israël’. Het gaat hier niet om het water van de doop, maar om het water van het Woord van God, dat ons reinigt en heiligt en dat het onvergankelijke zaad is van het nieuwe leven (vgl. Ezech. 36:25-27; Joh. 13:10; 15:3; Ef. 5:26; 1 Petr. 1:23). De werkzaamheid van dit ‘water’ moet gepaard gaan met de werking van de Heilige Geest: ‘(...) tenzij iemand geboren wordt uit water en Geest.’ De nieuwe geboorte is het werk van Woord én Geest. De Geest van God past het Woord toe op hart en geweten, zodat wij door zelfoordeel en belijdenis van schuld gereinigd worden en er nieuw leven in ons kan worden ingeplant.

Het nieuwe leven dat door de Heilige Geest in ons wordt gewerkt, is leven van een nieuwe orde. Het wordt hier zelf aangeduid met het woord 'geest': 'Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest' (Joh. 3:6). De opnieuw geborene heeft deel gekregen aan het leven van de laatste Adam, die 'een levendmakende geest' is (1 Kor. 15:45). Hij is deelgenoot geworden van de goddelijke natuur (2 Petr. 1:4). En daardoor is hij ook geschikt gemaakt voor de inwoning van de Geest Zélf, zodat zijn lichaam een tempel van de Heilige Geest is (1 Kor. 6:19). De Heilige Geest, die in ons woont nadat wij het evangelie van de behoudenis hebben geloofd, getuigt met ónze geest dat wij kinderen van God zijn (Rom. 8:16).

De grondslag van dit alles is echter het volbrachte werk van Christus op het kruis van Golgota, en daarop wijst de Heiland dan ook in het gesprek met Nikodemus. *De noodzaak van de nieuwe geboorte bracht de noodzaak van het kruis met zich mee!* Want alleen dáárdóór kon al het oude worden weggedaan: al onze zonden en de macht van de zonde, de dood en het oordeel. En alleen dáárdóór kon er in plaats daarvan iets nieuws aan het licht worden gebracht, nl. vergeving, vrijspraak, vrijheid en eeuwig leven. Hiertoe moest Christus worden verhoogd aan het vloekhout der schande: 'En zoals Mozes de slang in de woestijn heeft verhoogd, zo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft' (Joh. 3:14,15). Ook dit was dus een noodzakelijkheid: de Zoon des mensen *moest* verhoogd worden. Christus *moest* de zonden dragen in Zijn lichaam op het hout, en Hij *moest* daar voor ons tot zonde worden gemaakt (1 Petr. 2:24; 2 Kor. 5:21). Alleen langs die weg kon Hij de macht van de dood en van de satan tenietdoen en leven en onvergankelijkheid aan het licht brengen. Daarom dreigt het oordeel nu niet meer voor iedereen die verbonden is met de opgestane Heer (Rom. 8:1). Het oude is voorbijgegaan; de christen is een nieuwe schepping in Christus (2 Kor. 5:17). Maar dit alles is de vrucht van Zijn dood en opstanding, waardoor nu alle zegeningen van de hemelse gewesten aan ons zijn geschonken.

Het beeld dat de Heer hier in Johannes 3 ter aanduiding van Zijn lijden gebruikt, is bijzonder belangrijk. Want de verhoogde slang in de woestijn herinnert ons aan de *oorsprong* van onze ellendige toestand. Door de macht van 'de slang', d.i. de satan, is de mens immers onderworpen aan de zonde en de dood (Gen. 3; Num. 21; Openb. 12:9). Maar doordat Christus voor ons op het kruishout is verhoogd en daar in onze plaats tot zonde is gemaakt, is daaraan op radicale wijze een einde gekomen, namelijk voor ieder die in het geloof op Hem ziet. Door een blik op het kruis is er leven en heil! Door Zijn

sterven ben ik dus niet slechts verlost van mijn zonden, maar is er ook een streep gehaald door mijn zondige *bestaan*. De oude mens is met Christus gekruisigd (Rom. 6:6). Dat betekent dat mijn oude zondaarsleven is beëindigd, en dat Christus nu leeft in mij (Gal. 2:20).

Maar het kruis heeft echter niet alleen gevolgen van *persoonlijke*, maar ook van *gemeenschappelijke* aard. Allen die opnieuw geboren zijn vormen samen een eenheid, en die eenheid is eveneens het gevolg van het feit dat Christus Zijn leven heeft afgelegd en het weer genomen heeft. Deze eenheid wordt in Johannes 10 voorgesteld in het beeld van de éne kudde, onder aanvoering van de éne Herder. Deze éne kudde bestaat zowel uit gelovigen uit de Joden als uit de volken, en de Heer zegt van deze schapen uit de volken: '(...) ook die moet Ik toebrengen, en zij zullen naar Mijn stem horen' (Joh. 10:16). Het heil was weliswaar *uit* de Joden, maar het kon niet beperkt blijven *tot* de Joden. Het was een noodzakelijk gevolg van Gods plan en van het lijden van de Christus, dat ook velen uit de volken opnieuw geboren zouden worden en bij de kudde zouden worden gevoegd die de Goede Herder uit de Joodse schaapskooi zou uitleiden.

20. Een gesprek over aanbidding

‘De vrouw zei tot Hem: Heer, ik zie dat U een profeet bent. Onze vaders hebben op deze berg aangebeden, en u zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden. Jezus zei tot haar: Geloof Mij, vrouw, er komt een uur dat u noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden. U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de behoudenis is uit de Joden. Maar er komt een uur, en het is er, dat de ware aanbidders de Vader zullen aanbidden in geest en waarheid; immers, de Vader zoekt zulke personen die Hem aanbidden. God is een geest, en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.’

Johannes 4:19-24

De ware plaats van aanbidding

Wanneer de Heer met de Samaritaanse vrouw bij de bron van Jakob spreekt over het levende water, komt ook het thema ‘aanbidding’ ter sprake. De Samaritaanse zei tegen de Heer: *‘Onze vaders hebben op deze berg – d.i. de berg Gerizim – aangebeden, en u zegt dat in Jeruzalem de plaats is waar men moet aanbidden.’* De Samaritanen meenden oude aanspraken te hebben op hun heilige berg, de Joden echter hielden vast aan de tempelberg als de juiste plaats van eredienst. Mozes had inderdaad aanwijzingen gegeven om het volk Israël te zegenen op de berg Gerizim, maar de permanente plaats van eredienst bleek toch elders te zijn: op de dorsvloer van de Jebusiet Arauna (of: Ornan), waar David een plaatsvervangend offer voor het hele volk bracht en Salomo de tempel bouwde (Deut. 11:29; 27:12; Joz. 8:33; 2 Sam. 24; 1 Kron. 21:1 - 22:1; 2 Kron. 3:1; Ps. 132).

Het antwoord van de Heer was dat er nu een *nieuwe* tijd was aangebroken, waarin men noch op de berg Gerizim, noch te Jeruzalem de Vader zou aanbidden: *‘Geloof Mij, vrouw, er komt een uur dat u noch op deze berg, noch in Jeruzalem de Vader zult aanbidden.’* De hele discussie tussen Joden en

Samaritanen over de juiste plek van eredienst was in feite achterhaald door het aanbreeken van de nieuwe bedeling, het ‘uur’ van Christus’ komst in het vlees en alles wat daaruit zou voortvloeien: Zijn werk op het kruis, Zijn hemelvaart en de daaropvolgende uitstorting van de Heilige Geest.

De Heer koos overigens wel de kant van de Joden tegenover de Samaritanen, want de Joden kenden de waarachtige en levende God, terwijl de godsdienst van de Samaritanen een mengvorm was (2 Kon. 17:24-41). Vandaar dat Hij opmerkte: *‘U aanbidt wat u niet weet; wij aanbidden wat wij weten, want de behoudenis is uit de Joden.’* Het heil, de behoudenis is uit de Joden. De Messias is geboren uit het Joodse volk, zoals Paulus zegt: *‘Uit hen is naar het vlees de Christus, die God is over alles, gezegend tot in eeuwigheid. Amen’* (Rom. 9:5).

In Johannes 2 zien wij echter hoe de Heer ook afstand nam van het jodendom, zoals het zich had ontwikkeld tot een menselijke godsdienst. De tempel te Jeruzalem was een rovershol geworden, een huis van koophandel, terwijl hij bedoeld was als bedehuis voor alle volken (Jes. 56:7). De tempel zou uiteindelijk worden verwoest en Christus Zelf zou een nieuwe tempel bouwen in de Geest, d.i. de Gemeente. Door Hem hebben zowel Joden als heidenen nu in één Geest de toegang tot de Vader en groeit de hele Gemeente op tot een heilige tempel in de Heer (Ef. 2:18-22).

Aanbidding in geest en waarheid

Dat houdt ook in dat Jeruzalem niet meer de ware en enige plaats van aanbidding zou zijn. In het christendom aanbidden de ware aanbidders de Vader in geest en waarheid. Ten eerste rijst de vraag: Hoe kan ik een *ware* aanbidder worden? Let hier op de volgorde van de onderwerpen in Johannes 3 en 4: er is éérst de noodzaak van de nieuwe geboorte uit de Geest (3:5-8), dan volgt de gave *van* en de vervulling *met* de Heilige Geest (4:10vv.). De Geest voorziet in al onze geestelijke noden en behoeften en vervolgens is Hij de bron van aanbidding in onze harten, een bron van water dat springt tot in het eeuwige leven. Ten tweede is het zo dat de ware aanbidders nu de *Vader* aanbidden, want God de Vader heeft Zichzelf volkomen geopenbaard in Zijn *Zoon*, onze Heer Jezus Christus. De VADERnaam is de kroon van Gods heerlijke namen.

Dan zijn er nog twee dingen die de aanbidding kenmerken. De christelijke eredienst is een aanbidding in *geest* en ook in *waarheid*. Deze begrippen zijn

nauw met elkaar verbonden, het gaat om één enkele grondgedachte: ‘in geest en waarheid’. Dat is namelijk in overeenstemming met het wezen van God, die ‘geest’ (Gr. *pneuma*) is (Joh. 4:24). God is niet stoffelijk, en kan daardoor niet aan één bepaalde geografische plaats gebonden zijn. Ook is Hij niet afhankelijk van materiële offers, die Hem door mensen worden aangeboden (Hand. 17:24-25). Aanbidding is een geestelijke zaak, die niet afhankelijk is van ‘heilige’ plaatsen, personen of zaken. Het gaat om de juiste gezindheid van ons hart tegenover Hem, die geestelijk in wezen is. De mens ziet aan wat voor ogen is, maar God ziet het hart aan (1 Sam. 16:7).

Dat de aanbidding in *waarheid* is, geeft aan dat ze in overeenstemming moet zijn met de hele waarheid aangaande God, zoals die nu in en door Christus bekendgemaakt is. Ze is op het niveau van Gods wezen, van alles wat God van Zichzelf heeft geopenbaard in het Nieuwe Testament. Wij roepen Hem niet aan als Jahweh of Adonai, maar als onze God en *Vader*. De aanbidding dient ook waarheidsgetrouw, waarachtig te zijn, als het gaat om de situatie van ons eigen hart en leven. God zoekt waarheid in het binnenste, in het verborgene (Ps. 51:8). God zoekt aanbidder die voldoen aan de voorwaarden die hiervoor gelden. Wij moeten naderen met ‘een waarachtig hart, in volle zekerheid van het geloof, de harten door besprenkeling gezuiverd van het kwaad geweten en het lichaam gewassen met rein water’ (Hebr. 10:22). Ons hart is gereinigd door het bloed van Christus en ons leven is vernieuwd door het waterbad van het Woord van God. Alleen zó kunnen wij tot God naderen, en onze praktische toestand moet daaraan beantwoorden en telkens weer daaraan worden getoetst.

God *zoekt* degenen die Hem zo aanbidden, zij zijn welbehagelijk voor Hem. De Vader zoekt aanbidder. Maar er is ook een goddelijke noodzaak, een heilig moeten: ‘(...) *en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid.*’ Er is geen andere weg om tot God te komen. De hemel is nu open, en Christus heeft ons gemaakt tot priesters voor Zijn God en Vader, aanbidder die kunnen naderen in het hemelse heiligdom. Een mens *moet* opnieuw geboren worden, maar hij *moet* God ook leren aanbidden in geest en waarheid.

21. Christus en de Schriften

‘U onderzoekt de Schriften (...) die zijn het die van Mij getuigen.’

Johannes 5:39

De visie van Christus, het vleesgeworden Woord, op het geschreven Woord van God

Laten we beginnen met wat iedereen wel weet, of zou moeten weten, namelijk dat de Heer Jezus ‘het Woord’ wordt genoemd. Hij is het Woord van God in eigen Persoon. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (Joh. 1:1,14). Maar wat minder bekend is, is dat de Heer Jezus tijdens Zijn leven op aarde vaak geciteerd heeft uit de Schriften, uit het geschreven Woord van God zoals het toen bestond (dat wat wij nu het Oude Testament noemen). Hij erkende en respecteerde het goddelijk gezag van de Schriften, die van Hem getuigden. Om maar enkele voorbeelden hiervan te noemen:

- (a) Mozes heeft over Mij geschreven (Joh. 5:46);
- (b) Abraham verheugde zich erop dat hij Mijn dag zou zien, en hij heeft die gezien en zich verblijd (Joh. 8:56);
- (c) David zelf noemde de Christus zijn ‘Heer’, hoe is Hij dan zijn Zoon? (Matt. 22:45; Marc. 12:37; Luc. 20:44).

1. Bij de verzoeking in de woestijn gebruikte de Heer drie uitspraken uit het boek Deuteronomium om de tegenstander te overwinnen, zoals eens David de reus Goliat tegemoet ging met de slingerstenen in zijn tas. Eén steen was al voldoende in die geschiedenis in 1 Samuël 17, en even later doodde David de reus met diens eigen zwaard. Zo heeft Christus de duivel eerst verslagen, zodat hij van Hem week voor een tijd, en *later* heeft Hij de definitieve overwinning op hem behaald op het kruis, ‘opdat Hij door de dood hem te niet zou doen die de macht over de dood had, dat is de duivel’ (Hebr. 2:14).

2. *Bij het begin van Zijn openbare dienst* haalde de Heer in de synagoge te Nazaret enkele verzen aan uit de profeet Jesaja. Het is heel leerzaam om deze passages te bestuderen in het verband waarin ze voorkomen (Jes. 61:1-2; Luc. 4:18-19,21). In de bergrede zei de Heer dat Hij niet was gekomen om de wet of de profeten op te heffen, maar om de Schriften te vervullen (Matt. 5:17-18). Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal niet één jota of één tittel van de wet voorbijgaan totdat alles is gebeurd. Christus citeerde met grote regelmaat uit het geschreven Woord van God. Hij verwees in totaal naar ongeveer twintig personen uit het Oude Testament en citeerde uit negentien verschillende boeken. Ga het zelf maar na. Hoe vaak zei de Heer niet: 'Er staat geschreven', 'de Schriften getuigen van Mij', 'de Schriften moeten vervuld worden', 'Hebt u niet gelezen', etc. Tegen de sadduceeën, die de opstanding loochenden, zei Hij: 'U dwaalt, daar u de Schriften niet kent, noch de kracht van God' (Matt. 22:29). Hij citeerde daarbij uit Exodus 3:6, waar God zegt dat Hij de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob is. God is niet een God van doden, maar van levenden! Terecht stonden de menigten versteld over Zijn leer. Wat is dit ernstig voor ongelovigen, want vandaag zijn er helaas nog steeds velen die geloven dat met de dood alles afgelopen is.

3. *Toen het kruis dichterbij kwam*, zei de Heiland: 'Zie, wij gaan op naar Jeruzalem en alles wat door de profeten is geschreven, zal aan de Zoon des mensen worden volbracht' (Luc. 18:31). Vlak voordat Hij naar Getsemane ging, zei Hij: 'Want Ik zeg u, dat dit wat geschreven staat aan Mij in vervulling moet gaan: 'En met de wettelozen is Hij gerekend.' Immers, dat wat Mij betreft heeft een vervulling' (Luc. 22:37; vgl. Jes. 53:12). In de nacht waarin Hij werd verraden, wees Hij driemaal op de vervulling van profetieën aangaande Hemzelf (Matt. 26:31,54; Marc. 14:49). Drie van de zeven kruiswoorden zijn directe Schriftaanhalingen (Matt. 27:46; Luc. 23:46; Joh. 19:28). Terwijl Hij stierf, nam Hij nog de woorden van de Schrift op Zijn lippen!

4. *Hetzelfde beeld zien wij na de opstanding*. Het vleesgeworden Woord (en dat is de Heer ook nu nog – zie Lucas 24:39) respecteerde het *geschreven* Woord van God. Tegen de Emmaüsgangers zei de Heer: 'O onverstandigen en tragen van hart in het geloven van alles wat de profeten hebben gesproken! Moest de Christus dit niet lijden, en zo in Zijn heerlijkheid binnengaan? En te beginnen met Mozes en alle profeten legde Hij hun uit wat in al de Schriften over Hem stond' (Luc. 24:25-27). *Kruis en opstanding hebben dus geen verandering gebracht in Christus' houding tegenover de Schriften*. Dat is heel leerzaam.

Er is wat dit betreft nog een kleine *toevoeging*, want toen de Heer later op de opstandingsdag verscheen aan de vergaderde discipelen noemde Hij ook de *psalmen* (Luc. 24:44). Terwijl Hij tegenover de Emmaüsgangers sprak over Mozes en alle profeten, voegde Hij er in de bovenzaal dus de psalmen aan toe. Alles wat over Hem geschreven stond in de wet van Mozes, in de profeten *en in de psalmen* moest langs deze weg van lijden en opstanding in vervulling gaan. Heeft Hij toen misschien gewezen op psalm 110, die spreekt over Zijn hemelvaart en Zijn plaats aan Gods rechterhand in de hoogte?

5. *Er zijn zelfs uitspraken van de verheerlijkte Heer in de hemel, waarbij Hij verwijst naar de Schriften!* Dat is wonderlijk. Tegen Zijn dienstknecht Johannes op Patmos zei Hij: ‘Vrees niet, ik ben de Eerste en de Laatste, en de Levende (...)’ (Openb. 1:18). En in de boodschap voor Filadelfia zegt Hij dat Hij ‘de sleutel van David’ heeft. Opent Hij, dan zal niemand sluiten; sluit Hij, dan zal niemand openen (Openb. 3:7). Dit zijn rechtstreekse aanhalingen uit de profeet Jesaja (Jes. 44:6; 22:22). Ongetwijfeld is de Heer Jezus Zelf de *sleutel* tot de hele Schrift.

Hoofd en hart

Maar misschien brengt iemand naar voren dat wij de Schrift niet in ons *hoofd*, maar in ons *hart* moeten hebben. Dat is ook zo, want psalm 119, die spreekt over de heerlijkheid van Gods Woord, zegt: ‘Ik berg Uw Woord in mijn hart, opdat ik tegen U niet zondig’ (Ps. 119:11). Maar hoe kunnen wij het Woord van God dan laten ‘bezinken’ in ons hart? Dat kan alleen door het *geloof!* Het geloof is uit het horen, en het horen door het Woord van Christus (Rom. 10:17). Dat is de normale weg om het Woord van God de plaats te geven die het toekomt in ons hart en leven. In die eerbiedige geloofshouding moeten wij dus de Schriften onderzoeken om te groeien in de genade en kennis van onze Heer en Heiland.

22. Wie zonder zonde is...

‘Wie van u zonder zonde is, laat die het eerst een steen op haar werpen.’

Johannes 8:7

Jezus’ houding ten aanzien van de wet

De farizeeën brachten een vrouw die overspel had gepleegd bij Jezus en vroegen Hem: ‘Mozes draagt ons in de wet op zulke vrouwen te stenigen, wat vindt U daarvan?’ Jezus zweeg aanvankelijk, maar zei ten slotte: ‘Wie van u zonder zonde is, laat die het eerst een steen op haar werpen’ (Joh. 8:7). Wat betekent dit nu voor het thema van de vergeving, en onze houding ten aanzien van de zonde van een medemens? De wet van Mozes was toch de wet van God? Verzette Jezus Zich tegen de wet van Mozes, de wet die God Zelf bij de Sinai aan Zijn volk had gegeven?

Inderdaad is de wet van Mozes de wet van God, maar hij is aan Israël gegeven, niet aan de hele wereld. Misschien kunnen we zeggen dat het volk Israël heeft gefunctioneerd als een ‘proeftuin’, een soort leermodel voor de wereld. De wet is heilig, rechtvaardig en goed, zegt de apostel Paulus (Rom. 7:12), maar de mens is een zondaar en totaal onmachtig om de wet te volbrengen en zodoende het leven te verwerven. De wet bracht dit aan het licht. Het volk van God heeft de wet niet kunnen houden en het is genoegzaam gebleken dat de mens van nature onmachtig is op deze grondslag voor Gods aangezicht te bestaan.

Christus is gekomen om ons nieuw leven te geven door middel van Zijn dood en opstanding, door Zijn eigen opstandingsleven en Zijn Geest aan ons mee te delen. Hoewel wij niet meer leven onder het regime van de wet, wordt de rechtvaardige eis van de wet nu door ons als christenen vervuld door een wandel door de Geest (Rom. 6:14; 8:4). Dit gebeurt echter niet door de wet als regel van dankbaarheid te hanteren, zoals velen denken. Christus ZÉlf is de Maatstaf, het Model van de nieuwe mens (vgl. 1 Joh. 3:16), en door de werking van Zijn Woord en Geest worden wij aan Hem gelijkvormig gemaakt.

De wet is door Mozes gegeven, de genade en de waarheid is door Jezus Christus geworden (Joh. 1:17). Dat is het geweldige contrast tussen de oude en de nieuwe bedeling. Christus kwam een *nieuw* gebod brengen namens Zijn Vader (Joh. 13:34). Hij is méér dan Mozes, Hij is hoger dan Israëls wetgever (Hebr. 3:1-6). Hij openbaarde ten éérste de genade van God. Want de genade was kenmerkend voor Zijn komst in het vlees, en die genade bracht ook vergeving van zonden met zich mee. De goddelijke vergeving was beschikbaar in Hem, in Zijn Persoon, en ze werd geschonken door het geloof in Zijn naam. Hij zou immers plaatsvervangend lijden en sterven voor zondaars. Op grond van deze oneindige, goddelijke vergeving is er ook onderlinge vergeving mogelijk.

Maar ten twééde openbaarde Hij ook de waarheid, want die werd duidelijk in Hem onthuld en zichtbaar gemaakt in Zijn woorden en werken: de waarheid over alle dingen, over God en over de mens, over de wereld en haar overste. De openbaring van de waarheid zien wij dan ook in Zijn handelwijze met de vrouw en met de omstanders in Johannes 8. Christus is hier het grote Licht van de wereld, dat de harten doorgrondt en alle dingen openbaar maakt – zowel de zondigheid van de omstanders alsook die van de vrouw zelf, die na haar vrijpraak ertoe wordt opgeroepen voortaan niet meer te zondigen maar in nieuwheid van leven te wandelen (Joh. 8:11; Rom. 6:4; 8:4). De omstanders die haar aanklaagden, gingen één voor één weg, omdat niemand van hen zonder zonde was en hun eigen geweten hen bovendien aanklaagde.

Jezus bleef alleen over en kon natuurlijk niet als enige de vrouw oordelen, want het vonnis van steniging moest altijd op grond van twee of drie aanwezige getuigen van het misdrijf plaatshebben. Hierin handelde Hij geheel overeenkomstig de wet van Mozes. Hij heeft de wet volmaakt vervuld tijdens Zijn leven en in Zijn sterven. De aanklagers zelf handelden echter niet naar de wet, want ook de man die bij het overspel was betrokken had gestenigd moeten worden (Deut. 22:22).³

³ Voor verdere studie verwijs ik graag naar mijn 'Kanttekeningen bij de Heidelbergse Catechismus' en de brochure 'De sluier op het gelaat van Mozes', die van de website www.oudesporen.nl kunnen worden gedownload.

23. Zomer en winter

‘Het was winter.’

Johannes 10:22

De seizoenen wisselen elkaar af sinds de grote vloed in de dagen van Noach. Zolang de aarde bestaat, zullen koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht niet ophouden (Gen. 8:22). Soms is dat geen prettige ervaring, bijv. als wij te maken hebben met extreem lage of juist met zeer hoge temperaturen. Zelfs in Jeruzalem kan het koud zijn in de wintermaanden. Maar de aanduiding ‘het was winter’ in Johannes 10 heeft ook een *symbolische* strekking. Wij vinden in deze passage enkele laatste gesprekken van de Heer met de Joden tijdens het feest van de tempelwijding, het zg. Chanoeka-feest, dat acht dagen duurde en de herinnering levendig hield aan de reiniging van de tempel – na de ontwijding door de Syriërs – door Judas Maccabeüs op 25 Kislew (onze maand December) in 165 voor Christus. Het werd gevierd op de wijze van het Loofhuttenfeest, maar droeg niet het karakter van een groot pelgrimsfeest.

Blijkbaar was de Heer Jezus nog steeds in of in de nabijheid van Jeruzalem, hoewel er al twee maanden waren verstreken sinds het Loofhuttenfeest dat wordt vermeld in hoofdstuk 7:2vv. Over enkele maanden zou het Paasfeest volgen en dan zou de Heer ter dood worden gebracht. Hier in Johannes 10 liep Zijn confrontatie met de Joodse leiders al naar een einde. Over het algemeen was het geestelijk klimaat kil en koud. Jeruzalem gonsde weliswaar van de geruchten over Hem, en er was verdeeldheid onder de Joden vanwege Zijn optreden en Zijn woorden. Maar waar was de warme liefde en toewijding jegens Hem? Eigenlijk was die alleen te vinden in Betanië, bij Martha, Maria en Lazarus (vgl. Joh. 12).

De tijd was gekomen dat de Goede Herder Zijn eigen schapen zou uitleiden buiten de Joodse schaapskooi. Nadat Hij het offer van Zijn leven had gebracht op het kruis van Golgota en het in de opstanding weer had hernomen, zou er een *nieuwe* bedeling aanbreken met *nieuwe* principes en *nieuwe* mogelijkheden. Er zou een nieuwe kudde worden gevormd van schapen uit de

Joden, maar ook uit de volken. Het zou één kudde worden, onder de leiding van één Herder: de opgestane Heer, de grote Herder van de schapen (Joh. 10:11-18; Hebr. 13:20).

Hoe is het gesteld met ónze relatie tot de Heer? Is er sprake van een echte liefdeband, een warme en vurige liefde voor Hem? Of is het misschien *winter* in onze harten? De Heer is machtig daarin verandering te brengen, zoals dat straks ook zal gebeuren met het Joodse volk. De Heer Jezus spreekt in Zijn rede over de laatste dingen over het uitspruiten van de vijgenboom en het aanbreken van de *zomer* (Matt. 24:32). Beseft u wel dat de *zomer* nabij is, dat alle dingen *nieuw* zullen worden? De winter zal dan voorgoed voorbij zijn. Dan is de regen (hier een beeld van *oordeel*) over, de bloemen vertonen zich op het veld, de zangtijd is aangebroken en de vijgenboom laat zijn vroege vrucht zwellen (Hoogl. 2:11-13).

24. De losmaking van Lazarus

‘Als dan de Zoon u zal vrijmaken, zult u werkelijk vrij zijn.’

‘Maakt hem los en laat hem heengaan.’

Johannes 8:36; 11:44

Christus maakt werkelijk vrij

In hoeverre kan een christen gebonden zijn door de macht van de boze? Onbeleden zonden, verkeerde gewoonten en denkpatronen kunnen iemand ‘binden’ aan het kwaad, zodat hij een slaaf van de zonde is. Maar hoever gaat de reikwijdte van boze machten als het gaat om ware gelovigen? Er is mijns inziens veel te zeggen voor het standpunt dat de inwoning van de Heilige Geest in de gelovige volledige bezetenheid door demonen uitsluit (1 Kor. 6:19; 2 Kor. 6:15). De Heilige Geest kan Zijn tempel, het lichaam van de ware gelovige, niet delen met boze geesten. Inderdaad kan een christen de Heilige Geest, waarmee hij verzegeld is, bedroeven (Ef. 4:30). De werking van de Geest kan worden uitgeblust (1 Tess. 5:19). Maar dit zegt nog niets over het ontvangen en de inwoning van andere geesten. Alleen 2 Korintiërs 11:4 wijst in die richting, maar dit vers kan ironisch bedoeld zijn.

Verleiding en beïnvloeding door de boze zijn echter zeer goed denkbaar. Tegenover de Galaten spreekt de apostel zelfs over ‘betovering’ (Gal. 3:1). De mogelijkheid van occulte belasting is een realiteit – hetzij door verkeerde praktijken en onbeleden zonden uit het verleden, hetzij door onwaakzaamheid of verkeerde omgang in het heden (1 Kor. 15:33). Bevrijding van gebondenheid van zo’n medegelovige is dan nodig, mijns inziens niet door middel van handoplegging en/of uitbanningsspreuken, maar door persoonlijke belijdenis van zonde, de kracht van het gebed en de reinigende werking van het Woord van God.

Een mooie illustratie daarvan vinden wij in de geschiedenis van de opwekking en de losmaking van Lazarus (Joh. 11). Dit bijbelse voorbeeld willen wij hier

enigszins vrij toepassen op de bevrijding van geestelijke gebondenheid. Alleen *Christus* schenkt ware vrijheid. Hij verandert ons van slaven van de zonde in zonen van God. Hierover spreekt de Heer Jezus tegenover de Joden die uiterlijk beleden in Hem te geloven: *'Als dan de Zoon u zal vrijmaken, zult u werkelijk vrij zijn'* (Joh. 8:36). Alleen Hij is machtig om mensen te bevrijden van de slavernij van de zonde en hen te redden uit de banden van de dood. Hij maakt de slavenboeien los en roept dode zondaars tot nieuw leven. Daartoe is Hij op aarde gekomen en is Hij ook gezalfd met Gods Geest: *'De Geest van de Heer is op Mij, doordat Hij Mij heeft gezalfd om aan armen het evangelie te verkondigen; Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken het aangename jaar van de Heer'* (Jes. 61:1-2; Luc. 4:18-19).

Door te luisteren naar de stem van de Zoon van God, word ik door Hem levend gemaakt en bevrijd van banden. Ik word heengezonden in ware vrijheid, d.i. de vrijheid van de Geest van God, waarmee de gelovige gezalfd en verzegeld is. In deze vrijheid mag de christen staan en wandelen, zich vrij bewegen, ingaan en uitgaan en weide vinden (vgl. Joh. 10:9-10; Hand. 15:10; Gal. 5:1vv.). Dit is de vrijheid van het zoonschap. De gelovige mag zich nu bewegen voor Gods aangezicht. Hij of zij is door Christus in de tegenwoordigheid van God de Vader gebracht. Daar is voor eeuwig onze plaats als 'zonen' van God, want *'de slaaf blijft niet tot in eeuwigheid in het huis [van God], de zoon blijft er tot in eeuwigheid'* (Joh. 8:35). Dat is ook nu al het voorrecht van de kinderen van God. Wij hebben niet ontvangen *'een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar een geest van zoonschap, waardoor wij roepen: Abba, Vader!'* (Rom. 8:15).

De opwekking van Lazarus

Lazarus was gestorven; banden van de dood hadden hem omvangen. Hij had al vier dagen in het graf gelegen. Maar de machtige roepstem van de Heiland wekte hem uit zijn diepe doodsslaap: *'Lazarus, kom naar buiten!'* (Joh. 11:43). Die enkele woorden van de Heer Jezus, de Vorst van het leven, waren voldoende om hem nieuw leven te schenken en hem te doen opstaan uit de doden. Zo roept Christus nu nog steeds zondaars uit de geestelijke doodsslaap, uit het graf van misdaden en zonden. Wie luistert naar de stem van de Zoon van God, ontvangt het eeuwige leven. Zo iemand komt niet in het oordeel dat hij als zondaar had verdiend, want hij is uit de dood overgegaan in het leven (Joh. 5:24-25). Ik was dood, ik was blind, maar ik ben nu levend gemaakt met

Christus (Ef. 2:1,5). Ik lag gekneld in de banden van de dood, maar ik mag nu wandelen voor Gods aangezicht in het land der levenden (Ps. 116:3,9).

De christen staat op een geheel nieuwe grondslag voor God: hij bevindt zich op 'opstandingsbodem'. Hij mag zich verheugen in het leven in Gods licht. Nu komt het erop aan om ook werkelijk voor Gods aangezicht te wandelen en in de vrijheid van de Geest de weg te gaan tot eer van God. Dat houdt o.a. in het brengen van lofoffers aan Hem en het aanroepen van Zijn grote naam, zoals het vervolg van psalm 116 laat zien. Zal Lazarus God niet hebben geprezen voor zijn verlossing uit de banden van de dood? Zal hij de Heiland niet hebben gedankt? Dat is de roeping van iedere verlostte; dat maakt van ons leven een feest voor Hem (vgl. Joh. 12:1-3).

Zijn losmaking

In de brieven van het Nieuwe Testament zien wij wat de christelijke levenswandel verder inhoudt. Als wij zijn ontwaakt uit de doodsslaap en Christus ons levenspad verlicht, dan moeten wij goed uitkijken hoe wij wandelen (Ef. 5:14-15). De nieuwe gehoorzaamheid, de nieuwe levenswandel moet in praktijk worden gebracht, zoals een kind moet leren staan en lopen. Andere gelovigen, die al tot geestelijke rijpheid zijn gekomen, kunnen daarbij behulpzaam zijn.

Toen Lazarus uit het graf kwam, waren zijn voeten én zijn handen gebonden met grafdoeken. Hij kon zich nauwelijks bewegen, en niet vrij handelen en wandelen. De grafdoeken, de bewijzen van zijn doodsslaap, belemmerden hem daarbij. Bovendien was zijn gezicht omwonden met een zweetdoek; hij kon haast niets onderscheiden. Daarom gaf de Heer aan de omstanders de opdracht: *'Maakt hem los en laat hem heengaan.'* Zo kan iemand die pas het nieuwe leven heeft ontvangen, door andere gelovigen op weg worden geholpen om te wandelen en te handelen tot eer van de Meester.

Misschien is er een verkeerde gewoonte die hem bindt, of een sluier voor zijn gezicht, een belemmering om de heerlijkheid van de Heer te aanschouwen (vgl. 2 Kor. 3). Praktische bevrijding van gebondenheid is dan nodig om te kunnen wandelen in het licht. Wij kunnen iemand niet het nieuwe leven schenken – dat doet de Heer Zelf door het Woord, door Zijn machtige roepstem. Maar wij kunnen iemand wel helpen om het nieuwe leven te openbaren, om hem te leren wat discipelschap inhoudt.

25. De betekenis van de zalving van de Heer

‘Jezus dan kwam zes dagen voor het Pascha in Betanië, waar Lazarus was, de gestorvene, die Jezus uit de doden had opgewekt. Zij maakten daar dan een maaltijd voor Hem klaar, en Marta diende; Lazarus nu was een van hen die met Hem aanlagen. Maria dan nam een pond balsem van onvervalste, kostbare nardus, zalfde de voeten van Jezus en droogde Zijn voeten met haar haren af; en het huis werd met de geur van de balsem vervuld.’

Johannes 12:1-3

Aanbidden is het ‘zalven’ van de Heer

Een mooi bijbels voorbeeld van aanbedding vinden wij in Johannes 12. De Heer Jezus zou in de dood gaan, en Maria van Betanië wist dit doordat zij aan de voeten van de Heer had gezeten en Zijn onderwijs had genoten. Zij voorvoelde wat er zou gebeuren. Daarom wilde zij Hem *zalven*, d.i. Hem balsemen met het oog op Zijn begrafenis. De Heer onderkende dat en Hij sprak Zijn grote waardering uit voor haar liefdedaad. Maria had haar onvervalste, kostbare nardus bewaard ‘voor de dag van Zijn begrafenis’ (Joh. 12:7). Het doel van de zalving was dus een balseming! Dit wordt bevestigd door het verslag van de evangelisten Matteüs en Marcus: Maria zalfde Christus’ lichaam van tevóren voor de begrafenis (Matt. 26:12; Marc. 14:8).

Deze zalving was niet bedoeld om Hem aan te stellen in een bepaalde functie, zoals dat onder het Oude Verbond gebruikelijk was. Toen werden er mensen gezalfd als koning, priester, of profeet. Natuurlijk is Christus gezalfd tot Koning, Priester en Profeet. Dat is door God Zelf gebeurd en de Heer bekleedt inderdaad al deze ambten. Maar Hem zalven *als de Gestorvene* is iets anders! Dat houdt in – en dat is de symbolische waarde van de daad van Maria voor ons – dat wij Hem eren als de Gestorvene, Hem gedenken in Zijn lijden en

sterven, Zijn dood verkondigen totdat Hij komt. Niet wijzelf als degenen die vroeger dood waren, maar door Hem tot nieuw leven zijn gewekt (zoals hier wordt getoond in Lazarus), staan hierbij centraal. Het gaat om Hém die kwam om Zijn leven af te leggen, om de Levensvorst die vrijwillig in de dood ging om het leven te hernemen aan de overzijde van dood en graf (Joh. 10:17-18; Hand. 3:15).

Pascha en Avondmaal

Het Pascha was het feest van Israëls verlossing uit Egypte. Zo is het Avondmaal het feest van onze verlossing uit de tegenwoordige boze wereld. Wij zijn gered van het oordeel; wij waren dood en zijn weer levend geworden. Maar het Avondmaal is speciaal de maaltijd *van de Heer*. Deze maaltijd is voor Hém die ons liefhad tot in de dood, en wel om Hem te eren en Hem groot te maken.

Vergelijk hiermee het grote bruiloftsmaal dat de koning – een beeld van God de Vader – voor zijn zoon aanrichtte (Matt. 22:2). En ook de bruiloft te Kana, waar Jezus aanvankelijk slechts één van de genodigden was (met Zijn discipelen). Hij kwam daar echter centraal te staan, toen Hij het water in wijn veranderde en op die manier Zijn goddelijke heerlijkheid openbaarde (Joh. 2:11). Die goddelijke heerlijkheid bleek eveneens bij het wonder van de opwekking van Lazarus (Joh. 11:4,40).

In overeenstemming daarmee is het een passend detail in het verslag van de evangelist Johannes, dat Maria hier (waar de Zoon Zijn goddelijke glorie onthulde) slechts de *voeten* van Jezus zalfde (Joh. 12:3). Zij droogde Zijn voeten ook af met haar haren; daarmee legde zij haar eer, haar heerlijkheid af aan Zijn voeten (vgl. 1 Kor. 11:15). Volgens Matteüs en Marcus, waar wij de Heer respectievelijk als de Koning en de Dienstknecht-Profeet zien, was het ook zo dat de olie op Zijn *hoofd* werd uitgegoten. Ongetwijfeld werden bij deze gebeurtenis zowel het hoofd als de voeten van de Heer gezalfd, maar de weergave van Johannes is in overeenstemming met het verheven karakter waarin de Heer in dit evangelie wordt getekend.

Aanbidding kost ons alles

Alleen Marcus vermeldt dat de albasten fles met kostbare nardus *gebroken* werd (Marc. 14:3). Dit was ook een symbolische handeling met een diepe betekenis. Aanbidding kost alles. Christus heeft Zijn leven opgeofferd. Hij

werd om onze ongerechtigheden ‘verbrijzeld’ en het kostbare offer van Zijn leven werd uitgegoten in de dood (Jes. 53:5,12). Het is niet anders met de kostbare schat, die wij als gelovigen met ons omdragen in onze lichamen. Deze ‘aarden vaten’ worden aan de werking van de dood overgegeven om Jezus’ wil, opdat ook het leven van Jezus openbaar wordt in ons sterfelijk vlees (2 Kor. 4:7-18; vgl. het breken van de kruiken door de mannen van Gideon in Richt. 7:16vv.).

Verder zien wij in Johannes 12 bij Marta het aspect van de dienst. Marta *diende* (Joh. 12:2), zoals zij dat ook deed in haar eigen huis (Luc. 10:40). Hier werd zij echter niet meer totaal in beslag genomen door het belang en de betekenis van haar eigen dienst; alles gebeurde nu in harmonie met de Meester. Lazarus tekent het aspect van de gemeenschap, het aanzitten, het aanliggen in de nabijheid van de Heer. In Maria, die in Lucas 10 aan de voeten van de Heer zat om naar Zijn woord te luisteren, hebben wij hier duidelijk het aspect van de *aanbidding*. Het een kan niet zonder het ander: het beluisteren van Zijn woord brengt ons vanzelf tot aanbidding van Zijn Persoon. Gemeenschap, dienst en aanbidding in de nabijheid van de Meester: dat zijn de drie dingen die ons als leden van ‘Gods huisgezin’ moeten kenmerken.

Een goed werk aan Hem

De liefdedaad van Maria had twee gevolgen. In de eerste plaats vervulde de geur van de nardus het huis. Er was een atmosfeer van aanbidding, die herinnerde aan die in het heiligdom waar de priesters dagelijks dienst deden en welriekend reukwerk op het gouden altaar ontstaken (Ex. 30:7-8). Dit brengt ons tot de vraag hoe het staat met de gezinnen van de gelovigen in onze dagen: Is Christus daar de verheven Gast? Is daar de zalfolie van de aanbidding te vinden? Hoe staat het met onze gemeenten? Zijn die als ware tempels van de levende God vervuld met de geur van de lofprijzing en de aanbidding van het Lam?

Daarop volgde echter de reactie van Judas Iskariot en de overige discipelen. Het licht van Christus maakt alles openbaar en toont ook de corruptie van het menselijk hart: Judas was een dief (Joh. 12:6). De Heer zou ook niet altijd bij hen op aarde blijven, de armen zouden er wel altijd zijn. Hij zou terugkeren naar de Vader en voortaan het Middelpunt van de hemelse heerlijkheid vormen. Maria had een *goed* werk aan Hem verricht, toen dat op aarde nog mogelijk was. Dit goede werk *aan Hem* was een werk voor Hem persoonlijk,

een daad die uitdrukking gaf aan haar persoonlijke liefde en achting voor Hem (Matt. 26:10; Marc. 14:6). Dit is een belangrijk voorbeeld voor ons als christenen. Bij de viering van het Avondmaal mogen wij de kostbare nardus van onze aanbidding telkens weer aan Hem aanbieden en het hart van de Meester verblijden met onze offeranden van lof en dank (vgl. Hoogl. 1:12). En wijzelf komen daarbij niets tekort: de geur van de balsem in het huis van God verblijdt ook ónze harten. Zo genieten wij op aarde reeds de voorsmaak van het hémelse bruiloftsmaal, de bruiloft van het Lam (Openb. 19).

26. Zes vragen over het Vaderhuis

‘Maakt niet het huis van Mijn Vader tot een huis van koophandel.’

‘In het huis van Mijn Vader zijn vele woningen (...) Ik ga heen om u plaats te bereiden.’

Johannes 2:16; 14:2

1. Is het Vaderhuis, evenals God Zelf, eeuwig en ongeschapen?

Sommigen hebben denkbeelden over het Vaderhuis, die nogal mystiek aandoen. Zij beweren dat het Vaderhuis *eeuwig* en *ongeschapen* zou zijn. Ik noem enkele citaten om dit te illustreren: ‘Voordat Hij een scheppende daad had verricht, toen er buiten Hem nog niets bestond, woonde de Eeuwige in het Vaderhuis.’ ‘Alleen zij die de Heer Jezus als hun leven ontvangen hebben, zullen wonen in het huis van de Vader, in de niet geschapen hemel, waar nog nooit een schepsel geweest is, waar geen engel ooit geweest is en ook nooit komen zal.’

Dit gaat echter ver buiten wat Johannes ons meedeelt over het Vaderhuis. Het is een menselijke redenering, die het Vaderhuis een uitzonderlijke, praktisch goddelijke status geeft. Buiten de drie-enige God Zelf is er echter *niets* dat eeuwig en ongeschapen is. Het Woord was in het begin bij God en ‘*alle* dingen zijn door Hem geworden, en zonder Hem is niet één ding geworden dat geworden is’ (Joh. 1:3). Ook de onzichtbare wereld – waartoe het Vaderhuis behoort – is door Christus geschapen (Kol. 1:16). *Alle* dingen zijn in het aanzijn geroepen door Hem, ‘die in de eeuwigheid woont, (...) in de hoogte en in het heilige’ (Jes. 57:15).

God bewoont een ontoegankelijk licht (1 Tim. 6:16), en het licht woont bij Hem (Dan. 2:22). Hiervan kan men inderdaad zeggen dat het eeuwig en ongeschapen is, want het is de uitstraling van Zijn heerlijkheid. God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis (1 Joh. 1:5). Hij is ook niet gebonden aan een sfeer of een plaats. Hierbij wijs ik op de woorden van Salomo bij de

inwijding van de tempel: 'Zie, de hemel, zelfs de hemel der hemelen, kan U niet bevatten' (1 Kon. 8:27).

Gods heerlijkheid gaat ons voorstellingsvermogen ver te boven. De geschapen werkelijkheid is volkomen van Hem afhankelijk, maar Hij Zelf overstijgt de schepping, die het werk van Zijn handen is. En het huis van de Vader is in Johannes 2 een aanduiding van de *tempel* met de vele priesterwoningen, die op zijn beurt weer een beeld is van de *geschapen hemelen* als de woonplaats van God (vgl. Hebr. 9:23-24).

2. Is er geen verschil tussen het huis van de Vader en de schoot van de Vader?

Ja, er bestaat zeker onderscheid tussen het huis van de Vader (Joh. 2:16; 14:2), en de schoot van de Vader (Joh. 1:18). Er ontstaat gemakkelijk begripsverwarring wanneer dit onderscheid uit het oog wordt verloren. Waar het om draait, is dat wij onze schepselmatige positie niet kunnen verlaten, in deze schepping niet en ook niet in de nieuwe schepping. Wij blijven altijd schepselen en kunnen niet worden verheven tot een eeuwige en ongeschapen (dus: goddelijke) positie. Dat voorrecht is voorbehouden aan de drie-enige God. Vandaar dat de geciteerde vooronderstellingen als ongerijmd van de hand moeten worden gewezen.

De betrekkingen tussen de Personen van de Godheid Zelf zijn uniek, en daarover gaat de term de 'schoot van de Vader'. Het 'huis van de Vader' is een ruimer begrip en is niet onlosmakelijk met de Godheid Zelf verbonden. Anders zouden wij als (nieuwe) schepselen ook nooit een plaats daarin kunnen krijgen. Doordat de Heer Jezus als Mens daar is binnengegaan, heeft Hij er voor ons als verlost mens plaats kunnen bereiden.

Inderdaad hebben wij als christenen wel te maken met dingen die hun oorsprong vinden boven en buiten de schepping: nl. de eeuwige liefdesrelatie tussen de Vader en de Zoon. De Zoon, die in de schoot van de Vader is, heeft Hem verklaard en Hij heeft deze goddelijke liefde hier op aarde onthuld. Maar wijzelf als nieuwe mensen, die deel mogen hebben aan deze eeuwige en ongeschapen 'dingen', worden hierdoor niet verheven tot een positie boven en buiten de schepping. Wij blijven afhankelijke schepselen. De grens tussen Schepper en schepsel kan niet worden overschreden. Dat laatste zou het geval zijn wanneer het Vaderhuis met de vele woningen, waarin wij zullen worden ingevoerd, inderdaad eeuwig en ongeschapen – en dus goddelijk – zou zijn.

Let er daarom ook op dat nergens wordt gezegd dat wij een plaats (zullen) hebben in de schoot van de Vader! Want dat is de unieke plaats van de Zoon Zelf! Maar wij mogen zoals Johannes ‘aanliggen’ in de schoot van de Heer Jezus (Joh. 13:23), de Mens-geworden Zoon van God, en ons het voorwerp weten van Zijn liefde. Christus heeft de Vader verklaard. Zodoende kunnen wij de goddelijke liefde – de liefde van de eeuwige Vader en de eeuwige Zoon – leren kennen en genieten. Wat een wonder!

Samenvattend: het allerheiligste, de hemel der hemelen (in de woorden van het Oude Testament), of de derde hemel, het Vaderhuis (in de woorden van het Nieuwe Testament) – deze gezegende plaats is een onderdeel van de geschapen werkelijkheid. Wij zullen door genade daar worden ingevoerd en straks met verheerlijkte lichamen deelhebben aan de eeuwige dingen die hun oorsprong vinden in het Vaderhart. Met die dingen mogen wij ons trouwens nu reeds bezighouden. Het zijn ‘de dingen van de Vader’, die het hart van de Heer Zelf op aarde vervulden en die Hij hier heeft bekendgemaakt (vgl. Luc. 2:49 – dit zei de Heer in de tempel, het huis van Zijn Vader!).

Noten bij vraag 1 en 2

- (a) Ik denk overigens niet dat het huis van de Vader beperkt is tot de derde hemel, het binnenste heiligdom. Het is ruimer, in Johannes 2 omsluit het ook de voorhof.
- (b) Er zal voor de Gemeente wel een speciale plaats zijn in de heerlijkheid (vgl. Openb. 4:4, waar de oudsten direct rondom de troon zijn geschaard). Paulus spreekt in 2 Korintiërs 12 eerst over de derde hemel en vervolgens over het paradijs; vermoedelijk is het paradijs een onderdeel van de derde hemel. Wij weten dat de priesterwoningen een apart onderdeel van de tempel vormden; zo zullen wij als verheerlijkte priesters en koningen ook een intieme plaats hebben in Gods heerlijke tegenwoordigheid.
- (c) Ik beweer niet dat het Vaderhuis en het paradijs, waar de ontslapen gelovigen nú reeds zijn, identiek zijn. Beide plaatsen hebben bepaalde zegeningen echter gemeenschappelijk. Bovendien wordt het paradijs ook als een toekomstige zegen voorgesteld, nl. aan de overwinnaars te Efeze (Openb. 2:7). De belofte dat wij zullen eten van de boom des levens in het paradijs van God gaat dus verder dan de zegen die de ontslapen gelovigen nu reeds genieten in de tussentoestand. Met

verheerlijkte lichamen zullen wij straks eveneens genieten van de zegeningen van het paradijs van God, van de boom en van het water des levens.

- (d) Verder draagt het nieuwe Jeruzalem (d.i. de verheerlijkte Gemeente) bij zijn openbaring vanuit de hemel ook de specifieke kenmerken van het paradijs van God (Openb. 22:1-5). Maar wij zijn dan tevens voor altijd met de Heer in het huis van de Vader (vgl. 1 Tess. 4:17). Sommigen denken dat het Nieuwe Jeruzalem het Vaderhuis is. Of is dit de zichtbare manifestatie ervan? We weten het niet precies. God wil graag wonen bij de mensen. Laten wij ons niet wenden tot speculatieve ideeën, maar veeleer de Heer danken dat Hij Zich tot ons heeft neergebogen en Mens is geworden, opdat wij de ‘dingen’ van de eeuwigheid, de liefde van de Vader en de Zoon, door Hem zouden leren kennen en genieten. Onze hoop is bij Hem te zijn, bij Hem te wonen, Zijn heerlijkheid te bewonderen en Hem voor altijd te aanbidden.

3. Wanneer heeft Christus plaats voor ons bereid in het Vaderhuis?

Is het juist om te zeggen dat Christus nog steeds bezig is met het plaats bereiden in het Vaderhuis met de vele woningen (Joh. 14:2-3)? Is dit een eenmalig werk, of een voortdurende activiteit die pas is voltooid bij Zijn wederkomst? De uitdrukking ‘het huis van Mijn Vader’ verwijst in eerste instantie naar de tempel te Jeruzalem (Joh. 2:16), die o.a. vertrekken (‘woningen’) voor de priesters bevatte.

De Heer zegt dat Hij zou heengaan om voor Zijn discipelen plaats te bereiden. Dat zou Hij niet doen in het aardse Jeruzalem, en niet in de tempel, die binnen afzienbare tijd zou worden verwoest. Nee, Christus ging heen naar de Vader. En daar bij de Vader, in het hemelse huis van de Vader, wilde Hij voor de Zijnen plaats bereiden. Daar zijn vele woningen, vele ‘priestervtrekken’. Daar mogen wij God en het Lam eeuwig grootmaken. Wat houdt het plaats bereiden in? Het plaats bereiden ziet op het gereedmaken van een verblijf, het ‘kwartier maken’ voor degenen die de boodschapper volgen (vgl. Luc. 9:52). Het woord ‘bereiden’ wordt o.a. gebruikt voor het bouwen van een stad (‘Hij had hun een stad bereid’, Hebr. 11:16), het klaarmaken van een toevluchtsoord (‘een plaats, door God bereid’, Openb. 12:6), en het banen van een weg (Openb. 16:12).

De Heer Jezus is dus als het ware de Gezant die vooruit is gereisd om een verblijf in gereedheid te brengen voor al degenen die Hem zullen volgen. Dat laatste gaat pas in vervulling bij Zijn wederkomst voor de Zijnen, bij de opname van de gelovigen (Joh. 14:3; 1 Kor. 15:51-52; 1 Tess. 4:13-18). Hij komt persónlijk om Zijn bruidsgemeente te halen en weg te nemen van de aarde. De ontmoeting vindt plaats in de lucht, en dan zal Hij ons invoeren in het huis van de Vader.

4. Waar zijn de ontslapen gelovigen?

Dit werpt licht op een vaak gehoord misverstand, waarbij het ontslapen van gelovigen in verband wordt gebracht met de belofte van de Heer Jezus in Johannes 14:1-3. Dat is echter niet juist, want het gaat daar om de belofte van Christus' wéderkomst. Het binnengaan in het Vaderhuis vindt niet plaats bij het ontslapen van de gelovigen, maar pas bij de opstanding! Met opgestane en verheerlijkte lichamen zullen wij het Vaderhuis betreden, zoals dat ook met Christus Zelf het geval was. Maar het is wel correct dat de ontslapenen nu reeds met Christus in het paradijs zijn, en daar de gelukzaligheid genieten. Met Christus te zijn, is – zelfs in de tussentoestand tot aan de opstanding – verreweg het beste (Luc. 16:25-26; 23:43; 2 Kor. 12:4; Fil. 1:23).

5. Is het plaats bereiden nog niet klaar?

Het is ook onjuist uit Johannes 14 te concluderen dat het plaats bereiden een activiteit is die voortduurt tot op het ogenblik van Zijn komst. Die gedachte zou afbreuk kunnen doen aan het éénmaal volbrachte werk van Christus op het kruis van Golgota. Ze is ook in tegenspraak met de woorden van de Heer Jezus Zelf. De vele woningen in het huis van de Vader waren er al (Joh. 14:2), ze moesten echter worden toebereid voor verlost mensenkinderen. Hoe is dit tot stand gebracht? Het antwoord is eenvoudig: door één enkele daad, en wel doordat Christus voor ons als Mens is binnengegaan in het hemelse heiligdom.

Op die manier is Hij onze Wegbereider en Plaatsbereider geworden, zodat Hij véle zonen tot heerlijkheid kan leiden (Hebr. 2:10). Christus zal het Vaderhuis vullen met verlost en verheerlijkte mensenkinderen. Hij is nu reeds door God gekroond met eer en heerlijkheid. Hij is de Koning der ere, geweldig in de strijd. Hij heeft al Zijn vijanden verslagen: zonde, dood en Satan. Hij heeft Zich gezet aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge. Wie is Hij? De

Mens Christus Jezus, en tegelijkertijd de eeuwige Zoon van de Vader. Dat is het grote geheim van Zijn Persoon. Op dit tweede aspect van Zijn Persoon, nl. dat Hij de eeuwige Zoon van de Vader is, ligt in het evangelie naar Johannes de nadruk. Christus keerde terug naar de Vader die Hem gezonden had. Hij keerde terug in de vertrouwelijke sfeer van het Vaderhuis. Hij ging terug naar de plaats waar alles spreekt van de warmte en de intimiteit van de eeuwige liefde van de Vader voor de Zoon (vgl. Joh. 17:24). Die plaats heeft Hij nu reeds voor mensen toebereid, en wel doordat Hij als de Eersteling van een grote oogst daarin is binnengegaan. De al genoemde verwijzing in de brief aan de Hebreëen is in dit verband ook van belang, want die zegt dat het hemelse vaderland en de hemelse stad reeds voor de pelgrims zijn toebereid: 'Hij had hun een stad bereid.'

6. Wat is het werk dat Christus nu verricht in de hemel?

Iets anders is natuurlijk dat Christus Zich nu in de hemel ook volkomen inzet voor de Zijnen. En dat zal Hij doen totdat Hij komt om ons te halen. Hij is actief als onze Hogepriester bij God (Hebr. 7:25), en tevens als onze Voorspraak bij de Vader (1 Joh. 2:1). Hij behartigt onze belangen bij Zijn God en Vader, en Hij doet dat op een volmaakte wijze.

Als Hogepriester houdt Christus Zich bezig met onze zwakheden, als Voorspraak met de zonden die wij als gelovigen helaas nog bedrijven en die het genot van onze gemeenschap met de Vader verstoren. Deze verschillende activiteiten van de Heer zijn uiterst noodzakelijk voor ons om veilig het einddoel van de pelgrimsreis te kunnen bereiken. Kort samengevat: ze zijn nodig om óns toe te bereiden voor het Vaderhuis, terwijl dit huis zélf reeds lang geleden door Christus voor ons is toebereid.

27. De Wijnstok en de ranken

‘Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Landman. Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij weg.’

Johannes 15:1

Wat is de betekenis van het blijven in de Wijnstok en van het wegnemen van ranken in Johannes 15:2,6. Kan een gelovige toch verloren gaan en in het eeuwige vuur geworpen worden? Het Gr. woord ‘airoo’ (wegnemen) komt vaak voor in het Nieuwe Testament, maar in Johannes 15 in de gelijkenis van de wijnstok uitsluitend in vers 2. De betekenis is niet ‘opheffen’ of ‘opbinden’, maar ‘wegdoen’.

Het gaat dus om naambelijders, die geen werkelijke verbinding met de Wijnstok hebben (zoals Judas, die onder de twaalf verkeerde). Het verband met vers 6 maakt dit ook duidelijk, evenals andere passages (Matt. 3:10; 15:13). Het wegnemen wordt gevolgd door het buitenwerpen en het in het vuur werpen om verbrand te worden. Dit kan alleen zien op naambelijders, wier einde is in het vuur. Het verschil met 1 Korintiërs 3 is dat het daar alleen om werken gaat die in het vuur verbranden, terwijl de gelovige zélf behouden wordt.

Onze eerste vraag moet zijn: Wat is de wijnstok? Dat is Israël volgens Jesaja 5. Het volk is echter tijdelijk terzijdegesteld en vervangen door het ware Israël, de Mensenzoon (vgl. Ps. 80). Christus is de ware Wijnstok en Zijn volgelingen zijn de ranken. De Vader is de Landman. Het gaat in Johannes 15 om de verbinding met Christus hier op aarde; dat kán een louter uiterlijke relatie zijn zoals een naambelijder die heeft. Het einde daarvan is het eeuwige vuur. De Heer spreekt hier relatief vaak over in de evangeliën. De Wijnstok wordt dus op aarde gezien, verbonden met alle ranken die Hem toebehoren, alle Christusbelijders.

De Heer maakt echter in Johannes 15:2 direct al scherp onderscheid tussen naambelijders en ware gelovigen. Iedere naambelijder is een rank die ‘géén

vrucht draagt'. Iedere ware gelovige is principieel gezien echter een rank die 'wél vrucht draagt', want het leven uit Christus zal zich altijd in de een of andere vorm uiten. Iemand die niet rein is, d.i. die niet opnieuw geboren is, kan dus helemaal geen vrucht dragen. Iemand die rein is door het woord, die leven uit God ontvangen heeft, draagt wél vrucht (Joh. 15:3). Johannes spreekt vaak over principiële contrasten, dat doet hij ook in zijn eerste brief. Deze zwart-wit contrasten moeten wij zo laten staan en niet verwarren met de praktische groei in het geloofsleven.

Daarna komen pas de pastorale punten aan de orde met betrekking tot ons geloofsleven, want al deze vruchtdragende ranken - dus ware gelovigen - reinigt en snoeit de Landman, opdat zij 'méér vrucht' dragen (Joh. 15:2b). Vervolgens vinden wij in Johannes 15:4-5 het punt van onze eigen verantwoordelijkheid om in de Wijnstok te blijven, d.i. in praktische gemeenschap met de Heer te leven, de levensgemeenschap met de Vader en de Zoon daadwerkelijk te onderhouden en te genieten. Dit leidt tot een volkomen blijdschap (1 Joh. 1:3-4). De wijn is een beeld van deze volkomen vreugde.

Een ware gelovige kan niet verloren gaan, maar als het gaat om onze eigen verantwoordelijkheid wordt altijd de uiterste consequentie voorgesteld. Zo ook hier, hoewel het in Johannes 15:6 uiteindelijk alleen om mensen gaat die géén leven uit God hebben, echter wel een onderdeel vormen van de christenheid. Het zijn mensen die niet 'in Christus' zijn, natuurlijke mensen, die dus ook niet in Hem kunnen blijven. De parallel met Israël is belangrijk, omdat dit volk ook uit naambelijders en ware gelovigen bestond. Er is geen afval der heiligen, maar wel een afval van náámchristenen en náámbelijders. Dit zijn de ranken die geen vrucht dragen en die dat principieel gezien ook helemaal niet kunnen doen. Dit onderwerp wordt door de Heer niet verder uitgewerkt, maar wel vinden wij zoals gezegd in Johannes 15:6 waar het op uitloopt met deze levenloze ranken.

De vruchtdragende ranken zijn echter alle ware gelovigen, die gereinigd zijn door het Woord en daardoor opnieuw geboren zijn (Joh. 15:3). Qua positie zijn zij 'geheel rein' (Joh. 13:10). Ze zijn dus rein en ze dragen vrucht, maar ze hebben wel behoefte aan het dagelijkse, reinigende werk van de Landman om nog 'méér vrucht' te kunnen dragen (Joh. 15:2b). Alles wat van het vlees is, moet worden weggesnoeid.

Wat is nu vrucht dragen? Vrucht dragen is het leven van Christus openbaren, het leven van de ware Wijnstok. Dit is hetzelfde als de negenvoudige vrucht van de Geest, die genoemd wordt in Galaten 5. Want de Geest verheerlijkt de

Persoon van Christus. Er is 'vrucht', 'méér vrucht' (Joh. 15:2b), en zelfs 'véél vrucht' (Joh. 15:5,8), zoals er in 1 Johannes 2 ook drie fasen zijn in onze geestelijke groei: van kinderen tot jongelingen en tot vaders in Christus.

28. Vrede zij u!

*'Toen (...) kwam Jezus, ging in het midden staan en zei tot hen:
Vrede zij u!'*

Johannes 20:19-29

(1) Vrede met God

Waarom herhaalt de Heer, als Hij na Zijn opstanding uit de doden aan Zijn discipelen verschijnt, tot driemaal toe dezelfde vredegroet? Nadat de Heer was opgestaan uit de doden, verscheen Hij onverwachts aan Zijn discipelen en zegende hen telkens met de woorden: 'Vrede zij u!' Dat waren precies de juiste woorden op het juiste moment. Zij hadden Hem immers uit het oog verloren. Hij was gevangengenomen en gekruisigd. Zij hadden gezien hoe de haat en de boosheid van de mensen zich tegen Hem keerden. Zij hadden ook gehoord hoe Hij had geroepen: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Zij waren getuige geweest van de indrukwekkende begeleidend verschijnselen van Zijn dood – de duisternis en de aardbeving. Zijn sterven betekende het einde van al hun verwachtingen. De discipelen waren de wanhoop nabij. Maar alle vrees en angst werd in één keer weggenomen door de zegengroet van de opgestane Heer: 'Vrede zij u!' Hoe welkom waren die woorden in hun situatie, hoe geruststellend.

Die woorden waarmee de Heer Zijn discipelen begroette, worden nog tweemaal herhaald in deze passage (Joh. 20:19-29). Dit suggereert dat er een volheid van zegen ligt besloten in deze vredegroet, alles wat nodig is in onze omstandigheden hier beneden (het getal *drie* spreekt van volheid). Telkens opnieuw ontvangen wij Zijn zegen, Zijn vrede, en dat in overeenstemming met de mate van onze geestelijke groei. Deze eerste keer gaat het om de *principiële* kant van de zaak, de vrede met God en de grondslag daarvan. Er is vrede gemaakt door het bloed van Zijn kruis (Kol. 1:20). De Heer toonde de discipelen Zijn doorboorde handen en Zijn doorstoken zijde, terwijl Hij hun vrede toeriep (Joh. 20:19-20). Dat is het uitgangspunt: het volbrachte werk van

Christus is de grondslag om vrede met God te vinden, vergeving van zonden, eeuwig leven.

Wij kunnen het geheim van de Persóón van Christus en Zijn leven op aarde – Zijn woorden en werken vol zegen – pas goed begrijpen als wij oog hebben gekregen voor de betekenis van Zijn offerdood. De straf die ons de vrede aanbracht, was op Hem. Gods gerechtigheid is verheerlijkt, Zijn liefde onthuld. Het werk van de verzoening voor schuldige, verloren zondaars is volbracht. Het schuldeloze Lam is gestorven in onze plaats, en God heeft Hem opgewekt uit de doden. Daarvan spreken de tekenen in Christus' handen en in Zijn zijde. Door Zijn striemen is ons genezing geworden (Jes. 53:5; 1 Petr. 2:24). De toorn van God kan ons niet meer treffen, doordat wij schuilen achter het bloed van het Lam. Ons geweten is ontlast, wij zijn van de straf ontheven. Satan kan ons niet meer aanklagen, hij is een overwonnen vijand en hij gaat zijn ondergang tegemoet.

Bent u misschien bang uzelf een kind van God te noemen en Hem dankbaar als *Vader* aan te roepen? Kijk dan naar de Opgestane, zoals de discipelen dat ook deden. Let op die wonden, die tekenen in Zijn handen en in Zijn zijde! Luister naar Zijn stem, die nog steeds roept: 'Vrede zij u!' Alleen door het geloof in Hem en in Zijn volbrachte werk vinden wij vrede met God (Rom. 5:1). Onze gevoelens, onze werken, onze twijfels – daarop kunnen wij niet bouwen. Niets van onszelf kan ons redden, Christus alleen! Dat is het *beginpunt* van ons leven als christen en van de blijdschap van het geloof (Joh. 20:20).

(2) Praktische vrede

In de tweede zegenbede gaat het om kracht voor onze wandel als gelovigen (Joh. 20:21-22). De Heilige Geest is de Bron van kracht voor ons leven; wij dienen niet meer naar het vlees, maar *naar de Geest* te wandelen. Wij zien in deze verzen dat de opgestane Heer *Zijn Geest* en *Zijn leven* meedeelt. Hij blaast het nieuwe leven in Zijn discipelen en geeft hun op die manier een voorsmaak van Pinksteren.

Christus is de láátste Adam, de Heer van de nieuwe schepping, de Oorsprong van een nieuw mensengeslacht. Hij is een levendmakende geest die levend maakt wie Hij wil (vgl. Gen. 2:7; 1 Kor. 15:45). In Romeinen 8 wordt dit meer leerstellig uitgewerkt: wij hebben (1) zowel het nieuwe leven als (2) de persoonlijke en blijvende inwoning van de Heilige Geest ontvangen. De wet

van de Geest van het leven in Christus Jezus, dus de Geest als leidend principe, als levensbeginsel (het is het leven van de opgestane Heer) heeft ons vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood (d.i. het principe, de macht die ons gevangen hield) (Rom. 8:2).

Een tweede zegen is dat de Geest Zélf woning in ons gemaakt heeft, ons leidt in ons leven, met ons getuigt dat wij kinderen van God zijn, in ons sterfelijk lichaam woont, in onze harten bidt, etc. (zie het vervolg van Romeinen 8). Wij mogen deze beide zaken wel *onderscheiden*, maar niet van elkaar *scheiden*. Daarom heeft het ook geen zin om te speculeren over verschillende stadia waarin gelovigen eerst het nieuwe leven van de wedergeboorte en vervolgens de persoonlijke inwoning van de Geest kunnen ontvangen, een aparte ‘doop met de Geest’. Paulus leert ons juist dat deze geestelijke zegeningen nauw met elkaar *verbonden* en *verweven* zijn. God geeft in deze bedeling de Geest niet met mate (zie Joh. 3:34).

Zo zijn wij in staat als getuigen van Christus hier beneden op te treden, Hem te dienen en Hem te vertegenwoordigen in deze wereld waar Hij verworpen is. De inwonende *Geest* geeft ons namelijk alles wat wij nodig hebben:

- (1) Praktische vrede als gezanten van de Heer Zelf, die door Zijn Vader in de wereld was gezonden (Joh. 20:21).
- (2) Deze vrede is ten diepste de vrede van *God* en van *Christus* Zelf (vgl. Matt. 11:29; Joh. 14:27; Fil. 4:7).
- (3) Geestelijke kracht door de levensadem die Christus in ons heeft geblazen. Want de inwoning van de Heilige Geest leidt tot een *heilig* leven; zo worden wij tot beelddraggers gemaakt van de opgestane Heer, het Hoofd van de Gemeente, de Oorsprong van een nieuwe generatie van mensen (Joh. 20:22).
- (4) Onderscheidingsvermogen als gave van de Geest, nl. wijsheid om de blijde boodschap van de vergeving der zonden toe te passen op mensenharten (Joh. 20:23).

Laten wij ons bewust zijn van onze waardigheid als gezanten van Christus en van de verhevenheid van onze opdracht. De kleinste stap, de nederigste dienst – niets is onbelangrijk en in alles zijn wij van Hem afhankelijk. In onszelf is geen kracht, maar wij worden door Zijn Geest met kracht gesterkt naar de innerlijke mens. Wij zien dat ook in het leven van de apostelen. Hoe waren deze eenvoudige Galileeërs in staat de godsdienstige trots van de Joden en de wijsheid van de Grieken het hoofd te bieden? Het was alleen in de kracht van

de Geest, dat zij de Gekruisigde konden prediken aan Joden en heidenen. Zij predikten Christus, de *kracht* van God en de *wijsheid* van God. Dat is ook het geheim van onze kracht: Gods Heilige Geest die in ons woont, die onze zwakheid te hulp komt, die ons leidt in ons gebed en in onze aanbidding, die ons Christus doet navolgen. Laten wij de Geest dus niet weerstaan of bedroeven.

(3) Herstellende vrede

In de derde plaats vinden wij in het gesprek met Tomas een mooie illustratie van de zorg van de grote Herder van de schapen voor iemand die is afgedwaald en dus herstel nodig heeft. Het proces van herstel begint met dezelfde bekende vredegroet (Joh. 20:26). Daarna spreekt de Heer Jezus Tomas speciaal aan en vraagt hem Zijn doorboorde handen en doorstoken zijde te betasten. Tomas was er de eerste keer niet bij geweest; zijn ongeloof had hem daarvan weerhouden. Maar de Heer kwam hem tegemoet en Hij gaf hem het bewijs waarom hij had gevraagd. Hij confronteerde hem met de tekenen van Zijn lijden, zoals Hij dat een week geleden reeds bij de overige discipelen had gedaan. Tomas moest de waarde van Zijn werk leren verstaan en worden ingeleid in de betekenis van Zijn lijden en sterven. Gelukkig begreep hij het snel. Toen hij de doorboorde handen en de doorstoken zijde van de Heer had gezien, volgde direct zijn uitroep: ‘Mijn Heer en mijn God!’

Als wij zijn afgedwaald van de Goede Herder, is er gelukkig een weg terug. Hij verkwikt (of: herstelt) mijn ziel (Ps. 23:3). Er is herstellende genade en herstellende vrede voor ons hart. Oprechte belijdenis leidt tot het herstel van de gemeenschap. Het moet echter wel gaan om een persónlijke ontmoeting met de Heer. Zijn wij misschien werelds geworden, koud en onverschillig? Hij roept ons weer bij Zich en wij horen dan dezelfde woorden die ons hart in het begin voor Hem hadden ingenomen: ‘Vrede zij u!’

Het boek
Handelingen

29. De boodschap van Lucas

‘Het eerste boek heb ik gemaakt, Teofilus, over alles wat Jezus is begonnen zowel te doen als te leren, tot op de dag dat Hij werd opgenomen.’

Handelingen 1:1

Lucas’ bijdragen aan het Nieuwe Testament

Een groot deel van het Nieuwe Testament hebben wij te danken aan Lucas: de geliefde arts (Kol. 4:14) en de naaste medewerker van de apostel Paulus (2 Tim. 4:11). Zoals bekend is hij de enige evangelist die een lang vervolg heeft geschreven op zijn evangelie, namelijk de Handelingen der apostelen (vgl. Luc. 1:1-4 met Hand. 1:1). Dit tweede boek vormt de *schakel* tussen de evangeliën en de rest van het Nieuwe Testament, met name de brieven van Paulus. Het laat ons zien hoe het leven en het werk van de Heer Jezus uitmondde in het leven van de jonge Gemeente en de arbeid van de apostelen.

Lucas was vermoedelijk ook de enige auteur van heidense origine (veelal wordt aangenomen dat hij een bekeerde Griek was), die een bijdrage heeft geleverd aan het Nieuwe Testament. Zijn evangelie is ook geadresseerd aan een bekeerde Griek, Teofilus, dat betekent ‘liefhebber van God’ of ‘vriend van God’. Terwijl Matteüs zich speciaal richtte tot de Joden en Christus voorstelde als de beloofde Koning der Joden, maakt Lucas ons duidelijk dat de genade van God, zoals die in de Mens Christus Jezus verschenen is, zich uitstrekt *tot alle mensen*. De menswording van Christus is het bewijs dat God in mensen een welbehagen heeft gevonden (Luc. 2:14). Het *universele* karakter van het heil van God wordt dus door Lucas beklemtoond. In het boek Handelingen zien wij vervolgens hoe het evangelie daadwerkelijk is uitgedragen *onder de volken*.

Jeruzalem en de tempel

Deze wereldwijde strekking van de boodschap van Lucas maakt het des te opmerkelijker dat hij zoveel aandacht besteedt aan Jeruzalem en aan de tempel, het centrum van de Joodse godsdienst. Zijn evangelie begint én eindigt met mensen die zich bevinden in de tempel. Zacharias was een priester, en zijn vrouw Elisabet was uit de dochters van Aäron. Zacharias kwam in de tempel om te reukoffereren (Luc. 1:9). Wij zien hier Simeon en Anna bij het Kind Jezus in de tempel, en wij vinden Hem opnieuw als twaalfjarige jongen te midden van de leraren in de tempel (Luc. 2:21vv.). De climax van de verzoeking in de woestijn vindt hier plaats op de dakrand van de tempel (Luc. 4:9).

Zo vinden wij vele ‘tempeltaferelen’ in dit evangelie, dat besluit met de aanwezigheid van de discipelen in de tempel na Christus’ hemelvaart (Luc. 24:50-53). Het is de moeite waard over die taferelen na te denken en daaruit de nodige geestelijke lessen te putten voor onszelf. De interesse die Lucas toont voor Jeruzalem en voor de tempel heeft hij overigens gemeen met Johannes, de vierde evangelist, die een bekende was van de hogepriester (Joh. 18:15). Jeruzalem was de plaats van de kruisiging, de opstanding en de hemelvaart van Christus. Het was de plaats van Zijn ‘uitgang’ uit deze wereld en Zijn ‘opneming’ in de hemel (Luc. 9:31,51). Het was de plaats waar het ‘tempelhuis van Zijn lichaam’ is afgebroken en in drie dagen weer is opgericht (Joh. 2:19-22).

De symbolische betekenis van de tempel

Zo bepalen beide evangelisten ons bij de centrale gebeurtenissen uit de heilsgeschiedenis die zich hier hebben afgespeeld, terwijl Johannes gelijk al zinspeelt op een belangrijke symbolische betekenis van de tempel te Jeruzalem. Dit godshuis was een beeld van een andere ‘woning’ van God, de ‘tempel’ van Christus’ lichaam. Want in Christus woont de hele volheid van de Godheid lichamelijk (Kol. 1:19; 2:9).

In de tweede plaats was de tempel een type van het lichaam van Christus in de huidige bedeling, nl. de Gemeente die een heilige tempel is in de Heer en de woonplaats van God in de Geest (Ef. 2:18-22). In de derde plaats vormden tabernakel en tempel onder het oude verbond een symbolische voorstelling van de woning van God in de hemelen (Hebr. 8:1-2; 9:11,24).

De taferelen die Lucas schetst in en rondom de tempel zijn in figuurlijke zin ook toepasbaar op onszelf als ‘het huis Gods, dat is de Gemeente van de levende God’ (1 Tim. 3:15). De Gemeente is immers Gods *huidige* tempel in de Geest, en haar leden naderen als priesters in Gods heilige tegenwoordigheid.

Een priesterlijk volk

In Lucas 1 en 2 zien wij *Israël* als een priesterlijk volk bij uitstek. Wij worden hier geconfronteerd met een gelovig overblijfsel, dat staat in de traditie van Maleachi 3:16-17. Het is een overblijfsel dat de Heer vreest en Zijn aangezicht zoekt in Zijn tempel. Zacharias en Elizabet, Simeon en Anna, en anderen die de verlossing van Jeruzalem verwachtten, vormen hiervan de vertegenwoordigers. Zij werden in kennis gesteld van de vervulling van Gods beloften ten aanzien van de Messias die zou komen. God openbaarde Zich aan hen en toonde hun hoe Hij Zich over Zijn volk ontfermde door de zending van resp. Johannes de dooper, de voorloper, de heraut van de Koning, en de Koning Zelf, de beloofde Messias uit het geslacht van David.

Het was in de tempel, in Gods heilige tegenwoordigheid, dat deze dingen werden bekendgemaakt – en wel aan een *priesterlijk* volk dat voor Gods aangezicht verscheen. Dat behelst deze praktische les voor onszelf: wij dienen te naderen in de tegenwoordigheid van God in het hemelse heiligdom om daar iets te horen over de heerlijkheid van Christus (die voor ons nog moet wéderkomen), en Hem te zien met het oog van het geloof (vgl. Hebr. 10:19-22). Hoeveel eenvoudiger is dat voor ons die leven in de tijd van de genade en die door Christus altijd vrij tot God mogen naderen, dan het was voor deze gelovigen uit *Israël* die zich naar de tempel te Jeruzalem moesten begeven en nooit vrij het heiligdom zelf mochten betreden!

30. Leven onder een open hemel

‘Hij echter, vol van de Heilige Geest, staarde naar de hemel en zag de heerlijkheid van God, en Jezus, staande aan Gods rechterhand, en zei: Zie, ik zie de hemelen geopend en de Zoon des mensen, staande aan Gods rechterhand. (...) En zij stenigden Stefanus, die de Heer aanriep en zei: Heer Jezus, ontvang mijn geest. En terwijl hij neerknielde, riep hij met luider stem: Heer, reken hun deze zonde niet toe. En toen hij dit gezegd had, ontsliep hij.’

Handelingen 7:55-60

De hemelen werden *Hem* geopend

Bij de doop van Jezus vinden wij de eerste van een reeks van plaatsen in het Nieuwe Testament, waar sprake is van een geopende hemel (Matt. 3:16-17). Voor Wie ging de hemel hier open? Dat gebeurde speciaal voor Hem, die altijd het welbehagen van de hemel was geweest en die uit de hemel was neergedaald en de mensen gelijk geworden was. De hemel opende zich boven Hem om duidelijk te maken dat Hij nog steeds het welbehagen van de hemel was, ook al was Hij nu als Mens in vernedering op aarde en had Hij Zich door middel van de doop bij het berouwvolle overblijfsel van Israël gevoegd. Alle anderen die zich lieten dopen waren zondaars, maar Hij was die unieke Mens waarin de hemel niets dan heiligheid en gerechtigheid kon ontdekken. De Geest van God daalde in de gedaante van een duif op Hem neer en de Vader sprak het uit: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik welbehagen heb gevonden.’

Zo was het bij het begin van Christus’ dienstwerk en zo blééf het, want deze woorden werden nog een keer herhaald op de berg van de verheerlijking, toen Christus bijna aan het einde stond van Zijn leven op aarde (Matt. 17:5). De doop van Christus is een treffend toneel, waarbij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest betrokken waren.

Wij zien hier:

- (1) de Zoon in vernedering op aarde;
- (2) de Vader die niet kon zwijgen en de hemel boven Hem opende;
- (3) de Heilige Geest die op deze reine en unieke Mens neerdaalde om Hem te zalven en toe te rusten voor de taak die Hij op Zich nam!

Het is een geheel nieuw begin in de geschiedenis van de mensheid, waarbij de hemel ten nauwste betrokken was bij wat zich op aarde afspeelde. De Zoon was hier gekomen als de Getuige van de hemelse dingen, als Degene die de naam van de Vader openbaarde. En de Vader drukte Zijn zegel op Hem en erkende Hem als de Man naar Zijn hart, Zijn uitverkorene, in Wie Hij een welbehagen had (Jes. 42:1).

De hemel heeft Hem opgenomen tot op de tijd van het herstel

Maar helaas, de wereld heeft Hem niet gekend, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen (Joh. 1:10-11). De Heer is verworpen door Zijn volk, en zondige mensenhanden hebben Hem aan het kruis genageld. Hij is verhoogd op het kruis en de hemel heeft Hem opgenomen tot op de tijden van de herstelling of wederoprichting van alle dingen, zoals het wordt geformuleerd in Handelingen 3:21. Dat is de tijd waarop God orde op zaken zal stellen in de wereld, de volken geoordeeld zullen worden en Israël hersteld zal worden en tot heerlijkheid zal worden gebracht.

Ondertussen is echter de Heilige Geest op aarde neergedaald. De verheerlijkte Heer heeft de Geest vanuit de hoge uitgestort over de Gemeente, om haar toe te bereiden voor de hemel en haar geschikt te maken voor Zijn eigen heerlijkheid. De positie van Zijn volgelingen wordt voortaan bepaald door de volgende drie heilsfeiten (waarvan het laatste ook nu nog toekomstig is):

Christus is opgenomen in de hemel nadat Hij de Vader hier op aarde heeft verheerlijkt en het verlossingswerk heeft volbracht. Hij is verhoogd, nadat Hij Zich zo diep had vernederd en was neergedaald in dood en graf.

De Geest is neergedaald uit de hemel om nu op grond van het volbrachte werk van Christus woning te maken in de gelovigen, en de Gemeente toe te bereiden voor haar invoering in het Vaderhuis. De Geest is het onderpand van het volle heil dat ons ten deel zal vallen bij de wederkomst van Christus.

Christus komt terug uit de hemel, eerst om de Gemeente op te nemen in Zijn heerlijkheid en dan vervolgens met haar te verschijnen en te regeren tijdens het Vrederijk. Hij zal de heerschappij van de hemel vestigen hier op aarde, waar Hij eens verworpen is.

De positie van de discipelen van Christus droeg voortaan dus een geheel nieuw karakter. Tot dan toe was Christus bij hen geweest op aarde. Maar Hij was nu Boven en met het oog van het geloof zagen zij Hem daar en verwachtten zij Hem uit de hemelen (1 Tess. 1:10). Ondertussen was de Heilige Geest neergedaald op aarde, en Deze richtte hun blik ook op de verheerlijkte Heer in de hemel. De Heilige Geest die in ons woont – want deze dingen gelden voor allen die het eigendom van Christus zijn – verbindt ons met de hemelse Heer en doet ons met verlangen uitzien naar Zijn terugkeer. Door het geloof richten wij onze blik op Hem, die nu met heerlijkheid en eer is gekroond en is gaan zitten aan de rechterzijde van de troon der Majesteit in de hemelen. Het is de kracht van de Heilige Geest die dit bewerkt in de gelovigen. Als christenen hebben wij niet alleen een *Vader* maar ook een *Heer* in de hemelen: de Mens Jezus Christus, die gezeten is aan Gods rechterhand.

Zie, ik zie de hemelen geopend

Daarom leven wij nu ook onder een geopende hemel, zoals wij o.a. zien in het boek Handelingen. Reeds in Handelingen 1 wordt de nieuwe positie van de discipelen duidelijk aangegeven: (1) zij zien op naar de Heer die ten hemel vaart, (2) zij worden binnenkort gedoopt met de Heilige Geest, die wordt uitgestort uit de hoge, en (3) zij krijgen te horen dat de Heer die van hen is opgenomen naar de hemel op dezelfde wijze zal *terugkomen*. In Handelingen 7 wordt dit nader uitgewerkt: Stefanus kijkt door de kracht van de Heilige Geest in een geopende hemel en hij ziet daar de heerlijkheid van God, en Jezus, de Zoon des mensen, staande aan Gods rechterhand (Hand. 7:55-56). Dit geldt in principe voor alle gelovigen, want ‘wij zien Jezus (...) met heerlijkheid en eer gekroond’ (Hebr. 2:9). Christus is het Voorwerp voor ons geloof en de Heilige Geest richt onze blik op Hem door middel van het Woord. Verder zien wij hier in de geschiedenis van Stefanus dat, zolang de Heer vertoeft te komen, de zielen van de ontslapen heiligen met Hem verenigd worden in de heerlijkheid (‘Heer Jezus, ontvang mijn geest’). De ontslapen gelovigen zijn met Christus in het paradijs tot aan de opstanding.

Bovendien zien wij dan in Handelingen 9, hoe Paulus de verheerlijkte Heer leerde kennen en vanuit de hemel door Hem werd geroepen voor een bijzondere taak: te getuigen van de Heer die hij op deze unieke wijze had leren kennen, en ook van de hemelse roeping van de Gemeente die nauw verbonden is met haar Hoofd in de hemel. Paulus' bekering zette een heel belangrijk stempel op zijn dienst, en in zijn brieven valt dan ook het volle licht op deze dingen. Hij leefde voortaan in nauwe relatie met zijn hemelse Heer en jaagde slechts naar één doel: Hém te winnen in de heerlijkheid en Hém gelijkvormig te worden (Fil. 3).

Je zult van nu aan de hemel geopend zien

De hemel ging voor Christus open, maar de hemel gaat ook voor óns open. Dat is een groot voorrecht, dat wij niet aan onszelf maar alleen aan Hem te danken hebben. Wanneer de hemel open gaat voor het geloof, dan wordt onze aandacht niet op onszelf gericht maar op Hém die de hemel voor ons is binnengegaan. Dat zien wij bij Stefanus, wiens oog alleen gericht was op de Zoon des mensen in de geopende hemel. Hij was vol van de Heilige Geest en toonde zodoende volkomen gelijkvormigheid aan Christus in woord en daad.

De Heer zal echter ook straks op aarde weer het Middelpunt zijn van mensen en engelen. Hij heeft dit Zelf gezegd tegen een van de eerste discipelen, Natanaël, toen deze Hem erkende als de Zoon van God en de Koning van Israël: 'Je zult grotere dingen zien dan deze. (...) Je zult [van nu aan] de hemel geopend zien en de engelen van God opstijgen en neerdalen op de Zoon des mensen' (Joh. 1:52). De blik van de discipelen, de blik van de engelen, ja, de blik van de hemel is constant gericht op de Mensenzoon. De woorden 'van nu aan' komen niet in alle handschriften voor. Ongetwijfeld hebben de engelen de Zoon des mensen reeds tijdens Zijn leven op aarde gediend, maar de discipelen hebben dat vaak niet gezien. Hoewel het zeker zo is dat wij nu al door het geloof in de geopende hemel mogen blikken, doelt de Heer hier in Johannes 1 op de tijd van Zijn wederkomst, Zijn openlijke regering als de Zoon des mensen over de hele aarde (en dat is nog groter dan Zijn heerschappij als Koning over Sion). De ladder die Jakob zag in zijn droom te Bet-El zal dan werkelijkheid worden. Er zal harmonie zijn tussen hemel en aarde, een vaste verbinding niet slechts voor het geloof maar voor aller oog.

Johannes op Patmos keek ook in de geopende hemel en hij was daar getuige van de dingen die spoedig moeten gebeuren (Openb. 4:1vv.). Deze

toekomstige gebeurtenissen bereiken hun hoogtepunt als de ziener Christus ziet terugkeren uit de hemel: ‘En ik zag de hemel geopend, en zie, een wit paard, en Hij die daarop zit, (heet) Getrouw en Waarachtig, en Hij oordeelt en voert oorlog in gerechtigheid’ (Openb. 19:11). De hemel opent zich hier opnieuw voor Christus om Hem naar de aarde te laten gaan, nu niet in vernedering maar in macht en majesteit. Hij is de Koning der koningen en de Heer der heren. Gelukkig degenen die met Hem verbonden zijn en die Hem zullen volgen op Zijn triomftocht!

Wij verwachten onze Heer nu eerst uit de hemelen als Degene die ons redt van de komende toorn, de oordelen van de eindtijd (1 Tess. 1:10). Hij zal ons invoeren in Zijn heerlijkheid, waar wij altijd met Hem zullen zijn (1 Tess. 4:15-18). Daarna zullen wij ook met Hem vanuit de hemel verschijnen en in heerlijkheid geopenbaard worden. Laat deze hoop steeds bij ons mogen leven, zodat wij instemmen met de roep van Geest en bruid en die beamen met de woorden: ‘Kom, Heer Jezus!’

*De voorhang is gescheurd,
de hemel is nu open;
het leven in het licht
is nu ons eeuwig lot.*

31. De bevrijding van Petrus

‘En zie, een engel van de Heer kwam bij hem staan en een licht scheen in de cel; en door de zijde van Petrus aan te stoten wekte hij hem en zei: Sta vlug op. En zijn ketenen vielen van zijn handen.’

Handelingen 12:7-10

Ware vrijheid

Christus geeft ware vrijheid, Hij verandert ons van *slaven* van de zonde in *zonen* van God. Hierover spreekt de Heer Jezus tegenover de Joden, die uiterlijk beleden in Hem te geloven: *‘Als dan de Zoon u zal vrijmaken, zult u werkelijk vrij zijn’* (Joh. 8:36). Alleen Hij is machtig mensen te bevrijden van de slavernij van de zonde en ons te redden uit de banden van de dood. Hij maakt slavenboeien los en Hij roept dode zondaars tot nieuw leven. Daartoe kwam Hij op aarde en is Hij ook *gezalfd* met Gods Geest: *‘De Geest van de Heer is op Mij, doordat Hij Mij heeft gezalfd om aan armen het evangelie te verkondigen; Hij heeft Mij gezonden om aan gevangenen loslating te prediken en aan blinden het gezicht, om verbrokenen heen te zenden in vrijlating, om te prediken het aangename jaar van de Heer’* (Jes. 61:1-2; Luc. 4:18-19).

Ieder die gehoor geeft aan de stem van de Zoon van God, wordt door Hem levend gemaakt en bevrijd van de banden van de zonde, de geestelijke duisternis en de dood. Zo iemand wordt heengezonden in ware vrijheid, d.i. de vrijheid van de Geest van God, waarmee de gelovige gezalfd en verzegeld is. In deze vrijheid mag hij *staan* en *wandelen*, zich vrij bewegen, ingaan en uitgaan en weide vinden (vgl. Joh. 10:9-10; Hand. 15:10; Gal. 5:1vv.). Het is de vrijheid van het *zoonschap*. De gelovige mag zich bewegen voor Gods aangezicht. Iedere verlostte is door Christus in de tegenwoordigheid van God de Vader gebracht. Daar is voor eeuwig zijn plaats als een ‘zoon’ van God, want *‘de slaaf blijft niet tot in eeuwigheid in het huis [van God], de zoon blijft er tot in eeuwigheid’* (Joh. 8:35).

Dat is de vrijheid van al Gods kinderen. Want wij hebben niet ontvangen *‘een geest van slavernij om opnieuw te vrezen, maar een geest van zoonschap, waardoor wij roepen: Abba, Vader!’* De Geest brengt ons tot aanbidding van de Vader, en Hij leidt ons om te wandelen in het licht (Rom. 8:12vv.; Gal. 4:1vv.). Wij zijn tot vrijheid geroepen en wij hebben de verantwoordelijkheid de vrijheid goed te gebruiken. Wij mogen ze niet misbruiken als *een aanleiding voor het vlees* (Gal. 5:13vv.). Wij dienen God namelijk in nieuwheid van leven (Rom. 6:1vv.). Wij waren slaven van de zonde, maar nu zijn wij van de zonde vrijgemaakt en slaven van God geworden. Dat impliceert ware vrijheid voor een kind van God, want de *‘vrijheid’* van het zondige vlees is slechts schijnvrijheid.

Ontwaak, u die slaapt

Een bijbelse geschiedenis die wij kunnen toepassen om de christelijke vrijheid en de bevrijding van gebondenheid te illustreren, is de bevrijding van Petrus. Deze wordt beschreven in Handelingen 12. Petrus was geheel buiten zijn schuld gebonden. Vijanden hadden het op zijn leven gemunt en hem geboeid in de gevangenis laten zetten.

Het is de moeite waard te zien hoe de bevrijding plaats vond. Een bode, een gezant van de Heer kwam náást Petrus staan en een licht scheen in de cel. In zijn geval was dat een engel, maar hebben wij ook niet de taak náást gebonden medegelovigen te gaan staan, hen op te zoeken teneinde hen te helpen? Zo kan het licht van God, het licht van Gods Woord schijnen in de duisternis van hun bestaan. Wij hebben net als die engel een boodschap van God voor zulke mensen, een roepstem die hen uit de slaap wekt: *‘Sta vlug op.’* Vergelijk Efeziërs 5:14, waar wij lezen: *‘Ontwaak, u die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten.’*

Door Gods macht kwam de bevrijding tot stand: *‘En zijn ketenen vielen van zijn handen.’* Kleding en schoeisel van Petrus werden daarna in orde gebracht. Op dezelfde wijze zal er in het leven van gebonden gelovigen het een en ander in orde moeten worden gebracht, om te kunnen wandelen in nieuwheid van leven en een nieuwe start te kunnen maken. Petrus volgde Gods bode, die hem uit de kerker leidde, terwijl de poorten vanzelf opengingen (vgl. Ps. 107:15-16). Toen hij eenmaal op de goede weg was, kwam hij tot zichzelf, dankte God voor zijn bevrijding en wandelde als vrij man verder. Vervolgens zocht hij de gemeenschap van de gelovigen en getuigde daar van Gods grote daden.

Het gemeenschappelijk gebed van de gelovigen was verhoord en had aanleiding gegeven tot zijn bevrijding. Het 'biduur' werd een 'dankuur'. Wij worden ertoe opgeroepen te denken aan de *gevangenen* (Hebr. 13:3).

Laten wij ook bidden voor hen die door geestelijke machten gebonden zijn. Wij kunnen uit deze geschiedenis veel leren met betrekking tot het thema vrijheid van gebondenheid. Dit geldt voor de *bekering*, als iemand *voor het eerst* het licht van God ziet schijnen in de duisternis van zijn bestaan en hij wordt uitgeleid in de christelijke vrijheid. Maar het is ook van toepassing op een waarachtig kind van God, dat in de praktijk gebonden is door verkeerde invloeden, gewoonten en denkpatronen, zorgen of angsten. God wil deze banden losmaken en ons 'in de ruimte' stellen (Ps. 4:2; 31:9; 118:5; 119:45). Wellicht wil Hij u en mij daarbij als gezanten van Hem gebruiken. Zijn wij engelen, 'boden' van God om anderen uit te leiden in de vrijheid van de kinderen van God? Zeker mogen zulke situaties aanleiding zijn tot indringend gemeenschappelijk gebed, opdat ten slotte Gods naam te midden van de Gemeente wordt grootgemaakt!

32. De opwekking van Eutychus

‘Paulus echter kwam naar beneden, wierp zich op hem, sloeg zijn armen om hem heen en zei: Maakt geen misbaar, want zijn ziel is in hem (...) En zij brachten de jongen levend [terug] en werden buitengewoon vertroost.’

Handelingen 20:7-12

In het stukje over deze jongeman kunnen wij iets leren over de verhouding, de omgang tussen ouderen en jongeren. Waarom zijn er zoveel drop-outs, waarom bestaat er het verschijnsel van de ‘kerkverlating’? Sommige reformatorische jongeren voelen zich zelfs aangetrokken tot de islam! De naam Eutychus betekent: ‘de gelukkige’. Maar het liep alleen goed af voor hem dankzij het optreden van de apostel Paulus, die zich over hem ontfermde en zijn armen om hem heensloeg. Zo is dat ook met onszelf als jongeren en ook als ouderen. Het komt alleen goed met ons dankzij de aanwezigheid en de levendmakende werking van Woord en Geest in ons leven! Wij hebben het apostolische Woord nog steeds bij ons, maar lezen wij de Bijbel wel voor onszelf en ervaren wij de levendmakende kracht ervan? En proberen wij die kracht ook aan anderen te schenken door ons over hen te ontfermen?

Deze jongeman nam een gevaarlijke plaats in. Hij zat namelijk in het venster van de bovenzaal waar de gelovigen bij elkaar waren gekomen op de eerste dag van de week ‘om brood te breken’, d.i. de dood van de Heer te gedenken en die te verkondigen door de Avondmaalsviering (Hand. 20:7). De plaats van Eutychus in het venster van deze zaal, die zich op de derde verdieping bevond, was riskant. Het tekent het gevaar dat wij lopen wanneer wij op twee gedachten hinken, wanneer wij op het randje leven en als het ware aarzelen tussen de christelijke gemeente en de wereld. Dan kunnen wij een diepe val maken!

De Bijbel tekent de Gemeente o.a. als het huis van God, of als een herberg (vgl. Luc. 10). Hier bevinden wij ons echter in de *bovenzaal*, die herinnert aan de plek van de afscheidsgesprekken tussen de Heer en Zijn discipelen in

Johannes 13 tot 17, aan de viering van het Pascha en de instelling van het Avondmaal, aan de voetwassing, aan het geweldige feit dat wij deel mogen hebben met de Heer in de hemel en de hemelse dingen mogen kennen en genieten. In de bovenzaal in Handelingen 20 was er veel licht en warmte, er waren ‘vele lampen’, zoals er ook vele verschillende gaven in de Gemeente zijn. In de wereld is het donker, maar in de bovenzaal is het licht, er is een maaltijd, er is onderlinge gemeenschap. Het maaltijdkarakter wordt onderstreept in Handelingen 20:11, in onderscheid tot de Avondmaalsviering van vers 7. Terwijl het nacht is in deze wereld genieten wij van het onderwijs van Gods Woord tot de morgen aanbreekt en de schaduwen vlieden (vgl. Hand. 20:7,11).

De diepe slaap waardoor Eutychus werd bevangen wordt *tweemaal* genoemd (Hand. 20:9). Hoe is dat met ons? Dringt het apostolische onderwijs nog tot ons door? Gods roepstem klinkt nog steeds: ‘Ontwaakt, u die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten’ (Ef. 5:14). In deze geschiedenis was het middel daartoe het optreden van Paulus, die de jongen omhelsde en hem het leven om zo te zeggen teruggaf (vgl. Elia en Elisa, die zich ook vereenzelvigden met een dode jongen, en de opwekking van Dorkas in Hand. 9). Paulus daalde af van de derde verdieping en bekommerde zich om de jongen. Hoe gaan wij om met jonge mensen? Is er echt interesse voor hen?

Voor ons is niet alleen het *voorbeeld* van Paulus van belang, maar ook de *leer* van Paulus o.a. in de brief aan de Romeinen over onze éénmaking met Christus in Zijn dood en opstanding. Dat is de sleutel tot een wandel in nieuwheid van leven. Onze toestand van nature is immers *dood* in misdaden en zonden (Ef. 2:1), en nieuw leven, leven uit God is noodzakelijk. Het aanwezig zijn en het opgroeien te midden van de gelovigen is niet voldoende. Eutychus was vóór zijn opwekking uit de dood een meeloper, maar ik denk niet dat hij ooit weer in het raam is gaan zitten!

Het resultaat van deze geweldige gebeurtenis was vreugde, er was grote vertroosting (Hand. 20:12). ‘Deze zoon van mij was dood en is weer levend geworden’, zei de vader van de verloren zoon in Lucas 15. Er is blijdschap in de hemel over één zondaar die zich bekeert, maar ook grote vreugde op aarde onder de kinderen van God als er op die manier iemand wordt toegevoegd aan degenen die behouden worden. Die vreugde en troost wensen wij u en elkaar toe in deze laatste dagen voor de komst van de Heer.

33. Totdat de dag aanbreekt en de schaduwen vlieden

'En daar wij bang waren dat wij ergens op klippen zouden stoten, wierpen zij van het achterschip vier ankers uit en wensten dat het dag werd (...) En tegen dat het dag zou worden, spoorde Paulus allen aan voedsel te nemen (...) Toen hij nu dit had gezegd en brood had genomen, dankte hij God in bijzijn van allen; en hij brak het en begon te eten. En zij werden allen goedsmoeds en namen zelf ook voedsel.'

Handelingen 27:29-36

De storm

De zeereis van Paulus naar Rome, die ons in dit hoofdstuk met grote nauwkeurigheid wordt verhaald, verliep niet zo voorspoedig als de stuurman en de schipper wel gedacht hadden. Aanvankelijk leek alles zo mooi en waren de omstandigheden gunstig, maar al gauw werd het schip een speelbal van de golven door de plotseling opstekende storm. De zachte zuidenwind had plaatsgemaakt voor een hevige storm, die het schip dusdanig teisterde dat de opvarenden ten slotte alle hoop op redding verloren. Vele dagen dreven ze rond in het duister, want zon noch sterren gaven enig schijnsel (vs. 20). Maar toen de veertiende nacht was aangebroken dat ze in de Adriatische zee rondredren, kreeg het scheepsvolk omstreeks middernacht het vermoeden dat er land naderde. Later bleek dit het eiland Malta te zijn. Maar men was bevreesd om in het donker op mogelijke klippen te stoten, en daarom nam men het besluit de ankers uit te werpen en de dag af te wachten. Hoe zullen ze verlangd hebben naar het aanbreken van de morgen! Andere vertalingen zeggen dat ze baden of het dag mocht worden.

Deze wens, of dit gebed, kunnen wij ook op onszelf toepassen, en wel in tweeërlei zin: in persoonlijk en in gemeenschappelijk opzicht. Persoonlijk kan

dit Schriftwoord voor ons van betekenis zijn als wij in moeilijke omstandigheden verkeren, als wij in nood zijn. Het kan duister zijn in ons leven en dan verlangen wij er vurig naar dat God die duisternis verdrijven zal. Met David mogen wij het dan zeggen: 'De HERE, mijn God, doet mijn duisternis opklaren' (Ps. 18:29). Wij weten dat Hij ons gebed verhoren zal. God is licht en Hij verdrijft de duisternis. Maar ook in gemeenschappelijk opzicht hebben deze woorden ons veel te zeggen. De Gemeente van God ziet immers uit naar het aanbreken van de dag! Toen Christus op aarde was, was Hij het Licht van de wereld (Joh. 9:5). Maar Hij sprak erover dat Hij zou teruggaan naar de Vader. Het licht zou voortaan door Zijn volgelingen verspreid moeten worden, want zij zouden immers 'het licht der wereld' zijn (Matt. 5:14). Christus Zelf, het grote Licht, zou Zich terugtrekken in de hemel. De kinderen van het licht zouden van Hem getuigen in een duistere wereld, waarin ze als hemellichten zouden stralen. Het waarachtige licht zou voortaan in hun leven zichtbaar worden (zie o.a. Joh. 8:12; 9:5; 12:35-36; Ef. 5:8; Fil. 2:15-16; 1 Joh. 2:8). Terwijl het nacht is in de wereld, doordat het grote Licht afwezig is, vormen de gelovigen dus een getuigenis van het licht. Maar wij bevinden ons op het terrein van de wereldbeheersers van deze duisternis; daarom zien wij uit naar de komst van de dag van Christus. En naarmate het donkerder wordt in deze wereld, die de duisternis liever gehad heeft dan het licht, verlangen wij des te vuriger naar het aanbreken van de morgen. Ja, wij troosten ons met de gedachte dat de nacht ver gevorderd is en dat de dag nabij is (Rom. 13:12). Meer dan wachters het doen, wachten wij op de morgen (Ps. 130:6).

Is het ook niet onze wens dat het dag zal worden? Hebben wij niet alle redenen om uit te zien naar de terugkeer van het Licht, naar Zijn komst voor de Zijnen als de blinkende Morgenster en naar Zijn verschijning voor deze wereld als de Zon der gerechtigheid? Want het is figuurlijk gesproken met de Gemeente net zo gegaan als met het schip waarmee Paulus naar Rome voer. Het 'scheepje' van Christus' kerk is zwaar gehavend door de storm en dreigt schipbreuk te lijden. De opvarenden zijn in nood en zien uit naar het aanbreken van de dageraad.

De stem van Paulus

Toch hebben zij hier zelf ook schuld aan, want zij hebben niet naar het woord van Paulus geluisterd. Paulus is op dit schip niet meer dan een gevangene en zijn woord krijgt niet het gezag dat het toekomt. Het advies van andere

leidslieden weegt zwaarder, en dat is in feite de oorzaak van de problemen. Paulus is wel met de kerk meegereisd op haar tocht over de wereldzee, maar hij is niet meer dan een ‘gebondene’. Er is niet geluisterd naar zijn woord ten aanzien van de koers die men moest volgen, naar het woord dat hij namens God gesproken heeft. Menselijke tradities en meningen hebben de overhand gehad in de geschiedenis van de kerk. Men heeft ‘meer gehoor gegeven aan de stuurman en de schipper dan aan wat door Paulus gezegd werd’ (vs. 11). De gevolgen zijn dan ook uiterst ernstig geweest. De koers die de kerk volgde bleek fataal te zijn en tot haar ondergang te leiden. Maar als de schepelingen ten slotte alle hoop op redding ontnomen is, wordt Paulus’ stem weer gehoord. Dat geeft een gelukkige wending aan de rest van deze geschiedenis. Zodra wij tot de erkenning komen dat wij beter naar het geïnspireerde woord van Paulus hadden moeten luisteren, daagt er hoop. Het schip gaat weliswaar verloren, maar de opvarenden komen overeenkomstig de voorzeggingen van de apostel behouden aan land. Het oordeel over de kerk in haar uitwendige gedaante is onafwendbaar geworden; zij wordt opzijgezet als Gods getuigenis op aarde (Rom. 11:22; Openb. 3:16). Maar de gelovigen hoeven niet te vrezen voor hun leven en kunnen zelfs goede moed houden (vs. 22,25).

Wat heeft dit ons te zeggen? Dat wij moeten erkennen dat de kerk in allerlei opzichten is afgeweken van Gods gedachten en een verkeerde koers heeft gevaren. Als het bijvoorbeeld gaat om de inrichting en het bestuur van de Gemeente, dan zijn er wereldse maatstaven gehanteerd en heeft men zich niet gehouden aan het woord dat door Paulus gesproken is. De kerk is verwereldlijkt, ze heeft naar verkeerde leiders geluisterd. Pas als men opnieuw gaat luisteren naar de stem van Paulus, daagt er hoop. Wie niet terugkeert tot de wet en tot de getuigenis, voor hem is er geen dageraad. De apostel verzekert ons echter dat wij goede moed moeten houden. Enerzijds stelt hij vast dat de kerk een verkeerde koers zou varen (Hand. 20:29-30; 2 Tess. 2:7; 1 Tim. 4:1; 2 Tim. 2:16-17; 4:3-4), maar anderzijds richt hij onze blik op Gods trouw. Zo vinden wij in zijn brieven enerzijds dat hij de afwijking voorspelt, maar anderzijds dat hij wijst op de vervulling van Gods plannen ten aanzien van de Gemeente, o.a. in de brief aan de Efeziërs. En dat geeft ons nieuwe moed en vervult ons met een vast vertrouwen, dat al Gods kinderen ‘behouden aan land zullen komen’, dus veilig het einddoel zullen bereiken.

Paulus spoorde de schepelingen ook aan voedsel te nemen (vs. 33). Dat is wat wij nodig hebben in deze eindtijd, in deze laatste dagen vlak voor de komst van de Heer Jezus, waarin de stormen zo hevig woeden en het scheepje dreigen stuk te slaan. Wij hebben behoefte aan geestelijk voedsel, aan ‘voedsel

op de juiste tijd' (Matt. 24:45-46). Wij moeten gesterkt worden door het Woord van God, opdat wij daardoor nieuwe kracht ontvangen. Dit vindt plaats 'tegen dat het dag zou worden' (vs. 33). Vlak voor het aanbreken van de dag werd daar die maaltijd gehouden, waarbij al de schepelingen van voedsel verzadigd werden. Zo hebben wij eveneens behoefte aan gééstelijk voedsel in deze laatste dagen voor de wederkomst van Christus, waarin de stormen zo hevig woeden en het schip dreigt te vergaan.

Gelukkig dus dat er hier een dienstknecht van God was, die waakzaam was en op de juiste tijd het nodige voedsel uitdeelde. Door de bediening van het Woord ontvangen wij nieuwe kracht en putten wij nieuwe moed. Gods Woord is ons enige houvast, wanneer menselijke steunsels wegvallen. Deze maaltijd – die men overigens ook kan zien als een herstel van de Avondmaalsviering en de eredienst overeenkomstig de wil van God – dient tot verzadiging van alle opvarenden. Het moet wel een merkwaardig gezicht zijn geweest: al die mensen te midden van de storm rustig bijeen te zien en aangespoord door het woord van de apostel, zo met dankbaarheid dit voedsel te zien nuttigen! Maar ook voor ons heeft God 'een tafel toegericht', en dat te midden van de stormen van de eindtijd. Laten wij het onderwijs dat de Heer ons geeft zo vlak voor Zijn komst, ter harte nemen! Laten wij niet ontbreken bij deze maaltijd die Hij voor ons heeft bereid! Laten wij het voedsel dat Hij ons toereikt tot ons nemen, en zó met nieuwe moed uitzien naar het aanbreken van de dageraad, 'de morgen zonder wolken' (2 Sam. 23:4).

De brieven van Paulus

34. Maar wij roemen ook in God

‘En dat niet alleen, maar wij roemen ook in God door onze Heer Jezus Christus, door Wie wij nu de verzoening ontvangen hebben.’

Romeinen 5:11

Roemen: dat is een woord dat wij in het dagelijks spraakgebruik niet zo vaak meer tegenkomen. In de Bijbel betekent het niet alleen dat men zich ergens op beroemt en zich op bepaalde dingen laat voorstaan, maar ook dat men met dankbaarheid en blijdschap de lof van iets of iemand verkondigt. Wanneer wij roemen in God, dan prijzen wij Zijn naam en maken wij Zijn deugden groot. Wij verblijden ons in Hem en buigen ons neer voor Zijn majesteit.

Er is helaas ook veel verkéerde roem mogelijk. Wij kunnen ons beroemen op de wet of op wettische beginselen (Rom. 2:23). Wij kunnen onszelf beter achten dan het volk Israël, onszelf beroemen tegen de takken die van de olijfboom zijn afgebroken (Rom. 11:18). Er bestaat ook het gevaar dat men roemt in mensen (1 Kor. 3:21), in het uiterlijk (2 Kor. 5:12), naar het vlees (2 Kor. 11:18) of in het vlees (Gal. 6:13). Zulke roem heeft geen waarde voor God. Dan geldt dat alle roem is uitgesloten (Rom. 3:27), dat roem op grond van eigen werken bij God niet mogelijk is (Rom. 4:2). Geen vlees zal immers roemen voor God (1 Kor. 1:29).

In positieve zin zijn er voor een gelovige echter vele redenen om te roemen. Wij roemen niet in onszelf, in onze eigen prestaties, in onze eigen mogelijkheden, maar juist in de kwaliteiten van een Ander. Wie roemt, laat hij roemen in de Heer! Dat had de profeet Jeremia in het Oude Testament al betuigd (Jer. 9:23-24), en de apostel Paulus neemt deze woorden tweemaal in de mond (1 Kor. 1:31; 2 Kor. 10:17). Wij vinden de oorzaken van onze roem niet in onszelf, maar juist buiten onszelf, en wel in alles wat God voor ons heeft gerealiseerd in en door het werk van Christus.

Laten wij nu onderzoeken waarin een christen zoal roemt. Heel belangrijk is de tegenstelling die Paulus tekent in Filippenzen 3:3. Wij roemen in Christus

Jezus, en dat houdt in dat *wij niet op vlees vertrouwen*. En de apostel somt dan alle voorrechten op die hij als Hebreëer en als Farizeeër bezat, maar die hij om Christus' wil schade had geacht. Alles wat hijzelf was en wat hij bezat, viel weg in het licht van de uitnemendheid van Christus Jezus, zijn Heer. Voor hem bleef er maar één Persoon over, in Wie hij roemde. In het roemen in Christus Jezus kan men ook groeien (Fil. 1:26). Paulus roemde in wat hij in Christus was geworden voor het aangezicht van God. Hij wist van 'een mens in Christus' en over zo iemand wilde hij roemen (2 Kor. 12:1-5). Wat hemzelf betrof, wilde hij alleen roemen in zijn *zwakheden*, maar hij raakte niet uitgesproken over alles wat verband hield met de nieuwe mens die hij nu in Christus was geworden. 'Een mens in Christus', een nieuwe schepping in de opgestane en verheerlijkte Heer: dat is Gods maaksel, dat tot in eeuwigheid zal standhouden. God ziet ons niet meer in Adam, maar in Christus. Daarin mogen wij ons verblijden.

Ook is het zo dat wij niet in uiterlijke tekenen zoals *de besnijdenis* roemen, maar alleen in het kruis van Christus (Gal. 6:14). Het kruis heeft scheiding gemaakt tussen ons en deze wereld. De wereld is voor mij gekruisigd, zo zegt Paulus, en ik voor de wereld. Ik ben gestorven en begraven voor deze wereld en mijn interesses liggen in een andere wereld aan de overzijde van dood en graf: een wereld die eeuwigheidswaarde heeft, een wereld waarvan de opgestane Heer het Hoofd is. Het kruis van Christus heeft dit voor mij bewerkt; daarom vind ik dáárin al mijn vreugde en heil. Religieuze tekenen, sacramenten, instellingen van mensen kunnen mij geen heil aanbrengen. Het zijn de elementen van een wereld waaraan ik met Christus ben afgestorven (Kol. 2:20).

Maar het roemen bereikt wel een zeer bijzonder hoogtepunt in Romeinen 5:1-11, waar de gevolgen van het werk van Christus als het ware in al hun rijkdom worden uitgestald. Driemaal vinden wij hier het woord 'roemen' (Rom. 5:2,3,11). Ten eerste roemen wij in de hoop op de heerlijkheid van God, wanneer wij gerechtvaardigd zijn op grond van geloof en vrede met God hebben en onszelf de voorwerpen van zijn goedgunstigheid weten. De geweldige afstand die er was tussen een heilig en rechtvaardig God, die de zonde niet kan toelaten, en zondaars in wie niets dan boosheid en goddeloosheid te vinden was, is door Christus overbrugd. Hij is in mijn plaats gaan staan en daarom mag ik nu vrijuit gaan; ik ben gerechtvaardigd op grond van Zijn sterven en opstanding (Rom. 3:21-26; 4:24-25).

Het geloof in het volbrachte werk van Christus brengt mij weer in verbinding met God. Ik heb vrede met God door onze Heer Jezus Christus, en door Hem

sta ik ook in Gods gunst. Ik ben tot God gebracht en ik sta daar op de bodem van de genade. Al het oude is weggedaan, mijn zonden zijn afgewassen. Rechtaardig verklaard sta ik nu voor God, ik heb vrede ten opzichte van Hem, er is een toestand van harmonie met Hem tot stand gekomen. Christus heeft mij ook de deur geopend tot de genade of de gunst van God. Zodoende ben ik nu, terwijl ik vroeger veraf was, nabij gebracht. Dat zijn allemaal zegeningen die ik nu al mag genieten.

Bovendien is er dan nog dit perspectief voor de toekomst: '(...) en wij roemen in de hoop op de heerlijkheid van God' (Rom. 5:2). Naast al onze huidige voorrechten is er nog dit blijde vooruitzicht, dat God ons een plaats zal geven in Zijn eigen heerlijkheid. Terwijl wij vroeger ver van God waren en tekort kwamen aan de heerlijkheid van God (Rom. 3:23), zodat die heerlijkheid ten enenmale onbereikbaar voor ons was, mag de hoop op Zijn heerlijkheid nu ons hart vervullen. En in Gods raadsbesluiten ligt dit allemaal zo zeker en vast, dat de apostel zelfs kan uitroepen: '(...) en die Hij heeft gerechtvaardigd, die hééft Hij ook verheerlijkt' (Rom. 8:30). Het feit dat Christus reeds in Gods heerlijkheid is, vormt voor mij de garantie dat daar ook voor mij een plaats is bereid.

Nu is het echter nog niet zover en moeten wij vaak de weg van het lijden gaan, maar zelfs de verdrukkingen geven ons aanleiding tot roem (Rom. 5:3). Wij roemen óók in de verdrukkingen, omdat die uiteindelijk de hoop in onze harten versterken: de verdrukking werkt volharding, de volharding beproefdheid en de beproefdheid hoop; en de hoop stelt niet teleur omdat wij Gods liefde reeds ondervonden hebben. Wij roemen dus te midden van, en naar aanleiding van, het leed dat wij op onze reis naar de hemelse heerlijkheid ontmoeten, omdat dit onze aandacht sterker richt op het einddoel dat ons wacht: de heerlijkheid van God. Dat is de tweede reden om te roemen. Er is niets dat ons kan scheiden van Gods liefde, die Hij in het verleden al heeft bewezen en die ons veilig zal leiden op de weg naar het einddoel (Rom. 5:4-10).

Maar er is nog meer! In vers 11 herhaalt de apostel de eerste woorden van vers 3: 'En dat niet alleen.' Na al deze voorrechten van de christen, die de vrucht zijn van het werk van Christus, is hij nóg niet aan het einde van zijn opsomming gekomen. De derde en hoogste reden tot roem is niet gelegen in alles wat wij van God hebben ontvangen of nog zullen ontvangen, maar in God Zélf: 'Maar wij roemen óók in God.' Iets hogers is er niet. Het gaat ons uiteindelijk niet om al de zegeningen die wij om niet uit Zijn hand ontvangen (en wat onthoudt Hij ons nog als Hij ons doet roemen in de hoop op Zijn eigen

heerlijkheid?), maar om God Zélf. Nu wij dicht bij Hem zijn gebracht, bewonderen wij de macht van Zijn liefde en verblijden wij ons in de grootheid van Zijn Persoon. Van al onze zegeningen zien wij op tot Hem die de Bron ervan is en roemen wij in Hem als de God van onze jubelende vreugde (Ps. 43:4). En aan dit roemen komt geen einde, het is een eeuwig loflied op de deugden van Hem die ons uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht!

35. De Geest en het zuchten van de schepping

Romeinen 8

De gave van de Geest

Er is in de Schrift een nauw verband tussen het heilsfeit van de opstanding en dat van de uitstorting van de Heilige Geest, de Geest van de verhoogde Christus. Met de komst van de Geest zijn de laatste dagen aangebroken (Hand. 2:17; Hebr. 1:1). Door het werk van de Geest stuwt God de geschiedenis voort naar de voleinding. De Geest is aan de gelovigen geschonken als onderpand van Gods grote toekomst (2 Kor. 1:22; 5:5; Ef. 1:14). De term ‘onderpand’ is afkomstig uit de economische wereld, de handelswereld. We zouden het woord ook kunnen omschrijven als ‘eerste aanbetaling’. De komst van de Geest is de waarborg en de garantie van de toekomstige heerlijkheid. De Geest die in ons woont, verbindt ons met die nieuwe, nog toekomstige wereld; het lichaam waarin wij wonen, verbindt ons met een schepping die nog zucht en uitziet naar verlossing.

Met name in Romeinen 8 spreekt de apostel op indringende wijze over de Heilige Geest en Zijn werk. We hebben in dit hoofdstuk een drievoudige *zegen* ten gevolge van onze positie in Christus:

- (1) de Geest is het nieuwe levensbeginsel dat ons beheerst en dat ons heeft vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood;
- (2) de Geest woont als Persoon ook in ons en Hij getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn;
- (3) God heeft een plan met ons – een eeuwig raadsbesluit – en Hij is vóór ons, zodat niets ons kan scheiden van Zijn liefde.

Maar er is in dit hoofdstuk ook sprake van een drievoudig *zuchten*:

- (1) het zuchten van de schepping of het schepsel,
- (2) het zuchten van de gelovigen,
- (3) en ook het zuchten van de Geest Zelf.

Wat aan de gelovigen in de Geest geschonken is, is een bron van vreugde. Verzekerd van het heil, bevrijd van slaafse angst, roepen wij door de Geest God aan als onze Vader. Wij mogen ons kinderen weten, aan wie de erfenis van God en van Christus is toegekend (Rom. 8:14-17). Tegelijk horen we uit Paulus' mond dat zij die mede-erfgenamen zijn van Christus, ook delen in Zijn lijden. Onze Heer en Heiland is immers de Gekruisigde. De woorden over het lijden worden in vers 18 als het ware uitvergroot. Er is sprake van het 'lijden van de tegenwoordige tijd', dat wil zeggen van de tijd die zal eindigen met de wederkomst van Christus. Dat lijden beperkt zich niet tot vervolgingen. Het is alle lijden dat we in een door de zonde geteisterde wereld ontmoeten. Midden in het leven zijn wij als het ware omvangen door de dood. We wandelen door een dal van diepe duisternis, het dal van de schaduw van de dood (Ps. 23:4). Al dat lijden weegt echter niet op tegen de toekomstige luister van Gods kinderen. We komen hier weer in aanraking met die voor heel het Nieuwe Testament kenmerkende spanning tussen het 'reeds' van de begonnen heilstijd en het 'nog niet' van het volle heil. Nu al zijn de gelovigen kinderen en zonen van God. Maar pas bij de wederkomst zal voor aller oog openbaar worden wie Gods kinderen zijn (vgl. 2 Tess. 1:10; 1 Joh. 3:2).

Reikhalzend verlangen

Naar die dag ziet de schepping met reikhalzend verlangen uit (Rom. 8:19). Men heeft uit dit vers wel afgeleid dat het Paulus niet zou gaan om de kosmos op zich, maar dat zijn woorden hun spits vinden in het heil dat wij als verlost en zullen ontvangen. Bij 'schepping' zou men moeten denken aan de *mensenwereld*. Toch lijkt dat een te beperkte opvatting. Zou bij 'schepping' alleen te denken zijn aan de mensen, dan zou dat betekenen dat vers 19 eigenlijk geen nieuws bevat ten opzichte van vers 18. Je loopt bovendien gevaar het heil van God te versmallen. Maar als Israëliet wist Paulus dat hoop voor de gelovigen ook hoop voor de schepping betekende (vgl. Jes. 11 en 65). De mens is geen van de wereld losstaand individu.

We moeten de uitspraken over de kosmos en die over de mens dus niet tegenover elkaar zetten. De apostel is zich als boodschapper van het evangelie van Gods heilbrengende gerechtigheid voor de mens bewust van een wereldomspannend perspectief. Bij ‘schepping’ of ‘schepsel’ (SV) moeten we dus denken aan het geheel van de schepselmatige werkelijkheid, de totaliteit van het geschapene. Paulus spreekt over de schepping als over een *persoon*, zoals we dat ook in het Oude Testament wel vinden (vgl. Ps. 98:8; Jes. 55:12). Het Griekse woord voor ‘reikhalzend verlangen’ betekent letterlijk ‘het opsteken van het hoofd’. Vanuit lijden en benauwdheid wordt hoopvol uitgezien naar verlossing (vgl. Fil. 1:20). De verheerlijking van Gods kinderen betekent dat met hen ook de kosmos zal stralen in de luister van God. Daarom leeft het schepsel nu tussen wanhoop en verwachting.

De schepping is aan de ijdelheid onderworpen

Het moet elke bijbellezer wel opvallen dat er sterke woorden gebruikt worden om de nood van de kosmos te beschrijven. De schepping is aan de vruchteloosheid, de ijdelheid onderworpen. Een typerend woord om het leven te omschrijven dat vervreemd is van God en aan de dood is onderworpen. Het doet je denken aan het sombere refrein van het boek Prediker: alles is ijdelheid, alles is lucht en leegte. Romeinen 8:20 is om zo te zeggen een kort commentaar bij het boek Prediker. De onderwerping aan de zinloosheid hangt nauw samen met de in vers 21 genoemde slavernij van de vergankelijkheid. Aan de vergankelijkheid dienstbaar kan de schepping niet meer tot haar doel komen. Dat alles klinkt bijzonder pessimistisch. Toch is hier geen sprake van een dualistische wereldbeschouwing als zou de schepping als zodanig boos zijn, en evenmin van een onderwaardering van het geschapen leven, zoals in de gnostiek. Paulus weet van de goedheid van het door God geschapen leven. De schepping is bestemd voor leven en bloei, maar ze is onderworpen aan verderf en dood. Dat is niet haar eigen wil. Dat wereld en leven aan de dood vervallen zijn, vloeit voort uit het feit dat de schepping door een ander aan de zinloosheid is onderworpen.

Wie is die *ander*, degene die haar aan de vruchteloosheid heeft onderworpen? Daarop zijn twee antwoorden mogelijk. Volgens vele uitleggers is het God, die de wereld aan de vruchteloosheid heeft onderworpen. Maar in het licht van deze brief kan men ook denken aan de mens zelf, want: ‘Door een mens is de zonde de wereld binnengekomen en door de zonde de dood’ (Rom. 5:12). We kunnen het gegeven dat de aarde en de mensen ten dode lijken opgeschreven,

niet aan God verwijten. Het is het wanbeheer van de *mens*, die zijn roeping verzaakt heeft. Het is duidelijk dat Paulus hier zinspeelt op Genesis 3, de geschiedenis van de zondeval. Op die val is de aangekondigde straf, de *dood*, gevolgd. God heeft in Zijn regering de schepping aan de vruchteloosheid onderworpen vanwege de mens, die in zijn rebellie de schepping heeft meegesleurd. De verwevenheid van het doen en laten van mensen en het lot van de schepping vinden we ook in de profetische prediking van het Oude Testament (zie bijv. Jes. 13:9-11; 24:1-6; Joël 2:10; 3:15v.; Hab. 3:1-6).

Maar dan ineens valt het woord 'hoop'. Paulus kijkt naar de schepping met een gelovige, op God gerichte blik. Onze God is de God van de *hoop*, en de hoop is sterker dan de kracht van de dood. De schepping kan de hoop niet kwijtraken. De paradijsbelofte geeft grond aan de verwachting dat de schepping uiteindelijk zal overleven (Gen. 3:15). Ze zal worden bevrijd uit de slavernij van de machten van het verderf en delen in de glorieuze vrijheid die Gods kinderen ten deel zal vallen. Vanwege die hoop is er het reikhalzend verlangen dat in de geschiedenis van de mensheid en in heel de schepping leeft. Het geloof beluistert dat in het hijgen en kreunen van het schepsel: de naties, de dierenwereld, het milieu, de hemellichamen.

De schepping zucht

Er gaat een zucht van verlangen door de schepping: 'Want wij weten dat tot nu toe de ganse schepping in al haar delen zucht en in barensnood is' (Rom. 8:22). In de Joodse traditie is sprake van de barensweeën, de noden en moeiten die aan de komst van de Messias voorafgaan. Ook in het onderwijs van Christus aangaande het einde is sprake van de weeën, de geboortepijnen die voorafgaan aan de 'wedergeboorte', d.i. de vestiging van het Vrederijk (Marc. 13:9; vgl. Matt. 19:28). De woorden van de apostel moeten tegen deze achtergrond verstaan worden. Zoals een vrouw onvrijwillig (noodgedwongen) de weeën van de bevalling doorstaat, kreunend en zuchtend, zo beleeft de schepping de periode 'tot nu toe' als een spannende tijd waaronder ze gebukt gaat. De gebruikte werkwoorden onderstrepen dat het een zuchten betreft dat universeel is en heel de schepping doortrekt. Letterlijk staat er: 'samen zuchten en samen in barensnood zijn' (Rom. 8:22). Het beeld van de barensweeën maakt duidelijk dat de verlossing aanstaande is. Terwijl Paulus' tijdgenoten in hun denken over de wereld en het heil de blik gericht hielden op een onzekere toekomst, weet de apostel vanuit de hem geschonken openbaring

van de opgestane Christus, dat die toekomst al begonnen is. Christus is het Centrum van alles: Hij is gekomen en Hij zal komen!

De apostel schrijft met nadruk: ‘wij weten’. Wij: dat zijn de gelovigen, dat is de gemeente van Christus. Vanuit dit inzicht in Gods gedachten kan Paulus spreken over de christelijke hoop. Het is geen kosmologische, filosofische speculatie noch een cultuuranalyse, maar een gelóófsgetuigenis. De gemeente verstaat het onbewuste verlangen van de schepping als *verwachting*. Dat weten verbindt haar met de kosmos in haar strijd en lijden, zuchten en steunen. De vervuiling, vergiftiging en vernietiging van de schepping laat christenen niet onberoerd. We zijn geroepen tot verantwoordelijk handelen.

De gemeente zucht

In de gemeente wordt het onbewuste verlangen van de schepping tot een bewuste daad: zuchten wordt tot *verwachten*. Dit vanwege de Geest, die de gemeente als eerstelingsgave ontvangen heeft. Inhoudelijk komt dit overeen met wat hierboven is opgemerkt over de Geest als onderpand. Hadden we daar te maken met een term uit het handelsverkeer, het begrip ‘eerstelingen’ brengt ons in de sfeer van de tempeldienst. Gods wet gebood de Israëlieten de eerste opbrengst van de koren- en de wijnoogst, alsook van de vruchten van de bodem aan de Here te offeren (vgl. Deut. 18:4; 26:1). Die eerstelingen vertegenwoordigden de hele oogst. Zo vertegenwoordigt de Heilige Geest de grote oogst in de eindtijd. In de gave van de Geest komt op een bepaalde wijze de volheid van Gods heil tot de mens. Let wel: op een voorlopige wijze, op de manier van de vertegenwoordiging. Het deel staat voor het geheel. De inwoning van de Geest is de garantie van de volle verlossing.

De Geest legt de verbinding tussen het heden en de toekomst. Daarom zuchten de gelovigen ook. Niet zo zeer ondanks de hun geschonken gave van de Geest! Veeleer dankzij de Geest. Hun zuchten is het roepen van kinderen tot hun hemelse Vader. Het is te vergelijken met het zuchten van een zieke die aan de beterende hand is. Juist het verlangen naar het volledige herstel doet hem zuchten. Het is geen machteloze verzuchting, want de hoop richt zich op de verlossing die de Heer in het vooruitzicht stelt: de verlossing van ons lichaam, de bevrijding van ons aardse bestaan uit de greep van zonde en verderf. Een gelovige wordt niet van zijn lichaam verlost. Zijn lichaam zélf wordt door de Schepper verlost en verheerlijkt (vgl. Fil. 3:21), zo zeker als we belijden dat de Heer is opgestaan en met een verheerlijkt lichaam in de hemel is opgenomen.

Zover reikt de hoop van de christen, want God komt met het schepsel tot Zijn doel.

Dankzij Pasen en Pinksteren kan Paulus getuigen dat de hoop niet beschaamt (Rom. 5:5). Ze ligt verankerd in de gekruisigde en opgestane Heer. Ze richt zich op dat wat nu nog niet wordt gezien. Stel dat je het zou kunnen zien, dan zou je erover kunnen beschikken, maar dan is het geen hoop meer. Hopen op verlossing voor mens en schepping is een zaak van lange adem, van bidden en strijden, volharding en geduld, van reikhalzend uitzien.

De Geest zucht

Niet alleen de schepping zucht en niet alleen de gelovigen zuchten. Paulus spreekt in de verzen 26 en 27 over het zuchten van de Heilige Geest. Daarin komt de Geest ons te hulp, schrijft de apostel. Het in het Grieks gebruikte werkwoord wijst op ondersteuning, in de zin van het verlenen van bijstand. Die hulp houdt verband met de zwakheid van de gelovigen als zij bidden tot God. Wij weten niet te bidden 'naar behoren', of 'gelijk het behoort' (SV). Dat wil zeggen: naar de maatstaf van God. We mogen die woorden niet uit hun verband rukken. Het gaat de apostel om de verlossing van ons bestaan, de komende heerlijkheid. Maar die onttrekt zich aan het menselijk inzicht. We weten dat die heerlijkheid komt, maar niet wat zij inhoudt. Wat we zien en ervaren is lijden. De verwachting van het geloof richt zich op 'wat geen oog heeft gezien, geen oor gehoord en in geen mensenhart is opgekomen, wat God bereid heeft voor hen die Hem liefhebben' (1 Kor. 2:9). De bidder verstaat zijn eigen nood nog niet, hoeveel te minder de hem toegezegde heerlijkheid van God. We bidden wel tot God en gebruiken zo goed mogelijk onze woorden, maar we missen het begrip aangaande Gods plannen en wegen. Wij kunnen niet bidden zoals het behoort. Eerder had de apostel gezegd: wij weten! Nu maakt hij ons duidelijk dat dit nooit kan leiden tot een hoogmoedige houding. Voor grootspraak bestaat geen enkele reden! Integendeel, de gelovige blijft vragen om licht. De gave van de Geest houdt ons klein en afhankelijk. Maar dat neemt de ware geloofs zekerheid niet weg.

In onze zwakheid komt de Geest ons te hulp. Hij bidt voor ons, lezen we, met onuitsprekelijke verzuchtingen. Denkt Paulus hierbij aan vreemde talen die de Geest geeft uit te spreken? Ik denk het niet, want terwijl het spreken in talen niet ieder christen gegeven is, geldt het bidden van de Geest *alle* gelovigen. Het gaat om een *eigen* gebed van de Geest, dat als zuchten in het hart

aanwezig is. De Geest bidt plaatsvervangend ten behoeve van de gelovigen. Hij neemt ons bidden over, niet als iemand *buiten* ons, maar als de Geest die *in* ons woont en werkt. Het zuchten van de Geest onderscheidt zich van het zuchten van de schepping en van de gelovige, doordat het van een andere orde is dan die van de schepselmatige werkelijkheid. Het zijn ‘onuitsprekelijke verzuchtingen’, dat wil zeggen: niet uit te spreken (vgl. 2 Kor. 12:4: de onuitsprekelijke woorden die Paulus in het paradijs heeft gehoord). Maar wat voor mensen onuitsprekelijk is, wordt door God verstaan. God weet waar de Geest op doelt. Hij onderkent in dit zuchten van de Geest de voltoering van Zijn eigen voornemen. ‘Gelovige christenen leven onder het beschuttende dak van een volmaakt gebed tot God, dat als het ware achter hun rug wordt geboden, maar dat wel in hun eigen hart opklinkt en daar door God die alles doorgrondt wordt aangetroffen’ (J. van Bruggen).

36. De onthulling van Gods wijsheid door Woord en Geest

‘Wij hebben niet de geest van de wereld ontvangen, maar de Geest die uit God is, opdat wij weten de dingen die ons door God geschonken zijn. Hiervan spreken wij ook, niet met woorden door menselijke wijsheid geleerd, maar met [woorden] door [de] Geest geleerd, terwijl wij geestelijke [dingen] door geestelijke [woorden] meedelen.’

1 Korintiërs 2:12-13

De communicatie van Gods wijsheid

Wij kunnen ons afvragen hoe de wijsheid van God, de verborgenheden van Gods hart, aan mensen kunnen worden bekendgemaakt. Hoe verwerven wij goddelijke wijsheid? Is dit iets mystieks? Moet men afdalen in de diepten van het eigen hart, om zo tot de wijsheid van God te kunnen opklimmen? Nee, de Geest van God is neergedaald uit de hemel en Hij heeft alle heilsgeheimen geopenbaard. Maar de Geest werkt altijd door middel van het Woord. De wijsheid van God is ons meegedeeld in het door de Geest geïnspireerde Woord.

De apostel Paulus onderscheidt hier in 1 Korintiërs 2 drie fasen in de mededeling van de verborgen wijsheid van God, nl. openbaring, inspiratie en verlichting:

- (1) De Geest heeft de gedachten van God bekendgemaakt aan de apostelen en profeten van het Nieuwe Testament (vs. 10-12).
- (2) Geïnspireerd door de Geest hebben de apostelen de diepten van Gods wijsheid verbreid in woord en geschrift, terwijl zij geestelijke [dingen] door geestelijke [woorden] communiceerden (vs. 13).
- (3) Dezelfde Geest is ook werkzaam in bekeerde, gééstelijke mensen, zodat zij deze dingen kunnen begrijpen en door de verlichting van de Geest kunnen aannemen (vs. 14-16).

Paulus beklemtoont dat de mededeling van Gods wijsheid het werk is van de Geest van God. De Geest speelt een beslissende rol in elk van deze drie fasen van de openbaring van de wijsheid van God. Zowel de bekendmaking als de verbreiding, alsook de aanneming ervan is het werk van de Geest. De Geest heeft allereerst gewerkt in de apostelen om hen in te wijden in de wijsheid van God. Hij heeft hun niet alleen in herinnering gebracht wat Christus hun al had meegedeeld tijdens Zijn leven op aarde, maar Hij heeft hen in de hele waarheid geleid, in de hele raad van God (Joh. 14:26; 16:13; Hand. 20:27). De Geest van God heeft hun de heerlijkheid van de hemelse Heer getoond en het volle resultaat van Zijn verzoeningswerk, op grond waarvan mensen deelgenoot worden gemaakt van de hemelse dingen. Hij heeft hun ook de *toekomstige* dingen verkondigd.

In de tweede plaats heeft de Geest de apostelen willen gebruiken voor de verdere verbreiding van de goddelijke wijsheid. Zij hebben hiervan gesproken, ‘niet met woorden die menselijke wijsheid leert, maar die de Geest leert, geestelijke [dingen] door geestelijke [woorden] mededelende’ (1 Kor. 2:13). God is een *geest* (Joh. 4:24), en de dingen van God zijn gééstelijke dingen: ze hebben betrekking op gééstelijke zaken en zegeningen. De mededeling hiervan is zelf ook in de eerste plaats *geestelijk* van aard: deze dingen worden door *geestelijke* woorden meegedeeld. Evenals de woorden van Christus ‘geest’ en ‘leven’ waren, dragen de woorden van de Geest een gééstelijk karakter. Ze dragen het kenmerk van de adem van Gods Geest (Joh. 6:63; 2 Tim. 3:16; 2 Petr. 1:21).

In de derde plaats is ook het aannemen van de geïnspireerde woorden het gevolg van de werking van de Geest. De natuurlijke mens begrijpt niet wat van de Geest van God is. Alleen de *geestelijke* mens, de mens waarin de Geest woont en werkt, kan het beoordelen. De gelovige is uit de Geest geboren en hij bezit een nieuwe natuur die ‘geest’ is (Joh. 3:6). Hij heeft een nieuw, geestelijk leven ontvangen: het opstandingsleven. Er is een nieuw levensbeginsel in hem werkzaam: de wet van de Geest des levens in Christus Jezus (Rom. 8:2). Bovendien bezit hij de persoonlijke inwoning van de Geest Zelf, die met zijn ‘geest’ getuigt dat hij een kind van God is (Rom. 8:16).

Deze beide zegeningen, het leven van de opgestane Christus en de inwoning van de Geest, maken de gelovige tot iemand die *geestelijk* is. Hierdoor bezit hij inzicht in de dingen van God. Hij bezit de bekwaamheid de woorden van de Geest – de woorden van de Schrift – te beoordelen. Hij overweegt deze woorden in zijn hart en begrijpt zo wat de zin des Heren is. Zo iemand krijgt inzicht in de gedachten van God, in Zijn raadsbesluiten van genade, doordat

hij ‘de zin van Christus’ heeft, d.i. het gemoed, het denken van Christus. Wij kennen dus de wijsheid van God, doordat wij als christenen (1) deelhebben aan Christus, die Zelf de belichaming van deze wijsheid is. Wij kennen de wijsheid van God ook doordat wij (2) worden verlicht door de Geest en doordat de Geest, die de diepten van Gods wijsheid kent en doorzoekt, ons leven beheerst.

De geheimen van God volgens het Nieuwe Testament

- Matteüs 13:11* ‘Omdat het u gegeven is *de geheimenissen van het Koninkrijk der hemelen* te kennen.’
- Marcus 4:11* ‘U is gegeven *het geheimenis van het Koninkrijk Gods*, maar tot hen die buiten staan, komt alles in gelijkenissen.’
- Lucas 8:10* ‘U is het gegeven *de geheimenissen van het Koninkrijk Gods* te kennen, maar aan de anderen (worden zij gepredikt) in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien en horende niet begrijpen.’
- Romeinen 11:25-26* ‘Want, broeders, opdat gij niet eigenwijs zoudt zijn, wil ik u niet onkundig laten van dit *geheimenis*: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat, en aldus zal gans Israël behouden worden, gelijk geschreven staat.’
- Romeinen 16:25-27* ‘Hem nu, die bij machte is u te versterken – naar mijn evangelie en de prediking van Jezus Christus, naar de openbaring van het *geheimenis*, eeuwenlang verzwegen, maar thans geopenbaard en door profetische Schriften volgens bevel van de eeuwige God tot bewerking van gehoorzaamheid des geloofs bekendgemaakt onder alle volken – Hem, de alleen wijze God, zij, door Jezus Christus, de heerlijkheid in alle eeuwigheid! Amen.’
- 1 Korintiërs 2:7* ‘Maar wat wij spreken, als een *geheimenis*, is de verborgen wijsheid Gods, die God reeds van

eeuwigheid voorbeschikt heeft tot onze heerlijkheid.’

1 Korintiërs 4:1

‘Zo moet men ons beschouwen: als dienaren van Christus, aan wie het beheer van de *geheimenissen Gods* is toevertrouwd.’

1 Korintiërs 13:2

‘Al ware het, dat ik profetische gaven had, en alle *geheimenissen* en alles, wat te weten is, wist (...).’

1 Korintiërs 14:2

‘Want wie in een tong spreekt, spreekt niet tot mensen, maar tot God, want niemand verstaat het; door de Geest spreekt hij *geheimenissen*.’

1 Korintiërs 15:51-52

‘Zie, ik deel u een *geheimenis* mede. Allen zullen wij niet ontslapen, maar allen zullen wij veranderd worden, in een ondeelbaar ogenblik, bij de laatste bazuin, want de bazuin zal klinken en de doden zullen onvergankelijk opgewekt worden en wij zullen veranderd worden.’

Efeziërs 1:9-10

‘Door ons *het geheimenis van Zijn wil* te doen kennen, in overeenstemming met het welbehagen, dat Hij Zich in Hem had voorgenomen (...) om al wat in de hemelen en op de aarde is onder één Hoofd, dat is Christus, samen te vatten.’

Efeziërs 3:3-5

‘Dat mij door openbaring *het geheimenis* bekendgemaakt is, gelijk ik boven in het kort daarvan schreef. Daarnaar kunt gij bij het lezen u een begrip vormen van mijn inzicht in *het geheimenis van Christus*, dat ten tijde van vroegere geslachten niet bekend is geworden aan de kinderen der mensen, zoals het nu door de Geest geopenbaard is aan de heiligen, Zijn apostelen en profeten.’

Efeziërs 3:8-11

‘Mij, verreweg de geringste van alle heiligen, is deze genade te beurt gevallen, aan de heidenen de onnaspeurlijke rijkdom van Christus te verkondigen, en in het licht te stellen wat de bediening (of: het rentmeesterschap) van *het geheimenis* inhoudt, dat van eeuwen her verborgen

is gebleven in God, de Schepper van alle dingen, opdat thans door middel van de Gemeente aan de overheden en de machten in de hemelse gewesten de veelkleurige wijsheid Gods bekend zou worden, naar het eeuwige voornemen, dat Hij in Christus Jezus, onze Heer, heeft uitgevoerd.’

Efeziërs 5:29-32

‘Want niemand haat ooit zijn eigen vlees, maar hij voedt het en koestert het, zoals Christus de Gemeente. Daarom zal een man [zijn] vader en [zijn] moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot één vlees zijn. *Dit geheimenis* is groot, doch ik spreek met het oog op Christus en de Gemeente.’

Efeziërs 6:19-20

‘Ook voor mij, dat mij bij het openen van mijn mond het woord geschonken wordt, om vrijmoedig *het geheimenis van het evangelie* bekend te maken, waarvoor ik een gezant ben in ketenen.’

Kolossenzen 1:25-27

‘Haar dienaar ben ik geworden krachtens de bediening, die mij door God is toevertrouwd, om onder u het woord van God tot zijn volle recht te doen komen (of: te voleindigen), *het geheimenis*, dat eeuwen en geslachten lang verborgen is geweest, maar thans geopenbaard aan Zijn heiligen. Hun heeft God willen bekendmaken, hoe rijk de heerlijkheid van dit *geheimenis* is onder de heidenen: Christus onder u, de hoop der heerlijkheid.’

Kolossenzen 2:2-3

‘Opdat hun harten getroost en zij in de liefde verenigd worden tot alle rijkdom van een volledig inzicht, en zij *het geheimenis Gods* mogen kennen, Christus, in Wie al de schatten der wijsheid en kennis verborgen zijn.’

Kolossenzen 4:3-4

‘En bidt tevens voor ons, dat God een deur voor ons woord opent, om te spreken van *het geheimenis van Christus*, ter wille waarvan ik ook gevangen zit. Dan zal ik het zó in het licht stellen,

als ik het behoor te spreken.’

2 Tessalonicenzen 2:7-8

‘Want *het geheimenis der wetteloosheid* is reeds in werking; (wacht) slechts totdat hij, die op het ogenblik nog weerhoudt, verwijderd is. Dan zal de wetteloze zich openbaren.’

1 Timoteüs 3:9

‘(...) maar *het geheimenis des geloofs* bewarend in een rein geweten.’

1 Timoteüs 3:16

‘En buiten twijfel, groot is *het geheimenis der godsvrucht*: Die Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, is verschenen aan (of: gezien door) de engelen, is verkondigd onder de heidenen, geloofd in de wereld, opgenomen in heerlijkheid.’

Openbaring 1:20

‘*Het geheimenis der zeven sterren*, die gij gezien hebt in Mijn rechterhand, en de zeven gouden kandelaren: de zeven sterren zijn de engelen der zeven gemeenten, en de kandelaren zijn de zeven gemeenten.’

Openbaring 10:6-7

‘(...) er zal geen uitstel meer zijn, maar in de dagen van de stem van de zevende engel, wanneer hij bazuinen zal, is ook voleindigd *het geheimenis van God*, gelijk Hij Zijn knechten, de profeten, heeft verkondigd.’

Openbaring 17:5-7

‘En op haar voorhoofd was een naam geschreven, *een geheimenis*: het grote Babylon, moeder van de hoeren en van de gruwelen der aarde. En ik zag de vrouw dronken van het bloed der heiligen en van het bloed der getuigen van Jezus. En ik verbaasde mij, toen ik haar zag, met grote verbazing. En de engel zei tot mij: Waarom verbaast gij u? Ik zal u *het geheimenis van de vrouw* zeggen en van het beest met de zeven koppen en tien horens, dat haar draagt.’

37. De doortocht door de Schelfzee als beeld van de doop

‘Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is, dat onze vaders allen onder de wolk waren, allen door de zee zijn heengegaan, allen tot Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee.’

1 Korintiërs 10:1-2

Tot Mozes gedoopt

Eerst een persoonlijke vraag om over na te denken: tot wie of in wiens naam bent u gedoopt? Zijn wij zoals de Israëlieten tot Mozes gedoopt, of tot Johannes de Doper, of zijn wij als nieuwtestamentische gelovigen soms tot Paulus gedoopt (vgl. Hand. 19:3; 1 Kor. 1:13)? Paulus wilde echter niet dat er tot zijn naam zou worden gedoopt, of in de naam van een andere christelijke leider. Dat zou alleen maar leiden tot partijvorming onder de gelovigen. Als christenen zijn wij niet tot *mensen* gedoopt, maar tot *Christus Zelf*.

De betekenis van de christelijke doop is dat we afscheid nemen van ons oude leven en onszelf voegen bij *Christus*, de gestorven en opgestane Heer, de Leidsman ten leven. Mozes was een type van Christus. Paulus verwijst in 1 Korintiërs 10 naar de doortocht van Israël door de Schelfzee, waarbij het volk ‘tot Mozes gedoopt werd’ en zodoende verenigd werd met hun verlosser en leidsman. Aan de overzijde van de zee aangekomen, zagen de Israëlieten de Egyptenaren dood op de oever van de zee liggen. Toen vreesde het volk de HERE en zij geloofden in de HERE *en* in Mozes, Zijn knecht (Ex. 14:29-31). Zij werden ‘tot Mozes gedoopt’, dus met hem één gemaakt, ondergedompeld in de wateren van de zee. Zij geloofden ook in het optreden, in het werk van Mozes en zij volgden hem als hun leidsman. Zij werden zodoende *bij hun verlosser gevoegd*, d.w.z. voorgoed met hem verbonden, in het geloof met hem verenigd. De wereld als het machtsgebied van de vijand hadden zij achter zich gelaten.

De toepassing hiervan op ons als christenen is niet moeilijk, zoals het begin van Romeinen 6 laat zien. Wij zijn gedoopt *tot de dood* van Christus, en met Hem verenigd in het ‘watergraf’. Verder zijn wij door de doop ook bij Hem gevoegd als de overste Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2). Want Hij is niet in het graf gebleven, de dood kon de Goede Herder niet vasthouden. Hij is door God uit de doden teruggebracht als de grote Herder der schapen (Hebr. 13:20). En Hij leidt Zijn kudde nu door de woestijn, de wereld als het land van de dood – waar het nieuwe leven geen voedsel vindt.

Gedoopt in de wolk en in de zee

De Israëlieten werden echter tot Mozes gedoopt ‘in de wolk en in de zee.’ De wolk, d.i. de wolk- en vuurkolom waarin God woonde, staat hier *voorop*. Dat is zeker niet zonder betekenis als het gaat om de toepassing voor ons als christenen. De wolk spreekt namelijk van de doop met (of: in) de Heilige Geest, terwijl de zee spreekt van de waterdoop. Deze twee ‘dopen’ horen bij elkaar. De Heilige Geest verenigt ons met Christus en maakt ons tot leden van Zijn lichaam, de Gemeente. Zonder innerlijk met Christus verbonden te zijn door de Heilige Geest, is de waterdoop slechts een uiterlijke rituele handeling. Maar als wij het evangelie hebben gehoord en met een gelovig hart hebben aangenomen, dan worden wij verzegeld met de Heilige Geest en kan de band met de gestorven en opgestane Heer tot uitdrukking te worden gebracht in de waterdoop. Wij dienen Hem en wij zijn discipelen van Hem te midden van een wereld die Hem heeft uitgeworpen.

Het boek Handelingen laat zien dat de gelovigen uit de volken op grond van het geloof in Christus onmiddellijk de Geest ontvingen en in aansluiting daarop de waterdoop ondergingen (Hand. 10-11). De Geest verbindt ons *innerlijk* met Christus: als vernieuwde mensen zijn wij één geest met Hem (1 Kor. 6:17). Maar wij stellen ons door de waterdoop ook *publiekelijk* onder Zijn gezag en nemen radicaal afscheid van een wereld die onder het oordeel ligt (Joh. 12:31; 16:8-10). Het is een *nieuwe* wereld, die wij met de opgestane Heer als onze Leidsman in het geloof betreden en waarin wij in nieuwheid van leven mogen wandelen. Met Hem zingen wij ook de jubelzang van de bevrijding en de overwinning – vgl. het lied van Mozes aan de Schelfzee (Ex. 15:1; Rom. 8).

38. Een nieuwtestamentische terugblik op de woestijnreis

‘Want ik stel er prijs op, broeders, dat gij weet dat onze vaders allen onder de wolk waren, allen door de zee heengingen, allen zich in [of: tot] Mozes lieten dopen in de wolk en in de zee, allen hetzelfde geestelijke voedsel aten en allen dezelfde geestelijke drank dronken, want zij dronken uit een geestelijke rots, welke met hen medeging, en die rots was de Christus.’

1 Korintiërs 10:1-4

Vijf voorzieningen van Gods kant

Als wij op reis gaan, treffen wij allerlei voorbereidingen. Dat spreekt eigenlijk vanzelf, want wij willen graag veilig aankomen op de plaats van bestemming. Bij de uittocht van Israël uit Egypte was dat ook zo. Paulus begint zijn terugblik op de woestijnreis met de voorzieningen die God had getroffen om Zijn volk door de woestijn te leiden en veilig in het Beloofde Land te brengen.

Wij mogen wel dankbaar zijn voor deze geïnspireerde terugblik op de woestijnreis, omdat wij hieruit heel wat kunnen leren. De wijze waarop God voor ons zorgt tijdens onze pelgrimsreis wordt hier herleid tot Zijn voorzieningen voor Zijn oude volk:

(1) De wolkkolom was het eerste hulpmiddel dat zij hadden. ‘Onze vaders waren allen onder de wolk’, zegt de apostel (1 Kor. 10:1). Onder de bescherming van de wolk- en vuurkolom trokken zij uit Egypte en gingen zij door de zee, terwijl hun vijanden hun ondergang tegemoet gingen (Ex. 13:21-22; 14:19-20,24-25). Het is Gods Geest die ons leidt en bevrijdt.

(2) Zij gingen allemaal op het droge midden door de Schelfzee, waarna de wateren de gehele legermacht van Farao bedekten (1 Kor. 10:1; Ex. 14:26-29).

De zee maakte voorgoed scheiding tussen de Israëlieten en Egypte, het land van de slavendienst. Christus' dood maakt scheiding tussen ons en deze wereld.

(3) Allen lieten zich 'in' of 'tot' Mozes dopen in de wolk en in de zee (1 Kor. 10:2). De *wolk* was het teken van Gods tegenwoordigheid te midden van Zijn volk, de *zee* was het symbool van de dood. En de staf van Mozes sprak van het oordeel van God over de natuurlijke mens. In de wolk en in het water werden de Israëlieten tot Mozes gedoopt als hun gids en leidsman. Zo zijn wij bij Christus gevoegd door de doop in de Geest en door de waterdoop. Wij zijn tot Zijn dood gedoopt, met Hem begraven in de doop, opdat wij voortaan in nieuwheid des levens zouden wandelen (Rom. 6:3-4). De opgestane Heer is onze Gids door de 'woestijn' van dit leven. Hij is de Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2).

(4) Allen aten hetzelfde geestelijke voedsel (1 Kor. 10:3). Let erop dat Paulus hier nieuwtestamentische bewoordingen gebruikt. Hij spreekt over gééstelijk voedsel. Het manna had inderdaad ook een *geestelijke* dimensie, doordat het de Israëlieten bepaalde bij de noodzaak te leven 'van alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat' (Deut. 8:3; Matt. 4:4). Zonder voedsel zouden wij omkomen in de woestijn. Wij hebben het ware Manna nodig, het Brood uit de hemel.

(5) Zij dronken dezelfde geestelijke drank (1 Kor. 10:4). Dit is ook een belangrijk thema met het oog op de woestijnreis: het water uit de rots, die met hen meeging. Dit spreekt van de gave van de Heilige Geest, het levende water dat ons verkwikt en verfrist.

Vijf grove zonden van de kant van het volk

Vervolgens vinden wij in deze passage het falen van de Israëlieten om op de juiste manier gebruik te maken van de hulpmiddelen die God ter beschikking had gesteld. Het resultaat was dat het merendeel van hen jammerlijk omkwam in de woestijn. Daarmee is Israël echter ook een waarschuwend voorbeeld voor de christenheid; en dat onderstreept het typologische belang van de gebeurtenissen tijdens de woestijnreis (1 Kor. 10:6,11). Deze gebeurtenissen zijn voorbeelden voor ons, 'opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben, zoals zij die hadden' (1 Kor. 10:6).

Dit zonderegister opent dus met de lust, de begeerte tot het kwade. Daar begint het altijd mee, dat was al zo bij Adam en Eva in het paradijs. De *begeerte* is de

wortel, de oorsprong van het kwaad. ‘Daarna, als die begeerte bevrucht is, baart zij zonde; en als de zonde volgroeid is, brengt zij de dood voort’ (Jak. 1:15). Paulus verwijst in 1 Korintiërs 10 naar de ontevredenheid van de Israëlieten met het manna in de woestijn. Het samenraapsel onder hen werd met gulzig begeren vervuld (Num. 11:4,34). Zij verlangden naar vlees, naar het voedsel van Egypte. Zij werden met lust bevangen in de woestijn en verzochten God in de wildernis (Ps. 106:14). Zij kregen inderdaad vlees, maar het gulzige volk werd verteerd door Gods toorn.

De *tweede* zonde was die van de afgoderij. ‘Wordt ook geen afgodendienaars zoals sommigen van hen (1 Kor. 10:7). Hier grijpt de apostel terug op een eerdere fase van Israëls geschiedenis, en wel de zonde van het gouden kalf (Ex. 32:6). Nauw hiermee verbonden is de *derde* zonde, het kwaad van hoerij: ‘En laten wij geen hoerij plegen, zoals sommigen van hen deden, en er vielen op één dag drieëntwintigduizend’ (1 Kor. 10:8). Dit heeft betrekking op gebeurtenissen aan het einde van de woestijnreis: Israël pleegde ontucht met de dochters van Moab en boog zich neer voor haar goden (Num. 25:1-9). De echo hiervan klinkt ook door in andere gedeelten van het Nieuwe Testament, die ons waarschuwen voor afgoderij en hoerij (2 Petr. 2:15; Jud.:11; Openb. 2:14).

De *vierde* en de *vijfde* zonde houden ook verband met elkaar: de Heer verzoeken en morren tegen Hem (1 Kor. 10:9-10). Het gaat in dit gedeelte om een morele opklimming, en deze verzen vormen om zo te zeggen de *climax* van het kwaad. Het gaat om een protesthouding, om verzet en opstand tegen God en tegen de wegen die Hij met ons gaat. Vers 9 verwijst naar de geschiedenis van de koperen slang (Num. 21), vers 10 naar de opstand van Korach, Datan en Abiram (Num. 16). In de brief van Judas is het verzet van Korach ook het hoogtepunt van een bepaalde negatieve ontwikkeling, die al begint bij de weg van Kaïn. In beide hoofdstukken in het boek Numeri is sprake van openlijk verzet tegen de Here God en tegen Mozes en Aäron, de door God gegeven leiders van het volk. Mozes en Aäron zijn een dubbeltype van Christus als de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis (Hebr. 3:1). In het ene geval werd het oordeel uitgevoerd door vurige slangen, in het andere door de verderfengel (die een dodelijke plaag onder het volk zond, Num. 16:41-50; vgl. 2 Sam. 24).

Een voorbeeld voor ons

Deze dingen nu zijn hun overkomen als *voorbeelden*, als bakens die ons waarschuwen en die ons de goede weg wijzen. Ze zijn in Gods Woord opgetekend ‘tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen’ (1 Kor. 10:11 Voorhoevevert.). Gods wegen met Israël, met de volken en met de Gemeente van God zullen spoedig hun voltooiing vinden. Wij leven in de eindtijd, maar leven wij ook als gewaarschuwde mensen? De geschiedenis van Israël kan ons daarbij helpen.

Aan de ene kant is er het risico van geestelijke hoogmoed. Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valt (1 Kor. 10:12). Dit gevaar behandelt de apostel uitvoeriger in Romeinen 11, waar hij spreekt over de struikeling van Israël en het heil voor de volken. Laten wij niet hoogmoedig zijn, maar vrezen. Als wij niet bij Gods goedertierenheid blijven, zal God ook ons niet sparen.

Aan de andere kant zijn er gevaren van buiten die ons bedreigen, verzoeken en beproevingen van het geloof. God is echter getrouw, die niet zal toelaten dat wij boven vermogen worden verzocht (1 Kor. 10:13). Hij zal met de verzoeking ook voor de uitkomst zorgen, zodat wij ertegen bestand zijn. In dit opzicht is de geschiedenis van Israël ook een *bemoedigend* voorbeeld voor ons, want alles wat tevoren geschreven is, ‘werd tot ons onderricht geschreven, opdat wij in de weg der volharding en van de vertroosting der Schriften de hoop zouden vasthouden’ (Rom. 15:4).

39. Het vasthouden van de apostolische inzettingen

‘En ik prijs u, dat u in alles aan mij denkt en de inzettingen vasthoudt, zoals ik ze u heb overgeleverd.’

1 Korintiërs 11:2

Velen denken dat het in 1 Korintiërs 11:1-16 om cultureel-bepaalde zaken gaat. Deze passage is vandaag toch niet meer relevant voor veel culturen? Het is waar dat velen er vandaag de dag zo over denken, maar dit gedeelte zelf wijst op vier ‘tijdloze’ principes:

(1) *Hoofdschap* – ‘Maar ik wil dat u weet, dat Christus het Hoofd is van iedere man, en de man [het] hoofd van [de] vrouw, en God [het] Hoofd van Christus’ (vs. 3). Dit vers verwijst naar de orde in de diverse vormen van hoofdschap. De term ‘hoofdschap’ is een metafoor die het gezag, de orde of de voorrang in relaties tot uitdrukking brengt. Het gaat niet noodzakelijkerwijs om superioriteit, maar om voorrang in het functioneren. Aangezien het duidelijk is dat God nog steeds het Hoofd van Christus is, is dit een tijdloze waarheid die niet alleen van kracht was voor Korintiërs. Dit geldt dus ook voor de rest van het vers en de daarin genoemde relaties.

(2) *Schepping* – ‘Want [de] man is niet uit [de] vrouw, maar [de] vrouw uit [de] man; want [de] man is ook niet geschapen om de vrouw, maar [de] vrouw om de man’ (vs. 8-9). De orde in de schepping van man en vrouw is een vaststaand gegeven, dat niemand kan wijzigen. De lessen die de apostel uit deze onveranderlijke orde trekt, zijn dus ook tijdloos en relevant voor alle tijden en culturen.

(3) *Engelen* – ‘Daarom behoort de vrouw een macht op haar hoofd te hebben ter wille van de engelen’ (vs. 10). De vraag is gewettigd of de engelen soms alléén naar de christenen keken die samenkwamen in Korinte? Zeker hebben

zij dat de eeuwen door gedaan! Zeker kijken zij ook vandaag nog naar de manier waarop wij samenkomen als plaatselijke gemeenten.

(4) *Natuur* – ‘Leert ook de natuur zelf u niet, dat als een man lang haar draagt, het een oneer voor hem is?’ (vs. 14). De Heilige Geest maakt hier gebruik van de lessen van ‘de natuur zelf’, dat wat met de schepping zelf gegeven is. Dat is evenmin cultureel bepaald en is dus nog steeds van toepassing.

Deze vier tijdloze waarheden maken ons duidelijk dat dit gedeelte nu nog evenzeer van kracht is als in de tijd waarin de apostel zijn voorschriften formuleerde. Het argument dat het een kwestie is van een bepaalde cultuur, of dat het geografisch bepaald is, moet van de hand worden gewezen. Vers 16 laat ook zien dat álle gemeenten van God zich conformeerden aan de inzettingen van de apostel en de geldigheid daarvan niet betwistten. Wij hebben geen enkele reden daarvan af te wijken, ook al leven wij nu zoveel eeuwen later.

Dat neemt niet weg dat er bepaalde passages zijn, ook in het Nieuwe Testament, die tot op zekere hoogte cultuurgebonden zijn. Denken wij aan de praktijk van de voetwassing of aan het elkaar groeten ‘met een heilige kus’ (2 Kor. 13:12). Hier zijn echter geen leerstellige, onveranderlijke principes in het geding zoals in 1 Korintiërs 11 wel het geval is. Een hartelijke handdruk heeft dezelfde (gevoels)waarde als een kus. Maar zelfs in sommige Europese landen is het wel gangbaar om elkaar als broeders en zusters te kussen en zo het bijbelse voorschrift ook in de letterlijke zin toe te passen.

Sommige uitleggers maken onderscheid tussen fundamentele en niet-fundamentele zaken en rekenen dit gedeelte (1 Kor. 11) voor het gemak tot de láátste categorie. Dit doet echter afbreuk aan het apostolisch gezag waarmee Paulus over deze dingen spreekt en de geboden van de Heer aan ons bekendmaakt. Is er iets dat méér fundamenteel is dan onze liefde tot de Heer en de gehoorzaamheid aan Zijn Woord? Deze inzettingen hebben te maken met de eer van de Heer, Zijn hoofdschap, Zijn gezag te midden van de Zijnen. Het zijn geen bijkomstige dingen. Het is juist een voorrecht om bij het bidden en profeteren uitdrukking te geven aan Zijn hoofdschap, dat wat tot onze eigen heerlijkheid dient te bedekken en alléén Zijn eer en heerlijkheid op de voorgrond te plaatsen.

40. De laatste Adam

‘De eerste mens, Adam, werd tot een levende ziel; de laatste Adam tot een levendmakende geest.’

1 Korintiërs 15:45

Is het bijbels om Christus voor te stellen als de *zevende* of de *achtste* mens? Ik denk dat er maar één voluit bijbels antwoord op deze vraag is, en wel dat onze Heer de *tweede* Mens uit de hemel is, de *laatste* Adam (1 Kor. 15:45-50). Er zijn in wezen ook maar *twee* soorten mensen. Christus is het familiehoofd van een nieuwe generatie van mensen, in contrast tot de eerste Adam die in de zonde gevallen is en zijn nakomelingen, een nageslacht van schuldige zondaars. Allen die met de *laatste* Adam verbonden zijn, vertonen echter Zijn hemels beeld – ook straks in de opstanding, als wij Hem gelijk zullen zijn (1 Joh. 3:2).

Dat men soms over Hem spreekt als de *zevende*, de *volmaakte* Mens, de ware Man (zeven is het getal van de volheid), houdt verband met de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw in Johannes 4. Dit is echter slechts een *toepassing* van dit bijbelgedeelte, geen directe *uitlegging* van de Schrift. De vrouw had namelijk vijf mannen gehad en degene die ze nu had (dus de zesde), was haar man niet (Joh. 4:17-18). Bij de Jakobsbron ontmoette de vrouw echter de Heer, die de geheimen van haar hart kende maar ook met haar sprak over de ware aanbidding. Hij was Degene die in al haar behoeften voorzag door middel van de gave van het levende water, d.i. de Heilige Geest die Hij geeft aan ieder die in Hem gelooft.

Op dezelfde wijze kan men een toepassing maken aan de hand van 1 Samuël 16, waar wij lezen over de eerste zalving van David tot koning over Israël. Nadat al de zeven zonen van Isai aan de profeet Samuël voorbij waren gegaan, maar niet verkoren bleken te zijn door de Here God, werd David – de jongste zoon – geroepen en gezalfd te midden van zijn broeders.

David was dus de *achtste*, een beeld van Christus als de *eerste* in een nieuwe orde van dingen. Het oude was voorbijgegaan, dat begon al met de verwerping van Saul, de koning naar het vlees. Maar met David, de man naar Gods hart, brak er een nieuwe tijd aan. Hij is een type van Christus, en met Hem zijn alle dingen werkelijk nieuw geworden (vgl. 2 Kor. 5:17).

41. De verborgenheid van Christus en de Gemeente

‘Mannen, hebt uw vrouwen lief, evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met water door het woord, opdat Hij de gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn. Zo behoren ook de mannen hun eigen vrouwen lief te hebben als hun eigen lichamen. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief. Want niemand heeft ooit zijn eigen vlees geheet, maar hij voedt en koestert het, evenals ook Christus de gemeente. Want wij zijn leden van zijn lichaam, van zijn vlees en van zijn gebeente. ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen, en die twee zullen tot een vlees zijn.’ Deze verborgenheid is groot, maar ik doel op Christus en op de gemeente.’

Efeziërs 5:25-32

De Gemeente als het lichaam én de bruid van Christus

Christenen zijn leden van het lichaam van Christus. *‘Wij zijn leden van Zijn lichaam, van Zijn vlees en van Zijn gebeente’*, zegt Paulus hier in de brief aan de Efeziërs (Ef. 5:30). Dit is in meerdere opzichten een diepzinnige uitspraak. De Gemeente is verbonden met de opgestane Christus en zij deelt in Zijn natuur. Zij ontleent nu reeds haar leven aan Hem in *geestelijke* zin, en zij manifesteert Christus op aarde in de tijd van Zijn verwerping. Maar de Gemeente zal straks ook delen in de heerlijkheid van Christus’ opstanding, wanneer onze lichamen gelijkvormig zullen worden gemaakt aan het lichaam van Zijn heerlijkheid (vgl. Luc. 24:39; Fil. 3:21). Het lichaam van Christus zal dan in volle heerlijkheid gezien worden en een volmaakte eenheid vormen (vgl. Joh. 17:23, hoewel het daar om de familie-eenheid gaat).

Bovendien is de Gemeente niet alleen het *lichaam* van Christus, maar ook Zijn *bruid*. Deze beide beelden zijn aan elkaar gerelateerd, zoals hier duidelijk wordt gemaakt. De apostel verwijst in Efeziërs 5 namelijk naar de eerste hoofdstukken van het boek Genesis. Eva kwam voort uit Adam, nadat er een diepe slaap over hem was gekomen. Toen zij tot hem werd gebracht, erkende Adam dat zij been van zijn gebeente en vlees van zijn vlees was. Hij constateerde dat er geestelijke en lichamelijke verwantschap met haar was. Evenzo is de Gemeente been van Christus' gebeente en vlees van Zijn vlees (vgl. Gen. 2:23).

Zoals Adam een vrouw kreeg die uit zijn zijde was genomen, zo heeft Christus een bruid die figuurlijk gesproken uit Zijn doorstoken zijde is voortgekomen. De Gemeente, de bruid van het Lam dat geslacht is, is de vrucht van 'de arbeid van Zijn ziel', van Zijn lijden en sterven (Jes. 53:11 SV). Adam zocht naar iemand die beantwoordde aan zijn gedachten en verlangens, een helper die bij hem paste, maar hij vond die pas nádat de HERE God een diepe slaap op hem had doen vallen en een vrouw voor hem had gevormd uit de rib die uit zijn zijde was genomen (Gen. 2:18-23). Zo heeft Christus ook pas een bruid gevonden, nádat Hij een diepe 'doodsslaap' had ondergaan en uit de dood was opgewekt. De bruidsgemeente, waartoe alle ware gelovigen uit deze bedeling behoren, kon pas voor Christus worden voorbereid *nadat* Hij als Mens in de dood was gegaan en weer was opgestaan.

De Gemeente dateert van nà het kruis

Het is van groot belang te begrijpen dat de Gemeente gevormd is *na het kruis*. Ongetwijfeld waren er ten tijde van het Oude Testament vele ware gelovigen, maar zij vormden niet de bruid van de Mens geworden, gestorven en opgestane Christus. Vóór het kruis kon er geen sprake zijn van de Gemeente als het lichaam en de bruid van Christus. Vóór het kruis was er geen éénmaking mogelijk met de Mens Christus Jezus. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de woorden van Christus Zelf, wanneer Hij Zichzelf vergelijkt met het tarwegraan dat in de aarde valt en sterft om vrucht te kunnen voortbrengen: '*Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht*' (Joh. 12:24). Christus was als Mens op aarde alleen tot aan Zijn kruisdood. Hij was de unieke en volmaakte Mens, waarin God een welbehagen vond; maar Hij was alleen. Hij had geen mensen die als de leden van Zijn lichaam met Hem verenigd waren. Hij had geen bruid die bij Hem paste en die beantwoordde

aan Zijn natuur. Dat werd allemaal pas mogelijk, nadat Hij in de dood was gegaan en het verlossingswerk had volbracht.

Dit wordt niet alleen bevestigd door het verhaal van Adam en Eva; we zien het in type ook heel treffend in de geschiedenis van Isaak, de geliefde zoon van de aartsvader Abraham. Pas nádat in Genesis 22 (bij gelijkenis) het offer van de zoon heeft plaatsgehad, is er voor het eerst sprake van de bruid die aan hem zou worden gegeven. In Genesis 22:23 wordt Rebekka voor het eerst genoemd; en pas na de dood van Sara vindt dan de bruidswerving plaats door middel van de knecht van Abraham (Gen. 23-24). Zoals de knecht een bruid zocht voor de zoon van zijn heer, zo vergadert de Heilige Geest nu een bruidsgemeente voor de Zoon, die werkelijk het offer van Zijn leven heeft gebracht en weer uit de dood is opgestaan. En dit is geheel in overeenstemming met het raadsbesluit van God de Vader.

Tijdens Zijn leven op aarde bleef Christus dus alleen, in die zin dat er tussen Hem en mensen die dood waren in misdaden en zonden géén levensverbinding, géén werkelijke verwantschap mogelijk was. Wat dode zondaars nodig hebben, is een gestorven en opgestane Heiland, die de dood heeft overwonnen en die ons Zijn opstandingsleven schenkt! Daarom zegt de profeet Jesaja dat Christus pas nageslacht ('zaad', SV) zou zien, nadat Hij Zichzelf ten schuldoffer had gesteld (Jes. 53:10). Door Zijn *sterven* heeft Christus veel vrucht gedragen. Een hechte band tussen Hem en ons kon pas tot stand komen, nadat onze zonden waren weggedaan en heel ons oude bestaan als kinderen van een gevallen Adam was geoordeeld in Zijn dood, zodat onze oude mens met Christus gekruisigd was (Rom. 6:6).

Iedere levensverbinding met Hem is het resultaat van Zijn dood en opstanding. Dat geldt zowel voor:

- (1) de familiebetrekking tussen Christus als de laatste Adam en de velen die als een nieuw mensengeslacht met Hem verbonden zijn (Rom. 5; 1 Kor. 15), alsook voor de beide belangrijke relaties die wij in de brief aan de Efeziërs vinden:
- (2) de afhankelijkheidsrelatie tussen het Hoofd en het lichaam (Ef. 1 en Ef. 4);
- (3) de liefdesrelatie tussen de Bruidegom en de bruidsgemeente (Ef. 5).

Het Hoofd en het lichaam

Al deze betrekkingen vloeien voort uit de dood en de opstanding van Christus. Hij is pas na Zijn opstanding uit de doden het familiehoofd geworden van een nieuwe generatie van mensen, die met Hem verbonden en verenigd zijn. Als zodanig is Hij een levendmakende geest, die het nieuwe leven meedeelt aan al de Zijnen (Joh. 20:22; 1 Kor. 15:45). Zo is ook de relatie tussen het hemelse Hoofd en de Gemeente als het lichaam van Christus hier op aarde pas gelegd na Zijn opstanding en verheerlijking. De betrekking Hoofd-lichaam is tot stand gebracht door de Heilige Geest, die vanuit de hemel is uitgestort over degenen die Christus toebehoren.

Het is een eenheid die door de *Geest* is gevormd: door één Geest zijn wij tot één lichaam gedoopt; er is één lichaam en één Geest (1 Kor. 12:13; Ef. 4:4). De Heilige Geest is de levende band tussen het Hoofd in de hemel en de leden van Zijn lichaam op aarde, alsmede tussen de leden van het lichaam onderling.

De Bruidegom en de bruid

Wat betreft de relatie tussen Christus als de Bruidegom en de Gemeente als de bruid van het Lam, is ook duidelijk dat die gevormd is *na* het volbrengen van het verlossingswerk. Weliswaar heeft Christus de Gemeente al vóór die tijd liefgehad en Zichzelf voor haar overgegeven; maar er kon pas sprake zijn van een bewuste liefdeband, nadat Hij door Zijn werk de passende grondslag hiervoor had gelegd. Adam onderkende dat Eva van zijn vlees en van zijn gebeente was, want zij was *uit* hem genomen en had haar bestaan aan *hem* te danken. Zo erkent Christus de Gemeente nu als Zijn bruid, omdat zij de vrucht van Zijn offer en Zijn verlossingswerk is. Hij spreekt het uit dat zij van Zijn vlees en van Zijn gebeente is, dat zij helemaal beantwoordt aan Zijn wensen en deel heeft aan Zijn leven.

De Gemeente is de hemelse bruid van de tweede Mens, de laatste Adam, en dat zal straks bij de bruiloft van het Lam voor het oog van de hele schepping worden getoond (Openb. 19:6-10). De *huidige* relatie tussen Christus en de Gemeente valt te vergelijken met de verhouding van een man tot zijn ondertrouwde vrouw (Rom. 7:4; 2 Kor. 11:2-3). Maar Israël is de vrouw van *Jahweh*; dat is een *andere* liefdeband, die na de opname van de Gemeente openlijk zal worden hersteld.

Wij zijn van Zijn vlees en van Zijn gebeente

De woorden ‘van Zijn vlees en van Zijn gebeente’ (Ef. 5:30, SV en HV), ontbreken in diverse handschriften. Toch vormt dit geen bezwaar om de parallel te trekken tussen Christus en de Gemeente enerzijds, en Adam en Eva anderzijds. Deze passage in Efeziërs 5 bevat immers *meerdere* verwijzingen naar Genesis 2. De Gemeente is zowel het lichaam als de bruid van Christus – precies zoals Eva van Adams eigen vlees en gebeente was en tévens als zijn bruid tot hem werd gebracht en met hem verenigd werd.

Dit brengt van *beide* kanten verplichtingen met zich mee, en die worden hier dan ook uiteengezet:

- (1) van de kant van Christus is daar Zijn voortdurende zorg en liefde voor de Gemeente – Hij voedt en koestert haar;
- (2) op de bruidsgemeente rust de plicht afhankelijk van haar Hoofd te zijn en onderdanigheid jegens Hem te tonen.

Wat Christus aangaat, is er *volmaakte* trouw in Zijn zorg voor de Gemeente. Hij zal niet rusten voordat Hij haar onberispelijk en zonder vlek of rimpel heeft binnengebracht in Zijn heerlijkheid. Maar wat onszelf betreft, mogen wij ons wel afvragen of wij aan Zijn gezag onderworpen zijn en of wij in praktijk brengen wat destijds tot de bruid van de Koning werd gezegd: ‘*Hij is uw Heer; buig u dus voor Hem neer*’ (Ps. 45:12).

In dit verband wil ik ten slotte nog wijzen op een andere oudtestamentische geschiedenis, waar een soortgelijke uitdrukking voorkomt. Toen het volk Israël tot de erkenning kwam dat het deel had aan koning David en met hem verwant was, riep het uit: ‘*Zie, wij zijn uw gebeente en uw vlees*’ (2 Sam. 5:1; 1 Kron. 11:1 SV). De consequentie daarvan was dat het volk het gezag van David aanvaardde en hem tot koning zalfde! Hier vinden wij een prachtig beeld van de erkenning van de kant van de leden van Gods volk van het hoofdschap van Christus. De waarheid van de Gemeente als het lichaam en de bruid van Christus kon in het Oude Testament nog niet worden geopenbaard, maar wij zien hier wel een type van de praktische verwerkelijking ervan. Dit houdt in dat wij tot de erkenning komen van onze éénmaking met Hem en van het gezag dat Hij op grond daarvan als ons hemelse Hoofd bezit.

*Wij zijn leden hier beneden
van ons Hoofd dat boven is.
Hij heeft ons de weg bereid
naar des hemels heerlijkheid.*

42. Epafras – een gebedsstrijder

‘Zo hebt u het geleerd van Epafras, onze geliefde medeslaaf, die een trouw dienaar van Christus voor u is, die ons ook uw liefde in de Geest bekend heeft gemaakt.’

‘U groet Epafras, die één van u is, een slaaf van Christus Jezus, die altijd voor u strijdt in de gebeden dat u mag vaststaan, volmaakt en ten volle verzekerd in de hele wil van God. Want ik getuig van hem, dat hij veel moeite doet voor u en voor hen in Laodicea en hen in Hiërapolis.’

Kolossenzen 1:7-8; 4:12-13

‘U groeten Epafras, mijn medegevangene in Christus Jezus, Marcus, Aristarchus, Demas en Lucas, mijn medearbeiders.’

Filemon: 23-24

Als Paulus schrijft aan de gemeente te Kolosse, die samenkwam in het huis van Filemon, zijn er ook enkele van zijn medewerkers die hen laten groeten. Hierdoor werd de band van de onderlinge christelijke gemeenschap tot uitdrukking gebracht en versterkt. Het toont de zorg die de leden van het lichaam van Christus voor elkaar mogen hebben. Een studie van het leven van Paulus' medewerkers en wat over hen in de brieven wordt opgemerkt, is dan ook nuttig en leerzaam. Zo toont het voorbeeld van Epafras (zijn naam betekent: 'vriendelijk') ons wat de dienst van een evangelist en gemeenteplanter zoal inhoudt.

Uit Kolossenzen 1:7-8 blijkt dat Epafras als 'een trouw dienaar van Christus' zich had ingezet om het goede nieuws van Gods genade in Kolosse te prediken, en zo was de waarheid van het evangelie tot hen gekomen. De apostel Paulus kende hen niet persoonlijk, hij had daar niet gewerkt zoals

bijvoorbeeld in Efeze. Maar door de berichten die hij van zijn mededienstknacht had gehoord, wist hij toch voldoende om voor hen te kunnen bidden. Hij streed zelfs intensief voor hen in het gebed, opdat zij zouden groeien in geestelijk inzicht en Christus beter zouden leren kennen, in Wie al de schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn (Kol. 2:1-5). Hun welzijn ging hem aan het hart.

Het is duidelijk dat Epafraas veel heeft betekend voor de christenen te Kolosse, waar hij had gewoond en gewerkt. Hij hoorde bij de gemeente daar, hij was 'één van hen' (Kol. 4:12). Uit de brief aan Filemon, die in dezelfde tijd is geschreven, weten we dat Epafraas toen een medegevangene was van de apostel in Rome (Fm:23). Maar hij was hen niet vergeten en zelfs in zijn gevangenschap dacht hij voortdurend aan hen. Evenals Paulus streed hij altijd voor hen 'in de gebeden' (Kol. 4:12), opdat de Kolossenzen zouden vaststaan in het geloof en als geestelijk volwassen christenen 'ten volle verzekerd zouden zijn in de hele wil van God.' Paulus gaf een goed getuigenis van zijn medewerker, die veel moeite voor de gelovigen te Kolosse en ook elders had gedaan (Kol. 4:13). Andere vertalingen zeggen dat hij 'veel ijver' voor hen had. Van de Heer Zelf lezen we dat de ijver voor Gods huis Hem verteerde (Joh. 2:17).

Het voorbeeld van Epafraas heeft ons dus veel te zeggen, vooral als we hem zien als evangelist en gebedsstrijder. De geestelijke strijd wordt op meerdere fronten gevoerd, we hebben allemaal te strijden met de duivel, de wereld en het vlees. Het ging in Kolosse echter om de invloed van dwaalleraars, die de gelovigen het zicht op Christus als het Hoofd wilden benemen (Kol. 2:19). Zonder de wapenrusting van God zijn we machteloos in de strijd, zoals Efeziërs 6 ons laat zien. De geestelijke strijder heeft om zo te zeggen zelfs niet voldoende aan zijn uitrusting, hij moet ook 'te allen tijde bidden in de Geest met alle gebed en smeking' (Ef. 6:18). Dan handelt hij pas als een 'goed soldaat van Christus Jezus' (2 Tim. 2:3).

Tot slot enkele vragen: (1) Zijn wij vriendelijk zoals Epafraas om de blijde boodschap uit te dragen? (2) Hebben we er iets voor over: inspanning, moeite en misschien gevangenschap? (3) Strijden we in het gebed voor de gelovigen, niet alleen voor hen die wij persoonlijk kennen, maar ook voor hen van wie wij horen of over wie wij lezen? (4) Delen wij onze zorgen ook met andere bidders? Dezelfde Heer die ons toeroept: 'Welkom in de strijd!' is ook machtig ons overwinnaars te maken tot eer van Zijn naam!

43. Een vast fundament

‘Evenwel, het vaste fundament van God staat en heeft dit zegel: De Heer kent hen die de Zijnen zijn; en: Laat ieder die de naam van de Heer noemt, zich onttrekken aan ongerechtigheid.’

2 Timoteüs 2:19

‘De fundamenten van de muur van de stad waren met allerlei edelgesteente versierd.’

Openbaring 21:19

De dingen die blijven

Het is goed om stil te staan bij de dingen die *blijven* en onveranderlijk zijn. De apostel Paulus schrijft dat het uiterlijk, de gedaante van deze wereld *voorbijgaat* (1 Kor. 7:31). In de brief aan de Hebreëen lezen wij zelfs dat alle zichtbare, alle gemaakte dingen *wankelbaar* zijn (Hebr. 12:27a). Onze jaren gaan snel voorbij en ‘wij vliegen heen’, schreef Mozes al (Ps. 90:10). Is er wel iets dat blijvend, dat onwankelbaar is? Zeker, de dingen van God zijn blijvend en wie de wil van God doet, blijft zelf ook tot in eeuwigheid. De apostel Johannes schrijft: ‘(...) de wereld gaat voorbij en haar begeerte, maar wie de wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid’ (1 Joh. 2:17). Wie deel heeft aan Christus, leeft tot in eeuwigheid (Joh. 6:50-58).

Als wij op zoek zijn naar houvast, naar zekerheid, dan moeten wij ons aan *Hem* vastklemmen. Hij is de Rots der eeuwen, het fundament van alles wat blijvend is. Ieder die op Hem zijn levenshuis bouwt, weet dat het goed gebouwd is en *niet* zal wankelen in storm en regen (Luc. 6:46-49).

Christus is ook de hoeksteen, het fundament van de hele Gemeente (1 Kor. 3:10-12; Ef. 2:20; 1 Petr. 2:4-7). De apostelen en de profeten van de nieuwe bedeling vormen door hun woord en getuigenis aangaande Christus eveneens

het fundament van de Gemeente, maar Christus Zelf is de uiterste hoeksteen (Matt. 16:18; Ef. 2:20 SV; Openb. 21:14). Gods Woord houdt ons de *fundamentele* waarheden voor, waarop wij in geloof moeten bouwen (vgl. Hebr. 6:1-2).

Maar alles wat hier op aarde is toevertrouwd aan de verantwoordelijkheid van de mens, krijgt te maken met verval, verandering en veroudering. Zo is het helaas ook met de Gemeente als het (grote) huis van God. Allerlei verkeerde leringen hebben hun intrede gedaan. Er zijn predikers die van de waarheid zijn afgeweken en het geloof van sommigen omverwerpen, o.a. door de loochening van de opstanding (2 Tim. 2:14-18).

Het vaste fundament van God

Toch verzekert de apostel ons dat het vaste fundament van God *staat*. Ondanks alles wat er misgaat in de laatste dagen, staat ongeschokt dit hechte fundament en het heeft ook een zegel, d.i. een stempel met de naam en het devies van de Maker. Het is het vaste fundament van *God*, dat standhoudt in de stormen van de eindtijd. Het werk van God kan niet teloorgaan. Hij kent en verkiest degenen die Hem toebehoren, maar het is ónze verantwoordelijkheid ver te blijven van ongerechtigheid (2 Tim. 2:19b; vgl. Num. 16:5,26). Het is dus nodig duidelijke keuzes te maken tussen goed en kwaad.

Wat wordt nu precies bedoeld met het ‘vaste fundament van God’? Moeten wij alleen denken aan het fundament van de Gemeente, het huis van God (1 Kor. 3:10-11; Ef. 2:20). Het beeld van het grote huis, dat in vers 20 wordt genoemd, hangt echter niet direct samen met het begrip ‘fundament’ van vers 19. De betekenis is veeleer algemeen, nl. dat er een fundament is dat vaststaat doordat het met God te maken heeft en met Zijn beoordeling van de zaak. God heeft een vaste grondslag. Het woord ‘fundament’ is trouwens ook afgeleid van een werkwoord dat naast de betekenis van ‘funderen’, de algemene zin kan hebben van iets ‘vaststellen’, ‘krachtig bevestigen.’ In psalm 11:3 lezen wij: ‘Wanneer de grondslagen zijn vernield, wat kan dan de rechtvaardige doen?’ Het woord ‘grondslagen’ wordt hier ook in algemene zin gebruikt. Als alles wankelt, waar kan de rechtvaardige dan nog vastheid vinden?

Het antwoord is dat dit alleen mogelijk is bij God, die in de hemel troont en de harten van de mensen doorgrondt. Het oog van de gelovige wordt dus op God Zelf gericht en op de zekerheid die bij *Hem* te vinden is. Te midden van alle

onzekerheid, alle chaos door de ondermijnende activiteit van de vijand, is er toch een vast fundament, een vaste rots in de branding. Die zekerheid houdt in:

- (1) dat de Heer weet wie Hem werkelijk toebehoort, zelfs als dat voor ons te midden van de verwarring op christelijk erf niet altijd vast te stellen is. Tegenover deze zekerheid staat echter een ándere zekerheid, en wel:
- (2) dat het ónze verantwoordelijkheid is te breken met kwaad. Dat doe ik als iemand die ‘de naam van de Heer noemt’, die Zijn gezag erkent en belijdt en de rechten van God wenst te handhaven (vs. 19b).

Te midden van alles wat wankelt en verdwijnt, te midden van het falen van de Gemeente, verwachten wij de toekomst van God: de dingen die blijven, de dingen die niet wankelbaar zijn, een ónwankelbaar Koninkrijk (Hebr. 12:27b-28). Wij verwachten ook de stad met *fundamenten* (lett. ‘die de fundamenten heeft’), waarvan God de ontwerper en bouwmeester is (Hebr. 11:10). Het Nieuwe Jeruzalem, de stad van de levende God, lijkt wel *een en al fundament* te zijn. De diamanten muur van de stad heeft namelijk *twaaif* fundamenten en daarop staan de twaalf namen van de twaalf apostelen van het Lam. De fundamenten zijn versierd met juwelen, die het licht van Gods heerlijkheid weerkaatsen. De hele stad straalt, blinkt en schittert. Het is het licht van God en van het Lam, dat de stad tot in eeuwigheid verlicht en de fundamenten van edelsteen doet glanzen (Openb. 21:14,18vv.). Wat een heerlijke en *zekere* toekomst hebben wij als gelovigen! Bent *u* daarheen onderweg?

44. Jezus, mijn Heiland

‘(...) verwachtende de zalige hoop en de verschijning der heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Christus Jezus, die Zich voor ons heeft gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede werken.’

Titus 2:12-14

(1) Hij is de Heiland van Israël en van de wereld

Het was in het Oude Testament een bekende waarheid dat God Zelf de Heiland was van Zijn volk. Hij was de Bron van heil en verlossing voor het volk Israël, en dat volk moest zijn vertrouwen leren stellen op het *heil des Heren*. Zo zien wij reeds bij de uittocht uit Egypte hoe God Zijn heil, Zijn redding aan het licht bracht (Ex. 14:13). Gedurende de hele geschiedenis van Gods uitverkoren volk zien wij deze zorgende en heilbrengende liefde van God, die het telkens weer redde uit de hand van zijn vijanden.

Met name in het boek Jesaja wordt God betiteld als de Heiland van Zijn volk. Het heil dat Hij aanbrengt, is niet alleen in aardse zin te verstaan als de bevrijding van vijandige overheersers. God is ook de Verlosser van nog grótere vijandige machten die de mens bedreigen, namelijk die van zonde, dood en Satan. Hij verlost Zijn volk van al hun onreinheden (Ezech. 36:29). Hij opent voor hen de bronnen des heils en bekleedt hen met de klederen des heils (Jes. 12:3; 61:10). Het is duidelijk dat het heil hier een diepere, geestelijke zin heeft en verder gaat dan een tijdelijke bevrijding.

Het Nieuwe Testament sluit hierop aan, zoals reeds blijkt uit de uitlegging die de evangelist Matteüs van de naam Jezus geeft: ‘(...) en gij zult Hem de naam Jezus geven. Want Hij is het, die Zijn volk zal redden van hun zonden’ (Matt. 1:21). De naam Jezus betekent: ‘Jahweh is heil’, of ‘Jahweh is verlossing.’ Gods Woord legt hier een duidelijk verband tussen de betekenis van deze naam en de redding van Gods volk *van hun zonden*. De Heer Jezus is de

beloofde Heiland, die geboren is in de stad van David (Luc. 2:11). De profeet Zacharia had reeds gesproken over Zijn komst: ‘Ziet, uw Koning zal tot u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland’ (Zach. 9:9 SV).

Maar er is meer: Hij is niet alleen de Heiland *van Israël*, maar ook de Heiland *van de wereld* (zoals de Samaritanen erkenden in Johannes 4:42). Het heil is wel uit de Joden, maar het bleef na de verwerping van de Messias door Zijn eigen volk niet beperkt tot de Joden. Het strekt zich uit tot Joden én heidenen. Er is geen onderscheid meer, want *allen* hebben gezondigd en komen tekort aan de heerlijkheid van God. Maar voor *allen* is er ook verlossing bereid door het verzoeningswerk van Christus, die nu het zoenmiddel is of de ‘genadetroon’, tot Wie mensen hun toevlucht mogen nemen (Rom. 3:23-25). De behoudenis, het heil, de verlossing is uitsluitend in Hem te vinden, ‘want er is ook onder de hemel geen andere naam aan de mensen gegeven, waardoor wij moeten behouden worden’ (Hand. 4:12; vgl. 5:31 en 13:23).

In Titus 2:12-14 spreekt de apostel over de verwachting van de *wederkomst* van Christus, maar hij denkt tegelijk ook terug aan *Zijn komst in vernedering* hier op aarde. Christenen leven in de verwachting van ‘de zalige hoop en de verschijning der heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Christus Jezus, die Zich voor ons heeft gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede werken.’ Christus zal wederkomen. Maar Wie is Hij voor ons? Hij is onze Heiland, die Zichzelf voor ons heeft overgegeven – en bij het kruis zien wij hoever die overgave reikte – om ons te verlossen van onze zonden. In Hem hebben wij de verlossing, de reiniging van de zonden en de bevrijding van de macht van de zonde. In Hem is Gods genade heilbrengend verschenen (Tit. 2:11). Met recht kunnen wij zeggen dat Hij onze Heiland, onze Verlosser is. Wij weten dat uit eigen ervaring als wij de toevlucht tot Hem hebben genomen met onze zondelast en die hebben neergelegd aan de voet van het kruis.

(2) Hij is ook de Heiland, de ‘Behouder’ van de Gemeente

Maar Christus is ook *nu* nog werkzaam als onze Heiland, als onze Behouder. Daarmee bedoel ik uiteraard niet dat Zijn verlossingswerk niet compleet zou zijn. Christus’ offer is volkomen toereikend en er hoeft niets meer aan toegevoegd te worden. Hij is eens voor altijd voor ons gestorven en heeft een *eeuwige verlossing* teweeggebracht (Hebr. 9:12; 10:10-18).

Ik bedoel hiermee dat wij in de hemel een machtige Heiland hebben die nimmer de Zijnen vergeet, een Heiland die altijd aan ons denkt, die voor ons tussenbeide treedt en ons tot het einde toe behoudt. Daarom wordt Christus ook de Behouder, of de Heiland, van het ‘lichaam’ genoemd, d.i. de Gemeente (Ef. 5:23). Hij zorgt voor allen die Hem toebehoren en die door de Heilige Geest tot leden van Zijn lichaam zijn gemaakt. De Gemeente is het bijzondere voorwerp van Zijn liefde en Hij voorziet haar van al het nodige. In meer algemene zin vinden wij deze onderhoudende zorg ook genoemd in 1 Timoteüs 4:10 (‘de levende God, die een Heiland – d.i. een Onderhouder – is voor alle mensen, inzonderheid voor de gelovigen’).

Christus is echter ook in een toekomstig opzicht onze Heiland. Hoewel wij nieuwe schepselen geworden zijn in Hem, leven wij nog te midden van de eerste schepping die onderworpen is aan de gevolgen van de val van Adam. De héle schepping zucht nog onder de vloek van de vergankelijkheid en ook Gods kinderen zuchten bij zichzelf in de verwachting van het zoonschap: *de verlossing van het lichaam* (Rom. 8:23). Daarom is het nodig dat Christus terugkomt, dat Hij als onze Verlosser, onze Heiland zal verschijnen. Ons burgerschap is immers in de hemelen, waaruit wij ook de Heer Jezus Christus *als Heiland* verwachten, die het lichaam van onze vernedering zal veranderen tot gelijkvormigheid aan het lichaam van Zijn heerlijkheid, naar de werking van de macht die Hij heeft om ook alles aan Zich te onderwerpen (vgl. Fil. 3:20-21). Bij de wederkomst van de Heer zullen wij ook in lichamelijk opzicht Zijn opstandingskracht ondervinden (vgl. 1 Kor. 15:51-55; 1 Tess. 4:15-18). Wij hebben het volle heil aan Hem te danken, de volledige behoudenis naar ziel, geest en lichaam. Hoe groot is Hij als onze Heiland!

(3) Hij is onze grote ‘God en Heiland’

Wanneer wij zo nadenken over de verschillende aspecten waarin wij Christus als Heiland mogen kennen, dan valt ook op dat Hij hier *onze* Heiland wordt genoemd. Het is ongetwijfeld van groot belang Hem persoonlijk te kennen als *mijn* Heiland, mijn Verlosser en Zaligmaker. Toch vinden wij deze benaming slechts éénmaal in het Nieuwe Testament, en wel in de lofzang van Maria (‘Mijn ziel maakt groot de Heer, en mijn geest heeft zich verblijd over God, mijn Heiland’, Luc. 1:46-47). Veel gebruikelijker is het dat God of onze Heer Jezus Christus omschreven worden als *ónze* Heiland. Dit wijst erop dat wij als verlost niet alleen staan, maar verbonden zijn met alle anderen die hetzelfde heil deelachtig geworden zijn.

Bovendien wordt Christus in Titus 2 onze *grote* God en Heiland genoemd. Wij hebben al enkele facetten van Zijn grootheid als Heiland gezien, maar de Schrift vermeldt hier uitdrukkelijk dát Hij groot is. Dit wordt bevestigd door de woorden ‘God en Heiland’, die erop volgen. Dit vers is een van de vele bewijzen voor de Godheid van Christus. Wij hoeven niet te twijfelen aan Zijn grootheid, want Hij is God Zélf, te prijzen tot in eeuwigheid (Rom. 9:5). In 2 Petrus 1:1 vinden we de bijna identieke uitdrukking ‘onze God en Heiland, Jezus Christus.’ In deze brief wordt Hij ook tweemaal betiteld als onze ‘Heer en Heiland’ (2 Petr. 3:2,18). Christus is de Zoon, de Schepper van alle dingen. Hij is het eeuwige Woord, dat bij God was. Maar Hij is Zelf ook God en Hij heeft alle dingen in het aanzijn geroepen (Joh. 1:1-3; Kol. 1:15-17; Hebr. 1:1-2).

Het eeuwige Woord is vlees geworden. Hij is geopenbaard in het vlees en als zodanig woonde de hele volheid van de Godheid lichamelijk in Hem (Joh. 1:14; 1 Tim. 3:16; Kol. 1:19; 2:9). Hij is de waarachtige God en het eeuwige leven (1 Joh. 5:20). Hij is God en Mens in één Persoon. Hij is aan ons gelijk geworden (met uitzondering van de zonde); Hij heeft aan bloed en vlees *deelgenomen* (Fil. 2:6-7; Hebr. 2:14). Hoe groot is Hij, die hier onze God én Heiland wordt genoemd. Ja, Hij is God Zelf en Hij is Mens geworden om onze Heiland te kunnen zijn!

Niet alleen het Nieuwe Testament getuigt van de Godheid van Christus, ook het Oude Testament spreekt daarvan (zie o.a. Jes. 9:5; Mi. 5:1). De Messias is niemand minder dan Jahweh Zelf. De woorden ‘God’ en ‘Heiland’ horen bij elkaar. Het is een treffende combinatie die wij ook reeds in het Oude Testament aantreffen (Ps. 106:21; Jes. 43:3; 45:15,21; Hos. 13:4). Jahweh is een groot God en er is geen Heiland, geen Verlosser buiten Hem. Deze verlossende God ontmoeten wij in het Nieuwe Testament in de Persoon van de Heer Jezus Christus. Exact dezelfde bewoordingen worden op Hém toegepast. Hij is ‘onze grote God en Heiland, Christus Jezus’ (Tit. 2:13). Hij is de nederige Mens Jezus, die tegelijkertijd de Christus is, d.i. Gods Gezalfde. God heeft Hem tot Heer en tot Christus gemaakt (Hand. 2:36). Hij is Degene in Wie God al Zijn plannen ten uitvoer brengt, de gezalfde Koning die Gods raad volvoert.

In dit verband moeten we ook erop wijzen dat de uitdrukking ‘God, onze Heiland’ (of: ‘onze Heiland-God’), zeer kenmerkend is voor de brief aan Titus en de eerste brief aan Timoteüs (1 Tim. 1:1; 2:3; Tit. 1:3; 2:10; 3:4). Dit is een veelzeggende benaming, die ons laat zien in welke bijzondere betrekking God nu tot de mensen staat. In het Oude Testament had Hij Zich reeds als Schepper

en als Rechter geopenbaard en bovendien als Israëls Wetgever. De huidige bedeling draagt echter een heel ander karakter. Wij zijn niet onder de wet, maar onder de genade (Rom. 6:14). Het is nu de tijd van de genade, de dag van het heil (2 Kor. 6:1-2). God heeft Zich in Christus geopenbaard als onze *Heiland*.

In dit karakter strekt Hij Zijn handen niet alleen uit tot Israël, maar ook tot de volken. God, onze Heiland, wil dat *alle mensen* behouden worden en tot kennis van de waarheid komen (1 Tim. 2:4). Wij hebben aanschouwd en getuigen, dat de Vader de Zoon heeft gezonden als Heiland *van de wereld* (1 Joh. 4:14). De mens heeft bewezen wie hij is in al zijn verdorvenheid, zowel zonder de wet als onder de wet. Wij zijn onverbeterlijke zondaars en er is in dit opzicht geen onderscheid meer tussen Joden en heidenen. Toch heeft God Zich in Christus als onze *Heiland* kunnen betonen – en wel op grond van het verlossingswerk van Christus en Zijn opstanding uit de doden. Door het kruis en de opstanding heeft God *Zijn* heil aan het licht gebracht. In en door Christus heeft Hij ons tot nieuwe schepselen gemaakt.

Dat is het grote heil dat Hij nu aan alle mensen aanbiedt, zolang de genadetijd voortduurt. Er is niet alleen vergeving van zonden voor ons bereid, maar ook een totale *innerlijke vernieuwing*: een nieuwe geboorte voor mensen met een verdorven natuur, de levendmaking van dode zondaren, de verlossing uit de macht van de zonde en de dood, het herstel van de betrekking met God. Wie zou op dit grote heil geen acht geven (Hebr. 2:3)?

Het is ook opmerkelijk dat in de brief aan Titus zowel *God* als *Christus* afwisselend ‘onze Heiland’ worden genoemd. Dat gebeurt hier in ieder hoofdstuk: ‘God, onze Heiland’, ‘Christus Jezus, onze Heiland’ (1:3-4); ‘God, onze Heiland’, ‘onze grote God en Heiland, Christus Jezus’ (2:10-13); ‘onze Heiland (en) God’, ‘Jezus Christus, onze Heiland’ (3:4,6). Hieruit blijkt opnieuw dat Christus één is met de Vader. Het is alleen *in Hem* dat God Zichzelf als Heiland heeft geopenbaard en als zodanig tot de mensen is gekomen. God heeft Zich *heel diep* tot de mens neergebogen om hem te kunnen verlossen. Onze grote God en Heiland, Jezus Christus, heeft *Zichzelf* voor ons gegeven, opdat Hij ons zou verlossen van alle wetteloosheid en ons ten eigendom zou verwerven. Bij Zijn wederkomst zal Hij ons het *volle* heil schenken naar lichaam en ziel, dat dan ongestoord zal worden genoten. Zó mogen wij naar Hem uitzien en Zijn komst verwachten (Tit. 2:13).

45. Letten op het einde

‘Houdt uw voorgangers in herinnering die het woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na.’

Hebreeën 13:7

Let op het einde van hun wandel

Niet van alle dienstknechten van God op aarde was het einde, d.i. de uitkomst, de afloop goed. Wij kunnen natuurlijk denken aan Henoch, die vele jaren met God wandelde en toen plotseling werd ‘thuisgehaald’, door God werd opgenomen in de hemel (Gen. 5:22,24). Of aan Elia, die aan het einde van zijn leven door God werd geëerd door middel van een spectaculaire ‘hemelvaart’ (2 Kon. 2). Wij kunnen denken aan profeten, aan aartsvaders, aan apostelen en martelaren (lett. ‘getuigen’), aan dienstknechten en gezanten van God. Sommigen hadden een royale ingang in Gods Koninkrijk, anderen werden met moeite behouden, weer anderen leden schade en werden gered als door vuur heen (1 Kor. 3:15; 1 Petr. 4:18; 2 Petr. 1:11).

Daarom roept Gods Woord ons ertoe op te letten op het einde, de uitgang van de wandel van onze voorgangers en vooral hun *geloof* na te volgen (Hebr. 13:7). Het is niet zó dat alle genoemde bijbelse personen in deze brief onze ‘voorgangers’ zijn in de zin van Hebreeën 13, maar wel zijn ze ons voorgegaan en heeft het einde van hun levenswandel ons iets te zeggen. Het leven *door het geloof*, zoals dat wordt tentoongespreid door de geloofshelden van Hebreeën 11, is het positieve dat wij voor ogen mogen houden en dat wij moeten navolgen. Wij hebben ‘een grote wolk van getuigen rondom ons’, en Jezus Zelf is ‘de overste Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:1-2).

Blindheid, letterlijk en figuurlijk

Gods Woord toont ons ook negatieve voorbeelden en dat is om ons te *waarschuwen*. Ik noem een zestal voorbeelden:

- (1) Als wij denken aan de *aartsvaders*, zien wij zowel bij Isaak als bij Jakob blindheid aan het eind van hun leven (Gen. 27:1; 48:10). Bij Isaak was er ook blindheid in gééstelijke zin: hij vergiste zich in het uur van zijn dood, en in het grote onderscheid tussen Jakob en Esau en het plan dat God met hen had. Bij Jakob daarentegen was er opvallend veel geestelijk inzicht, ondanks zijn lichamelijke handicap, want hij zegende al zijn zonen overeenkomstig Gods gedachten. Let hier op het contrast met Mozes, die honderd twintig jaar oud was toen hij stierf, maar ‘zijn oog was niet verduisterd en zijn kracht was niet geweken’ (Deut. 34:7). Wat een toonbeeld van geestelijke kracht!
- (2) De twaalfde en laatste *richter*, Simson, eindigde zijn leven ook in blindheid door toedoen van de Filistijnen (Richt. 16:21). Deze vijanden, die niet besneden waren, overheersten in die tijd het volk van God. Zij vormen een beeld van naambelijders, die geen deel hebben aan de waarde van de dood van Christus (vgl. Kol. 2:11,13). Dit spreekt van verblinding door naamchristenen.
- (3) Het *priesterschap* in de lijn van Itamar eindigde met de oude en blinde priester Eli (1 Sam. 3:2,13,27-36; vgl. 1 Kon. 2:27). Dit getuigt van het verlies van onderscheidingsvermogen in de dingen van God.
- (4) De laatste *koning* van Juda, Sedekia, eindigde eveneens als een blind man, en wel door toedoen van de Babyloniërs (2 Kon. 25:7). De tegenhanger van de macht van Babel is het grote Babylon van de eindtijd, dat gekenmerkt wordt door enorme *verwarring* op geestelijk gebied (Openb. 18:2). De contouren van dit machtsysteem worden steeds duidelijker zichtbaar in onze dagen, waar de Schrift wordt losgelaten en het woord van mensen norm wordt. Satan zal de ogen van velen verblinden.
- (5) De uiteindelijke toestand van Gods aardse volk bij de eerste komst van Christus droeg ook het kenmerk van *blindheid*, ja, van het liefhebben van de duisternis (Joh. 1:5; 3:19-21). De blindheid van *Israël* duurt voort totdat de bedekking op hun gezicht wordt weggenomen en het volk (het overblijfsel daarvan) terugkeert tot de Heer (Joh. 9:39-41; 12:40; Rom. 11:8-10,25; 2 Kor. 3:16).

- (6) De eindtoestand van het christelijk getuigenis op aarde wordt helaas ook gekenmerkt door geestelijke *verblindings*. Er is misleiding en manipulatie op allerlei gebied, zeker op het terrein van de geestelijke gaven. De betovering, de ‘magie’ van boze mensen en bedriegers (lett. ‘tovenaars’) strooit zand in de ogen van goedgelovige mensen (2 Tim. 3:8,13). Denk hierbij ook aan de blindheid van Laodicea, de laatste van de zeven gemeenten van Openbaring 2 en 3, die de hele periode van de christenheid representeren (Openb. 1:19; 3:14-22). Het ergste is dat men het niet beseft en zich beroemt op ingebeelde rijkdom en zegt: ‘Ik ben rijk en verrijkt en heb aan niets gebrek.’

Maar er is ook *nu* nog gelegenheid tot bekering: Christus staat aan de deur van ons hart en Hij klopt. Hij wil bij ons binnenkomen en de maaltijd met ons houden! Hij biedt ons Zijn ogenzalf aan om onze ogen te zalven, opdat wij kunnen *kijken* (Openb. 3:18). Laten wij zo in de weg van de volharding en van de vertroosting van de Schriften de hoop vasthouden (Rom. 15:4).

De brieven van
Petrus en Johannes

46. De betekenis van de VADERNAAM

*‘En als u als Vader Hem aanroept die zonder aanzien des
persoons oordeelt naar het werk van ieder, wandelt dan in vrees
de tijd van uw bijwoning.’*

1 Petrus 1:17

Wat is de betekenis van de *Vadernaam* voor ons als christenen? Wat is het verschil tussen Israël en de Gemeente in dit opzicht? Het is goed om na te denken over de betekenis van de *Vadernaam* zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. De *Vadernaam* is pas ten volle onthuld door de komst van de Zoon van God op aarde. Christus openbaarde de Vader aan de Zijnen op aarde (Matt. 11:27; Joh. 17:6vv.). Dat doet Hij nu nog steeds door middel van de Heilige Geest, waardoor de gelovige ‘Abba, Vader’ leert zeggen. De Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn (Rom. 8:15-16). Er wordt nu een persónlijke relatie met de Vader tot stand gebracht op grond van het volbrachte werk van Christus en de inwoning van de Heilige Geest in de gelovige. In de Gemeente aanbidt men ‘de Vader’ nu in geest en waarheid en is de eredienst niet zoals in het Oude Testament aan tijd of plaats gebonden (Joh. 4).

Wat kunnen wij als christenen vooral leren van het gebed dat de Heer de discipelen leerde, het zgn. ‘Onze Vader’? Gods belangen komen duidelijk op de éérste plaats - de eerste drie beden - en daarna pas onze eigen noden. Maar dit gebed is niet als formuliergebed voor christenen bedoeld. In Lucas 11 vinden wij een *kortere* versie, waarbij enkele belangrijke bewoordingen ontbreken die in Matteüs 6 wel voorkomen. Het gaat om de géést waarin wij bidden. Christendom is geen zaak van formalisme. Het ‘Onze Vader’ wordt door geen enkele apostel geciteerd in de brieven van het Nieuwe Testament.

Dan wat het Oude Testament betreft. Het volk Israël kende God slechts in *collectieve* zin als de *Vader*, de *Oorsprong* van de natie (Deut. 32:6). Uit Egypte had Hij Zijn zoon geroepen (Hos. 11:1). Welke namen van God worden er vooral gebruikt in het Oude Testament? De naam Jahweh (HERE) is

het meest bekend. Dit is de verbondsnaam. Hij is de 'IK BEN', de Eeuwige. Als zodanig is Hij trouw aan Zijn beloften aan de aartsvaders (zie Ex. 3:13-15). De andere meest gebruikte naam is Elohim (God). Dat is een meervoudsvorm. Nog weer andere namen zijn: de Allerhoogste (Gen. 14:18vv.), de Almachtige (Gen. 17:1), de eeuwige God (Gen. 21:33). Er zijn ook bekende sámgestelde namen, zoals 'Jahweh der legerscharen', of 'HERE der heerscharen' (zie Joz. 5:14-15 en 1 Sam. 1:3). Op twee plaatsen in het Nieuwe Testament wordt de naam Jahweh der legerscharen (de HERE Sebaot) letterlijk geciteerd (nl. Rom. 9:29 en Jak. 5:4).

Toch zijn er in het Oude Testament allerlei aanwijzingen voor het bestaan van de Drie-eenheid (Vader, Zoon en Heilige Geest). Reeds in Genesis 1 vinden wij enkele bewijzen daarvoor:

- (1) In den beginne schiep (enkelvoud!) God (Elohim = meervoud!).
- (2) En verder het telkens herhaalde meervoud in vers 26: Laat Ons mensen maken naar Ons beeld, als Onze gelijkenis.
- (3) Ook is in vers 2 sprake van de Géést Gods als afzonderlijk Persoon, die over de wateren zweefde.

47. De waarde van het bloed van Christus

'(...) daar u weet dat u niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost bent van uw onvruchtbare, door de vaderen overgeleverde wandel, maar door kostbaar bloed, als van een vlekkeloos en onbesmet lam, het bloed van Christus.'

1 Petrus 1:18-19

De zonde heeft scheiding gemaakt tussen God en de mens. Die kloof kon alleen worden overbrugd door middel van een offer waarin God behagen vond. Daarom werd in het Oude Testament de offerdienst ingesteld bij de tabernakel en de tempel. Het bloed van de talloze offerdieren die onder de wet werden geofferd, beklemtoonde het principe dat de mens slechts tot God kon naderen op grond van de dood van een plaatsvervangend offer. 'Zonder bloedstorting is er geen vergeving', zegt de Schrift (Hebr. 9:22). Al deze offeranden wezen in feite heen naar het offer van het lichaam van Jezus Christus, dat eens voor altijd aan God is geofferd op het kruis. Zijn volbrachte werk is de grondslag waarop wij gered kunnen worden en tot God kunnen worden gebracht. Ja, het bloed van Christus is door Gods genade van oneindige waarde voor ontelbare verlost zondaren. Wij willen in dit artikel nadenken over negen aspecten daarvan.

(1) Door de zonde zijn wij verontreinigd en bevlekt. Daarom is de *reiniging* door het bloed van Christus een absolute noodzaak. Het is het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, dat ons reinigt van alle zonde (1 Joh. 1:7). Wij zijn van onze zonden en ongerechtigheden gewassen in Zijn bloed (Openb. 1:5).

(2) Daar elke zonde een overtreding is, een misdrijf tegenover God, hebben wij ook *vergeving* nodig. Aangezien wij de Schepper van hemel en aarde hebben beledigd en Zijn gezag hebben aangetast door onze zondige daden, is er een rechtvaardige grondslag nodig om vergeving te kunnen ontvangen. Die volkomen rechtvaardige grondslag is het kostbare bloed van Christus. In Hem

hebben wij de verlossing door Zijn bloed, de vergeving van de overtredingen, naar de rijkdom van Gods genade (Ef. 1:7). Maar zonder bloedstorting is er *geen* vergeving (Hebr. 9:22).

(3) Bovendien heeft de zonde de mensheid tot *slavernij* gebracht. Wij zijn van nature slaven van de zonde en daarom hebben wij behoefte aan *verlossing*, d.w.z. loskoping en bevrijding. Wij hebben die ook ontvangen door Christus' bloed, want dat is de hoge prijs die is betaald om ons vrij te kopen en ons tot God terug te brengen. Die prijs kan alleen door God Zelf naar waarde worden geschat, maar als gelovigen zijn wij wel enorm dankbaar voor de vrijheid die wij daardoor hebben verkregen.

(4) De schuld en de smet van de zonde is weer een ander gevolg van de zondeval. Daarom is ook de *rechtvaardiging* noodzakelijk, d.i. vrijspraak van zonde en schuld. Wij zijn gerechtvaardigd op grond van geloof; wij zijn rechtvaardig verklaard door de kracht van Christus' bloed (Rom. 5:1,9). God rekent ons onze zonden niet toe. Hij heeft ons vrijgesproken van iedere aanklacht; vrij verklaard van schuld en straf leven wij nu in Zijn tegenwoordigheid. Die zegen hebben wij eveneens te danken aan de waarde van het bloed van Christus, aan Zijn dood en opstanding.

(5) Doordat de zonde zijn intrede heeft gedaan in de wereld, ligt de hele wereld in de macht van de boze (1 Joh. 5:19). Daarom moesten wij voor God apart worden gesteld, geheiligd. Die *heiliging* konden wijzelf niet bewerken, want de overste van de wereld hield ons in zijn greep en geen mens kon ons redden. Maar God heeft ons als Zijn kinderen voor Zichzelf bestemd. En Christus heeft ons getrokken uit de tegenwoordige boze wereld. Door 'heiliging van de Geest' hebben wij nu deel aan de gehoorzaamheid en de besprenkeling met het bloed van Jezus Christus (Gal. 1:4; 1 Petr. 1:2). 'Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door Zijn eigen bloed het volk zou *heiligen*, buiten de poort geleden' (Hebr. 13:12).

(6) De zonde had ook tot gevolg dat wij vijanden van God waren geworden, die daarom *vrede met God* nodig hadden. Wie kon die vrede tot stand brengen? Wie kon verzoening bewerken? Niet dat God *onze* Vijand was; maar wij waren wel vijanden van God, haters van God en van de naaste. Er was maar één redmiddel: Christus heeft vrede gemaakt *door het bloed van Zijn kruis* (Kol. 1:20). Ieder die Hem aanneemt, ontvangt vrede met God.

(7) Nauw hiermee verbonden is het feit dat de zonde ons heeft gescheiden van een heilig God. Alleen een leven *in Gods nabijheid* kan ons echt gelukkig maken! De kloof tussen God en de mens kon alleen door Christus worden

overbrugd. Wij die vroeger veraf waren, zijn nu nabij gekomen *door het bloed van Christus* (Ef. 2:13). Hij heeft ons tot God gebracht (1 Petr. 3:18).

(8) Bovendien moest ons geweten worden gereinigd van dode en van boze werken, om de levende God *te kunnen dienen* (Hebr. 9:14; 10:2,22). Dat hebben wij eveneens te danken aan het bloed van Christus, dat volmaakt in staat is ons te reinigen van alle kwaad: van dode godsdienstige werken, maar ook van de boze werken die ons van God vervreemden (Kol. 1:21).

(9) De zonde heeft de mens ook tot een afgodsdienaar gemaakt, die de waarheid van God heeft vervangen door de leugen (Rom. 1:18vv.). Om een *ware aanbidder* te kunnen worden en God in geest en waarheid te kunnen aanbidden, moest de weg tot het hemelse heiligdom worden geopend ‘door het bloed van Jezus’ (Hebr. 10:19). Slechts langs deze nieuwe en levende weg kan een mens tot God naderen. Maar wat een verandering, dankzij de rijke waarde van het bloed van Christus: nu geen afgodsdienaar meer te zijn, maar een aanbidder, een priester van de levende God! Hoeveel reden hebben wij om Hem hiervoor te danken!

48. Vijf vormen van lijden voor de christen

‘Maar al lijdt u ook ter wille van de gerechtigheid, gelukkig bent u.’

1 Petrus 1:6-7,11; 2:19-21; 3:13-17; 4:1,12-19; 5:1,8-10

Inleiding

Petrus was de apostel van de besnijdenis, van de Joden, terwijl Paulus de apostel van de volken was (Gal. 2:7-10). In zijn eerste brief richt Petrus zich tot Joodse christenen in de verstrooiing. Zijn onderwerp is met name de huidige tussentijd waarin wij als christenen leven, de tijd tussen Christus' verwerping op aarde en Zijn wederkomst in heerlijkheid. Wij moeten ons spiegelen aan onze Heer, delen in Zijn verwerping door de wereld. Daarom gaan wij een weg van smaadheid en lijden, terwijl wij uitzien naar Zijn komst, die alles anders zal maken voor ons en een rechtvaardig oordeel zal brengen over de wereld.

Om echter met Christus te kunnen lijden, terwijl wij wachten op de heerlijkheid die komen zal, hebben wij Gods genade nodig. Het verband tussen *lijden* en *genade* zien wij herhaaldelijk in deze brief. Wij hebben genade nodig om het lijden te kunnen verdragen en naar het voorbeeld van Christus een gezindheid van genade tentoon te spreiden. Dezelfde principes gelden uiteraard voor gelovigen uit de volken, die geestelijk gezien ook bijwoners en vreemdelingen op aarde zijn en in de verwachting van Christus' komst leven. Het zou trouwens een misverstand zijn om de bediening van Petrus strikt te beperken tot de Joden. Het boek Handelingen leert ons wel anders: Petrus predikte ook aan Samaritanen en heidenen. Omgekeerd richtte Paulus zich altijd éérst tot de Joden en dan tot de volken (vgl. Rom. 1:16), hoewel aan hem speciaal het apostelschap van de volken was toevertrouwd.

De genade die God aan ons heeft bewezen en nog steeds bewijst, kent verschillende gestalten. God is de God van *alle* genade (5:10). Hij heeft

genade aan ons betoond in het verleden, Hij doet dat nog steeds in het heden (de periode die bekend staat als de ‘genadetijd’), en Hij zal dat doen in de toekomst. Gods genade is in allerlei opzichten veelvoudig, veelvormig (4:10). Petrus gebruikt dan ook verschillende woorden om die genade nader te omschrijven en telkens een ander facet ervan te belichten: *barmhartigheid* (medelijden, mededogen), *goedertierenheid* (welgezind, gunstig gezind zijn), *lankmoedigheid* (lang, groot van gemoed en van geduld). Het woord *genade* betekent zoveel als ‘gratie’, ‘onverdiende gunst.’

Wij konden als heidenen geen aanspraak maken op goedheid of gunst van de kant van God. Wij leefden ver van God in zonde en ongerechtigheid, wij verdienden slechts toorn van Godswege. En de Joden hadden de ene, ware God telkens de rug toegekeerd en zich ook gewend tot de afgoden, hoewel ze in naam God nabij waren gebracht. Zowel Joden als heidenen hebben gefaald en staan schuldig tegenover God. Gods genade plaatst evenwel Joden én heidenen op dezelfde grondslag, zowel wat onze zondige staat betreft als onze nieuwe positie in Christus. De brieven van Paulus laten dat duidelijk zien.

Lijden tot loutering van het geloof

Petrus plaatst in hoofdstuk 1 het heden waarin wij als gelovigen leven tegenover de heerlijke toekomst die ons wacht bij de openbaring van Jezus Christus. Die toekomst wordt aangeduid met uitdrukkingen als ‘een levende hoop’, ‘een onvergankelijke, onbevleete en onverwelkelijke erfenis’, ‘de behoudenis [van zielen]’, ‘de heerlijkheden daarna’ (1:3-5,9-11). Daarin verheugen wij ons ook, hoewel ons geloof nu beproefd wordt door allerlei verzoeken. Er zijn verzoeken die uit ons eigen boze hart voortkomen, maar er zijn ook beproevingen die God toelaat in ons leven. Het ‘zo nodig’ geeft aan dat die soms een plek hebben in Zijn plan. Dit brengt droefheid met zich mee, hoewel het lijden maar ‘een korte tijd’ duurt (1:6). De vuurgloed van de beproeving zuivert ons echter, zoals goud gelouterd wordt in een smeltkroes, zodat de kwaliteit en kostbaarheid van het geloof aan het licht komt (vgl. Mal. 3:2-3). De goudsmid is net zolang bezig tot hij zijn gezicht weerspiegeld ziet in het verhitte materiaal. Christenen moeten aan hun Heer gelijkvormig worden. De beproefdheid van het geloof zal uiteindelijk tot lof en heerlijkheid en eer blijken te zijn bij Christus’ komst (1:7; 4:12-13). Volgens Jakobus bewerkt het nu al *volharding* (1:2-4,12).

Zoals gezegd hebben wij *genade* nodig om het lijden te kunnen verdragen. Als christenen delen wij in diverse opzichten in het lijden van Christus (1:11; 4:13; 5:1). Het woord 'lijden' is een *meervoud* en duidt op de *vele* vormen van lijden die Christus heeft ondergaan. Er is lijden ter wille van het geweten en ter wille van de gerechtigheid, maar ook lijden om de eer van Gods naam (zie onder). Al dit lijden komt van de kant van de mensen en van de kant van de boze. Het trof Christus, maar het kan ook ons overkomen: smaad, schande, bedreiging, laster, vervolging e.d. (Matt. 5:10-12; Hebr. 12:2-3). Het lijden van de *godverlatenheid* was echter uniek, hierin kunnen wij dan ook niet delen (het zou onze eeuwige ondergang betekenen). Dit lijden kwam rechtstreeks van de kant van God en beperkte zich tot het oordeel dat over Christus kwam tijdens de drie uren van duisternis op het kruis. Dit oordeel heeft Hij plaatsvervangend voor ons ondergaan: Christus heeft *eenmaal* voor de zonden geleden, de Rechtvaardige voor de onrechtvaardigen, opdat Hij ons tot God zou brengen (3:18).

Lijden om het geweten

De vorm van lijden die in hoofdstuk 2 naar voren komt, houdt verband met het verdragen van droeve dingen ter wille van het *geweten* (2:19). Het gaat om langdurig lijden dat een huisknecht kon ondergaan van de kant van een meester die hem slecht en onrechtvaardig behandelde. Natuurlijk kon een slaaf zich ook misdragen en dan kreeg hij terecht slaag (2:20). Lijden om het geweten doet zich voor als de geëiste onderdanigheid leidt tot ongehoorzaamheid aan Gods geboden. De christen die zich houdt aan de normen van Gods Woord kan bijvoorbeeld in conflict komen met een ongelovige werkgever. Dan is het *genade* om te volharden, terwijl wij goed doen en moeten lijden. In dit verband wordt het voorbeeld van de Heer ons voor ogen gesteld: 'Want hiertoe bent u geroepen, omdat ook Christus voor u geleden en u een voorbeeld nagelaten heeft, opdat u Zijn voetstappen navolgt' (2:21). Wanneer Hij leed en werd uitgescholden, uitte Hij geen dreigende taal aan het adres van Zijn tegenstanders. Hij nam het lijden uit Gods hand aan en gaf alles over aan Hem die rechtvaardig oordeelt (2:23). De lijdensgeschiedenis in de evangeliën bevestigt dit ook. Christus werd als een lam ter slachting geleid. Wij moeten in Zijn voetsporen wandelen in deze wereld die Hem heeft verworpen.

Lijden om de gerechtigheid

Het lijden ter wille van de gerechtigheid, dat in hoofdstuk 3 wordt genoemd, is een variant op het lijden om het geweten (hst. 2). Het accent ligt hier op het feit dat wij het *goede* doen en *gerechtigheid* najagen, een *goed* geweten en een *goede* wandel in Christus hebben (3:11,13,16,17). Het lijden vindt dus duidelijk niet zijn oorzaak in eigen verkeerd gedrag. Wanneer wij goeddoen, de vrede zoeken en rechtvaardig handelen ten opzichte van onze naaste en dan toch moeten lijden, bijvoorbeeld door kwaadsprekerij (3:16), is dat lijden om de gerechtigheid. De Heer noemt deze vorm van lijden ook in de bergrede en Hij prijst de discipelen die dit meemaken *gelukkig* (Matt. 5:10). Petrus doet hier hetzelfde (3:14).

Het is beter, als de wil van God het wil, door goeddoen te lijden dan door kwaaddoen (3:17). Opnieuw worden wij dan gewezen op het voorbeeld van Christus, de volmaakt Rechtvaardige, die zoveel lijden van de kant van boze mensen heeft ondergaan. Ja, Hij heeft zelfs plaatsvervangend voor onrechtvaardigen geleden, opdat Hij ons tot God zou brengen (3:18). Daar Christus dus in het vlees heeft geleden, moeten wij ons wapenen met dezelfde gedachte dat wie in het vlees lijdt, heeft afgedaan met de zonde (4:1). De zonde voert geen heerschappij meer over ons en wij wensen voortaan te leven naar de wil van God.

Lijden om de naam van Christus

Het lijden om de naam van Christus gaat hier nog *bovenuit*, zien wij dan verder in hoofdstuk 4. Ook in de bergrede volgt het lijden om Christus' wil op het lijden ter wille van de gerechtigheid (Matt. 5:11-12). Dit is de hoogste vorm van lijden die een christen kan ondergaan en hij heeft hierin gemeenschap met Christus Zelf. Het deelhebben aan het lijden van Christus is een reden tot blijdschap (4:13). Als wij in de naam van Christus smaad lijden, zijn wij *gelukkig* of *zalig* (vgl. de laatste zaligspreking in de bergrede). In de afscheidsgesprekken met de discipelen had de Heiland al gezegd: 'Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen (...) dit alles zullen zij u doen om Mijn naam' (Joh. 15:20-21).

Als iemand als *christen* lijdt, zo voegt Petrus nog eraan toe, laat hij zich dan niet schamen, maar God verheerlijken in deze naam (4:16). Wij dragen de kostbare naam van Christus met ons mee en willen Hem volgen en God eren vanwege deze naam. De discipelen werden het eerst in Antiochië *christenen*

– d.w.z. volgelingen van Christus – genoemd (Hand. 11:26). Petrus spreekt hier opnieuw over de vuurgloed van de beproeving, die ons loutert en zuivert (4:12; vgl. 1:7; 1 Kor. 3:13-15; 2 Petr. 3:10-12). Het einde van alle dingen is immers nabij en het is nu de tijd dat het oordeel *begint* bij het huis van God (4:7,17). De rechtvaardige bereikt de beloofde heerlijkheid slechts door strijd en lijden. Petrus kwalificeert dit ook nog als ‘lijden naar de wil van God.’ Ondertussen mogen wij ons aan de trouwe Schepper toevertrouwen, terwijl wij in allerlei opzichten blijven goeddoen (4:18-19).

Lijden vanwege de tegenstander

De toekomstige heerlijkheid die ons wacht, vormt de keerzijde van het lijden in de tegenwoordige tijd (5:1; vgl. Rom. 8:17vv.). Petrus was een getuige van het lijden van Christus en wist zich ook deelgenoot van de heerlijkheid die geopenbaard zal worden. In het vijfde hoofdstuk van zijn brief noemt hij nog een bijzondere vorm van lijden, die het gevolg is van de directe tegenstand van de boze. De duivel gaat namelijk rond als een brullende leeuw, op zoek wie hij zou kunnen verslinden (5:8). Onze opdracht is hem te weerstaan en stand te houden door het geloof (5:9; vgl. Ef. 6:10-16; Jak. 4:7). Maar soms kan hij zich ook voordoen als een engel van het licht, en dat is erg verraderlijk (2 Kor. 11:14).

Hierbij mogen wij weten dat wij geen uitzondering vormen, want ook elders in de wereld voltrekt *hetzelfde* lijden zich aan de gelovigen. Als christenen vormen wij een wereldwijde ‘broederschap’, het hemelse volk van God. En gelukkig hebben wij te maken met ‘de God van alle genade’, die ons na een korte tijd van lijden zal invoeren in Zijn eeuwige heerlijkheid. ‘Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid! Amen’ (5:10-11).

49. Ten slotte

‘En ten slotte, weest allen eensgezind, medelijdend, vol broederlijke liefde, welgezind, nederig, en vergeldt niet kwaad met kwaad, of schelden met schelden, maar zegent integendeel, omdat u ertoe geroepen bent zegen te erven.’

1 Petrus 3:8-9

Dit ‘slotwoord’ vormt niet het einde van de eerste brief van Petrus, maar het einde van een reeks vermaningen waarin specifieke verhoudingen worden belicht: de relatie overheid-onderdaan, meester-slaaf, man-vrouw (vgl. 1 Petr. 2:11-3:7). Daarna richt de apostel zich tot alle gelovigen gezamenlijk met een reeks van zeven korte aansporingen. Het is goed dat wij die ook ter harte nemen. Het zou mooi zijn als we ze lezen in de gezindheid waartoe Petrus ons oproept en onze handel en wandel erdoor laten bepalen.

Laten wij deze zeven vermaningen kort nagaan:

(1) Het *eensgezind* zijn herinnert aan de eendracht van de eerste gemeente (Hand. 4:32; Rom. 12:16; 15:5-6; 2 Kor. 13:11; Fil. 2:2). Wij moeten als gelovigen hetzelfde doel voor ogen hebben.

(2) Het woord *medelijdend* is afgeleid van het Gr. woord voor sympathie (d.i. samen-lijdend, meevoelend). Die houding vloeit voort uit de al genoemde onderlinge eensgezindheid en toont de bereidheid om dingen echt met elkaar te delen.

(3) De *broederlijke liefde* die op die manier zichtbaar wordt omvat alle broeders en zusters in het geloof.

(4) In het woord *welgezind* of *barmhartig* zit het Gr. woord voor ‘ingewanden’ (vgl. de SV). Het gaat hier om innerlijke bewogenheid en ontferming voor elkaar. Hoeveel komen wij daaraan tekort!

(5) Bij de vijfde oproep zijn er in de Gr. handschriften twee lezingen. Daarom hanteert de Statenvertaling het woord ‘vriendelijk’, terwijl de Herziene

Voorhoevevertaling het woord ‘nederig’ heeft. De NBG-vertaling gebruikt het woord ‘ootmoedig.’ Achten wij de ander *uitnemender* dan onszelf?

De laatste twee vermaningen hebben meer te maken met onze relatie tot de *buitenwereld*:

(6) Wij mogen geen kwaad met kwaad vergelden, of schelden met schelden, of laster met laster (vgl. 1 Petr. 2:12; 4:4). De Heer Jezus heeft hierin Zelf het goede voorbeeld gegeven (1 Petr. 2:23).

(7) In plaats van het principe van vergelding toe te passen (‘oog om oog en tand om tand’) moeten wij onze (heidense) omgeving zegenend tegemoet treden. Tot dit ‘zegenen’ (d.i. goede dingen spreken) zijn wij geroepen als gelovigen (vgl. Matt. 5:44; Luc. 6:27-28; Rom. 12:14; 1 Kor. 4:12-13). Het is ook zo dat wij die houding kunnen aannemen, omdat wij ertoe geroepen zijn zegen te *beërven*. Uit de volheid van zegen die ons deel is, kunnen wij uitdelen aan anderen, zelfs aan mensen die ons slecht behandelen. Wij wensen u en elkaar toe dat wij het voorbeeld van Christus beter leren navolgen.

50. Het water van de zondvloed als beeld van de doop

‘(...) toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten in de dagen van Noach, terwijl de ark gereedgemaakt werd waarin weinigen, dat is acht zielen, gered werden door water. Dit behoudt nu ook u: het tegenbeeld de doop, die niet is een afleggen van onreinheid van het vlees, maar een vraag voor God van een goed geweten, door de opstanding van Jezus Christus, die aan Gods rechterhand is, heengegaan naar de hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn.’

1 Petrus 3:20-22

Veilig in de Ark

De ark van Noach is een prachtig beeld van Christus als de Ark van onze behoudenis. De wateren die over de aarde kwamen, spreken van de vloed van Gods oordeel – het oordeel dat ons had moeten treffen en dat iedereen die niet de toevlucht neemt tot Christus eenmaal ook *zal* treffen (vgl. Ps. 42:8). Buiten Christus zijn wij verloren; de toorn van God blijft dan op ons rusten (Joh. 3:36). Slechts *in Hem* zijn wij veilig voor de oordeelswateren, zoals Paulus getuigt: ‘Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die *in Christus Jezus* zijn’ (Rom. 8:1). Christus heeft het oordeel ondergaan voor allen die tot Hem de toevlucht nemen en die daardoor veiligheid en vrede in de ‘Ark’ vinden. De wateren van Gods oordeelsvloed zijn voorgoed geweken, want de Heer Jezus heeft ons overgebracht naar een nieuwe wereld, waar wij op een veilige grondslag voor Gods aangezicht staan: de grondslag van de *opstanding*. De nieuwe positie van de christen komt tot uitdrukking in de doop: het waterbad dat enerzijds spreekt van de *dood*, maar anderzijds van de opstanding tot een nieuw *leven* (Rom. 6:3-4; 1 Petr. 3:20-21).

In het leven van Mozes zien wij iets dergelijks. Mozes werd in een biezen kistje toevertrouwd aan de wateren van de Nijl en zó door het water heen gered. Hij werd ‘begraven’ in de wateren van de rivier en door het water heen gered. Zo werd hij *uit het water* getrokken (dat is ook de betekenis van zijn naam). Genesis 6 en Exodus 2 gebruiken hetzelfde Hebr. woord voor ‘ark’ of ‘kist.’ Bent u al in Christus geborgen en met Hem gestorven en opgestaan tot een nieuw leven? De details van de beschrijving van de ark in het boek Genesis bevestigen deze symboliek:

(1) De ark van Noach was een houten kist met een lengte van driehonderd el, een breedte van vijftig el en een hoogte van dertig el (dus ongeveer 150 meter lang, 25 meter breed en 15 meter hoog). Er waren drie verdiepingen in aangebracht, met vakken of kamers die dienden als woonruimten en voorraadkamers. Er was een ingang in de zijkant, een deur die door God Zelf werd toegesloten (Gen. 6:16; 7:16). Ook was er een lichtopening van boven, een venster dat later door Noach werd geopend om de raaf en de duif uit te laten (Gen. 8:6-8).

(2) Wanneer wij de ark van Noach bezien als een type van Christus, de Ark van onze behoudenis, dan spreekt *het hout* – de vrucht der aarde – van Zijn waarachtige *mensheid* (vgl. Jes. 4:2; 53:2). Er is één Middelaar tussen God en mensen, de Mens Christus Jezus (1 Tim. 2:5). Hij is waarachtig *Mens* geworden om verloren mensenkinderen te kunnen redden.

(3) Noach moest de ark van binnen en van buiten *bestrijken* met *pek* – in het Hebreeuws vinden we hier het grondwoord voor ‘verzoening.’ Deze bedekking, van binnen en van buiten, is een beeld van de bedekkende en verzoenende kracht van Christus’ dood. Zijn bloed bedekt onze zonden, maakt ons aangenaam voor God en verlost ons van de komende toorn. Maar het bloed moet wel innerlijk worden *toegepast* op ons hart en geweten door het geloof, door de werking van de Heilige Geest. Ook van buiten moet het zichtbaar zijn door een geheiligd leven. Is de kracht van het verzoenende bloed van Christus zichtbaar in ons leven, ook in ons getuigenis naar buiten toe?

(4) De *deur* van de ark was in de zijkant. Bij de zijkant van de ark kunnen wij denken aan de doorboorde *zijde* van Christus, die de weg tot behoud voor zondaars opende (Joh. 19:34-35; 1 Joh. 5:6-9). Christus is de Deur: als iemand door Hem binnengaat, zal hij behouden worden (Joh. 10:9). Bent u al door Hem naar binnen gegaan?

(5) De vakken of *kamers* (lett. ‘nesten’) in de ark getuigen van de beschutting en de zekerheid die het deel is van allen die in Christus zijn en (ver)blijven: ‘En nu, kinderen, blijft in Hem’ (1 Joh. 2:28). Op die manier fungeert Hij voor ons als een *heiligheid* (vgl. Jes. 8:14). Evenals bij de ark waren er later bij de tempel kamers beschikbaar op drie verschillende verdiepingen (Gen. 6:16; 1 Kon. 6:4-5). In het huis van God zijn vele woningen, er is plaats voor ieder die gelooft. Verblijf ik ook in Christus, leef ik in praktische gemeenschap met Hem?

(6) Verder was er aan de ark een *lichtopening* van boven. Zo openbaarde Christus licht van boven, licht uit de hemel, te midden van een toneel vol verwarring en duisternis (Joh. 1:9; 3:12,31,32). Is het licht in mijn leven?

(7) Ten slotte is ook het *gereedmaken* van de ark van belang. De ark van Noach behelst een praktische les voor gelovige ouders. Zoals Noach de ark toebereidde tot redding van zijn huisgezin (Hebr. 11:7), zo mogen christenouders hun kinderen tot Christus leiden en hen in veiligheid brengen te midden van een wereld die de vernietigende oordelen van de eindtijd, de vloed van de toorn van God en van het Lam, tegemoet gaat.

Gered door het water

De weinigen die in de ark waren, Noach en zijn familie, werden behouden door het water. Ze werden gered door het water heen, of zoals men ook kan lezen: door middel van het water. De oordeelswateren van de grote vloed brachten hen vanuit de oude en verdorven wereld, die geoordeeld werd, over naar een nieuwe, gereinigde aarde. Daar mochten zij een nieuw begin maken. Evenzo behoudt het tegenbeeld, de doop, nu ook ons (1 Petr. 3:21).

Het is geen *uiterlijke* wassing zoals men die kende onder het oude verbond, maar de vraag voor God van een goed geweten, door de opstanding van Jezus Christus. Ons *geweten* is gereinigd van besef van kwaad door belijdenis van zonde en schuld en geloof in het volbrachte werk van Christus. De opstanding van Christus uit de doden toont ons dat het werk is volbracht en dat het door God is aanvaard. Christus is overgegeven om onze overtredingen, en opgewekt om onze rechtvaardiging (Rom. 4:25). Zo staan wij op een geheel nieuwe grondslag als kinderen van God voor Zijn aangezicht en weten wij dat er geen veroordeling meer is voor hen die in Christus Jezus zijn (Rom. 8:1).

Een nieuw begin

Nadat de wateren waren opgedroogd van de aarde, vond de duif die Noach uitliet ten slotte een rustplaats voor het hol van haar voet. De duif is een beeld van de Heilige Geest (Joh. 1:32-34). De Geest kon op Christus Zelf neerdalen en op Hem *blijven*, want God had in Hem een welbehagen. Er was niets in Hem dat veroordeling verdiende. Hij was de Reine en Heilige en daarom kon God Zijn zegel op Hem drukken.

Nà het kruis en de opstanding, en Christus' verheerlijking in de hemel, heeft de Heilige Geest een permanente rustplaats op aarde gevonden in de Gemeente, de woonplaats van de levende God (Joh. 7:39; 16:7; Hand. 2:33; 1 Kor. 3:16). De wateren van het oordeel zijn voorgoed van ons geweken en God heeft ons de Heilige Geest geschonken, 'de Geest van Zijn Zoon' (Gal. 4:6). Op grond van het volbrachte werk van Christus kan God nu ook in ons een welbehagen vinden. Op de verlossing door Christus volgt de vervulling met de Heilige Geest, en een wandel in nieuwheid des levens door de Geest. Dan zullen wij door de Geest ook voor God *vrucht* dragen – zoals er op de gereinigde aarde 'een vers olijfblad' tevoorschijn kwam (Gen. 8:11; vgl. Zach. 4).

Petrus spreekt ook in zijn *tweede* brief over de zondvloed en de resultaten daarvan. De oude wereld is, door water overstroomd, vergaan (2 Petr. 3:6). De wereld is voor ons als gelovigen nu geoordeeld door de dood en opstanding van Christus (Joh. 16:8-11). Noach en de zijnen werden overgebracht naar een nieuwe wereld, en zo zijn wij met Christus gestorven en opgestaan en in een nieuwe wereld binnengeleid, de wereld van de opstanding. Daar staan wij op een geheel nieuwe grondslag voor Gods aangezicht, en mogen wij Hem ook dank brengen voor de verkregen verlossing – zoals Noach een altaar bouwde op de gereinigde aarde en de HERE brandoffers bracht tot een liefelijke reuk (Gen. 8:20-22).

51. Drie werelden

‘Wij echter verwachten naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waar gerechtigheid woont.’

2 Petrus 3:13

Wij kijken soms terug naar wat achter ons ligt en denken na over onze toekomst: een nieuwe fase in ons leven, misschien een nieuwe studie, een nieuwe baan. Het perspectief van de apostel Petrus gaat nog veel verder, het reikt in feite *van eeuwigheid tot eeuwigheid*. Hij denkt na over Gods werk in de loop van de eeuwen, vanaf het begin van de schepping tot aan de voleinding bij Christus' wederkomst, ja, tot wat men wel noemt 'de eeuwige toestand', die aanbreekt aan het einde van het duizendjarig Vrederijk.

Petrus noemt die grote goddelijke 'finale' in zijn tweede brief 'de dag van God' en 'de dag van de eeuwigheid' (2 Petr. 3:12,18). Als christenen mogen wij inderdaad zóver vooruitkijken, en bij het lezen van de Schrift kunnen wij ook terugkijken naar het éérste begin, toen God de hemelen en de aarde in het aanzijn riep. De visie van de apostel is veelomvattend, hij bestrijkt namelijk:

(1) De *toenmalige* of de *oude* wereld, die door het water van de zondvloed vergaan is (2 Petr. 2:5; 3:6). Sindsdien is de boog in de wolken het teken dat de wereld, ondanks de zonde van de mens, niet meer door middel van een universele vloed verwoest zal worden (Gen. 9:11vv.).

(2) De *tegenwoordige* hemelen en de aarde, die bewaard worden voor het oordeel door middel van [het] *vuur* aan het einde van 'de dag des Heren', d.i. de komende oordeelstijd inclusief de Christusregering (2 Petr. 3:7,10; vgl. Openb. 20:4).

(3) De *toekomstige* nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waar gerechtigheid woont, d.i. de eeuwige toestand die wij verwachten en waarvan wij de komst zelfs mogen verhaasten door onze godvrezende wandel (2 Petr. 3:11-14). In het Vrederijk zal de gerechtigheid *heersen*. Maar in de eeuwige toestand zal alles in volkomen harmonie met God zijn:

Hij is dan alles en in allen (1 Kor. 15:28). De gerechtigheid zal dan *wonen* in de nieuwe hemelen en op de nieuwe aarde.

Laten wij onszelf dus afvragen wat het doel van *ons* leven is. Voor wélke wereld leef ik eigenlijk, voor de huidige wereld die voorbijgaat (1 Kor. 7:31; 1 Joh. 2:17), of voor de nieuwe hemel en de nieuwe aarde die voor altijd zullen standhouden (Openb. 21:1,5)? Leven wij wel in het licht van de eeuwigheid? Als gelovigen, als mensen die *in Christus* zijn, vormen wij in feite nu al een stukje van die nieuwe schepping (2 Kor. 5:17). Is dat aan ons te zien? De wereld gaat voorbij en haar begeerte, maar wie de wil van God doet, *blijft* tot in eeuwigheid. Wij weten dat niets hier blijvend is, maar alles wat wij doen uit liefde tot Jezus zal eveneens *blijven* bestaan.

52. Brief aan een zuster

Notities bij de tweede brief van Johannes

De oudste aan de uitverkoren vrouwe

De tweede brief van Johannes is geadresseerd aan de ‘uitverkoren vrouwe’, maar geeft geen nadere informatie over haar. Sommigen maken van het Griekse woord voor ‘vrouwe’ een eigennaam en lezen dan: ‘De oudste aan de uitverkoren Kuria’ (vs. 1; vgl. vs. 5). Hoe dit ook mag zijn, dit is de enige brief in het Nieuwe Testament die gericht is aan een vrouw. Daardoor krijgt dit schrijven een bijzondere waarde, zoals wij zullen zien. Deze zuster wordt gewaarschuwd om personen die de ware leer van Christus niet brengen, niet in huis te ontvangen en hen niet te groeten (vs. 10-11).

De naam van de auteur wordt evenmin vermeld, maar dit geldt ook voor de eerste en de derde brief van Johannes. Eigenlijk bestaat er geen twijfel over dat de apostel Johannes de schrijver van deze brieven is. De stijl komt overeen met die van het evangelie naar Johannes, dat al heel vroeg is toegeschreven aan de geliefde discipel. Het is wel bijzonder dat Johannes zijn naam niet noemt in zijn geschriften, met uitzondering van het laatste bijbelboek, waar hij zichzelf een ‘slaaf’ noemt van Jezus Christus (Openb. 1:1). De apostel treedt zelf als het ware terug, want de heerlijkheid van de Heer Jezus Zélf is het grote onderwerp van zijn evangelie en van zijn brieven. Daarom valt alle aandacht op de Zoon van God, in Wie God Zichzelf heeft geopenbaard, ‘de Zoon van de Vader’ (vs. 3).

In feite is dit een mooi voorbeeld voor ieder die de Heer Jezus wil dienen en graag tot zegen wil zijn voor anderen. Wij moeten onszélf uit het oog verliezen als wij spreken of schrijven over Zijn unieke Persoon. Het moet de dienstknecht om de eer van de *Meester* gaan, ook al moet hij zichzelf dan verloochenen.

Johannes was gelukkig met het feit dat hij over zichzelf kon spreken als de discipel die door Jezus geliefd werd (Joh. 13:23; 19:26; 20:2; 21:7,20). Daarmee wilde hij niet de suggestie wekken dat de Heer hem méér liefhad dan de overige discipelen, maar dat hij diep onder de indruk was van de liefde van Christus voor hem persoonlijk.

De tweede brief van Johannes ademt dezelfde geest als 1 Johannes: hij spreekt eveneens over waarheid en liefde. Misschien was het een soort aanhangsel bij de eerste brief. Johannes richt zich als *oudste* tot een vrouw en haar kinderen, en hij geeft aanwijzingen die wij elders niet vinden in de Schrift. Het is bijzonder dat de Geest van God een zuster op deze wijze aanspreekt, zeker als wij in aanmerking nemen dat men in oosterse landen vaak neerkeek op vrouwen. Het christendom geeft de vrouw de plaats en de waardigheid die haar toekomt naar Gods gedachten, en zij dient dan ook net zo goed op te komen voor de waarheid als dat verwacht mag worden van een broeder! Als een zuster dus wordt aangesproken op haar verantwoordelijkheid om de leer van Christus te handhaven, is het geen goed excuus om te zeggen: 'Ik ben maar een vrouw.' Het is van wezenlijk belang voor ons allen om verleiders af te wijzen.

In waarheid liefhebben

De eerste twee verzen leggen veel nadruk op de *waarheid*: 'De oudste aan de uitverkoren vrouwe en aan haar kinderen, die ik in waarheid liefheb, en niet alleen ik, maar ook allen die de waarheid kennen, ter wille van de waarheid die in ons blijft en met ons zal zijn tot in eeuwigheid' (2 Joh.:1-2). De brief begint met de onderlinge relaties en betrekkingen die wij als christenen hebben. Het is noodzakelijk dat die gebaseerd zijn op de kennis van de waarheid en het stempel daarvan dragen. Om het christelijk geloof te kunnen verdedigen en dwaalleraars de deur te kunnen wijzen, moeten wij de waarheid eerst kennen en genieten.

Aan het slot van de eerste brief zegt Johannes dat wij de Waarachtige kennen en in de Waarachtige zijn (1 Joh. 5:20). Wij kennen de ware God doordat wij uit Hem geboren zijn. Wat de nieuwe natuur doet, is in overeenstemming met de waarheid. Ons hele leven, onze woorden, gedachten en daden moeten onder het beslag komen van de waarheid die in ons blijft. Wij moeten ook in waarheid liefhebben: de relaties in onze gezinnen en met de mensen om ons heen moeten gebaseerd zijn op de waarheid van God. Liefde is méér dan

sentiment. Als wij iemand liefhebben in de waarheid, dan is het ons verlangen dat hij of zij zal delen in de *kennis* van de waarheid en de zegen daarvan zal ondervinden. Het hanteren van deze maatstaf heeft grote gevolgen voor onze omgang met anderen. Wij zullen dan proberen hen tot de Heer Jezus te leiden.

De liefde van Johannes voor de uitverkoren vrouwe en haar kinderen vond haar *oorsprong* in de waarheid van God, maar ze kwam ook daadwerkelijk tot uitdrukking ‘terwille van de waarheid die in ons blijft.’ Er is veel schijn, veel dwaling in de wereld. Onze liefde moet oprecht en onpartijdig zijn, maar ook afwijzend ten opzichte van kwaad, want waarheid en leugen kunnen nooit samengaan. Als discipelen van een verworpen Heer moeten wij soms lijden terwille van de waarheid. Het trouw blijven aan de waarheid kan offers met zich meebrengen, zelfs vervolging.

De waarheid die in ons blijft en met ons zal zijn

De waarheid blijft in ons dóór de Geest, die in ons woont. De Heilige Geest wordt niet apart genoemd in deze brief, maar wij weten dat Hij ‘de Geest van de waarheid’ is (Joh. 16:13). De Geest is het die getuigt, zegt de apostel, omdat ‘de Geest de waarheid is’ (1 Joh. 5:6). Het is dus te danken aan de werking van de Geest dat de waarheid in ons blijft of woont (2 Joh.:2a). De Geest spreekt niet vanuit Zichzelf, maar tracht altijd de Heer Jezus te verheerlijken. De waarheid van Gods Woord wordt een *innerlijke* realiteit door de Geest, die het Woord toepast op hart en geweten.

Het is een groot voorrecht en het dient ook tot onze bewaring, dat wij mogen weten dat de Heilige Geest in ons woont. De Geest van de waarheid blijft in ons en Hij is met ons tot in eeuwigheid (Joh. 14:16-17). Het is dus geen zaak van ons eigen intellect, maar van geestelijke intuïtie om bewaard te blijven voor afwijkingen. De Heilige Geest stelt ons de waarheid voor ogen en leidt ons in het rechte spoor. Het is helaas zo dat dwaalleer veelal gebracht wordt door *natuurlijke* mensen, die de Geest niet hebben. Maar de zalving van de Geest leert ons over alle dingen en helpt ons om trouw te zijn aan de Christus der Schriften. Zelfs al weten wij niet altijd exact een Schriftplaats te noemen, toch voelen wij wel aan of een bepaalde leer uit God is. Dat is het werk van de Heilige Geest in ons hart en leven.

Johannes zegt ook dat de waarheid ‘*met* ons zal zijn tot in eeuwigheid’ (2 Joh.:2b). Wij hebben al gedacht aan de blijvende tegenwoordigheid van de Heilige Geest. Hij zal ons niet verlaten, maar voor altijd met ons zijn. Dat

geldt ook voor de Heer Zelf, want naar Zijn belofte is Hij met ons alle dagen tot aan de voleinding van de eeuw (Matt. 28:20). Hij is de waarheid in eigen Persoon. De waarheid in haar *objectieve* karakter vinden wij in Hem en in ‘het woord van Christus’ (Kol. 3:16). Hij is immers de weg, de waarheid, en het leven (Joh. 14:6). Toen de Heer Jezus in de wereld kwam, kreeg de genade en de waarheid op een unieke manier in Hem gestalte (Joh. 1:17). De hele goddelijke waarheid werd in Hem geopenbaard en het licht ervan viel op iedereen die met Hem in aanraking kwam. Het toonde niet alleen hoe zondig de mens was, maar ook hoe groot de genade en de waarheid is die door Hem geworden is. Als degenen die in Hem geloven zijn wij voor altijd met Hem verbonden, en daarom zal de waarheid die in Hem is ook *met* ons zijn tot in eeuwigheid.

Omdat de Heer Jezus Zélf de waarheid is, is Zijn Persoon de toetssteen voor alle dingen. Naarmate wij Hem en Zijn Woord beter leren kennen, zullen wij ook beter in staat zijn dwalingen te onderkennen. En al de dwaalleer die door Satan in de wereld is gebracht, heeft direct of indirect te maken met de Persoon van de Heer. Zijn heerlijkheid is altijd in het geding, een heerlijkheid die in vers 3 als volgt wordt omschreven in de zegenwens van de apostel: ‘(...) genade, barmhartigheid, vrede zal met ons zijn van God de Vader en van de Heer Jezus Christus, de Zoon van de Vader, in waarheid en liefde.’ Alleen hier in de Schrift wordt de uitdrukking gebruikt: ‘de Zoon van de Vader.’ Hij is niet slechts Heer en Christus, maar Hij is de eeuwige Zoon van de eeuwige Vader. Dat is Zijn unieke heerlijkheid.

Wandelen in de waarheid

In vers 4 lezen wij dat de apostel zich zeer heeft verblijd dat hij sommigen van de kinderen van de uitverkoren vrouwe heeft gevonden ‘die in [de] waarheid wandelen’, vooral omdat dit ook het gebod *van de Vader* is. Zij hadden niet slechts beleden de waarheid te kennen, of eraan vast te houden, maar zij *wandelden* erin. Dat is het grote doel van het evangelie: mensen niet alleen te redden voor de eeuwigheid, maar de waarheid ook tot leidmotief te maken voor hun levenswandel! Wat een blijdschap is het onze kinderen te zien wandelen in de waarheid! Maar velen van ons moeten bedroefd instemmen met de woorden van David: ‘Hoewel mijn huis also niet is bij God’ (2 Sam. 23:5 SV).

Nu komt Johannes tot het onderwerp dat blijkbaar aanleiding had gegeven tot het schrijven van deze brief. Sommigen hadden de waarheid losgelaten. Dwaalleer had ingang gevonden, met name verkeerde leer ten aanzien van de Persoon van Christus. Om weerstand hieraan te kunnen bieden, is het nodig te blijven in dat wat van het begin af is. Zodra het licht van de waarheid van God in deze wereld had geschinen en ons bekend had gemaakt met de liefde van God, moest die noodzakelijkerwijs het kenmerk zijn van allen die haar in het geloof hadden omhelsd. Vers 5 zegt: 'En nu vraag ik u, vrouwe, niet alsof ik u een nieuw gebod schreef, maar dat wat wij van het begin af hebben gehad: dat wij elkaar zouden liefhebben.' De liefde staat echter onder de regie van de *waarheid*, zoals vers 6 zegt: 'En dit is de liefde, dat wij naar Zijn geboden wandelen. Dit is het gebod, zoals u van het begin af hebt gehoord dat u daarin zou wandelen.' Het is niet voldoende om kennis van de waarheid te bezitten, ze moet ons ook vormen en haar stempel op ons drukken. De apostel was blij dat de kinderen van de uitverkoren vrouwe de waarheid niet alleen kenden, maar dat zij ook in de waarheid wandelden. De waarheid *beheerste* hun leven. Alleen zó is het mogelijk om de Heer te behagen en voor misleiding bewaard te blijven.

Het gevaar van verleiders

Het gevaar dat dreigde was dat sommigen onder mooie voorwendselen werden misleid om ideeën te volgen die in tegenspraak waren met dat wat van het begin af is. Vers 7 waarschuwt: 'Want er zijn vele verleiders uitgegaan in de wereld, die niet Jezus Christus als in het vlees gekomen belijden. Dit is de verleider en de antichrist.' De apostel had al eerder over deze mensen gesproken (1 Joh. 2:18-27; 4:1-6). Hij zegt ook van hen: 'Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren niet van ons' (1 Joh. 2:19). Deze antichristelijke leraars hadden geen band meer met de apostelen en met Gods kinderen. Zij trokken rond als predikers van een 'groter licht' dan dat van het evangelie. Onder invloed van duistere machten werden zij verkondigers van een mengeling van heidense filosofie en christelijk gedachtegoed. Zij spraken weliswaar over een Christus, maar het was niet de Christus van de Schriften. Zij loochenden zowel Zijn godheid als Zijn mensheid. Het feit dat de Heer 'in het vlees' gekomen is, bewijst dat Hij waarachtig *Mens* is. Het feit dat Hij existeerde en in staat was op die manier te komen, toont dat Hij méér is, waarachtig *God*. Helaas zijn er ook vandaag de dag velen die soortgelijke dingen beweren. Wij moeten hiervoor op onze hoede zijn, want de

fundamenten van het christendom staan op het spel. Ieder die de godheid en de mensheid van Christus loochent, kan geen waar christen zijn.

Er wordt nog meer over deze valse leraars gezegd in vers 9: 'Ieder die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet. Wie in de leer blijft, die heeft zowel de Vader als de Zoon.' Zij beschouwen het christendom als een soort wetenschapsleer, die steeds verder ontwikkeld moet worden. De canon van de Schrift is dan niet afgesloten, maar moet telkens opnieuw worden herzien. Zo'n modernisering kan diverse vormen aannemen, maar het gaat slechts om woorden en gedachten van mensen. Het geïnspireerde Woord wordt op die manier opzijgeschoven. Maar het denkbeeld van vooruitgang, van 'verder gaan', is *verwerpelij*k wanneer het gaat om de leer van Christus. Het is een gevaarlijke dwaling, die van het christendom een godsdienst maakt die is aangepast van de eisen van de mens. Wat goed is in Gods ogen wordt geweerd. Wij moeten echter blijven in dat wat wij van het begin af hebben gehoord. De waarheid kent geen wijziging! De waarschuwing in dit vers is heel ernstig. De uitdrukking 'die heeft God niet', houdt in dat zo iemand geen christen is. Het gaat er niet om of hij zich in bepaalde opzichten vergist; hij heeft geen enkele verbinding met God. Iedere ware gelovige is verzegeld met de Heilige Geest, en kent God. Iemand die God niet heeft, kent noch de Vader noch de Zoon. Het is onmogelijk de een te hebben zonder de ander. Wie in de leer blijft, d.i. de waarheid van God, heeft zowel de Vader als de Zoon.

Om gehoorzaam te zijn aan het gebod, 'zoals u van het begin af hebt gehoord dat u daarin zou wandelen' (vs. 6), moet alles wat in strijd is met de waarheid aangaande de Persoon van Christus met beslistheid worden afgewezen. Vers 10 maakt dit duidelijk: 'Als iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in huis en begroet hem niet.' Dat lijkt nogal een hard voorschrift voor een zuster, maar het afwijzen van kwaad en van dwaalleer is niet onverenigbaar met de liefde van God. De liefde komt daardoor juist tot uitdrukking! Het feit dat de apostel haar persoonlijk opdraagt zó te handelen, laat zien dat elke afzonderlijke gelovige die verantwoordelijkheid heeft. Wij moeten niet beoordelen om wat voor iemand het gaat, maar of hij *de leer van Christus* brengt. Wij moeten beoordelen wat hij verkondigt. Misschien weet hij allerlei bijzonderheden over de leer van de bedelingen en de profetieën, maar het criterium is of hij de waarheid aangaande de Persoon van de Heer Jezus brengt.

De Schrift veronderstelt dat iedere gelovige, jong of oud, in staat is dit te onderkennen en in overeenstemming hiermee te handelen. Iemand die aan de deur komt en een valse Christus predikt, moet worden geweigerd. Die

afwijzing van valse leraars en hun leringen draagt een absoluut karakter. Wij kunnen zo iemand zelfs niet *begroeten*, want dat betekent dat wij gemeenschap hebben met zijn boze werken (vs. 11). Het heeft dus geen zin in discussie met zulke mensen te gaan. Hun leer tast de hoeksteen van het christendom aan. Maar de leer van Christus is de toetssteen voor alles, dat bepaalt zowel onze toestand als onze toekomst. Als men hierin dwaalt, dwaalt men in alles. De visie op Zijn Persoon is het fundament van ons allerheiligst geloof en als men dat aantast, valt alles in duigen. Daarom moeten wij deze leer tot elke prijs vasthouden.

Een komend bezoek

Vers 12 suggereert dat de apostel uitzag naar het ogenblik dat hij deze vrouwe en haar gezin weer zou ontmoeten: 'Hoewel ik u veel te schrijven heb, wilde ik het niet doen met papier en inkt, maar ik hoop tot u te komen en van mond tot mond te spreken, opdat onze blijdschap volkomen zal zijn.' Er waren veel onderwerpen waarover hij van gedachten wilde wisselen, maar hij wilde dit doen bij zijn komende bezoek. Kennelijk had hij de overtuiging dat de dingen die hij in deze korte brief heeft aangeroerd *niet* tot die tijd konden wachten.

Tot slot zien wij in deze brief welke dienst een *oudste* behoort te verrichten. Johannes noemt zijn naam niet, maar hij begint de brief met de woorden: 'De oudste aan de uitverkoren vrouwe (...).' Oudsten hebben de taak om toezicht te houden. Zij moeten leiding geven en praktische aanwijzingen aan degenen die minder onderlegd zijn in de wegen van de Heer. Zij dragen zorg voor de kudde van God. Er zijn vele wolven vandaag de dag, die de kudde niet sparen. Wij moeten constant op onze hoede zijn, opdat wij door hun verkeerde leringen en praktijken niet van de blijdschap van het christelijk geloof worden beroofd. De enige mogelijkheid om bewaard te blijven is: te wandelen in de waarheid en vast te houden aan dat wat van het begin af is.

Het boek
Openbaring

53. Jezus in het midden

‘En ik zag in het midden van de troon en van de vier levende wezens en in het midden van de oudsten een Lam staan als geslacht (...). Het Lam dat geslacht is, is waard te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof.’

Openbaring 5:6,12

Het Lam staat centraal

De vraag van Isaak aan zijn vader Abraham: ‘(...) maar waar is het lam ten brandoffer’ (Gen. 22:7), resoneert eigenlijk in het hele Oude Testament. De wet kon met de slachtoffers die men voortdurend elk jaar offerde, de priesters en offeraars nooit volmaken. De zonden werden juist erdoor in herinnering gebracht. Het was ook onmogelijk dat het bloed van stieren en bokken zonden zou wegnemen. De offeranden wezen heen naar het volmaakte Offer, dat eens voor altijd is gebracht en dat de aanbidders voor altijd heeft volmaakt (Hebr. 10:1-14).

Het antwoord op deze prangende vraag is pas in het Nieuwe Testament gegeven, en wel toen Johannes de Doper Jezus naar zich toe zag komen en hij de woorden riep: *‘Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt’* (Joh. 1:29). Christus is het Lam van God en de Verzoener van onze zonden. Hij is niet slechts *een* Lam, maar Hij is *het* Lam. Hij heeft een uniek werk volbracht op het kruis van Golgota, een werk dat nooit meer herhaald hoeft te worden. Degenen die door Hem tot God naderen, zijn eens voor altijd verzoend en voor eeuwig gereinigd en geheiligd. Dat is het onderwijs van de brief aan de Hebreëen.

Christus is het *ware* Offerlam, en Hij is gekomen in de volheid van de tijd (Gal. 4:4), op de tijd die door God tevoren was bepaald en die om zo te zeggen het centrum en het hoogtepunt van de wereldgeschiedenis is. Alle honderdduizenden lammeren die onder het Oude Verbond waren geofferd, waarvan het bloed slechts tijdelijk de zonden kon bedekken, wezen heen naar

dit Lam: het Lam van Góð. Johannes keek vol bewondering naar Hem op en hierdoor maakte hij om zo te zeggen een begin met de *aanbidding* van het Lam, met de *eredienst* rondom het Lam – die nu in de Gemeente al bijna tweeduizend jaar lang plaatsvindt en bovendien tot in alle eeuwigheid zal worden voortgezet in de hemel (Openb. 5:6vv.).

Zoals gezegd, heeft Johannes de aandacht van de mensen en van zijn eigen discipelen niet op zichzelf maar op *Christus* willen vestigen. Vandaar de oproep: Zie op Hem! Zie, het Lam van God! Die oproep is nog steeds van kracht. Wij moeten zien op Jezus, en op Jezus alleen. Wij moeten Hem aanschouwen en beschouwen, terwijl wij van alle andere dingen afzien en het oog uitsluitend op Hem gericht houden (vgl. Hebr. 3:1; 12:2-3). Bij Hem alleen is er redding. Bij Hem is er verlossing en vergeving van zonden, vrijspraak en rechtvaardiging. Bij Hem is er bevrijding van de macht van de zonde en eeuwig leven te vinden.

Wij moeten dus (1) *als verloren zondaars* op Hem zien om gered te worden, om leven en heil in Hem te vinden. Maar wij moeten (2) *als verlost* op Hem blijven zien en Hem volgen en dienen, zoals de eerste discipelen dat ook deden (Joh. 1:35vv.). Wij mogen Hem niet uit het oog verliezen. *Hij* moet ons hart en leven vullen. Maar er is nog iets: zowel *Zijn Persoon* als *Zijn werk* zijn van het grootste belang voor ons. De gedachte van het zien op *Zijn heerlijke Persón* vinden wij speciaal in Johannes 1:36, waar Johannes de uitroep ‘Zie, het Lam van God’ herhaalt; terwijl het in Johannes 1:29 meer gaat om de verlossing die er is in *Zijn bloed*, het *wérk* dat Hij heeft volbracht. Hij is immers het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt.

Jezus in het midden

Er zijn drie plaatsen in de geschriften van Johannes, waar wij de Heer Jezus in het midden zien en Hij onze aandacht trekt:

- (1) in *Zijn diepe vernedering* op aarde was Hij het middelpunt van de boosdoeners die met Hem waren gekruisigd (Joh. 19:18);
- (2) als de opgestane Heer is Hij het middelpunt van de verlost, die de vrucht zijn van *Zijn lijden*, van de arbeid van *Zijn ziel* (Joh. 20:19);
- (3) als de verheerlijkte Heer in de hemel is Hij het middelpunt van *Gods troon*, van de heiligen, van de engelen en van de hele schepping (Openb. 5:6vv.).

De Heer Jezus staat continu in het centrum van de aandacht. Hij is steeds het middelpunt, zowel in Zijn vernedering als in Zijn verhoging. Zijn verhoging en verheerlijking kunnen wij zien als Gods *antwoord* op Zijn diepe vernedering tot in de dood van het kruis. Het is het *loon* op Zijn lijden.

Hoewel de Heer Zich tijdens Zijn leven op aarde vaak op de achtergrond hield en probeerde verborgen te blijven, was Hij ook toen vele malen het middelpunt: van de leraars in de tempel, van de discipelen, van de menigten die Hem omringden, en van de Joden die Hem niet aannamen. Maar op de heuvel Golgota was Hij op bijzondere wijze het middelpunt van smaad en hoon. Als de Verachte hing Hij te midden van twee misdadigers, die met Hem waren gekruisigd. Wat moet het voor Hem zijn geweest de aandacht van de omstanders op Zich gericht te zien: ‘Zij kijken toe, zij zien met leedvermaak naar Mij’ (Ps. 22:18). Daar hing Hij te midden van de kruiselingen, die Hem bespotten; te midden van het kleine groepje volgelingen dat bij het kruis was blijven staan en dat Hem trouw bleef; te midden van de omstanders en de voorbijgangers, die Hem lasterden en niet het minste begrip voor Zijn lijden toonden. Niemand gaf een teken van medelijden, niemand troostte Hem.

Bovendien werd Hij daar op het kruis de *Zondendrager*. Zijn eenzaamheid en lijden werd nog bovenmate verzwaard doordat God Zélf het aangezicht voor Hem verborg en Hem verliet, toen Hij voor ons tot zonde werd gemaakt en onze zonden op Zich nam. Zo hing Hij daar als het middelpunt van smaad en lijden – een lijden niet alleen van de kant van de mensen, maar óók van de kant van God. Zó moest het gaan en zó moeten wij onze blik op Hem richten. Door een blik op het kruis is er leven en heil. Hij hing daar in onze plaats, om ons te verlossen. Ieder die in het geloof op Hem ziet en Hem aanneemt als Heiland en Heer, is voor eeuwig behouden en vrij van het oordeel dat Christus voor ons droeg als het Lam van God. In feite trekt Hijzelf op die wijze onze blikken tot Zich als de Gekruisigde, die gestorven is opdat wij voor eeuwig zouden leven: ‘En als Ik van de aarde ben verhoogd, *zal Ik allen tot Mijzelf trekken*. Dit nu zei Hij om aan te duiden wat voor een dood Hij zou sterven’ (Joh. 12:32-33).

Juist als het middelpunt van het diepste lijden is Hij het middelpunt van zegen voor ons geworden, het aantrekkingspunt voor ons geloof en voor de hulde die wij Hem dankbaar mogen brengen. Hij, die het centrum is van de liefde van de Vader, is als de Mensenzoon verhoogd op het hout, en zo het centrum van aantrekkingskracht voor een zondig mensengeslacht geworden. Maar ook voor Zijn *verlosten* blijft Christus het middelpunt. Nadat wij ons als schuldige zondaars tot Hem aangetrokken voelden en tot Hem de toevlucht namen, wil

Hij ons als de Zijnen rondom Zich vergaderen. Hij is het ware middelpunt van ons samenkomen als gelovigen en Hij wil ook daar de aandacht tot Zich trekken. Dat maakt Johannes 20:19 ons duidelijk. De wereld heeft Hem buitengeworpen. Het laatste dat de wereld van Hem heeft gezien, was een kruis en een graf. Maar Zijn *discipelen* leerden Hem als de Opgestane kennen en in hun midden werd Hij gediend en geëerd. Dat is nog steeds zo, en te midden van de Zijnen is Hij het centrum van *zegen*. Hij noemt ons Zijn broeders en Hij geeft ons vrede en vreugde. Hij toont ons Zijn handen en Zijn zijde. Als de opgestane Heer nodigt Hij ons telkens weer uit om bij de tekenen van Zijn lijden en sterven aan Hem te denken als Degene die voor ons in de dood is gegaan en het verlossingswerk heeft volbracht. Daar is Hij echter ook het middelpunt van *autoriteit*: wij erkennen Hem als onze Heer, die ons vanuit Zijn tegenwoordigheid uitzendt met een opdracht (vgl. Joh. 20:17-21).

In psalm 22, waaruit ik al eerder citeerde, vinden wij dezelfde gedachte. Nadat Christus éérs het middelpunt van smaad en hoon is geweest in een vijandige wereld, is Hij vervolgens als de Opgestane het middelpunt van heil en zegen te midden van de verlostten: ‘Verlos Mij uit de muil van de leeuw, en van de horens der woudossen. Gij hebt Mij geantwoord! Ik zal Uw naam aan Mijn broeders verkondigen, *in het midden der gemeente zal Ik U lofzingen*’ (vs. 22-23). Nu Hij in Zijn opstanding uit de doden het antwoord op Zijn lijden heeft ontvangen, mogen wij met Hem een blijde lofzang aanheffen. Wij stemmen in met het lied van de verlossing, dat Hij als de ware Koorleider aanheft (vgl. Hebr. 2:12). Zo is Hij het middelpunt van onze aanbiddingsdiensten en van de overige samenkomsten waarbij wij tot Zijn naam vergaderd mogen zijn (Matt. 18:20). Het is een kostbare belofte: ‘Daar ben Ik in hun midden.’ Jezus in het midden: in het midden van Zijn broeders, in het midden van Zijn verlostten, in het midden van Zijn discipelen. Laten wij aan onze roeping beantwoorden en Zijn rechten erkennen, en dat in tegenstelling tot deze wereld die Hem juist uit haar midden heeft uitgebannen!

Het Lam in het midden van de troon

Er komt echter een tijd waarin ook dat zal veranderen. Dan zal Christus overeenkomstig het visioen van Openbaring 5 als het middelpunt van de hele schepping worden gezien en geëerd. Dit behoort ook tot het loon dat Hij zal ontvangen op Zijn lijden. Hij heeft niet alleen een recht verworven op de Gemeente, die Hem nu al zegenend in haar midden heeft, maar tevens op de hele schepping. Hij heeft niet alleen de schat in de akker gekocht, die grote

waarde voor Hem heeft in deze wereld. Maar Hij heeft ook de akker zélf gekocht, een beeld van de wereld als het terrein waarin Hij werkzaam is als de Zaaier van het Woord (Matt. 13:38,44). Hij heeft zelfs op naambelijders en ongelovigen een eigendomsrecht verworven; en op alle dingen, de geschapen werkelijkheid die ons omringt en die Hij zal verlossen, verzoenen en vernieuwen.

En zo zal straks de tijd aanbreken van de herstelling van alle dingen, waarin alle knie zich voor Hem zal buigen en alle tong Hem als Heer zal belijden. Dan zal alles in de juiste verhouding tot Hem, als het ware centrum van Gods wegen, komen te staan. Openbaring 5 tekent ons Christus in dit karakter. Johannes ziet Hem daar in het midden van de troon, als het middelpunt van Gods regeringsmacht. De leeuw uit de stam van Juda, die het Lam geworden is, bezit het recht en de waardigheid om de wereld voor God op te eisen, en dit doet Hij door middel van de oordelen die Hij vanaf Openbaring 6 gaat uitoefenen.

Reeds in Openbaring 1 tot 3 zien wij Christus als Rechter, daar te midden van de zeven gouden kandelaars, die een beeld vormen van de christenheid in haar verantwoordelijkheid, de Gemeente als lichtdraagster hier op aarde. Dáármee begint het oordeel, dus bij Gods eigen huis, zoals Petrus zegt (1 Petr. 4:17). En daarop volgt na de troonvisioenen van Openbaring 4 en 5 de uitoefening van het oordeel over de wereld. Deze rechterlijke activiteit voert Christus vanuit de troon in de hemel uit, totdat in Openbaring 19 de hemel zich opent en Hij persoonlijk verschijnt om de heerschappij te aanvaarden en Gods Koninkrijk definitief op aarde te vestigen. Steeds is Christus dus het middelpunt van Gods regeringswegen, zowel ten aanzien van de ontrouwe en falende Gemeente als ten aanzien van de wereld die Hem eens heeft uitgeworpen.

Maar in Openbaring 5 tekent Johannes de Rechter als een Lam, staande als geslacht, want het is juist door het offer van Zijn leven dat Hij onvervreembare rechten heeft verworven op allen die de troon omringen, ja, op de hele schepping die hier wordt gezien in verbinding met de troon. De troon, en te midden daarvan het Lam, staat in het centrum van de steeds wijder wordende kringen van schepselen die God en het Lam hulde bewijzen. Ook hier staat Jezus dus in het midden, eerst van de troon zelf en van de vier levende wezens, die ten nauwste met de troon verbonden zijn (zij symboliseren resp. de kracht, de standvastigheid, de wijsheid en de snelheid van Gods regering, en kunnen worden opgevat als de vertegenwoordigers van de engelenmachten die deze regering ten uitvoer brengen).

Maar onmiddellijk daarop volgt de kring van de vierentwintig oudsten, die vóór het Lam neervallen en Hem het nieuwe lied toezingen. De verlost en verheerlijkte heiligen, die hier op aarde al voor Hem hadden geknield en Hem als het ware middelpunt van hun eredienst hadden erkend, zullen na hun opname in de hemel hiermee doorgaan. Laten wij het niet vergeten: het Lam *blijft* het middelpunt! Verder zien wij dan nog een ontelbare engelschaar rondom de troon, die het Lam huldigt als Degene die waard is te ontvangen de kracht en rijkdom en wijsheid en sterkte en eer en heerlijkheid en lof. En de laatste en wijdsten cirkel wordt gevormd door elk schepsel in de hemel en op de aarde en onder de aarde en op de zee, en alles wat daarin is, met andere woorden: de hele schepping. Het Lam ontvangt de universele eer die Hem toekomt – wat nog niet wil zeggen dat allen ook delen in het heil dat Hij heeft aangebracht, maar wel dat alle knie zich voor Hem zal moeten buigen en Hem zal erkennen als het middelpunt van heerlijkheid en eer.

54. De tempel in de hemel

‘En de tempel van God in de hemel werd geopend en de ark van Zijn verbond werd gezien in Zijn tempel.’

Openbaring 11:19

Wij kunnen ons afvragen wat de betekenis is van de tempel in de hemel, zoals wij die vinden in het boek Openbaring (Openb. 6:9; 11:19). Het is opmerkelijk dat er in het laatste bijbelboek een dergelijke hemelse tempel te zien is, die veel overeenkomst vertoont met de aardse tempel in Jeruzalem, resp. de tabernakel. Wij willen graag op enkele parallellen wijzen en daarbij aantekenen dat het bij de tempel in de hemel niet om een *stoffelijke* tempel gaat. De hemelse werkelijkheid wordt op *symbolische* wijze beschreven, zoals zo vaak gebeurt in het boek Openbaring. Wij lezen bijvoorbeeld dat het altaar *spreekt*. Er zijn dus een aantal verschillen en overeenkomsten:

- (1) In de voorhof van de tempel te Jeruzalem bevond zich het koperen *altaar*, waarop slachtoffers en offeranden gebracht werden. In Openbaring 6:9 zien wij onder het *altaar* in de *hemel* de zielen van martelaars in de eindtijd, die geslacht zijn om het woord van God en om het getuigenis dat zij hebben. Het altaar heeft ook een functie bij de uitoefening van de *oordelen* die over de wereld komen (Openb. 8:5; vgl. ook 14:18 en 16:7, maar niet 11:1-2, want bij dit altaar in de herbouwde tempel te Jeruzalem gaat het om dingen en gebeurtenissen die op *aarde* plaatsvinden).
- (2) In de voorhof stond tussen het altaar en het heiligdom een koperen *wasbekken* voor de priesters, ook wel de koperen zee genoemd (1 Kron. 18:8; 2 Kron. 4:2-6). De hemelse tegenhanger is de *glazen zee* van Openbaring 4:6 en 15:2. Het reinigingswater is als het ware gestold tot kristalheldere hemelse heiligheid en vormt een vaste grond om op te staan.
- (3) Als men het heiligdom betrad, stond rechts in de tabernakel de gouden, zevenarmige *kandelaar* (in de tempel waren er tien kandelaars, 1 Kon. 7:49). In Openbaring 4:5 zien wij zeven vurige fakkels branden

vóór de troon: dit zijn de zeven Geesten van God, oftewel het getuigenis van Gods Geest in zijn volheid *in het hemelse heiligdom*, terwijl de zeven gouden kandelaars van Openbaring 2 en 3 daarentegen het getuigenis van Gods Geest in de Gemeente *op aarde* voorstellen!

- (4) Vlak vóór het allerheiligste stond *het gouden reukofferaltaar*, waarbij ook een wierookvat hoorde (vgl. Hebr. 9:4). Het tegenbeeld daarvan vinden wij in Openbaring 8:3-5, waar wij lezen over een engel met een gouden wierookvat, die de gebeden van de heiligen offert op het gouden altaar vóór de troon; het vuur van het altaar wordt echter ook in *oordelen* op de aarde geworpen.
- (5) In het allerheiligste zelf stond *de ark van het verbond*, de troon van God. Openbaring 11:19 zegt dat de tempel van God in de hemel geopend werd en dat de ark daar gezien werd. God blijft trouw aan Zijn beloften jegens Israël, en dat zal in de eindtijd zichtbaar worden gemaakt. In de ark lagen de beide wetstafels, de tafels van het verbond dat God met Zijn volk had gesloten (vgl. weer Hebr. 9:4). Openbaring 11:19 spreekt dan ook over ‘de ark van *Zijn verbond*.’
- (6) Verder was in de ark een kruikje met *manna* verborgen. En is het niet treffend dat wij dat ook in het laatste bijbelboek vinden? In Openbaring 2:17 is namelijk sprake van het verborgen manna, dat de overwinnaars te genieten krijgen als beloning voor hun trouw. Het spreekt van een hemelse Christus, die hier op aarde in vernedering Zijn weg is gegaan en nu het ware voedsel voor Gods kinderen is.
- (7) Vóór de tempel van Salomo stonden twee grote koperen zuilen, Jakin en Boaz geheten (1 Kon. 7). De overwinnaars in Filadelfia krijgen van de Heer de belofte dat Hij *hen* zal maken tot pilaren in de tempel van God in het nieuwe Jeruzalem (Openb. 3:12). Zij zullen dan dus een toonbeeld van kracht vormen, hoewel zij hier op aarde slechts kleine kracht hadden.
- (8) In de ark lag ook nog de *staf* van Aäron, die gebloeid had. Dat voorwerp wordt niet vermeld in het boek Openbaring, mogelijk omdat het spreekt van de priesterlijke voorbede van onze hemelse Hogepriester in het heiligdom – wat meer te maken heeft met de *huidige* bedeling, waarin wij met vrijmoedigheid mogen naderen in Gods tegenwoordigheid; maar dit is niet het thema van het laatste bijbelboek.

Het boek Openbaring is een rijk boek en nodigt uit tot nadenken. Dat geldt zeker ook voor de parallellen tussen de tempel op aarde en in de hemel. In totaal zijn er in het laatste bijbelboek zelfs *drie* tempels te onderscheiden:

- (a) de tempel die in Jeruzalem zal worden herbouwd in de eindtijd, met de herstelde offerdienst e.d., die in het midden van de laatste jaarweek van Daniël echter zal worden ontwijfd door de antichrist (Openb. 11:1-2; 13:14-15);
- (b) de tempel van God in de hemel, d.w.z. Gods troonzaal en heiligdom; er zijn heel wat plaatsen die hiernaar verwijzen (Openb. 4 en 5; 8:3-5; 11:19; 15:5,6,8; 16:1,17);
- (c) het nieuwe Jeruzalem, dat in het Vrederijk dienst zal doen als de hemelse woonplaats van God en vervolgens in de eeuwige toestand de tabernakel van God zal zijn bij de mensen (Openb. 21:3; 21:22-23). De héle stad is om zo te zeggen tempelgebied, want alles is gewijd en geheiligd door de tegenwoordigheid van God en van Christus. God Zelf is haar tempel, en het Lam. De heerlijkheid van God verlicht haar en haar lamp is het Lam. Er is in de hemelstad dus geen afstand meer van God, en geen scheiding van Christus!

55. Satan en zijn engelen

‘En er werd een ander teken gezien in de hemel; en zie, een grote, vuurrode draak met zeven koppen en tien horens en op zijn koppen zeven diademen. En zijn staart sleepte het derde deel van de sterren van de hemel mee en wierp ze op de aarde.’

Openbaring 12:3-4

Bij de val van de satan is een gedeelte van de engelen hem gevolgd. Wij noemen hen demonen of boze geesten. Kan de satan nog steeds engelen ten val brengen? Nee. Hoewel Satan machtig is, is hij een schepsel en zijn macht is beperkt. Hij kan niet zomaar doen wat hij wil. De eerste hoofdstukken van het boek Job laten ons zien dat God grenzen stelt aan de boze plannen van de satan, en dat Hij het uiteindelijk voor het zeggen heeft. Wij mogen dankbaar zijn dat de tegenstander niets kan doen dat verborgen is voor de ogen van onze alwetende en almachtige God.

De Bijbel laat ons zien dat er twee soorten gevallen engelen zijn. Er is een groep engelen die hun oorspronkelijke en verheven staat niet hebben bewaard, maar hun eigen woonplaats verlaten hebben. Deze engelen worden ‘tot het oordeel van de grote dag met eeuwige boeien onder duisternis bewaard’ (Jud.: 6; 2 Petr. 2:4). Zij bevinden zich in de Tartarus, de afgrond (een ander Gr. woord dan *abyssus*, dat zevenmaal in Openbaring wordt genoemd). Dit zijn naar alle waarschijnlijkheid ‘de zonen Gods’, die in Genesis 6:1-4 worden genoemd.

Verder is er een groep gevallen engelen, die nog niet gebonden zijn en die door Satan als zijn dienstknechten worden gebruikt voor de uitvoering van zijn plannen. Hoewel de Bijbel dat niet met zoveel woorden zegt, is het aannemelijk dat dit de engelen zijn die samen met Lucifer (d.i. ‘lichtdrager’, vgl. Jes. 14:12-15) in opstand tegen God zijn gekomen en toen door Hem zijn vernederd. Zij hebben nu nog een zekere bewegingsvrijheid in de hemelse gewesten, maar zullen in de laatste jaarweek van Daniël met hun overste uit de hemel worden geworpen (Openb. 12:3-18). Deze passage suggereert dat het om het *derde* deel van de engelen gaat, dat aan de kant van Satan staat (Openb. 12:4,9).

In 1 Timoteüs 5:21 lezen wij echter over ‘de uitverkoren engelen’, en elders over ‘heilige engelen’ (Luc. 9:26). Zij staan aan Gods kant en kunnen niet worden verleid door de boze. Iemand die uitverkoren is, wordt door God gekend. Iemand die heilig is, is voor God apart gesteld. Heiligheid is onverenigbaar met zonde. Satan kan deze uitverkoren engelen niet ten val brengen en hen in demonen veranderen. De Schrift laat ons juist zien dat zij actief betrokken zijn bij de strijd tegen de satan en zijn boze machten.

56. De waarde van de studie van de profetie

‘Het getuigenis van Jezus is de geest van de profetie.’

Openbaring 19:10

Ik zou graag enkele algemene dingen willen opmerken over het grote nut van het onderzoeken van het profetische Woord. Voor sommigen zijn de profetieën vrij onbekend, maar anderen – naar ik hoop velen van ons – ontdekken zelfs in bekende passages telkens nieuwe aspecten. Om onze belangstelling voor verder onderzoek hiervan te stimuleren zou ik willen wijzen op de volgende zeven belangrijke punten:

- (1) Het eerste is de duidelijke belofte van zegen van de kant van de Heer Zelf, zoals wij die vinden in Openbaring 1:3. Allen die de woorden van de profetie horen en bewaren, worden gelukkig geprezen. Het horen en bewaren betekent nog niet het volledig begrijpen van de inhoud van de profetie – mogelijk omdat er veel bijzonderheden zijn die inderdaad moeilijk te begrijpen zijn. Sommige waarheden zijn echter zo overduidelijk dat zelfs de jongste gelovige de zin ervan kan bevatten, zoals bijv. de opname van de gelovigen, het oordeel van de volken, de toekomstige wereld en de eeuwige toestand. Het gaat om dingen die spoedig moeten gebeuren (Openb. 22:6). En het lezen en horen en bewaren van deze waarheden in onze harten en gedachten zal absoluut een diepe morele uitwerking op ons hebben. Het zal ons gescheiden houden van de tegenwoordige boze eeuw.
- (2) Het tweede punt is nauw hiermee verbonden. Wij zullen ongetwijfeld steeds meer inzicht gaan verwerven. De wijze Spreukendichter zegt: Het begin der wijsheid is: verwerf wijsheid en verwerf inzicht bij al wat gij bezit (Spr. 4:7). Naarmate wij de profetische Schriften beter begrijpen, zullen wij ook geestelijk groeien in kennis en inzicht.

Het is goed te bedenken dat de Broederbeweging waarmee wij zijn verbonden haar ontstaan had in het geestelijk klimaat van een diepgaande studie van de profetie. Mannen zoals Darby, Kelly, Bellett, Trotter en anderen waren zeer goed onderlegd in de profetieën van de Schrift. Zij hadden opmerkelijk veel inzicht en dit heeft geleid tot de herontdekking van een aantal belangrijke waarheden, zoals die van de hemelse roeping van de Gemeente, haar plaats op aarde en haar bestemming. Dit was grotendeels te danken aan het feit dat deze voorgangers het onderscheid zagen met de aardse roeping van Israël en van de volken. Het is niet teveel gezegd dat dit ook onze ervaring zal zijn, naarmate wij het profetische Woord meer bestuderen.

- (3) Het derde voordeel van de studie der profetie is ook erg belangrijk, namelijk dat het leidt tot meer inzicht in de grootheid van onze God en van onze Heiland. Het goddelijk handelen reikt tot de einden der aarde, tot het kostelijkste (of: de grenzen) der eeuwige heuvelen (Gen. 49:26). Het heeft betrekking op het hele menselijke geslacht. Het is begrijpelijk dat wij in onze samenkomsten veel over de Gemeente horen. Wij maken immers deel uit van die familie die zo heel dicht aan Gods hart is gebracht, de familie van de kinderen van God. Maar er zijn ook nog andere families van schepselen van God, tenminste zes families. Daarom is het goed te bedenken dat God ook nog anderen buiten onszelf op het oog heeft. De volgende punten vloeien vanzelf voort uit deze overwegingen.
- (4) In de vierde plaats leren wij zodoende oog voor ánderen te hebben en ook sympathie met hen, speciaal in hun smarten. Dat is van meer belang dan men meestal beseft. De liefde zoekt niet haar eigen belang, maar denkt veeleer aan dat van anderen. Het is nodig om dit te beklemtonen, aangezien wij leven in zware tijden, in de laatste dagen, waarin de mensen zelfzuchtig zijn, liefhebbers van zichzelf (2 Tim. 3:1vv.). Welke ouder zal zijn kind niet aansporen ook aan anderen te denken, te delen in hun blijdschap en leed?
- (5) Dit brengt ons tevens tot het vijfde punt: het welbehagen dat God Zelf heeft in elke familie van Zijn schepselen die tot een bewuste kennis komt van Zijn eigen liefde en van de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat (Ef. 3:19). Gods handelen met Israël verschaft ons als het ware een venster in Zijn hart, om ons te laten delen in Zijn eigen vreugde. Zijn bemoeiingen met Zijn oude volk doen ons bedenken dat de God van Israël ook onze God is. Zo is onze God: in al Zijn handelen

is Hij wonderbaar van raad, groot van daad (Jes. 28:29). Wij hebben namelijk het voorrecht dat wij in de profeten mogen zien hoe Hij het geestelijke herstel van Zijn oude volk tot stand zal brengen. Toen Israël door de Rode Zee trok, was het helemaal aan Hem toegewijd en voor Hem geheiligd. Het was de bruidstijd voor Israël. In Jeremia 2:2 lezen wij dat God daaraan terugdenkt: Ik gedenk de genegenheid van uw jeugd, de liefde van uw bruidstijd, toen gij Mij gevolgd waart in de woestijn, in onbezaaid land. Hij is dit nooit vergeten en ondanks al hun afdwalingen zal Hij hen straks weer terugbrengen tot die eerste liefde. Hij zal Zijn volk leiden in de woestijn en daar spreken tot hun hart. Zie Hosea 2:13-14.

- (6) De zesde les is dat de profetie eigenlijk niets van de mens zelf overlaat. Vanaf het boek Genesis tot aan de Openbaring zien wij de geschiedenis van het menselijk falen. De profetie gaat daarin telkens een rol spelen zodra de mens zelf jammerlijk heeft gefaald, en het oordeel inderdaad onafwendbaar is geworden. Zo was het reeds in de hof van Eden, toen de zonde haar intrede deed en God kwam met Zijn oordelen. Daar vinden wij de eerste profetie, en wel met betrekking tot het Zaad van de vrouw (Gen. 3:15). Maar de geschiedenis herhaalde zich en de zonde bereikte snel haar hoogtepunt, zodat het de Here berouwde dat Hij de mens op de aarde gemaakt had (Gen. 6:5-6). Daarop volgde het oordeel van de zondvloed, de oude wereld ging ten onder en de aarde werd gereinigd door de wateren. Opnieuw horen wij dan een belofte en een profetie: Ik zal al wat leeft niet weer slaan, zoals Ik gedaan heb (Gen. 8:21). Zo gaat dit de hele Bijbel door. De profeten van Israël verschenen ook vrij snel op het toneel, zowel voor als na de ballingschap. De oordeelsprofetieën gingen altijd samen met heilsbeloften voor de toekomst. In het Nieuwe Testament is het niet anders: het profetische Woord laat zich horen als alle hoop in de mens wordt tenietgedaan door het oordeel.
- (7) Dit leidt tot het zevende en allerbelangrijkste punt, namelijk dat de profetie Christus verhoogt en verheerlijkt. Inderdaad is het getuigenis van Jezus de geest van de profetie (Openb. 19:10). Deze uitspraak kan ook worden omgedraaid: de geest van de profetie is het getuigenis van Jezus. De profetie spreekt over Hem en Zijn heerlijkheid. Wanneer wij ons beperken tot het laatste Bijbelboek, dan zien wij Johannes direct al als dood aan Zijn voeten vallen, zodra Hij verschijnt in Zijn majesteit (Openb. 1:17). Dit bevestigt tegelijkertijd ook ons zesde punt, want van

een dode valt niets meer te verwachten. Alle aandacht valt op Christus Zelf. Hij is de trouwe en waarachtige Getuige, de Eerstgeborene van de doden, de Overste van de koningen der aarde, de Oude van dagen, de Zoon des mensen, de Leeuw uit de stam van Juda, het Lam van God, de Koning-Priester, het mannelijk Kind, de Ruiters op het witte paard, het Woord van God, de Koning der koningen en de Heer der heren. Hij draagt zelfs een geheel nieuwe naam (Openb. 3:12).

Voor het geval dat wij het spoor bijster zouden raken in dit uitgestrekte panorama van zegen, vinden wij echter ook die namen die wij in onze bedeling zo goed kennen: de Alfa en de Omega, het begin en het einde, de Eerste en de Laatste, de blinkende Morgenster, en de Bruidegom van de bruid. Wonderbare Heiland! Alles aan Hem is zeer bekoorlijk.

Ongetwijfeld is het dus bijzonder nuttig om het profetische Woord te bestuderen. Het omvat bijna een vierde deel van de hele Bijbel. Wat een aansporing hebben wij dus om deze schatten van de waarheid te onderzoeken. Laten wij ons oog en oor en hart niet door andere dingen in beslag laten nemen. Laten wij aren oplezen in de velden van de ware Boaz, de Man die werkelijk geweldig van vermogen is.